UCHWAŁA NR LIV/706/2022
RADY MIEJSKIEJ

z dnia 26 maja 2022 r.

w sprawie: uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nidzica

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022r., poz.559 z poźn.zm.) oraz art. 12 ust. 1 i art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U z 2022r., poz.503) Rada Miejska w Nidzicy uchwala co następuje:

§ 1. 1. Uchwala się zmianę Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nidzica, zwanego dalej "studium", uchwalonego uchwałą Nr XXXII/488/2013 Rady Miejskiej w Nidzicy z dnia 28 maja 2013 roku w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nidzica, zmienionego Uchwałą Nr XXXV/478/2017 Rady Miejskiej w Nidzicy z dnia 27 lutego 2017roku oraz Uchwałą Nr XIII/190/2019 Rady Miejskiej w Nidzicy z dnia 22 sierpnia 2019 .

2. Zakres zmiany studium jest zgodny z uchwałą Rady Miejskiej w Nidzicy : Nr XXVIII/374/2020 z dnia 20 sierpnia 2020r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nidzica zmienionej Uchwałami: Nr XXXIV/449/2021 z dnia 28 stycznia 2021r. oraz Nr XLIV/546/2021 z dnia 26 sierpnia 2021r.

3. Integralnymi częściami uchwały są:

1) tekst ujednolicony studium zatytułowany „Studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nidzica, kierunki zagospodarowania przestrzennego”, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały;

2) ujednolicony rysunek studium w skali 1:25000 zatytułowany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nidzica. Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Nidzica”, stanowiący załącznik nr 2 do niniejszej uchwały;

3) ujednolicony rysunek studium w skali 1: 5 000 zatytułowany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nidzica. Kierunki zagospodarowania strefy miejskiej”, stanowiący załącznik nr 3 do niniejszej uchwały;

4) uwarunkowania stanowiące załącznik nr 4 do niniejszej uchwały;

5) rysunek w skali 1:25 000 zatytułowany „Warunki fizjograficzne gminy Nidzica", stanowiący załącznik nr 4A do niniejszej uchwały;

6) rysunek w skali 1:5000 zatytułowany „Warunki fizjograficzne miasta Nidzica", stanowiący załącznik nr 4B do niniejszej uchwały;

7) rysunek w skali 1:25 000 zatytułowany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nidzica Uwarunkowania”, stanowiący załącznik nr 4C do niniejszej uchwały;

8) rozstrzygnięcie Rady Miejskiej w Nidzicy o sposobie rozpatrzenia uwag wniesionych do projektu zmiany Studium, stanowiący załącznik nr 5 do niniejszej uchwały.

9) Dane przestrzenne stanowiące załącznik nr 6 do niniejszej uchwały.

4. Załączniki Nr 7 i 8 do uchwały Nr XIII/190/2019 Rady Miejskiej w Nidzicy z dnia 22 sierpnia 2019 roku w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nidzica pozostają bez zmian i stanowią integralna część niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Nidzicy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Tadeusz Danielczyk

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr LIV/706/2022
RADY MIEJSKIEJ
z dnia 26 maja 2022 r.

ZESPÓŁ AUTORSKI

Studium zostało opracowane w 2000 r. przez Fundację ECOBALTIC w Gdańsku
ul. Arkońska 54, 80-392 Gdańsk.
Generalny projektant:
mgr inż. arch. Barbara Bańkowska, mgr inż. arch. Jacek Bocheński.

Zmianę studium w 2013 r. sporządziła firma Rożen & Rożen Pracownie Autorskie Urbanistyki i Architektury w Olsztynie
ul. Sarnowskiego 3/1, 10-115 Olsztyn

Generalny projektant:

mgr inż. arch. Izabella Ossowska – Rożen

Zespół generalnego projektanta:

mgr inż. arch. Katarzyna Roszkowska – cz. przestrzenna
inż. Monika Roman – analiza stanu istniejącego i uwarunkowania
mgr inż. Bożena Antonowicz – układ drogowy
mgr inż. Hanna Kurowska – infrastruktura techniczna
mgr Zbigniew Zaprzelski – środowisko przyrodnicze
mgr Łucja Krupińska – środowisko przyrodnicze
techn. Joanna Kozera – opracowanie graficzne

Zmianę studium w 2017 r., 2018 r. 2020 r. sporządziła firma Rożen & Rożen Pracownie Autorskie Urbanistyki i Architektury w Olsztynie
ul. Sarnowskiego 3/1, 10-115 Olsztyn

Generalny projektant:

mgr inż. arch. Izabella Ossowska – Rożen

Zespół generalnego projektanta:

mgr Zbigniew Zaprzelski – środowisko przyrodnicze
mgr Łucja Krupińska – środowisko przyrodnicze
techn. Joanna Kozera – opracowanie graficzne

Spis treści:

Zespół autorski……..... str. 1
1. Wstęp..... str. 6

2. Podstawowe informacje o gminie…… str. 7

CZĘŚĆ I- KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ ZAŁOŻENIA..... str.8

1. **Synteza uwarunkowań rozwoju..... str.8**

1.1 Czynniki wspierające rozwój..... str.8
1.2 Czynniki hamujące rozwój..... str.10

2. Cele polityki przestrzennej..... str.11

2.1 Cel nadrzędny..... str.11
2.2 Cele podstawowe..... str.11

CZĘŚĆ II – KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO..... str.13

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów..... str.13

1.1 Dominujące cechy struktury przestrzennej..... str.13
1.2 Kierunki zmian systemowych..... str.14
1.3 Ogólne kierunki zagospodarowania przestrzennego..... str.16
1.4 Zasady rozwoju osadnictwa..... str.18
1.5 Struktura przestrzenna gminy..... str.19

2. Ustalenia dotyczące wyróżnionych stref..... str.20

2.1 Strefa 1- przyrodniczo-krajobrazowa..... str.20
2.2 Strefa 2- krajobrazowa..... str.24
2.3 Strefa 3- pierścienia osadniczego okołomiejskiego..... str.26
2.4 Strefa 4- przedmiejska..... str.27
2.5 Strefa 5- miejska..... str.28

2.5.1. Ogólne kierunki polityki przestrzennej…… str. 28
2.5.2. Kierunki polityki przyrodniczej…… str. 28
2.5.3. Kierunki ochrony dziedzictwa kulturowego…… str. 28
2.5.4. Kierunki rozwoju układu komunikacyjnego miasta Nidzica…… str. 31
2.5.5. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej…… str. 33
2.5.6. Szczegółowe kierunki polityki przestrzennej…… str. 37

3. Instrumentalizacja polityki przestrzennej..... str.43

3.1 Miasto Nidzica..... str.44
3.2 Gmina Nidzica..... str.44

4. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, *w* tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy..... str.44

4.1 Wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów..... str.44
4.2 Tereny wyłączone spod zabudowy..... str.45
4.3 Tereny posiadające obowiązujące plany miejscowe..... str.46
4.4. Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową……. str.48
4.5. Chłonność terenów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej…… str.48
4.6. Chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę…… str.49

4.7 Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy…… str.49
4.8. Wnioski końcowe…… str.49

5. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk…….. str.50

5.1 Prawne formy ochrony przyrody..... str.50
5.2 Pomniki przyrody..... str.54
5.3 Złoża kopalin i tereny górnicze..... str.55
5.4 Stan i zagrożenia środowiska przyrodniczego..... str.57
5.5 Obszary ochrony uzdrowiskowej..... str.62

6. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej..... str.62

6.1. Zasady kształtowania środowiska kulturowego……..... str.62
6.2. Zasady ochrony dóbr kultury..... str.64
6.3 Zasób obiektów zabytkowych i kulturowych..... str.66

7. Kierunki rozwoju układu komunikacyjnego gminy Nidzica..... str.68

7.1 Drogi..... str.68
7.2 Kolej..... str.71
7.3 Ścieżki rowerowe..... str.71

8. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej..... str.72

8.1 Gospodarka wodna..... str.72
8.2 Gospodarka ściekowa..... str.74
8.3 Gospodarka gazowa..... str.77
8.4 Gospodarka cieplna..... str.79
8.5 Elektroenergetyka..... str.79
8.6 Telekomunikacja..... str.81
8.7 Gospodarka odpadami..... str.81

9. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni, sprzedaży powyżej 2000 m^2 oraz obszary przestrzeni publicznej……. str.81

10. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić plan zagospodarowania przestrzennego w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne…….. str.81

11. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej…… str.82

11.1. Leśna przestrzeń produkcyjna…… str.82
11.2. Rolnicza przestrzeń produkcyjna…… str.82

12. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym …… str.83

13. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1 …… str.83

14. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią i osuwania się mas ziemnych..... str.84

14.1. Erozja i osuwiska…….. str.84
14.2. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią…… str.84

15. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny..... str.85

16. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji oraz obszary zdegradowane …….... str.85

17. Inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujących w gminie..... str.85

18. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. Nr 41, poz. 412 oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 153, poz. 1271)..... str.85

19. Tereny zamknięte..... str.86

1. Wstęp

Niniejsza zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nidzica została opracowana w trybie przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 741).

Zakres zmian zawarty jest w uchwale Nr XXVIII/374/2020 Rady Miejskiej w Nidzicy z dnia 20 sierpnia 2020 r. w sprawie przystąpienia do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nidzica zmienionej Uchwałami: Nr XXXIV/449/2021 z dnia 28 stycznia 2021 r. i Nr XLIV/546/2021 z dnia26 sierpnia 2021 r.

Elaborat Studium składa się z następujących części:

DOKUMENT STUDIUM PODLEGAJĄCY UCHWALENIU

- Tekst Studium:
  - zał. nr 1 do uchwały „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”,
  - zał. nr 4 do uchwały „Uwarunkowania”.
- Część graficzna
  - Rysunek w skali 1:25 000 „Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Nidzica” stanowiący zał. nr 2 do uchwały,
  - Rysunek w skali 1: 5 000 „Kierunki zagospodarowania przestrzennego strefy miejskiej” stanowiący zał. nr 3 do uchwały,
  - Rysunek w skali 1:25 000 „Warunki fizjograficzne gminy Nidzica” stanowiący załącznik nr 4A do uchwały,
  - Rysunek w skali 1:10 000 „Warunki fizjograficzne miasta Nidzica, stanowiący załącznik nr 4B do uchwały,
  - Rysunek w skali 1:25 000 „Uwarunkowania” stanowiący załącznik nr 4C do uchwały.
  - rozstrzygniecie o sposobie rozpatrzenia uwag stanowiący zał. nr 5 do uchwały,
- dane przestrzenne tworzone dla aktu stanowią załącznik nr 6 do uchwały.

CZĘŚCI STUDIUM POZOSTAJĄCE BEZ ZMIAN

- rysunek w skali 1:25 000 Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej na terenie gminy stanowiący zał. nr 7 do uchwały
- rysunek zatytułowany Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej na terenie miasta składający się z 5 schematów w skali 1:10 000 zatytułowanych: gospodarka ściekowa, gospodarka wodna, gospodarka gazowa, gospodarka cieplna, schemat kanalizacji deszczowej, stanowiący zał. nr 8 do uchwały.

DOKUMENTACJA STUDIUM

- inwentaryzacja urbanistyczna poszczególnych miejscowości wraz z analizą możliwości rozwoju – rysunki w skali 1:10 000
- inwentaryzacja urbanistyczna miasta Nidzica – rysunek w skali 1:2 000.
- opracowanie ekofizjograficzne: – obszar miasta - rysunek w skali 1:5 000
  - obszar gminy – rysunek w skali 1:25 000
  - tekst ekofizjografii
- prognoza skutków wpływu ustaleń studium na środowisko przyrodnicze

Zmiany wprowadzone w tekście i rysunku studium nie naruszają ustalonych podstawowych zasad i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nidzica.

Zmiany dotyczą:

1. dostosowania do obecnego stanu prawnego w zakresie: klasyfikacji funkcjonalnej i numeracji dróg, złóż kopalin, informacji o gminie.
2. elektrowni wiatrowych – zrezygnowano z obszaru wyznaczonego pod elektrownie wiatrowe w rejonie wsi Bartoszki,
3. zmiany wynikające z wniosków o zmianę studium.:
    - wyznaczono nowe tereny pod odnawialne źródła energii w rejonie miejscowości Łysakowo, Grzegórzki, Kanigowo.
    - wskazano nowe tereny potencjalnego występowania złóż kruszywa w rejonie wsi Pawliki, Grzegórzki, Magdaleniec, Tatary i Kanigowo oraz jedno udokumentowane nowe złoże kruszywa w obrębie Kanigowo.
    - Wyznaczono teren pod usługi publiczne w miejscowości Załuski, powiększono tereny rozwojowe zabudowy mieszkaniowej i usługowej w obrębie Nibork Drugi oraz wyznaczono tereny rozwojowe zabudowy mieszkaniowej i urządzeń rekreacyjno – sportowych w obrębie Waszulki.

Uaktualniono następujące materiały: warunki fizjograficzne w zakresie złóż kopalin (ustanowionych terenów i obszarów górniczych), korytarzy ekologicznych, klimatu.

Na rysunku studium (zał. nr 2) wskazano tereny zurbanizowane i wskazane do urbanizacji. Ponadto Studium wskazuje tereny zwartej zabudowy wiejskiej, których granice zostały określone na podstawie stanu istniejącego - zaktualizowanej inwentaryzacji urbanistycznej oraz wydanych decyzji administracyjnych.
Rysunek studium obejmujący obszar gminy (zał. nr 2) został przerysowany na nowo na mapie topograficznej w skali 1:25 000, na którą nałożono aktualną mapę ewidencyjną. Umożliwiło to skorygowanie granic zwartej zabudowy w oparciu o mapę ewidencyjną i uzyskanie jednoznacznego przebiegu tych granic.

2. Podstawowe informacje o gminie

- Powierzchnia gminy – 378,8 km^2, w tym: miasto 686 ha, obszary wiejskie 37 193 ha
- użytki rolne: - 15 661ha
- użytki leśne: - 19 515 ha
- wody powierzchniowe - 923 ha
- zabudowane i komunikacja - 544 ha
- Liczba ludności (stan na grudzień 2020 r. źródło: GUS BDL)
    - miasto i gmina - 20 972osób
    - w tym miasto - 13 655 osób
    - gmina - 7 317 osób

Gęstość zaludnienia – obszar miasta 1975 os/km^2
- obszar wiejski – 20 os/km^2

CZĘŚĆ I

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

ZAŁOŻENIA

1. Synteza uwarunkowań rozwoju

1.1. Czynniki wspierające rozwój

Zewnętrzne

1. Ukierunkowanie działań rządowych w tym:
   - przygotowanie i wdrożenie w życie programów restrukturyzacji obszarów wiejskich „zapóźnionych rozwojowo";
   - wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw w celu utrzymania istniejących i tworzenia nowych miejsc pracy;
   - reorientacja reformy edukacji w kierunku kształtowania mocnej i lepszej jakościowo infrastruktury kształcenia ustawicznego młodzieży i dorosłych w celu umożliwienia dostosowania podaży siły roboczej do konkretnych wymagań rynku pracy;
   - tworzenie systemu zachęt dla inwestorów w celu aktywizacji obszarów wiejskich, znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji, zwłaszcza popegeerowskich;
   - trwałe przekształcenie rolnictwa i obszarów wiejskich, między innymi poprzez projekty rozwoju agroturystyki i usług w ramach programów inicjowanych przez samorząd.
2. Wchłonięcie (w skali kraju) nadwyżek siły roboczej, szczególnie przez takie branże, jak: gastronomia, turystyka, handel, inwestycje komunikacyjne, urządzenia eksploatacji i ochrony środowiska, budownictwo, usługi nierynkowe, profesjonalne usługi informatyczne, prawne i finansowe.
3. Poszukiwanie przez inwestorów miejsc o niższych kosztach inwestowania i lokalizacji na trasach wschód-zachód.
4. Względnie bliskie sąsiedztwo dużych, przeludnionych skupisk miejskich (Warszawy i Łodzi) – obszarów potencjalnej migracji ekologicznej oraz turystyki rekreacyjnej. Wykorzystanie faktu, że Ziemia Nidzicka – dzięki położeniu przy trasie międzynarodowej stanowi „naturalną bramę" do Warmii i Mazur, jako krainy lasów i jezior dla mieszkańców ośrodków miejskich środkowej Wisły: Warszawa, Płock, Włocławek, Toruń.
5. Stopniowe przekształcanie gospodarki rolnej regionu w strefie leśnej i jeziornej w kierunku rolnictwa ekologicznego oraz rozwoju agroturystyki.
6. Wykorzystanie przedsiębiorczości społeczności lokalnej Nidzicy i ich tradycyjnych związków z północnym Mazowszem dla rozwoju drobnej wytwórczości, przetwórstwa rolno-spożywczego i usług.
7. Niezwykłe walory krajobrazowe i przyrodnicze całego regionu, a tym źródeł Łyny, rzeki Omulew oraz jeziora Omulew.
8. Znaczący potencjał i bogata różnorodność zasobów dziedzictwa kulturowego, w tym:
   - zróżnicowanie typów historycznych jednostek osadniczych: osady o wczesnośredniowiecznej genezie, średniowieczne wsie placowe kmiece, nowożytne osady dworskie, młyńskie osady jednodworcze, leśne osady pohutnicze, stacje rybackie przyjeziorne;
   - bogactwo dziedzictwa archeologicznego: korytarze cywilizacyjno – kulturowe, drogi bursztynowe, szlak Gotów – z rejonu Zatoki Gdańskiej do Krymu;
   - cywilizacyjno - kulturowa strefa krawędziowa:
     - Słowianie – Prusowie (VII-IX wiek n.e.);
     - Mazowszanie („Stare Mazowsze") – Prusowie (X-XII wiek);
     - Księstwo Mazowieckie – Państwo Zakonu Krzyżackiego (XII-XIV wiek);
     - I Rzeczpospolita – Księstwo Pruskie (XV-XVII wiek);
     - Królestwo Prus – Rosja (XIX wiek)

Zrealizowana obwodnica miasta w ciągu drogi krajowej nr 7 w parametrach drogi ekspresowej dodatkowo poprawia dostępność komunikacyjną Nidzicy.

Wewnętrzne

1. Znaczące predyspozycje gminy do rozwoju funkcji rekreacyjnych i turystycznych w oparciu o należące do najbogatszych w kraju zasoby przyrodnicze (Zielone Płuca Polski), kulturowe i krajobrazowe. Walory przyrodnicze i kulturowe wsi predysponują ją do rozwoju funkcji turystycznej, która może stać się równorzędna z funkcją rolniczą. Atrakcją turystyczną o skali europejskiej jest zamek krzyżacki w Nidzicy.
2. Predyspozycje miasta Nidzicy do rozwinięcia ponadlokalnych (powiatowych) funkcji turystycznych i usługowych w zakresie: oświaty, zdrowia, kultury, bezpieczeństwa publicznego, opieki społecznej, usług cywilizacyjnych oraz usług otoczenia biznesu, a także obsługi ruchu turystycznego.
3. Usytuowanie gminy wśród gmin o najwyższej dynamice rozwoju w województwie warmińsko-mazurskim.
4. Tradycje przetwórstwa rolno-spożywczego i przemysłu drzewnego.
5. Występowanie kopalin dla budownictwa.
6. Znaczący potencjał produkcyjny istniejących gospodarstw rolnych. Prawie 75% powierzchni użytków indywidualnych gospodarstw rolnych skupia się na gospodarstwach o powierzchni powyżej 15 ha, predysponowanych do utrwalenia rodzinnych miejsc pracy. Już obecnie istnieje kilkadziesiąt dużych, stosunkowo dobrze prosperujących gospodarstw rolnych.
7. Utrwalająca się funkcja mieszkaniowo - usługowa większych ośrodków dotychczas nadmiernie rozdrobnionej sieci osadniczej gminy.
8. Tereny oferowane do działalności inwestycyjnej.
9. Potencjalne tereny dla budownictwa mieszkaniowego o podwyższonym standardzie mieszkaniowym i odpowiednio dużych działkach dla osób zamożnych, pragnących mieszkać w ekologicznie czystym środowisku.
10. Oferta dla budownictwa pensjonatowego.
11. Kreatywność lokalnego środowiska społeczno-zawodowego, wyrażająca się między innymi:
    - wysoką świadomością ekologiczną władz samorządowych i miejscowych elit intelektualno-zawodowych;
    - kultywowaniem tradycji wysokiego poziomu nauczania (Liceum Ogólnokształcące);
    - kreatywnym potencjałem miejscowej elity intelektualnej;
    - wyłaniającą się grupą liderów gospodarczych (lokalnego biznesu), zainteresowanych rozwojem przedsiębiorczości w gminie i rozwojem środowiska lokalnego. Firmy te zatrudniają około jednej trzeciej ogółu pracujących;
    - tworzenie środowiskowych oraz instytucjonalnych podstaw i umocowań prawnych na rzecz rozwoju gospodarczego, kulturowego, oświatowego i cywilizacyjnego
12 Duża dostępność komunikacyjna miasta i południowej części gminy.
13 Znaczne rezerwy wydajności istniejących ujęć wodnych zarówno na terenie miasta, jak i gminy.
14. Znaczna liczba miejscowości wyposażonych w wodociąg.
15. Rozbudowany system kanalizacji sanitarnej i modernizowana wysokosprawna oczyszczalnia ścieków.
16. Dobry stan zaopatrzenia miasta w gaz i ciepło.
17. Wielostronne zasilanie w energię elektryczna z systemu krajowego oraz znaczne rezerwy mocy istniejącego Głównego Punktu Zasilania (GPZ).
18. Areał rolny w dużych, zwartych kompleksach. Nie jest podzielony na małe działki, co ułatwia zarówno gospodarkę rolną, jak i sprzyja korzystnemu zagospodarowaniu terenu.
19. Potencjał kulturowo – krajobrazowy dawnych założeń dworsko-parkowych i folwarcznych może zostać wykorzystany zarówno jako ogniska kulturowe na danym terenie, jak i jako wzorce zagospodarowania terenu i formowania zabudowy.

20. Elementy krajobrazowych kompozycji projektowych przez przedwojennych właścicieli folwarków w postaci nasadzeń śródpolnych oraz dobrze zachowanych alei przydrożnych mogą być wykorzystane jako atrakcje turystyczno – krajobrazowe.
21. Rozbudowana kubatura budynków gospodarczych może być wykorzystywana na potrzeby rozwijanych innych działalności gospodarczych, wspomagających produkcję rolną.

1.2. Czynniki hamujące rozwój

Zewnętrzne

1. Położenie gminy w rejonie o wiodącej funkcji rolniczej, gdzie przeważało wielkoobszarowe rolnictwo pegeerowskie, generujące najwyższe bezrobocie.
2. Względna jednostronność negatywnych cech regionalnych rynku pracy i brak w sąsiedztwie gminy silnego ośrodka zdolnego przejąć nadwyżki miejscowej siły roboczej.
3. Brak kontynuacji niematerialnego dziedzictwa kulturowego po roku 1945 (wysiedlanie i emigracja Mazurów po roku 1945 oraz polityka PRL niwelująca odrębności etniczne i kulturowe).
4. Pięćdziesiąt lat dewastacji substancji budowlanej o cechach budujących lokalną tożsamość kulturową.
5. Brak polityki przestrzennej struktury terytorialnej i osadniczej Powiatu Nidzickiego.
6. Żywiołowy, niekontrolowany rozwój usług turystycznych o charakterze substandardowym – stagnacja aktywizacji gospodarki opartej na walorach turystycznych.
7. Mała liczba miejsc hotelowych.
8. Nadmierny, uciążliwy dla środowiska przyrodniczego rozwój turystyki komercyjnej w paśmie trasy nr 7 – mogący stanowić zagrożenie dla wrażliwego na antropopresję systemu ekologicznego.
9. Sytuacja ekonomiczna, bierna postawa oraz trudności mentalne w adaptacji do nowej sytuacji ludności osiedli popegeerowskiej, wynikająca z przebiegu transformacji w uspołecznionym systemie rolnictwa, będącej efektem działania wolnego rynku.
10. Duża wrażliwość na antropopresję znacznego obszaru gminy.

Wewnętrzne

1. Dość wyraźne zróżnicowanie cywilizacyjne między miastem a wsią (braki w infrastrukturze technicznej i społecznej – przychodnie, przedszkola, ośrodki kultury, urządzenia sportowe).
2. Zły stan techniczny dróg, szczególnie lokalnych (w większości gruntowych) oraz mała gęstość dróg w północnej części gminy, ograniczające możliwości dojazdów do pracy oraz niesprzyjające rozwojowi turystyki samochodowej.
3. Trudna sytuacja ekonomiczna oraz bierna postawa i trudności mentalne w adaptacji do nowej sytuacji ludności po byłych zakładach rolnych.
4. Relatywnie gorszy niż przeciętnie w województwie wskaźnik zagęszczenia mieszkań i duże potrzeby w zakresie budownictwa socjalnego, ponad trzykrotnie przewyższające obecne możliwości ich zaspokojenia.
5. Zbyt słabo wyeksponowane i mało wykorzystane turystycznie obiekty historyczne i osobliwości przyrodnicze.
6. Brak miejsc pracy, który spowodować może w najbliższych latach odpływ miejscowej, wykształconej młodzieży poza obszar gminy.
7. Brak kanalizacji w zdecydowanej większości miejscowości gminy.
8. Brak na obszarze gminy- dobrych (chłonnych) odbiorników ścieków, co związane jest z położeniem gminy w strefie wododziałowej.

9. Obciążenie budżetu gminy kosztami związanymi z istnieniem znacznej liczby niezamożnych mieszkańców miasta i wsi (pomoc finansowa, utrzymanie obiektów pomocy społecznej, duże zapotrzebowanie na mieszkania socjalne).
10. Brak miejsc pracy dla kobiet.
11. Brak miejsc pracy dla osób bez kwalifikacji lub z bardzo niskimi kwalifikacjami zawodowymi.
12. Zdecydowane ograniczenie możliwości migracji zarobkowych ludności wiejskiej do pozarolniczych rynków pracy ze względu na niskie kwalifikacje lub całkowity ich brak.
13. Mająca skłonność do utrwalania się strefa ubóstwa we wsiach po byłych zakładach rolnych.

2. Cele polityki przestrzennej

2.1. Cel nadrzędny

Dążenie do zrównoważenia rozwoju ekologicznego, przestrzennego, społecznego i ekonomicznego, gwarantującego harmonijny rozwój przestrzeni życiowej całej społeczności lokalnej, bez ograniczania możliwości zaspokojenia potrzeb przez przyszłe pokolenia.

2.2. Cele podstawowe

Cel 1 - Aktywizacja społeczno - ekonomiczna gminy ukierunkowana na skuteczne zmniejszanie bezrobocia poprzez:

- wykorzystanie predyspozycji i kreatywności miejscowej elity intelektualnej i ludzi biznesu do budowania więzi społecznej i ochrony interesów całej społeczności lokalnej,
- konsekwentną (długookresową) realizację przyjętej polityki zrównoważonego rozwoju,
- utrwalanie pozycji miasta Nidzicy jako wielofunkcyjnego ośrodka obsługi, kreującego miejsca pracy w szeroko pojętych usługach i stymulującego rozwój cywilizacyjny obszaru (powiatu), jaki reprezentuje,
- realizację lokalnej polityki na rzecz rozwoju obszarów wiejskich,
- wykorzystanie bogatych zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych dla rozwoju turystyki pobytowej i wędrownej,
- wykorzystanie położenia i dostępności komunikacyjnej miasta i gminy przy trasie międzynarodowej na styku Mazowsza i Mazur,
- rozwijanie (kultywowanie) tradycji produkcyjnych w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego i drzewnego oraz szerokiej kooperacji miejscowych firm,
- wykorzystane walorów surowcowych (surowce budowlane, drewno, surowce rolnicze),
- tworzenie warunków inwestycyjnych do lokalizacji nowych jednostek gospodarczych (firm), wobec spodziewanej redukcji miejsc pracy w istniejącym przemyśle i rolnictwie,
- tworzenie warunków dla przedsięwzięć inwestycyjnych istniejących firm i rolników indywidualnych, skłonnych łączyć kapitał w celu podjęcia działalności grupowej (spółki, spółdzielnie, itp.),
- wykorzystanie znaczącego potencjału produkcyjnego istniejących rodzinnych gospodarstw rolnych o powierzchni ponad 15 ha,
- wykorzystanie znacznych możliwości oferowania atrakcyjnie położonych terenów w rejonie Nidzicy dla inwestorów strategicznych,
- wykorzystanie dobrego wyposażenia rejonu i miasta Nidzicy w infrastrukturę telekomunikacyjną przewodową i komórkową,

- wykorzystanie walorów środowiska naturalnego do rozwoju usług zdrowia i opieki społecznej, tworzących miejsca pracy dla kobiet.

Cel 2 - Poprawa warunków życia mieszkańców gminy, ze szczególnym uwzględnieniem wyrównania dysproporcji między poziomem życia w mieście i na wsi, poprzez:

- skuteczne zbogacanie obszarów wiejskich o infrastrukturę techniczną,
- radykalna poprawa stanu dróg lokalnych,
- tworzenie bazy materialnej (adaptacja istniejących budynków lub budowa nowych) ochrony zdrowia, oświaty i kultury. Predyspozycje do przyjęcia tych funkcji mają wsie: Napiwoda, Łyna, Wietrzychowo, Załuski, Rozdroże, Kanigowo, Zagrzewo, Jabłonka, Bolejny, Grzegórzki),
- przygotowanie oferty terenowej dla budownictwa mieszkaniowego spółdzielczego, prywatnego (w tym pensjonatowego) i komunalnego, odpowiednio do zapotrzebowania społecznego,
- porządkowanie i zagospodarowanie istniejących terenów rekreacyjnych w mieście, w tym urządzenie zieleni w osiedlach wielorodzinnej zabudowy mieszkaniowej.

Cel 3 - Wzbogacenie elementów kultury tożsamości miasta Nidzicy i jego otoczenia dla poprawy jakości życia mieszkańców oraz rozwoju turystyki krajoznawczej, a w szczególności:

- wyeksponowanie historycznie ukształtowanej w czasach państwa krzyżackiego struktury osadniczej oraz misji miasta Nidzica i jej otoczenia, wynikającej z położenia na granicy regionów historyczno-kulturowych oraz na odwiecznym korytarzu transportowym,
- oparcie struktury zagospodarowania turystycznego na przesłankach kulturowych poprzez:
  - weryfikację historycznych siedlisk jako form agroturystycznych,
  - ochronę oraz wyeksponowanie dla potrzeb turystyki czynników lokalnej tożsamości historyczno-kulturowej,
  - rewitalizację lądowych dróg historycznych, karczm, zajazdów, stacji pocztowych i dawnych komór celnych (adaptacja na drogi krajobrazowe i dla turystyki rowerowej),
  - rewitalizację historycznych ośrodków osadniczych dla potrzeb tworzenia centrów turystyki indywidualnej i kwalifikowanej,
- ochrona zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych, założeń dworsko-parkowych, cmentarzy, dziedzictwa archeologicznego oraz budowli wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych,
- ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego - nie wpisanych do rejestru zabytków - przepisami prawa lokalnego.

Cel 4 - Zapewnienie skutecznej ochrony środowiska przyrodniczego gminy dla utrzymania wysokiego standardu turystyki i wypoczynku oraz zdrowych warunków zamieszkania poprzez:

- stałe kontrolowanie źródeł zanieczyszczenia wód oraz ograniczenie degradacji jakości wód jeziora Omulew - największego zbiornika wód powierzchniowych gminy,
- opracowanie programu poprawy walorów turystycznych gminy i jej promocji.

Cel 5 - Rozbudowa systemów infrastruktury technicznej, a głównie:

- utworzenie strefy preferencji ruchu pieszego w centrum miasta Nidzica,
- znalezienie i zrealizowanie trasy omijającej centrum,
- utworzenie strefy chronionej przed uciążliwością ruchu samochodowego w rejonie koncentracji wypoczynku pobytowego i świątecznego nad jeziorem Omulew,
- zaprojektowanie i zrealizowanie atrakcyjnych krajobrazowo turystycznych tras rowerowych, łączących obiekty tożsamości kulturowej oraz ciekawe przyrodniczo obszary,
- realizacja wygodnych tras komunikacyjnych i odpowiedniej do potrzeb obsługi parkingowej transportu samochodowego,
- rozszerzenie zasięgu obsługi i poprawa niezawodności działania systemu zaopatrzenia w wodę,
- poprawa warunków sanitarnych i zminimalizowanie niekorzystnych oddziaływań na środowisko, związanych z brakiem kanalizacji i oczyszczalni ścieków,
- poprawa standardów zamieszkania i stanu aerosanitarnego na obszarze gminy w wyniku wprowadzania gazyfikacji.

CZĘŚĆ II

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów

Kierunki zagospodarowania przestrzennego są pochodną cech struktury przestrzennej, uwarunkowań jej rozwoju oraz kierunków wynikających z transformacji systemowej ostatniego 20 - lecia.

1.1. Dominujące cechy struktury przestrzennej

Dominujące cechy struktury przestrzennej obszarów pozamiejskich to:

1. rozległość przestrzenna, w zbiorze 2483 gmin w Polsce[1] gmina Nidzica sytuuje się na 30. miejscu gmin największych pod względem powierzchni w km^2 (37 879 km^2),
2. bardzo wysoki udział obszarów leśnych w ogólnej strukturze użytkowania gruntów (Polska 28,3%, byłe województwo olsztyńskie 30,8%, gmina Nidzica 49,9%),
3. dwudzielny charakter gminy: część północna charakteryzuje się wysoką lesistością (Orłowo- 70,7%, Napiwoda- 72,0%, Módłki- 79,8%, Natać Wielka- 80,0%, Likusy- 86,3%, Wały- 87,0%), część południowa z dominującym areałem użytków rolnych (powyżej 70%),
4. wysoki stopień zdeterminowania dotychczasowego i przyszłego rozwoju poprzez położenie gminy w silnym węźle hydrograficznym, co oznacza, że gmina stanowi strefę źródliskową zlewni rzek: Omulew, Orzyc, Wkra, Łyna i Pasłęka, a przez jej centralną część przebiega dział wodny pierwszego rzędu oddzielający dorzecze Wisły od dorzecza Pregoły oraz duży obszar bezodpływowy,
5. bardzo niska gęstość zaludnienia (Polska 124 osoby/ km^2, gmina Nidzica 55 osób/ km^2),
6. wybitne rozdrobnienie osadnictwa, w stosunku do 66 zidentyfikowanych wsi, 52% posiadało mniej niż 100 mieszkańców (Polska- 15%), a 0,3% wsi posiadało powyżej 500 mieszkańców (Polska 19%)[2],
7. mimo wielkich powojennych przekształceń osadnictwa i dużego stopnia uspołecznienia użytków rolnych (50% w 19991 r.) zachowana została względna proporcjonalność pomiędzy wielkością użytków rolnych poszczególnych wsi a liczbą ludności skupionej w ośrodku wiejskim,

[1] Wg *Gminy w Polsce w 1996 r.*, GUS Warszawa 1998
[2] M. Kłodziński *Aktywizacja gospodarcza obszarów miejskich* PAN- IRWiR Warszawa 1999

8. największe jednostki wiejskie (powyżej 250 mk) preferowane do roli wsi kluczowych w systemie osadniczym charakteryzują się w większości najwyższym udziałem gruntów uspołecznionych wymagających reparcelacji oraz popegeerowskich zasobów mieszkaniowych i gospodarczych wskazywanych do rehabilitacji, co znacznie zmniejsza atrakcyjność tych jednostek,
9. znaczący udział w całym analizowanym zbiorze wsi obrębowych, miejscowości o ograniczonych możliwościach rozwoju (65%) z uwagi na duży zakres uwarunkowań wewnętrznych (lasy, wody powierzchniowe, podmokłe doliny, zagłębienia bezodpływowe, itp.),
10. kwalifikacja gminy wraz z gminami współtworzącymi powiat nidzicki do wiejskich obszarów problemowych wymagających wsparcia adresowanego[3], z uwagi na jednocześnie występującą niekorzystną sytuację w zakresie struktur demograficznych (głównie ze względu na wysoki udział ludności osiedli popegeerowskich) połączoną z występowaniem braków w infrastrukturze technicznej.

Dominującą cechą struktury przestrzennej miasta jest wysoki stopień zdeterminowania dotychczasowego i przyszłego rozwoju przez:

1. położenie miasta w silnym węźle dolinnym o niekorzystnych warunkach dla rozwoju osadnictwa (tereny inwersyjne, podmokłe i słabonośne) wykluczających z teoretycznego pola rozwoju miasta o powierzchni około 1000 ha około 40% terenów,
2. rozczłonkowanie terenów obecnie zagospodarowanych jak i terenów rozwojowych systemem rozdzielających dolin różnej wielkości dochodzącej w północnej części do 1000 m szerokości,
3. pole rozwoju względnie zwartego miasta (bez wprowadzenia komunikacji zbiorowej) wynosi około 600 ha, co przy stosunkowo niskim standardzie wykorzystania terenów zagospodarowanych (brutto 200m^2/1mk) stanowi odpowiednik docelowej liczby mieszkańców 30,0 tys.,
4. znaczny udział terenów mieszkaniowo-usługowych (85ha) zlokalizowanych w dolinie inwersyjnej o niekorzystnych warunkach klimatycznych,
5. bariery rozwojowe dla właściwych powiązań komunikacyjnych (przekroczenie rozległych dolin o niekorzystnych warunkach gruntowo-wodnych oraz terenów kolejowych).

1.2. Kierunki zmian systemowych

Zmiany systemowe okresu transformacji ustrojowej objawiły się dynamicznymi przemianami struktury przestrzennej miast. Procesy ilościowe i jakościowe, charakterystyczne dla gospodarek liberalnych, nie są jeszcze w warunkach polskich odpowiednio zdiagnozowane. Osobiste doświadczenia autorki, oparte na obserwacjach kierunków rozwoju miast europejskich[4] oraz analizy empiryczne szeregu miast i gmin polskich różnej skali i charakteru, pozwalają na sformułowanie podstawowych procesów, charakterystycznych dla obszarów przekształcanych w warunkach gospodarki wolnorynkowej. Najistotniejsze procesy to:

- wyciszenie procesów migracyjnych, co przy narastaniu procesów demograficznych wewnątrzmiejskich, charakterystycznych dla miast europejskich (starzenie się społeczności miejskich, zmniejszanie się przyrostu naturalnego) powoduje stagnację demograficzną większości miast polskich,
- uwolnienie rynku pracy od 1989 roku powodujące lawinowe zmiany ilościowe i jakościowe w strukturze zatrudnienia; następuje znaczący wzrost sektora III i IV (turystyka, usługi i nauka) oraz skokowe zmniejszanie się zatrudnienia w sektorze II

[3] M. Kłodziński *Aktywizacja gospodarcza obszarów miejskich* PAN- IRWiR Warszawa 1999
[4] wyjazdy studialne Towarzystwa Urbanistów Polskich w latach 1990-1999 do krajów europejskich: Anglia, Austria, Belgia, Dania, Holandia, Francja, Finlandia, Niemcy, Norwegia, Szkocja, Szwajcaria, Szwecja, Włochy

(przemysł, składy); w rezultacie struktura funkcjonalna miast i gmin polskich zbliża się do struktury miast europejskich,

- w rezultacie strukturalnych zmian w zatrudnieniu, następują znaczące procesy w strukturze przestrzennej:
  - strefy projektowane pierwotnie jako jednofunkcyjne stają się przestrzeniami wielofunkcyjnymi,
  - główne koncentracje zatrudnienia przenoszą się z zespołów przemysłowo-składowych do śródmieść i centrów,
  - powstają nowe pola aktywności gospodarczej,
  - uwalniane są duże przestrzenie terenów poprzemysłowych,
- wyznaczanie w strukturze przestrzennej obszarów jednofunkcyjnych (zespoły mieszkaniowe i przemysłowe) staje się bezzasadne, co oznacza powrót do delimitacji i parametryzowania[5] tradycyjnych wielofunkcyjnych wyróżnień strefowych, takich jak:
  - centrum
  - śródmieście
  - śródmiejskie zespoły mieszkaniowe
  - strefa miejska
  - strefa przedmiejska
  - wielofunkcyjne strefy aktywności gospodarczej
- zmienia się model obsługi określany w przeszłości wg norm i normatywów resortowych, tworząc szanse na wykształcanie się wielofunkcyjnych zespołów optymalnie wykorzystujących rangę położenia (centra, śródmieścia),
- obszary projektowane wg norm i normatywów z lat od 60. do 70. charakteryzują się niskimi wskaźnikami intensywności wykorzystania przestrzeni zurbanizowanej i w większości przypadków kryją w sobie znaczne rezerwy,
- ekstensywne zagospodarowanie przestrzeni miejskich charakterystyczne dla gospodarki planowanej centralnie, wynikające z pięćdziesięcioletniej przerwy w działaniu mechanizmu renty gruntowej, kryje w sobie poważne rezerwy;

Obserwacje powyższe pozwalają na postawienie tezy, iż miasta i gminy polskie przechodzą z fazy rozwoju ilościowego w fazę rozwoju jakościowego, charakterystycznego dla rozwiniętych gospodarek.
Jednym z mierników syntetycznych, zastępujących w wielu przypadkach szczegółowe analizy i prognozy, są standardy zagospodarowania oparte na wzorcach europejskich[6].
Stanowią one podstawę do formułowania kierunków zagospodarowania przestrzennego. Służą ochronie interesów publicznych, określając zależność pomiędzy wysokością nakładów na uzbrojenie techniczne i usługowe, wydatkowanych na jednostkę powierzchni terenów zainwestowanych.
Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym[7] określa sposoby postępowania w sprawach przeznaczenia terenów i ustalenia zasad ich zagospodarowania, przyjmując zrównoważony rozwój jako podstawę tych działań (art. 1 ust.1). Zobowiązanie do kierowania się zasadą zrównoważonego rozwoju, zapisane także w art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, wynika też z zaleceń Unii Europejskiej, zawartych w porozumieniach międzynarodowych. Jednym z podstawowych narzędzi regulacyjnych, wdrażających zrównoważony rozwój, są standardy urbanistyczne. Celem ich wdrażania jest przede wszystkim ochrona wartości publicznych w gospodarce przestrzennej, a zwłaszcza tworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju, w tym zabezpieczenie odpowiedniej jakości życia mieszkańców oraz racjonalne wykorzystanie przestrzeni i inwestycji publicznych.

[5] wg projektu standardów sporządzonych w Instytucie Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej w Warszawie przez zespół pod kierunkiem doc. dr arch. R. Dylewskiego i prof. dr hab. M. Nowakowskiego
[6] wg projektu standardów sporządzonych w Instytucie Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej w Warszawie przez zespół pod kierunkiem doc. dr arch. R. Dylewskiego i prof. dr hab. M. Nowakowskiego
[7] Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. Dz. U. z 2003 r. Nr 80 poz. 717 z późniejszymi zmianami

W warunkach polskich, charakteryzujących się brakiem działania w całym okresie powojennym mechanizmu renty gruntowej, najistotniejsze staje się dostosowanie gospodarek miejskich do standardów zagospodarowania Unii Europejskiej. Podstawowymi standardami zagospodarowania przestrzennego są:

- **mierniki efektywności**, określające powierzchnie terenów zainwestowanych i zabudowanych (Pt m^2) przeliczanych na 1 mieszkańca (mk),
- **mierniki intensywności** zabudowy, określające stosunek powierzchni ogólnej zabudowy (Po) do powierzchni terenu (Pt),
- **mierniki gęstości**, wyrażane stosunkiem powierzchni zabudowanej (Pz) do powierzchni otwartej (Pt).

Mierniki te są różnicowane według:
- kategorii użytkowania terenów (tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i jednorodzinnej, usługowej, produkcyjnej),
- charakteru zabudowy (śródmiejska, miejska, przedmiejska),
- intensywności wykorzystania terenów wyposażonych w infrastrukturę techniczną i społeczną (zainwestowanych ze środków publicznych).

Standardy zagospodarowania, możliwe do sformułowania dla miasta i gminy Nidzica, posłużyły do:
- oceny istniejącego stanu zagospodarowania,
- oceny założeń prognostycznych, zawartych w miejscowych planach zagospodarowanie przestrzennego,
- analizy możliwości rozwoju miasta i miejscowości pozamiejskich.

1.3. Ogólne kierunki zagospodarowania przestrzennego

Podstawą formułowania kierunków zagospodarowania przestrzennego są:
- **zalecenia** ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, określające rozwój zrównoważony jako podstawę gospodarowania przestrzenią,
- **założenia** ekorozwoju, określane w ustawie o ochronie środowiska,
- **zasady** planowania miast, zawarte w Nowej Karcie Ateńskiej 1998r.,
- **propozycje dla europejskiego środowiska zbudowanego**, zawarte w Białej Księdze Rady Architektów Europy 1995r.,
- **Agenda 21**,
- Projekt krajowych standardów urbanistycznych, sporządzony w Instytucie Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej w Warszawie w latach 1996-1997 pod kierunkiem doc. dr Romualda Dylewskiego i prof. dr hab. arch. Macieja Nowakowskiego,
- Pakt dla rolnictwa i obszarów wiejskich,
- Uwarunkowania hamujące i ograniczające rozwój.

Ogólne kierunki są podstawą do konkretyzacji polityki przestrzennej formułowanej w dalszej treści Studium.

K1 Równoważenie rozwoju w odniesieniu do struktury zagospodarowania rozumiane będzie jako rozwój zdolny do zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń poprzez[8]:
- zrównoważone użytkowanie zasobów przyrodniczych z zachowaniem pojemności i odnawialności środowiska przyrodniczego,
- zrównoważone gospodarowanie przestrzenią z zachowaniem elastyczności i sprawności funkcjonalnej,
- zrównoważoną organizację społeczeństwa z zachowaniem względnie sprawiedliwego dostępu do zasobów środowiskowych i wzrostu dobrobytu,
- zrównoważony rozwój ekonomiczny z efektywnym wykorzystaniem energii i rozwojem infrastruktury,

[8] T. Sumień: *Idea zrównoważonego rozwoju w nowym systemie standardowym* [w:] *Człowiek i środowisko. T.22 Standardy urbanistyczne.* Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej, Warszawa 1998 r.

- zrównoważony system standardów urbanistycznych.

K2 Planowanie i zarządzanie rozwojem przestrzennym w harmonii ze środowiskiem przyrodniczym i kulturowym oraz kultywowanie tożsamości kulturowej miasta.

K3 Racjonalne wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez:

- reparcelację byłych terenów popegeerowskich obejmujących pierwotnie (w 1991r.) 50% użytków rolnych gminy,
- polaryzacje struktury agrarnej przez tworzenie gospodarstw farmerskich (o preferowanej wielkości ponad 20 ha) oraz małych, rodzinnych gospodarstw specjalistycznych,
- wspieranie produkcji ekologicznej, zdrowej żywności z uwagi na bardzo wysoką pracochłonność tej produkcji,
- tworzenie gospodarstw doświadczalnych, wzorcowych, związanych z rynkiem zbytu obszarów metropolitalnych (Warszawa, Gdańsk).
- Lokalizacja obiektów hodowlanych zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko powinna się odbywać na następujących zasadach:
  - Maksymalna łączna obsada zwierząt hodowlanych realizowana w ramach jednego gospodarstwa rolnego - 210 DJP, nie więcej jak 1DJP/1ha areału gruntów rolnych, do których właściciel gospodarstwa posiada prawo dysponowania. Obiekty hodowlane o podanej wyżej obsadzie mogą być realizowane na dwóch obszarach:
    1) w rejonie wsi Frąknowo, obszar położony w strefie 3 „pierścienia osadniczego około miejskiego", ograniczony granicą strefy 3 i granicą gminy a od strony południowej granicą obszaru o średniej odporności wód podziemnych na zanieczyszczenia z powierzchni.
    2) w rejonie wsi Siemiątki, Zagrzewo, Piotrowice, Magdaleniec, Grzegórzki obszar położony w strefie 3 „pierścienia osadniczego około miejskiego", zawarty pomiędzy granicą gminy, granicą strefy 3 oraz drogą S7 z wyłączeniem obszaru oznaczonego na rysunku Studium jako teren bezodpływowy.
  - Na pozostałym obszarze gminy mogą być lokalizowane obiekty hodowlane o maksymalnej obsadzie: ogiery, klacze, wałachy małe konie: hucuły, koniki polskie, kuce, źrebaki, buhaje, krowy, jałówki, cielęta - do 40DJP pozostałe zwierzęta hodowlane – do 20DJP, nie więcej jak 1DJP/1ha areału gruntów rolnych, do których właściciel gospodarstwa posiada prawo dysponowania.
  - należy zachować takie odległości od zabudowań przeznaczonych na stały pobyt ludzi (niezwiązanych z tą produkcją) oraz zastosować takie rozwiązania techniczne, technologiczne i organizacyjne, które zagwarantują minimalizację uciążliwości odorowych oraz brak występowania zagrożeń dla zdrowia ludzi;
  - należy zachować takie odległości od ujęć wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi oraz stosować takie rozwiązania techniczne, technologiczne i organizacyjne, które zagwarantują brak zagrożeń dla jakości wody,

zgodnie z przepisami odrębnymi.

K4 Wspieranie przedsiębiorczości okołorolniczej poprzez:

- tworzenie rynku hurtowego produktów rolnych,
- przetwórstwo rolno-spożywcze, tworzenie małych form przedsiębiorczości okołorolniczej (grupy producenckie, domy składowe).

K5 Rozwijanie agroturystyki wykorzystującej unikatowe w skali krajowej i międzynarodowej walory przyrodnicze i kulturowe przestrzeni okołoleśnych w oparciu o własne domy rolników oraz nieużytkowane pomieszczenia gospodarcze (spichrze, stodoły, stare młyny).

K6 Nawiązanie do „Systemu Turystyki Sieciowej" promowanej w Europie Bałtyckiej poprzez:

- tworzenie szlaków pieszych i rowerowych o znaczeniu międzynarodowym, krajowym i regionalnym wraz z całym systemem obsługi tego ruchu (pola namiotowe, biwakowe, farmy ekologiczne tworzące ofertę gastronomiczną, itp.),
- promowanie w środowisku młodzieżowym tej formy turystyki krajoznawczej przez organizacje cyklicznych imprez sportowo-turystycznych o znaczeniu regionalnym, krajowym, a nawet międzynarodowym.

K7 Dopuszczenie koncentracji turystyki pobytowej w sposób nienaruszający równowagi środowiskowej.

K8 Oszczędne gospodarowanie zasobami terenowymi polegające na racjonalizacji wykorzystania przestrzeni zainwestowanych i preferowanie rozwoju zwartego zarówno miasta jak i wsi kluczowych w zakresie ujawnionych możliwości rozwoju.

K9 Rozwój ilościowy zarówno miasta jak i gminy nawiązywać będzie do prognoz demograficznych sformułowanych w uwarunkowaniach i kierunkach społeczno-ekonomicznych.

K10 Kierunki rozwoju układu drogowego, ulicznego i kolejowego zarówno w mieście, jak i gminie sprowadzą się do:

- spełniania wymogów ochrony unikatowych walorów gminy (kulturowych, środowiskowych) poprzez:
  - wyłączenie terenów chronionych z rozważań nad rozwojem układów,
  - zachowanie wymogów stref izolacyjnych terenów chronionych;
- uzyskania rozwiązania o wysokich walorach funkcjonalno-użytkowych poprzez:
  - dobór parametrów i kształtu sieci oraz funkcji elementów tej sieci, parametrów technicznych, akcesji- aby układ spełniał warunek równomiernego wypełnienia sieci ruchem oraz minimalizował pracę przewozową (powyższe dotyczy układu drogowego i kolejowego),
  - zaspokojenie potrzeb przewozowych mieszkańców obszaru przy zapewnieniu przyjętych standardów osiągalności celów podróży i poziomu usług transportowych.

K11 Polityka komunikacyjna obejmuje dwa wzajemnie powiązane i prowadzone niejako równolegle nurty:

- uściślenie międzybranżowych, określonych w poprzednim etapie, kierunków rozwiązań przestrzennych poprzez wyodrębnienie obszarów o zróżnicowanej polityce przestrzennej,
- ustalenie odpowiednich strategii i instrumentów realizacji polityki komunikacyjnej, poprzez wyodrębnienie następujących rodzajów prowadzonych polityk:
  - polityka ochronna: dotyczy zachowania konkretnych ciągów komunikacyjnych względnie ich fragmentów, celem uzyskania określonych efektów, np.: tworzenie strefy pieszo-jezdnej w centrum Nidzicy, z zachowaniem ich historycznych przebiegów,
  - polityka wyrównawcza: polega na uzupełnieniu brakujących elementów sieci, w efekcie przyczynia się do poprawy obsługi komunikacyjnej oraz komfortu tej usługi,
  - polityka modernizacyjna: dostosowująca głównie parametry geometryczne ciągów ulicznych i drogowych do parametrów zaspokajających potrzeby wzrastającej motoryzacji,
  - polityka progresywna: w Studium najbardziej uwidoczniona koniecznością rozbudowy układu drogowego zewnętrznego w stosunku do miasta Nidzica, eliminująca ten ruch z wnętrza miasta. W obszarze gminy funkcje te spełniają proponowane obejścia wsi.

1.4. Zasady rozwoju osadnictwa

Według Planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskie, uchwalonego w 2018 r., Miasto Nidzica zostało sklasyfikowane jako ośrodek ponadlokalny.

Plan województwa zakłada rozwój ośrodków ponadlokalnych, w tym Nidzicy, stanowiących zaplecze gospodarcze i wspomagających największe miasta w województwie. Rozwój ośrodków poprzez ich rozwój wielofunkcyjny, z ukierunkowaniem na rozwój usług, produkcji, przemysłu, przedsiębiorczości i inteligentnych specjalizacji oraz wzmacnianie powiązań funkcjonalnych pomiędzy ośrodkami.

W systemie osadniczym gminy, w niniejszym studium, wyróżniono cztery typy kluczowych ośrodków wskazanych do rozwoju. Są to:

1) ośrodki stanowiące potencjalne „bramy terenów rekreacyjnych" wskazane głównie do obsługi ruchu turystycznego docelowego i tranzytowego; jako kluczowe jednostki uznano miejscowości: Napiwoda i Łyna oraz wspomagające: Radomin, Wietrzychowo i Wólka Orłowska;
2) ośrodki usytuowane na głównych trasach wylotowych z miasta, położone korzystnie w stosunku do całego otoczenia osadniczego wskazane do obsługi rolnictwa, produkcji okołorolniczej, obsługi ludności własnej oraz agroturystyki; są to miejscowości: Kanigowo, Rozdroże, Załuski, Frąknowo, Grzegórzki oraz Napiwoda i Łyna;
3) Jabłonka i Wietrzychowo wskazane jako centrum obsługi pobytowego ruchu turystycznego rejonu północnego;
4) miejscowości strefy przedmiejskiej typu: Litwinki, Nibork, Piątki, Tatary, Waszulki wskazane do lokalizacji funkcji odciążających miasto, głównie budownictwa mieszkaniowego ekstensywnego;
5) miejscowość Kamionka wskazana do rozwoju agroturystyki oraz lokalnej przedsiębiorczości wspomaganej poprzez propagowanie kultury regionalnej w oparciu o istniejący obiekt „Garncarska Wioska";
6) w obrębie zwartej zabudowy miejscowości nie można lokalizować zakładów stwarzających zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi, a w szczególności zagrożenie wystąpienia poważnych awarii, zgodnie z przepisami odrębnymi;
7) lokalizacja zakładów mogących powodować znaczące oddziaływanie na środowisko powinna się odbywać w sposób gwarantujący brak ponadnormatywnych uciążliwości lub ponadnormatywnych szkodliwych oddziaływań (np. poprzez zachowanie separacji przestrzennej) na tereny zabudowy mieszkalnej, mieszkalno-usługowej lub siedliskowej, tereny zabudowy związanej ze stałym pobytem dzieci i młodzieży, tereny zabudowy związanej z opieką zdrowotną oraz na tereny o funkcji rekreacyjnej lub wypoczynkowej;
8) zagospodarowanie terenów wokół cmentarzy powinno uwzględniać ograniczenia (dotyczące np. lokalizacji zabudowy związanej z produkcją lub przechowywaniem żywności, zabudowy mieszkalnej oraz ujęć wody) wynikające z właściwych przepisów określających wymagania sanitarne, jakim powinny odpowiadać cmentarze.

1.5. Struktura przestrzenna gminy

Struktura gminy stanowi system odniesień przestrzennych przy formułowaniu kierunków polityki. W strukturze przestrzennej wyróżniono elementy obszarowe, punktowe i liniowe o cechach względnie jednorodnych. Jest ona formą syntezy opartą na przesłankach:

- **przyrodniczych** determinujących zarówno dotychczasowy jak i przyszły rozwój,
- **kulturowych** określających kod genetyczny i misję dziejową istotną dla tożsamości gminy,
- **funkcjonalnych** wynikających z istniejącego zagospodarowania oraz funkcjonującego systemu powiązań,
- **rozwojowych** wynikających z analizy lokalnych uwarunkowań i oceny możliwości rozwoju,
- **hierarchicznych** określających rangę poszczególnych elementów struktury przestrzennej,

- **transformacji** systemowej wywołującej nowe jakościowo procesy przekształceń struktur przestrzennych.

W kierunkach polityki przestrzennej określono:

- funkcje: dominujące, uzupełniające, dyslokowane lub zakazane,
- typy polityki:
  - polityka ochronna
  - polityka wyrównawcza (przekształceń)
  - polityka dopełnień (intensyfikacji zagospodarowania)
  - polityka modernizacji (podwyższenie standardu zagospodarowania)
  - polityka rozwoju
- ogólne standardy użytkowania przestrzeni brutto,
- główne elementy kształtujące strukturę przestrzenną terenów publicznych,
- obszary, miejsca i ciągi strategiczne lub kluczowe.

W strukturze wewnętrznej gminy wyróżniono następujące strefy:
strefa 1 – strefa przyrodniczo – krajobrazowa,
strefa 2 – strefa krajobrazowa,
strefa 3 – strefa pierścienia osadniczego okołomiejskiego,
strefa 4 – strefa przedmiejska obejmująca dawne grunty komunalne miasta,
strefa 5 – strefa miejska.

2. Ustalenia dotyczące wyróżnionych stref

2.1. STREFA 1 – przyrodniczo – krajobrazowa

Strefa przyrodniczo - krajobrazowa obejmuje północno-wschodnią, zalesioną część gminy o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Jest to fragment Pojezierza Olsztyńskiego z charakterystyczną dla obszarów pojeziernych urozmaiconą rzeźbą terenu. Wały moren czołowych na styku głęboko wciętych dolin rzecznych i rynien polodowcowych z zagłębieniami wypełnionymi wodami jezior.
Cały obszar strefy położony jest w Obszarze Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko- Ramuckiej.

W większości obszar strefy stanowią obszary wchodzące w skład ostoi przyrody 2000. Są to Obszar specjalnej ochrony ptaków „Puszcza Napiwodzko-Ramucka” PLB 280007 oraz obszar o znaczeniu dla Wspólnoty „Ostoja Napiwodzko-Ramucka” PLH 280052. Jedynie północno-wschodni fragment strefy – teren na północ od wsi Bolejny - nie jest objęty specjalnym obszarem ochrony Natura 2000.

Przeważająca część tego obszaru gminy znajduje się w granicach Regionalnej sieci korytarzy ekologicznych wyznaczonej w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego przyjętego uchwałą nr XXXIX/832/18 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego.

<u>Kierunki ochrony dziedzictwa kulturowego</u>
Na terenie strefy przyrodniczo-krajobrazowej znajdują się następujące wyróżnione obszary kulturowe wymagające stosowania odrębnych polityk przestrzennych ochrony dziedzictwa kulturowego i kształtowania środowiska kulturowego:

Obszar F: obejmujący kompleks osad rybackich i leśnych.

Z obszaru F w strefie przyrodniczo-krajobrazowej znalazły się następujące historyczne jednostki osadnicze:

- Wikno, Jabłonka,
- Natać Duża,
- Natać Mała.

Obszar G: obejmujący kompleks historycznych rządowych plantacji leśnych i osad leśnych.

Z obszaru G w strefie przyrodniczo-krajobrazowej znalazły się następujące historyczne jednostki osadnicze:

- Brzeźno Łyńskie,
- Likusy,
- Zimna Woda,
- Nadleśnictwo Koniuszyn,
- Nadleśnictwo Napiwoda,
- Nadleśnictwo Zimna Woda.

Obszar D: obejmujący kompleks historycznych wsi drobnoszlacheckich i kmiecych oraz osad leśnych.

Z obszaru D w strefie przyrodniczo-krajobrazowej znalazły się następujące historyczne jednostki osadnicze:

- Napiwoda,
- Wały.

Obszar E: obejmuje kompleks historycznych majątków dworskich i wsi kmiecych.

Z obszaru E w strefie przyrodniczo-krajobrazowej znalazły się następujące historyczne jednostki osadnicze:

- Bolejny,
- Orłowo,
- Wólka Orłowska,
- Żelazno.

Zasady ochrony i kształtowania środowiska kulturowego w poszczególnych obszarach zawarte są w pkt 6.1.

<u>Kierunki polityki przestrzennej</u>

Dominuje polityka ochronna.

- Warunkiem zachowania walorów przyrodniczych i krajobrazowych obszaru zaliczonego do tej strefy i jego bioróżnorodności jest utrzymanie dotychczasowego, przede wszystkim leśnego, użytkowania terenu. Szczegółowe zasady użytkowania i zagospodarowania określają przepisy Ustawy o ochronie przyrody oraz Uchwały nr XXX/669/17 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 września 2017 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej (Dz. Urz. Woj. Warm– Maz. z 26 października 2017 r. poz. 4143) oraz Plany Zadań Ochronnych dla Obszaru specjalnej ochrony ptaków Puszcza Napiwodzko - Ramucka (kod obszaru PLB 280007) i Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk (SOOS) Ostoja Napiwodzko - Ramucka (kod obszaru PLH 280052). Ograniczenia w zagospodarowaniu wynikające z w/w dokumentów bardziej szczegółowo omówione są w punkcie 5 zatytułowanym „Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk”.

Ustalając uwarunkowania przyrodnicze zagospodarowania przestrzennego gminy Nidzica, należy uwzględnić te spośród nich, które ograniczają swobodę decyzji planistycznych. Stosując to kryterium do najistotniejszych wytycznych i zaleceń należą:

1. rozbudowa miejscowości musi zagwarantować ład przestrzenny, funkcjonalny i estetyczny, współgranie architektury z otaczającym krajobrazem; lokalizacja nowej zabudowy możliwa tylko w obrębie zwartej zabudowy wsi, w obrębie działek istniejącej zabudowy kolonijnej oraz na wyznaczonych terenach rozwojowych. Realizacja zabudowy zagrodowej na terenach rolnych zgodnie z przepisami odrębnymi;
2. powinny być spełnione podstawowe wymogi dotyczące: zrzutu ścieków, składowania oraz wywozu i ewentualnej utylizacji odpadów, ochrony powietrza i powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniami, ochrony przed hałasem;
3. porządkowanie gospodarki ściekowej równolegle z budową wodociągów zapewniających zbiorowe zaopatrzenie w wodę; ścieki i wody opadowe odprowadzane z miejsc, w których prowadzona jest działalność gospodarcza oraz z obszarów zabudowanych powinny być oczyszczone przed ich zrzutem do wód powierzchniowych;
4. zakaz zmiany użytkowania łąk i pastwisk położonych na glebach organicznych i mineralno – organicznych;
5. należy dążyć do urozmaicenia składu gatunkowego odnowień leśnych oraz do pełnego dostosowania składu gatunkowego upraw do warunków siedliskowych;
6. gospodarka rolna musi być podporządkowana wymogom ochrony;
7. szczególnej ochronie powinna podlegać centralna cześć strefy, gdyż jest to obszar o małej odporności na degradację narażony na silną presję inwestycyjną (rejon jeziora Omulew).

W północnej części strefy znajdują się zabytki militarne - budowle obronne z pozycji olsztyneckiej. Wskazane jest stworzenie ścieżki dydaktycznej (pieszej, rowerowej) i udostępnienie wybranych i odpowiednio przystosowanych obiektów zwiedzającym.

Kierunki zagospodarowania

W strefie przyrodniczo – krajobrazowej wyznaczono pięć rejonów funkcjonalnych, w których występują najwyższe natężenia walorów turystycznych, takich jak:

- atrakcyjna, zróżnicowana rzeźba terenu;
- duży udział terenów przywodnych;
- rozwinięta linia polno – leśna;
- unikatowość zjawisk przyrodniczo – kulturowych;
- bogactwo krajobrazowe;
- korzystna dostępność komunikacyjna do głównego centrum obsługi, jakim powinno być miasto Nidzica;
- występowanie osadnictwa, które może przyjąć programy turystyczne;
- względna jednorodność preferencji funkcjonalnych.

Są to:

- Rejon Górnej Łyny (1.1);
- Rejon Jeziora Omulew (1.2);
- Rejon Strugi Koniuszyn (1.3);
- Rejon kulturowy Wały – Zimna Woda (1.4);
- Rejon wsi Żelazno i Bolejny (1.5).

Strukturę przestrzenną i kierunki polityki przestrzennej omówiono oddzielnie dla każdego rejonu.

Rejon Górnej Łyny (1.1.)
wyznaczony został przez rozrzeźbioną rynnę polodowcową, której część centralną stanowi Dolina Łyny.

1. Przez teren rejonu przebiegają szlaki turystyki wodnej, rowerowej i pieszej.

Szlaki te tworzą podstawową osnowę ruchu krajoznawczego i turystyki kwalifikowanej oraz dydaktyki ekologicznej. Zaleca się nasycenie ich elementarnymi obiektami obsługi ruchu turystycznego (przystanie, punkty widokowe, pola namiotowe, wiaty osłonowe, parkingi, elementy informacji wizualnej).

2. Miejscowości wskazane do koncentracji „zielonych obiektów" obsługujący ruch turystyczny oraz wypoczynku pobytowego:
   - Łyna stanowiąca główną „Bramę terenów rekreacyjnych";
   - Orłowo;
   - Likusy;
   - Brzeźno Łyńskie;
   - Wólka Orłowska;
   - Napiwoda.
3. Zalecana polityka modernizacyjna i wyrównawcza oraz rozwój funkcji turystycznych (domy wakacyjne, wczasy w siodle, zagrody agroturystyczne, pensjonaty, kempingi).
4. Szczególne miejsca tego zespołu to:
   - **rezerwaty:** Źródła rzeki Łyny im. prof. Romana Kobenzy, rezerwat „Orłowo Małe";
   - **jeziora:** Orłowskie Duże i Małe, Zdręczno, Stembój, Linówek, Morze, Kiernoz Mały;
   - **obiekty zabytkowe:** kościoły, cmentarze, młyny, kurhany, parki, leśniczówki.

Rejon jeziora Omulew (1.2.)
wyznaczony jest przez rozczłonkowaną linię jeziora wraz z otuliną leśną i jeziorami śródleśnymi: Trzcinowe, Czarne i Dłużek oraz obszary rozwojowe miejscowości:
- Wikno;
- Jabłonka;
- Natać Wielka;
- Natać Mała.

Stanowią one w skali kraju jeden z niewielu przykładów miejscowości o genezie osad rybackich.
Dla całego otoczenia jeziora Omulew wykonano miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Na rysunku studium pokazano tereny zwartej zabudowy wsi oraz tereny rozwojowe na podstawie stanu istniejącego zagospodarowania oraz ustaleń obowiązującego planu miejscowego i jego zmian.
W miejscowości Natać Mała pokazano tereny postulowane do zalesienia. Zalesienie tych terenów będzie wymagało wykonania rozpoznania (ekspertyzy) w kierunku wykluczenia występowania na nich siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, w tym ciepłolubnych muraw napiaskowych i muraw kserotermicznych, wykształcających się na suchych piaszczystych glebach na stanowiskach o odpowiednich warunkach termicznych i ekspozycji słonecznej oraz zmiany planu miejscowego. Kompleksy leśne są wyłączone spod zabudowy rekreacyjnej.

Rejon Koniuszanka (1.3.)
obejmuje zespół rezerwatów Strugi Koniuszanka, która jest uznana za źródłowy ciek rzeki Omulew. Granice tego rejonu wyznacza bezpośrednia zlewnia Strugi i rezerwaty: Koniuszka I i Koniuszanka II.
Północnym skrajem rejonu przebiega szlak rowerowy Bursztynowy.
Zalecana polityka ochronna i przystosowanie wytyczonych szlaków dla turystyki kwalifikowanej i dydaktyki ekologicznej.
W obrębie rejonu znajduje się miejscowość Koniuszyn. Rozwój możliwy tylko w ramach uzupełnień zabudowy wiejskiej.

Rejon kulturowy Wały – Zimna Woda (1.4)
obejmuje:
- pozostałości średniowiecznych ziemnych wałów obronnych, położonych na granicy między Starym Mazowszem, a terenami zajętymi przez Prusów;
- miejscowości Zimna Woda i Wały;

- leśniczówkę Jastrzębia Góra.

Preferowana organizacja ścieżki dydaktycznej. Przez miejscowość Zimna Woda przebiegają dwie ścieżki rowerowe: szlak Generała Samsonowa i Bursztynowy
Miejscowości Zimna Woda i Wały mają ograniczone możliwości rozwoju. Nowa zabudowa może powstawać wyłącznie w ramach uzupełnień istniejącej zabudowy wiejskiej.

Rejon wsi Żelazno i Bolejny (1.5.)
obejmuje wieś Żelazno i Bolejny oraz niewielkie jeziora – jez. Bolejny i Wólka
Obie miejscowości mają ograniczone możliwości rozwoju.
Północna część Rejonu stanowi otwartą równinę. Znajdują się tam złoża kruszywa nie objęte terenem górniczym i koncesją na wydobywanie.
Przez miejscowości Bolejny i Żelazno przebiega szlak rowerowy Gen. Samsonowa.
Główne funkcje obszaru to rolnictwo podporządkowane wymogom ochrony oraz turystyka krajoznawcza. Rozwój zabudowy ograniczony do zabudowy plombowej i uzupełniającej w ramach wyznaczonych terenów zwartej zabudowy wiejskiej i terenów rozwojowych.

2.2. STREFA 2 – krajobrazowa

Dominuje polityka modernizacji i dopełnień.
Strefa krajobrazowa obejmuje tereny w środkowej części gminy z miejscowościami: Łyna, Wietrzychowo, Radomin, cz. północna wsi Waszulki, Módłki oraz fragment południowy z miejscowością Borowy Młyn. Jest to mozaika krajobrazu: tereny leśne przetykane powierzchniami pól i rozległymi obszarami dolin z roślinnością łąkowo – bagienną.
Większość obszaru (oprócz części północnej) omawianej strefy leży w obszarze bezodpływowym, co stanowi jedno z większych ograniczeń rozwojowych.
Cały obszar strefy objęty jest prawnymi formami ochrony. Są to Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej oraz Obszar Chronionego Krajobrazu Dolin Rzek Nidy i Szkotówki.

<u>Kierunki ochrony dziedzictwa kulturowego</u>

Na terenie strefy krajobrazowej znajdują się następujące wyróżnione obszary kulturowe wymagające stosowania odrębnych polityk ochronnych dziedzictwa kulturowego i kształtowania środowiska kulturowego:

Obszar C: obejmujący pierścień jednostek osadniczych wokół Nidzicy. Znalazła się tu historyczna jednostka osadnicza Waszulki.

Obszar D: obejmuje kompleks historyczny wsi kmiecych i drobnoszlacheckich oraz osad leśnych. Z obszaru D w strefie krajobrazowej znalazła się historyczna jednostka osadnicza Módłki.

Obszar E: obejmuje kompleks historycznych majątków dworskich i wsi kmiecych.
Z obszaru E w strefie krajobrazowej znalazły się następujące historyczne jednostki osadnicze:

- Łyna,
- Radomin,
- Wietrzychowo,
- Bujaki,
- Dobrzyń.

Zasady ochrony i kształtowania środowiska kulturowego w poszczególnych obszarach zawarte są w pkt 6.1.

Kierunki polityki przestrzennej

W strefie tej obowiązujące następujące zasady:

1. obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu terenów wynikające z przepisów Ustawy o ochronie przyrody oraz Uchwały nr XXX/669/17 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 września 2017 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej (Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. z dnia 26 października 2017 r. poz. 4143) oraz Rozporządzenie Nr 141 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolin Rzek Nidy i Szkotówki;
2. zakaz zmiany użytkowania łąk i pastwisk położonych na glebach organicznych i mineralno – organicznych;
3. należy wprowadzić, tam gdzie jest to możliwe ze względu na istniejące i projektowane zagospodarowanie, w strefach działów wodnych zalesienia ochronne;
4. należy zakazać „dzikiej" eksploatacji surowców mineralnych;
5. muszą zostać zrekultywowane „dzikie" wyrobiska;
6. obowiązuje zasada nadrzędności ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, co oznacza w odniesieniu do powierzchni rolnych, ograniczenia w nawożeniu i gnojowicowaniu oraz zakaz inwestycji mogących być źródłem skażenia wód.

Kierunki zagospodarowania

1. Obszar strefy przewidziany do rozwoju funkcji rolnej w formach przyjaznych środowisku oraz rekreacji.
2. Głównym ośrodkiem koncentracji funkcji rekreacyjnej jest miejscowość Wietrzychowo. Zabudowa hotelowa winna być tworzona poprzez modernizację istniejących obiektów oraz koncentrować się w sąsiedztwie istniejącej zabudowy wsi, na terenach oznaczonych na rysunku studium jako „tereny rozwoju zabudowy". Tereny wyznaczone na rysunku studium jako „kierunki rozwoju urządzeń rekreacyjno - sportowych" przewidziane są do zagospodarowania o charakterze turystyczno - rekreacyjno - sportowym, służącemu różnym formom aktywnego wypoczynku wraz z obiektami obsługującymi. Powierzchnia zabudowy obiektów kubaturowych obsługujących ww. tereny, w tym kubaturowych obiektów sportowych, nie może przekroczyć 5% powierzchni terenu wyznaczonego na rysunku studium. Dolina Strugi Baranowskiej została wyłączona z zagospodarowania i musi pozostać w dotychczasowym użytkowaniu jako łąki. Wymienione tereny pokrywają się w części z obszarem występowania złóż kruszywa Wietrzychowo i Wietrzychowo I. Są to złoża nie objęte terenem górniczym i koncesją na wydobywanie. Eksploatacja złoża jest obecnie prawnie zakazana z racji położenia w obszarze chronionego krajobrazu. Tym niemniej złoże objęte jest ochroną na podstawie przepisów odrębnych i zagospodarowanie turystyczne terenu będzie możliwe po zwolnieniu terenu udokumentowanego złoża z zakazów wprowadzonych na Obszarze Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej, po wyeksploatowaniu złoża.
   W sąsiedztwie wsi przewiduje się teren pod lądowisko dla obsługi zespołu rekreacyjnego oraz, w miarę potrzeby, ratownictwa medycznego.
3. Miejscowość Łyna posiada szersze możliwości rozwoju funkcji mieszkaniowej i rekreacyjnej oraz obsługi ruchu turystycznego. Zabudowę należy lokalizować jako uzupełnienie istniejącej zabudowy oraz na terenach wskazanych na rysunku Studium jako rozwojowe.
4. Pozostałe miejscowości są to wsie rolnicze, za wyjątkiem miejscowości Waszulki, której rozwój stymulowany jest bliskim sąsiedztwem miasta Nidzica.
5. Realizacja zabudowy zagrodowej na terenach rolnych zgodnie z przepisami odrębnymi.
6. W obrębie Kanigowo wyznaczono teren pod lokalizację elektrowni fotowoltaicznej o mocy powyżej 500 kW

2.3. STREFA 3 – pierścienia osadniczego okołomiejskiego

Strefa pierścienia osadniczego okołomiejskiego obejmuje miejscowości Frąknowo, w części Dobrzyń, Rączki, Załuski, Szerokopaś, Łysakowo, Rozdroże, Olszewo, Kanigowo, Siemiątki, Zagrzewo, Piotrowice, Grzegórzki, Magdaleniec, Bartoszki.
Obszar strefy w większości nie jest objęty prawnymi, terytorialnymi formami ochrony przyrody, jedynie niewielki fragment terenu położony na zachód od wsi Rączki położony jest w Obszarze Chronionego Krajobrazu Dolin Rzek Nidy i Szkotówki.

Kierunki ochrony dziedzictwa kulturowego
Na terenie strefy trzeciej znajdują się następujące wyróżnione obszary kulturowe wymagające stosowania odrębnych polityk przestrzennych ochrony dziedzictwa kulturowego i kształtowania środowiska kulturowego.

Obszar C: Obszar ten tworzy obecnie zespół następujących sołectw: Waszulki, Zagrzewo, Siemiątki, Kanigowo, Kamionka, Pawliki, Olszewo, Szerokopaś. Historyczne jednostki osadnicze na tym obszarze to genetycznie: wsie kmiece, folwarki i młyny zamkowe oraz osady drobnoszlacheckie.

Obszar D: obejmuje kompleks historyczny wsi kmiecych i drobnoszlacheckich oraz osad leśnych. Z obszaru D w strefie trzeciej znalazły się następujące historyczne jednostki osadnicze:

- Bartoszki,
- Piotrowice,
- Magdaleniec,
- Grzegórzki.

Obszar E: obejmujący zespół obecnych obrębów: Łysakowo, Załuski, Rączki, Frąknowo

Zasady ochrony i kształtowania środowiska kulturowego w poszczególnych obszarach zawarte są w pkt 6.1.

Kierunki zagospodarowania

1. Dominuje polityka wyrównawcza i modernizacyjna.
2. Funkcja dominująca rolnicza, osadnicza, agroturystyczna i przetwórstwo niezagrażające rolnictwu.
3. Jako miejscowości kluczowe preferowane do rozwoju wielofunkcyjnego wskazuje się: Kanigowo, Załuski, Frąknowo, Szerokopaś.
4. Większe tereny predysponowane do rozwoju działalności gospodarczej wyznaczono w rejonie miejscowości Frąknowo, Dobrzyń, Szerokopaś i Kanigowo. Na terenie wyznaczonym w rejonie Frąknowa i Dobrzynia możliwa jest lokalizacja przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko z zachowaniem warunków zawartych w pkt 1.4. „Zasady rozwoju osadnictwa" ppkt 7). Teren wyznaczony w rejonie miejscowości Szerokopaś objęty jest planem miejscowym.
5. W miejscowości Załuski w studium wskazano teren pod usługi publiczne.
6. W rejonie wsi Grzegórzki wyznaczono teren pod lokalizację elektrowni fotowoltaicznej o mocy powyżej 500 kW a w rejonie wsi Łysakowo pod odnawialne źródła energii o mocy powyżej 500 kW. Wyznaczone tereny zawierają również strefy oddziaływania realizowanych inwestycji.
7. Na terenie strefy w rejonie wsi Tatary, Kanigowo, Pawliki, Grzegórzki i Magdaleniec występują tereny potencjalnego występowania kruszywa, oznaczone na rysunku studium. W obrębie Kanigowo na działkach o numerach 78/7 i 78/8 udokumentowano złoże kruszywa. Teren ten objęty jest planem miejscowym z przeznaczeniem pod zabudowę produkcyjno-usługową. Konieczna jest zmiana planu,

8. Nową zabudowę należy lokalizować na terenach wskazanych na rysunku studium jako tereny rozwojowe. Realizacja zabudowy zagrodowej oraz obiektów związanych z produkcja rolną i obsługą rolnictwa możliwa jest na całym obszarze strefy, zgodnie z przepisami odrębnymi.
9. W strefie tej wskazano, na południe od miejscowości Tatary i w rejonie wsi Zagrzewo lokalizację istniejących elektrowni wiatrowych. W rejonie wsi Łysakowo pokazano lokalizację dwóch elektrowni wiatrowych, które uzyskały decyzję o pozwoleniu na budowę. Szczegółowe ustalenia odnośnie lokalizacji elektrowni wiatrowych zawarte są w punkcie 8.5. „Elektroenergetyka".

2.4. STREFA 4 – przedmiejska

Obejmuje miejscowości Piątki, Tatary, Litwinki, Nibork II, część południową wsi Waszulki.
Jest to najmniejsza powierzchniowo wydzielona strefa, podlegająca wpływom miasta Nidzica. Swoim zasięgiem obejmuje fragmenty wysoczyzny i wcinające się z nią rozległe podmokłe doliny.
Obszar strefy nie jest objęty prawnymi terytorialnymi formami ochrony przyrody, za wyjątkiem terenów położonych na północ i zachód od wsi Nibork II. Ten fragment strefy położony jest w granicach projektowanego obszaru ochronnego GZWP 214 oraz w OCHK rzek Nidy i Szkotówki.

Kierunki ochrony dziedzictwa kulturowego
Obszar B: obejmujący teren historycznej wolnizny miejskiej (grunty miasta Nidzicy do 1939 r.). Z obszaru B w strefie czwartej znalazły się następujące historyczne jednostki osadnicze:

- folwark Nibork,
- zespół dawnego młyna zamkowego,
- Tatary,
- Litwinki,
- część Lasu Miejskiego.

Zasady ochrony i kształtowania środowiska kulturowego w poszczególnych obszarach zawarte są w pkt 6.1.

Kierunki zagospodarowania

1. Dominuje polityka dopełnień, modernizacji i rozwoju.
2. Preferowane funkcje: odciążająca miasto (głównie terenochłonne).
3. Dopełniająca funkcja rolnicza. W gospodarce rolnej należy stosować zasady określone w punkcie 1.3 (K3, K4).
4. Zaleca się proekologiczny „gniazdowy" rozwój struktur osadniczych opartych na systemie przystankowym komunikacji zbiorowej. Na rysunku Studium wskazano tereny rozwojowe poszczególnych miejscowości. Realizacja zabudowy zagrodowej na terenach rolnych zgodnie z przepisami odrębnymi.
5. Zespoły aktywności gospodarczej winny być lokalizowane w strefach korzystnej dostępności komunikacyjnej; na rysunku studium wskazano tereny pod rozwój różnych form działalności gospodarczej w rejonie węzła komunikacyjnego „Nidzica Południe".
6. W obrębie geodezyjnym Waszulki, w bliskim sąsiedztwie miasta Nidzica, wyznaczono teren pod zabudowę mieszkaniową oraz usługi sportu i rekreacji jako kontynuacja terenów mieszkaniowych i mieszkalno - usługowych (w tym usługi sportowe) wyznaczonych planem miejscowym. Pod zabudowę mieszkaniową należy przeznaczyć część wyznaczonego na rysunku studium terenu o dobrych warunkach gruntowych do posadowienia budynków. Część terenu stanowiącą obszar wodno-błotny należy pozostawić w stanie naturalnym.

7. W obrębie geodezyjnym Tatary znajdują się obszar potencjalnego występowania kruszywa, oznaczony na rysunku studium.
8. Rozważenie w oparciu o analizę efektywności ewentualnego planowania nowej zabudowy mieszkaniowej w postaci energo- i zasobooszczędnych osiedli ekologicznych przez stosowanie alternatywnych, lokalnych systemów infrastrukturalnych, zwłaszcza w zakresie energetyki i gospodarki ściekowej.

2.5. STREFA 5 – miejska

2.5.1.Ogólne kierunki polityki przestrzennej

Strefa miejska obejmuje przestrzeń zawartą w granicach administracyjnych miasta oraz tereny rozwojowe ujawnione w analizie możliwości rozwoju miasta. Rozpostarta na wzniesieniach, skąd zabudowaniami schodzi w rozległe podmokłe doliny krzyżujące się w strefie przedmieścia zachodniego.

2.5.2. Kierunki polityki przyrodniczej

Teren miasta znajduje się w zlewni rzeki Wkry, zwanej na tym odcinku Nidą, poza zlewnią pojezierną. Rzeka Nida przepływa południkowo przez centrum miasta. Rzeka płynie uregulowanym korytem o szerokości około 6-10 m. Oprócz Nidy wody powierzchniowe występują w ciekach i rowach do niej dopływających, a także w nielicznych zbiornikach wodnych wykopanych w dolinach z wodą zaskórną. Odwodnienie odbywa się głównie drogą podziemną, a częściowo poprzez spływ powierzchniowy.

Według Mapy hydrogeologicznej Polski w skali 1:50 000, arkusz Nidzica (PIG W-wa 2002 r.), poziom główny wód podziemnych w rejonie Nidzicy charakteryzuje się niską odpornością przed zanieczyszczeniami z powierzchni. Stopień zagrożenia tych wód określany jest jako bardzo wysoki.

W sporządzonej roku 2013 „Dokumentacji hydrogeologicznej określającej warunki hydrogeologiczne w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 214 – Zbiornik Działdowo" północną część miasta Nidzica włączono do projektowanego obszaru ochronnego GZWP nr 214, ponieważ wody podziemne tej części zbiornika zostały określone jako bardzo podatne na zanieczyszczenia.

W strefie miejskiej obowiązują następujące zasady:

1. rozwój miasta musi uwzględniać naturalne, przyrodnicze bariery, takie jak: warunki gruntowo-wodne, szczególnie w projektowanym obszarze ochronnym Zbiornika Wód Podziemnych nr 214 – Zbiornik „Działdowo", warunki biotopoklimatyczne, rzeźbę terenu;
2. nie należy wyznaczać nowych lokalizacji budownictwa mieszkaniowego na terenach podmokłych i w ich bezpośrednim sąsiedztwie;
3. należy zlikwidować lub zminimalizować negatywny wpływ obiektów będących istotnymi źródłami degradacji powietrza i wody;
4. należy opracować i wdrożyć program melioracji wodnych i klimatycznych w tych rejonach miasta, w których warunki życia mieszkańców nie spełniają standardów przyrodniczych (tereny podmokłe o niekorzystnych warunkach biotopoklimatycznych);
5. nie tworzyć barier dla spływu powierzchniowego wód; w szczególności dotyczy to wyodrębnionych obszarów 5b, 5c, 5d;
6. na pozostałym obszarze tej strefy nie występują istotne ograniczenia związane z ochroną i kształtowaniem środowiska.

2.5.3. Kierunki ochrony dziedzictwa kulturowego

Na terenie miasta wyróżniano obszar, który obejmuje założenie urbanistyczne starego miasta wraz z nawarstwieniami kulturowymi i zamkiem, oznaczony na rysunku

studium jako „obszar wpisany do rejestru zabytków” (Obszar A wg. pkt 6.1.). Historyczne terytorium miasta lokacyjnego i zamku wraz z nowożytnymi przedmieściami (warmińskim i mazowieckim) stanowi kompleks zabytkowego krajobrazu miejskiego ukształtowanego w okresie od poł. XIV w. do poł. XVIII wieku. Pomimo wielokrotnej wymiany substancji architektonicznej na tym obszarze, zarówno zespół zamkowy wraz z „dworem zamkowym” jak i zespół urbanistyczny miasta lokacyjnego wraz z nowożytnymi przedmieściami zachowały układ przestrzenny zabudowy i szereg cennych reliktów średniowiecznej i nowożytnej kultury gospodarowania przestrzenią.
Obszar ten wymaga zastosowania odrębnej polityki przestrzennej orientowanej na dobrą kontynuację dziedzictwa kultury organizacji i użytkowania przestrzeni.
Z uwagi na położenie na starożytnym i średniowiecznym szlaku handlowym z południa na północ oraz w cywilizacyjno-kulturowej strefie krawędziowej, należy zapewnić szczególną ochronę zasobów dziedzictwa archeologicznego.
Zasady ochrony dóbr kultury zawarte są w punkcie 6.2.

Zabytki nieruchome wpisane do rejestru

l.p.	Miejscowość	Ulica /Numer	działka	Obiekt	Nr Rejestru	Data Wpisu
1.	Nidzica	Nowomiejska (obecnie ulica Miła)	4-223	cmentarz żydowski (dawny)	A-2751	20 lutego1989
2.	Nidzica	Zamkowa 2	6-55/10	zamek (ob. obiekt turystyczno-usługowy)	A-102	27 czerwca 1953
3.	Nidzica	XXX-lecia 8	5-90	kościół poewangelicki ob. rzymsko-katolicki, parafialny p.w. Niepokalanego poczęcia NMP św. Wojciecha	A-1041	29 lipca 1968
4.	Nidzica	XXX-lecia 8	5-90	cmentarz przykościelny w zespole kościoła parafialnego p.w. Niepokalanego poczęcia NMP św. Wojciecha	A-1041	29 lipca 1968
5.	Nidzica	Plac Wolności 1	6/13	ratusz ob. siedziba Urzędu Miasta	A-1036	29 lipca 1968
6.	Nidzica	Żeromskiego 12	6-145	dom	A-1034	29 lipca 1968
7.	Nidzica	Olsztyńska 2A (obecnie na etapie wyjaśnień przez MKiDN)	4-2/12	spichlerz murowany	A-936	21 maja 1968
8.	Nidzica	Murarska 4 (w trakcie wyjaśnień obszaru przez WKZ)	6-43/2 i 6-43/3	dom przy dawnym browarze	A-941	21 maja 1968
9.	Nidzica	Zamkowa 3,5 (dz. nr 6-59/2, 6-61/1)	6-59/2	zespół zabudowy dawnej Parafii Katolickiej pw. Niepokalanego Poczęcia NMP, obecnie Parafii Ewangelicko- Augsburskiej	A-3973	21 marca 1997

				pw. Św. Krzyża wraz z otoczeniem w postaci działek ewidencyjnych nr 59/2 i 61/1 obręb nr 6 w Nidzicy.		
10.	Nidzica	Olsztyńska 4	4-3/9	budynek dawnej stacji pocztowej, murowany	A-3940	19 grudnia 1996
11.	Nidzica	Żwirowa	3-674/6	cmentarz żydowski, dawny	A-2747	16 lutego 1989
12.	Nidzica	Jagiełły 2A	6-63/1	tzw. klasztorek (ob. siedziba Archiwum Państwowego w Olsztynie)	A-466	30 grudnia 1957
13.	Nidzica	1-go Maja 6	4-54/9 4-54/10	budynek poczty wraz z najbliższym otoczeniem obejmującym działkę	A-4449	19 stycznia 2007
14.	Nidzica	1-go Maja18	4-62/2	kamienica murowana	A-4423	11 grudnia 2006
15.	Nidzica	Ratuszowa 2	6-33/3	dawny browar, ob. Wytwórnia Wód i Miodów Pitnych	A-3266	14 stycznia 1992
16.	Nidzica	Jagiełły 5	6-57/4 i 57/3	d. szkoła, ob. budynek mieszkalny, wraz z otoczeniem, w tym ogrodzeniem	A-4418	14 czerwca 2006
17.	Nidzica	Żeromskiego 2		kamienica	A-4346	29 czerwca 2006
18.	Nidzica	Mickiewicza 17	4-77/5	d. budynek starostwa, ob. siedziba Pow. Komendy Policji wraz z otoczeniem oraz częścią ogrodzenia i pomnikiem	A-4419	14 czerwca 2006
19.	Nidzica	Słowackiego 7	6-4/5 i 6-4/3	budynek d. powiatowej kasy pożyczkowej, ob. restauracja	A-4389	8 marca 2006
20.	Nidzica	Mickiewicza 2	6-17	pozostałości gotyckich obwarowań miejskich ob. budynek usługowy	A-467	30 grudnia 1957
21.	Nidzica			założenie urbanistyczne starego miasta w granicach 50-100 m. od zew. linii przebiegu d. obwarowań miejskich i zamkowych	A-465	30 grudnia 1957
22.	Nidzica	Kolejowa 8C	2-157/5	wieża ciśnień - kolejowa	A-4326	4 kwietnia 2005
23.	Nidzica	Traugutta 27	5-2, 5-1	willa murowana w zespole zabudowy	A-4388	2 marca 2006

24.	Nidzica	Traugutta 27	5-1/2	altana murowano-drewniana w zespole zabudowy	A-4388	2 marca 2006
25.	Nidzica	Traugutta 27	5-1/1	stajnia murowano-drewniana w zespole zabudowy	A-4388	2 marca 2006
26.	Nidzica	Warszawska	6-138/2	cmentarz komunalny (bez sektora III)	A-2749	16 lutego 1989
27.	Nidzica	Traugutta 10a	4-271	spichlerzyk podcieniowy, murowano-drewniany	A-4387	1 marca 2006

Zabytki archeologiczne wpisane do rejestru

Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru	Data wpisu	Stanowisko w miejscowości
Nidzica	nawarstwienia kulturowe starego miasta wraz z zamkiem	C-162	31 sierpnia 1992	st. I, II

Zasób obiektów zabytkowych miasta Nidzica ujęty jest w Gminnej Ewidencji Zabytków. GEZ jest zbiorem otwartym. Przy sporządzaniu planów miejscowych i decyzji o warunkach zabudowy należy się kierować Gminną Ewidencją Zabytków.

2.5.4. Kierunki rozwoju układu komunikacyjnego miasta Nidzica

Drogi i ulice

System komunikacji powinien zapewnić sprawne , bezpieczne dla środowiska powiązania komunikacyjne, które umożliwią rozwój przestrzenny miasta w pożądanych kierunkach.

Miasto Nidzica to węzeł komunikacyjny dróg i linii kolejowej.
Drogi publiczne przebiegające przez miasto są kategorii:

- wojewódzkiej
- powiatowej i gminnej

Nidzica położona jest przy drodze ekspresowej nr S7 Gdańsk - Warszawa. Droga ta przejmuje ruch z północy kraju i kieruje go w kierunku południowym. Jest drogą, która ma największy wpływ na warunki życia w mieście. Po wybudowaniu obwodnicy po stronie zachodniej Nidzicy, miasto z drogą ekspresową S7 powiązane jest poprzez dwa węzły. Powyższe węzły są zlokalizowane na obszarze gminy. Z drogą ekspresową Nidzica powiązana jest od północy przez węzeł w Litwinkach – (węzeł „Nidzica Północ")
ulicami: Szerokopas i Olsztyńską, a z południa przez węzeł w Tatarach - (węzeł „Nidzica Południe") ulicami Warszawską, Sienkiewicza i drogą wojewódzką (dawny przebieg drogi nr 7.)
Dla usprawnienia i poprawy bezpieczeństwa ruchu w mieście, w okresie kierunkowym, należy wyprowadzić ruch przelotowy z ulic miejskich jaki generują drogi wojewódzkie nr 545 i nr 604. Należy przewidzieć rezerwę terenu pod obejścia w ciągach tych dróg na obszarze gminy i styku miasta i gminy. W okresie przejściowym, do czasu wybudowania obejść ulice miejskie przejmować będą ruch przelotowy i miejski.

Układ podstawowy

Dla zapewnienia sprawnej, bezpiecznej i szybkiej obsługi komunikacyjnej miasta poprawienia jej dostępności należy stworzyć czytelny podstawowy układ komunikacyjny.

Główny szkielet układu komunikacyjnego tworzyć będą ulice, które zapewnią połączenia pomiędzy miejscami generowania i odbioru ruchu: pomiędzy miejscem pracy i zamieszkania oraz centrum usługowym.
Tak postawione zadanie spełnią istniejące ulice oraz nowoprojektowane ciągi uliczne.
Podstawowy układ komunikacyjny tworzyć będą ulice klasy „G" / ulica główna/ i „Z" / ulica zbiorcza/.

Ulice, które należą do układu podstawowego są to ulice leżące w ciągach dróg wojewódzkich przebiegających przez miasto :
- Działdowska, Traugutta, 1 Maja, Sprzymierzonych - ciąg drogi nr 545 Działdowo - Nidzica – Jedwabno
- **Słowackiego, Mickiewicza, Wyborska** - ciąg drogi nr 604 Nidzica – Wielbark

Ciągi powyższe przejmują ruch na kierunku południowo – zachodnim, północno-wschodnim, oraz na kierunku wschód-zachód województwa. W stanie istniejącym drogi wojewódzkie przebiegają ulicami miejskimi, przejmują ruch zewnętrzny i wewnętrzny.
Dla zapewnienia bezpiecznego i sprawnego przejazdu przez miasto przebudowano ulice położone w ciągu dróg wojewódzkich nr 545 i 604.

Po zrealizowani obwodnicy miasta w ciągu drogi krajowej nr S7, stary przebieg tej drogi zawarty pomiędzy węzłami Nidzica Północ – Nidzica Południe został włączony do ulic układu podstawowego miasta. Odcinek od węzła Nidzica Południe do drogi nr 545 (ulica Działdowska) jest to obecnie droga wojewódzka klasy G, odcinek od ul Działdowskiej w kierunku północnym jest to obecnie droga wojewódzka Klasy Z.

Z uwagi na możliwość dobrej i szybkiej obsługi komunikacyjnej, istniejących i potencjalnych terenów rozwojowych miasta dla drogi nr 545 należy zabezpieczyć rezerwę terenu jak dla klasy G – minimum 25 m w liniach rozgraniczających.
Pozostałe ulice układu podstawowego winny mieć klasę „Z" z rezerwą do 20 m w liniach rozgraniczających. Są to następujące ulice:
- Olsztyńska i Szerokopaś – to ciąg ulic umożliwiający powiązanie układu komunikacyjnego miasta z układem zewnętrznym, z drogą ekspresową z węzłem „Nidzica Północ"
- **Warszawska, Sienkiewicza** - to ciąg umożliwiający powiązanie miasta z układem zewnętrznym od południa, wyprowadzenie ruchu z miasta na węzeł „Nidzica Południe"
- **Kościuszki, Żeromskiego** (z uwagi na brak możliwości poszerzenia ulicy do parametrów klasy Z, projektowana w klasie L) - ulice przejmujące i odciążające ruch w obrębie centrum, wraz z ulicami Działdowską , Traugutta, Słowackiego i Mickiewicza tworzą mini obwodnicę centralnej części miasta
- **Kolejowa** – przejmuje ruch z Piątek, obsługuje dworzec kolejowy
- **Rataja i nowoprojektowana ulica** ważny ciąg w układzie funkcjonalnym miasta, ciąg umożliwiający powiązanie z ulicą Warszawską, wiążący ulice Traugutta i Kościuszki ze sobą, odciążający z ruchu Plac Wolności. Szerokość w liniach rozgraniczających 12 ÷ 24 m (wg projektu budowlanego).
- **Olsztyńska** od skrzyżowania z ulicą Szerokopas w kierunku wsi Litwinki ciąg drogi powiatowej 1978N do obsługi potencjalnych terenów rozwojowych.
- **nowoprojektowana** ulica na terenach przeznaczonych pod przemysł w części północnej miasta

Pozostałe ulice nie wymienione tworzyć będą układ pomocniczy. Będą to ulice klasy lokalnej „L" i dojazdowej „D", których zadanie to bezpośrednia obsługa przyległego terenu oraz obiektów. Ulice klasy „L" ważne dla prawidłowego funkcjonowania układu komunikacyjnego pokazano na rysunku Studium .

<u>Urządzenia obsługi komunikacji</u>

Jednym z ważniejszych problemów jest parkowanie w rejonie Starego Miasta, Studium adaptuje istniejące parkingi oraz zakłada, że każda nowoprojektowana usługa winna mieć w obrębie swojej działki parking lub stanowiska postojowe. Wyjątek stanowi obszar założenia urbanistycznego Starego Miasta, obszar kwartału zabudowy pomiędzy ulicami Traugutta, 1 Maja, Ogrodową i rzeką Wkrą oraz obszar kwartału zabudowy pomiędzy

ulicami Krzywą, Rataja, Młynarską i granicą obszaru założenia urbanistycznego Starego Miasta. Na wymienionych obszarach istnieje ukształtowana historycznie zwarta zabudowa i w związku z tym miejsca parkingowe należy programować i realizować w miarę możliwości terenowych. Na terenie Starego Miasta należy ograniczyć ruch samochodów na rzecz rowerów i ruchu pieszego.

Kolej

Przez miasto Nidzica przebiega linia kolejowa **Olsztyn-Działdowo**, jest to linia pierwszorzędna, zelektryfikowana, zaliczona do linii kolejowych o znaczeniu państwowym. Stacja techniczo-ruchowa umożliwia obsługę ruchu towarowego i osobowego. Linia powyższa posiada potencjał, jaki należy wykorzystać przy wytyczaniu terenów rozwojowych w obrębie miasta.

Ścieżki rowerowe

Z Planu województwa wynika, że przez gminę Nidzica przebiega trasa główna, korytarz centralny północ – południe relacji: Działdowo – Nidzica – Olsztyn - Dobre Miasto - Lidzbark Warmiński - Bezledy. Korytarz łączy się na południu z korytarzem zachodnim północ – południe, a na północy z przejściem granicznym w Bezledach.

Na terenie miasta powinny pojawić się trasy lokalne, które są uzupełnieniem głównych ciągów rowerowych w gminie i mieście, obsługują centra turystyczne lokalne oraz zapewnią dojazdy do pracy .

2.5.5 Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej

Zaopatrzenie w wodę

Stopień zwodociągowania gminy Nidzica (korzystający z instalacji w % ogółu ludności miasto i obszar wiejski łącznie stan na XII 2019 r wg GUS BDL) wynosi 92,7 %.

Docelowy układ miejskiej sieci wodociągowej zasilany będzie z istniejących ujęć i stacji wodociągowych:
- stacji wodociągowej ul. Kolejowa
- stacji wodociągowej ul. Wyborska

Na ujęciu „Kolejowa" pracują 2 studnie o wydajnościach:
- studnia nr 4 – Q = 116,00 m^3/h
- studnia nr 5 – Q = 123,00 m^3/h

Na ujęciu „Wyborska" aktualnie pracują 2 studnie o wydajnościach:
- studnia nr 2B – Q = 196,00 m^3/h
- studnia nr 1A – Q = 196,00 m^3/h

Stacja uzdatniania wody ul. Wyborska została zmodernizowana.

Woda z obu ujęć poddawana jest procesom uzdatniania, a ich wydajność jest wystarczająca do zaopatrzenia w wodę miasta oraz miejscowości ościennych gminnych już zwodociągowanych i przewidzianych do zwodociągowania.

Układ sieci wodociągowych w mieście ma charakter w większości rozgałęźny (w niewielkim procencie na nowych osiedlach pierścieniowo-rozgałęźny), co w dużym stopniu może powodować spadki ciśnienia na obszarach peryferyjnych miasta (część północna i północno-zachodnia).

W oparciu o „Program funkcjonalno- użytkowy uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej" przyjęty uchwałą Rady Miejskiej, w projekcie Studium przewidziano kierunki rozwoju systemów wodociągowych, co docelowo pozwoli na zwodociągowanie w pełni całego miasta oraz utrzymanie ciśnienia wody w sieci.

W celu podniesienia standardu życia mieszkańców, stworzenia lepszych warunków dla rozwoju działalności gospodarczej np. drobnej wytwórczości, przemysłu i innych należy dążyć do objęcia całego miasta siecią wodociągową zbiorczą w oparciu o 2 istniejące, komunalne ujęcia wody.

W mieście Nidzica planuje się następujące inwestycje:

1. budowę pełnej magistrali wodociągowej obwodowej miasta:
   - zamknięcie pierścienia wschodniego – inwestycja zrealizowana;
   - zamknięcie pierścienia zachodniego – inwestycja projektowana;
2. połączenie sieci wodociągowej miejskiej z pierścieniem ww. magistrali poprzez ulice: Leśną, Olsztyńską, Działdowską (połączenie z magistralą wodociągową i siecią w m-ci Rozdroże), Kolejową (połączenie z magistralą wodociągową i siecią w m-ci Piątki), Sienkiewicza – kierunek Kanigowo, Tatary (połączenie z magistralą wodociągową i siecią w m-ci Tatary), Wyborska (połączenie z magistralą wodociągową i siecią w m-ci Robaczewo), Nowomiejska (połączenie z magistralą wodociągową i siecią w m-ci Waszulki).

Pełna realizacja ww. magistrali pozwoli na zwiększenie ciśnienia wody w obszarze całego miasta poprzez utworzenie centralnego spierścieniowania sieci wodociągowych. Ponadto umożliwi dalszą rozbudowę sieci do innych miejscowości gminnych przewidywanych do włączenia w „Programie funkcjonalno-użytkowym…"
Istniejącą sieć wodociągową magistralną i rozdzielczą w mieście w perspektywie adaptuje się.
Sieć wodociągową należy poddawać sukcesywnie modernizacji i konserwacji, w tym wymianę odcinków sieci wodociągowej z rur azbestocementowych.
Należy dążyć do pełnego objęcia siecią wszystkich mieszkańców i instytucji w mieście (uzupełnienie uzbrojenia, zmniejszenie luki infrastrukturalnej).
W perspektywie zajdzie konieczność sukcesywnej wymiany odcinków sieci rozdzielczej oraz, w przypadku uaktywnienia nowych terenów miejskich, konieczność budowy nowych sieci rozdzielczych.

Gospodarka ściekowa

Uchwałą Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 22 lutego 2011 r. Nr IV/69/11 w sprawie wyznaczenia aglomeracji Nidzica (Dz. Urz. z 2011 Nr 32, poz.564) na terenie miasta i gminy ustanowiono Aglomerację Nidzica.

Zgodnie z powyższym w oparciu o zbiorczą oczyszczalnię ścieków położoną w obrębie Tatary, zasięgiem aglomeracji objęto następujące miejscowości: miasto Nidzica i miejscowości gminne: Napiwoda, Piątki, Robaczewo, Rozdroże, Załuski, Nibork Drugi, Litwinki wyposażone w systemy kanalizacji sanitarnej.
Wszystkie miejscowości objęte zasięgiem wyznaczonej aglomeracji zostały skanalizowane i tym samym w pełni zrealizowano sieć kanalizacji sanitarnej przewidzianej dla Aglomeracji Nidzica.
Miasto posiada rozbudowaną sieć kanalizacji sanitarnej nie obejmującą jednak w pełni całego miasta (obszar północno- zachodni) - stopień skanalizowania wyrażony procentem budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacji wynosi 100%) (wg GUS BDL stan na XII. 2020 r.)

Istniejący system gospodarki ściekowej oparto o sieć kanalizacji grawitacyjnej i tłocznej ze zbiorczymi przepompowniami ścieków i przepompownią główną przy ul. Kraszewskiego. Systemem tym ścieki z obszaru miasta i miejscowości objętych zasięgiem Aglomeracji Nidzica są przetłaczane na zbiorczą oczyszczalnię ścieków zlokalizowaną w miejscowości Tatary. Obecny system kanalizacji sanitarnej spełnia swoje zadanie.

Parametry oczyszczalni ścieków:

Oczyszczalnia ścieków wybudowana została w 1995 r. w pełnym zakresie mechaniczno-biologicznego oczyszczania ścieków.

- przepustowość oczyszczalni ścieków: $Q_{dśr}$ = 5750 m^3/d;

- ilość dopływających ścieków- ok. 2190 m^3/d;

- długość sieci kanalizacji sanitarnej w Aglomeracji Nidzica- ok.62 km.

Oczyszczalnia została zmodernizowana.
Rozbudowany system kanalizacji sanitarnej i wysokosprawna oczyszczalnia ścieków nie stanowią bariery rozwojowej.
Do głównych działań w zakresie rozwiązania gospodarki ściekowej należy zaliczyć:
1. sukcesywna modernizacja i konserwacja istniejących systemów kanalizacyjnych;
2. w przypadku uaktywnienia nowych terenów miejskich budowa sieci wodociągowej powinna być realizowana równolegle z budową kanalizacji sanitarnej.

Tak rozwiązany pełny system kanalizacji sanitarnej wraz z wysokosprawną M-B oczyszczalnią ścieków pozwoli w perspektywie na rozwój miasta i gminy Nidzica.

Kanalizacja deszczowa

Miasto objęte jest systemem odcinków kanalizacji deszczowej odwadniających zwartą zabudowę miasta. Odbiornikiem wód opadowych z terenów miejskich jest system kanałów odprowadzających wody do rzeki Nidy, która dzieli miasto na dwie zlewnie: wschodnią i zachodnią.

Istniejąca kanalizacja deszczowa, w większości odprowadza wody do odbiorników bezpośrednio, bez podczyszczania. Jedynie na sieci deszczowej w ulicach: Zielona, Spacerowa, Dubieńska i Leśna zainstalowano separatory szlamu, piasku i substancji ropopochodnych.

Dla utrzymania we właściwym stanie odbiorników konieczne jest podczyszczanie wód opadowych przed odprowadzeniem do odbiornika.

Braki uzbrojenia niektórych rejonów miasta w sieć kanalizacji deszczowej oraz zły stan techniczny niektórych kanałów mogą powodować niewydolność istniejącego systemu w okresie intensywnych opadów atmosferycznych.

Poprawa aktualnego stanu i stworzenie możliwości dalszej rozbudowy miasta wymagają następujących inwestycji:

- przebudowa niesprawnych technicznie i hydraulicznie kanałów deszczowych;
- sukcesywna modernizacja i renowacja kanalizacji deszczowej;
- przebudowa kolektorów ze względu na małą przepustowość;
- renowacja istniejących rowów, które są w bardzo złym stanie technicznym;
- sukcesywne instalowanie na wylotach sieci kanalizacji deszczowej do odbiorników separatorów piasku, szlamu i produktów ropopochodnych;
- budowa systemu kanalizacji deszczowej wraz z separatorami na obszarach rozwojowych, a dotychczas nieuzbrojonych.

Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie miasta zlokalizowane są 4 kotłownie rejonowe:
- kotłownia 1 - przy ul. Rataja o mocy 8,8 MW - opalana zrębkami, gazem, olejem opałowym i miałem węglowym;
- kotłownia 2 - przy ul. Konopnickiej o mocy 2,18 MW - opalana gazem;
- kotłownia 3 - przy ul. Wojska Polskiego o mocy 2,52 MW - opalana gazem i olejem opałowym;
- kotłownia 4 - przy ul. Kopernika 4 o mocy 1,54 MW - opalana gazem.

Ponadto istnieje kilka kotłowni osiedlowych o mocy 0,1 do 1,0 MW zaopatrujących w ciepło kilka budynków oraz obiekty użyteczności publicznej opalane głównie gazem.
Obecny stan zaopatrzenia w ciepło jest zadawalający. System ten prawie w pełni powiązany jest z systemem zaopatrzenia w gaz przewodowy co znacząco wpływa na stan środowiska jak również stanowi istotną korzyść ekonomiczną.
Gmina posiada Plan Gospodarki Niskoemisyjnej opracowany w 2015 r., zgodnie z którym: „Wspólnym kierunkiem powinno być wdrażanie wydajnych rozwiązań energetycznych w poszukiwaniu możliwości zmniejszenia zużycia energii i materiałów, zwiększanie wykorzystania energii odnawialnej oraz wprowadzanie proekologicznych innowacji technologicznych.”

Prognoza zapotrzebowania na ciepło opiera się na założeniach:

- dalsze zmniejszanie mocy zamówionej w wyniku procesu termomodernizacji;
- wzrost kosztów pozyskania ciepła z innych dostępnych źródeł energii;
- sukcesywna likwidacja wysokoemisyjnych źródeł ciepła w mieście (niskosprawne, zazwyczaj węglowe, indywidualne źródła ciepła);
- nie planuje się budowy nowego źródła ciepła w postaci kotłowni rejonowej;
- moc produkcyjna istniejących kotłowni rejonowych jest wystarczająca na pokrycie zapotrzebowania istniejących obiektów włączonych do sieci cieplnej.

W świetle powyższych założeń przyjmuje się następujący system i standardy zaopatrzenia w ciepło miasta:

- polityka inwestycyjna w zakresie rozwoju źródeł ciepła powinna zmierzać w kierunku modernizacji odtworzeniowej istniejących urządzeń, dla zachowania racjonalnego i oszczędnego użytkowania energii, a przede wszystkim dla spełnienia wymogów ochrony środowiska;
- należy dążyć do likwidacji przestarzałych kotłowni lokalnych podłączając obiekty do miejskiej sieci ciepłowniczej lub też modernizować je przechodząc na inne, mniej uciążliwe dla środowiska paliwa;
- należy opracować i sukcesywnie wdrażać program restrukturyzacji gospodarki cieplnej miasta, szczególnie dzielnic śródmiejskich (likwidacja indywidualnego ogrzewania piecami węglowymi poprzez podłączanie do miejskiej sieci ciepłowniczej);
- system uciepłownienia miasta należy uzupełnić o wprowadzenie lokalnych kotłowni opalanych olejem opałowym, gazem ziemnym, propanem lub też wykorzystując inne, niekonwencjonalne źródła energii. Dotyczy to obszarów nieobjętych zasilaniem z miejskiej sieci ciepłowniczej i obszarów z zabudową rozproszoną;
- zakłada się, że miejski system ciepłowniczy zabezpieczy pełne potrzeby cieplne tj. na ogrzanie, wentylację, technologię i przygotowanie ciepłej wody użytkowej wszystkich obiektów znajdujących się w odległościach uzasadnionych ekonomicznie od magistral ciepłowniczych;
- podstawowym źródłem zasilania w ciepło zwartej zabudowy miasta jest system ciepłowniczy i jego rola powinna zostać utrzymana;
- przyjęto zasadę, że na obszarze zasilania z systemu cieplnego, przy podłączaniu odbiorców istniejących i projektowanych, powinno być preferowane zasilanie z tego systemu, za wyjątkiem odbiorców, do których byłoby trudno doprowadzić sieć cieplną, a łatwiejsze byłoby zasilanie gazem, energią elektryczną lub innym nieemisyjnym lub niskoemisyjnym paliwem;
- w rejonach peryferyjnych o zabudowie głównie jednorodzinnej źródłem zasilania powinien być gaz, energia elektryczna lub inne paliwa niskoemisyjne.

<u>Zaopatrzenie w gaz</u>

Miasto jest zgazyfikowane gazem ziemnym wysokometanowym, który jest dostarczany do odbiorców siecią gazową średniego i niskiego ciśnienia.

Gaz do miasta jest doprowadzony z:

1. dwóch stacji redukcyjno-pomiarowych I^o:

- SRP I^o- Działdowska o przepustowości Q= 3000 m^3/h;

- SRP I^o- Waszulki o przepustowości Q= 6000 m^3/h.

2. dwóch stacji redukcyjno-pomiarowych II° :

- SRP II°- Działdowska o przepustowości Q= 600 m^3/h;

- SRP II°- Słowackiego o przepustowości Q= 1500 m^3/h.

Poprzez ww. stacje gaz jest rozprowadzany na terenie miasta Nidzica.
Sieć gazową średniego ciśnienia poprzez połączenie: SRP I^o Działdowska - SRP I^o Waszulki - SRP II° Działdowska - SRP II° Słowackiego należy uznać za spierścieniowaną.
W obszarze miasta w większości gaz dostarczany jest do odbiorców indywidualnych sieciami niskiego ciśnienia. Jedynie osiedla mieszkaniowe w pn-wsch części miasta pomiędzy ul. Słowackiego a m-cią Waszulki zaopatrywane są z sieci gazowej średniego ciśnienia.
Na pozostałych obszarach miasta z gazu średniego ciśnienia korzystają w większości firmy poprzez indywidualne, prywatne stacje redukcyjno-pomiarowe II° . Na terenie miasta występują techniczne możliwości zasilania odbiorców w gaz ziemny.
Wszystkie sieci, stacje redukcyjno-pomiarowe I^o, stacje redukcyjno-pomiarowe II° (z wyjątkiem prywatnych) obsługiwane są przez Polską Spółkę Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Olsztynie.
Na terenie miasta występują techniczne możliwości zasilania odbiorców w gaz ziemny.
W obszarze miasta % ogółu ludności korzystającej z sieci gazowej wynosi 55,6% (stan na XII. 2019 r.).

Kierunki rozwoju infrastruktury gazowej:

- w okresie perspektywicznym wszystkie istniejące sieci i stacje redukcyjno-pomiarowe adaptuje się;
- należy dążyć do objęcia siecią gazową w pełni miasta stwarzając warunki do korzystania z dostępnego, niskoemisyjnego źródła ciepła (uzupełnienie uzbrojenia, zmniejszenie luki infrastrukturalnej);
- sieć gazową średniego i niskiego ciśnienia należy poddawać sukcesywnie modernizacji i konserwacji;
- w perspektywie zajdzie konieczność sukcesywnej wymiany odcinków sieci oraz, w przypadku uaktywnienia nowych terenów miejskich, konieczność budowy nowych sieci średniego i niskiego ciśnienia;
- dla zapewnienia właściwej obsługi i pewności zasilania istniejących i rozwijających się obszarów należy sukcesywnie dążyć do budowy gazociągów spinających istniejące układy w pierścienie.

2.5.6. Szczegółowe kierunki polityki przestrzennej

W oparciu o przesłanki wynikające z analizy środowiska przyrodniczego, dziedzictwa kulturowego, powojennej ewolucji planowania urbanistycznego miasta Nidzica oraz współczesnych tendencji kształtowania miast europejskich, w strukturze przestrzennej Nidzicy wyróżniano obszary o odmiennych predyspozycjach funkcjonalnych i zalecanych kierunkach polityki przestrzennej. Są to następujące obszary:

- obszar 5.1 - centralny
- obszar 5.2 – śródmiejski
- obszar 5.3 – przedmieść nowożytnych
- obszar 5.4 – rozwoju współczesnego
- obszar 5.5 – otwarty

- obszar 5.6 – przemysłowy

OBSZAR 5.1 – centralny

Obszar o zdecydowanej przewadze wartości kulturowych wysokiej rangi obejmuje historyczne terytorium miasta lokacyjnego oraz zamek i podzamcze o łącznej powierzchni brutto 15,8 ha.
Obszar ten wraz z częścią obszaru 2 i 5d (teren jeziorka miejskiego wraz z otaczająca zielenią stanowi obszar przestrzeni publicznej.

Kierunki polityki przestrzennej

1. Wykształcenie ośrodka krajoznawczego wysokiej rangi dla obsługi tranzytowego ruchu turystycznego relacji:
   - międzynarodowej: Budapeszt- Skandynawia (Morze Czarne- Morze Bałtyckie)
   - krajowej: południe Polski- wybrzeże Bałtyku
   - regionalnej: Warszawski Obszar Metropolitalny- Pojezierze Warmińsko-Mazurskie
   - relacji lokalnej: północna część gminy- miasto Nidzica
2. Przywrócenie historycznej roli centrum w strukturze miasta i powiatu oraz nadania mu współczesnych treści „Salonu Miejskiego", związanego z funkcjami:
   - Centrum Zarządzania Miastem
   - Centralnego Obszaru Komercji (funkcje reprezentacyjne, obiekty kulturalne, banki, przedstawicielstwa biznesu oraz gastronomia i handel)
3. Kompleksowa rewaloryzacja podporządkowana celowości przywrócenia i utrwalenia historycznie ukształtowanych walorów tworzących najbardziej prestiżową część przestrzeni miejskiej.
4. Funkcje preferowane: proturystyczne i centrotwórcze (kultura, hotele, gastronomia, wyspecjalizowany handel, przedstawicielstwa biznesu, administracja publiczna, finansowa i gospodarcza). Funkcje uzupełniające: skoncentrowane mieszkalnictwo. Funkcje dyslokowane: uciążliwe dla otoczenia i terenochłonne (hurtownie, składy, produkcja, garaże naziemne, obsługa transportu, itp.).
5. Uwolnienie Centrum z zabudowy degradującej przestrzeń i niewykorzystującej renty położenia (parterowe pawilony, obiekty gospodarcze, garaże, itp.).
6. W polityce przestrzennej obowiązuje ochrona historycznej struktury przestrzennej i substancji architektonicznej. Ochronie podlega:
   - historyczny układ ulic i placów,
   - historyczne podziały parcelacyjne bloków,
   - historyczny sposób zabudowy posesji,
   - historyczna skala i forma zabudowy,
   - historyczne nawarstwienia kulturowe znajdujące się pod współczesną powierzchnią gruntu,
   - ekspozycja zespołu zamkowego.

7. Poprawa wizerunku miasta lokacyjnego poprzez:
   - humanizację powojennej zabudowy blokowej, szczególnie tworzącej pierzeje rynkowe (kurtyny dachowe, faktury elewacyjne, drobne podziały elewacyjne);
   - dopełnienie historycznych pierzei zabudową nawiązującą do gabarytów i formy kamienicy staromiejskiej o standardach:
     - dopuszczalny % zabudowanej parceli - 100
     - zalecana intensywność zabudowy (rozumiana jako stosunek sumy powierzchni wszystkich kondygnacji w obrysie zewnętrznym murów do powierzchni działki budowlanej) : dla budynków niepodpiwniczonych min.1,5/max 2,0; dla budynków podpiwniczonych min 2/max 2,5.
     - zabudowa pierzejowa
     - proporcje pomiędzy programem usługowym a mieszkaniowym min.1:1

- odbudowę kwartału wschodniego, zawartego pomiędzy ulicami Mickiewicza, Słowackiego, Ratuszową i Placem Wolności (wg standardów określonych wyżej) po przeprowadzeniu podziału na podstawie sondażowych badań archeologicznych;
- sukcesywne przekształcanie parterów na cele usługowe;
- odtworzenie za pomocą małych form architektonicznych i zieleni granic miasta lokacyjnego (obrysy murów i fosy).

8. Obszar o skomplikowanej strukturze wewnętrznej wymagający stosowania różnych typów polityk przestrzennych: ochronnej, przekształceń, dopełnień i modernizacji. Niezbędne jest opracowanie programu rewitalizacji.
9. W całym obszarze centrum wyznacza się preferencje dla ruchu pieszego i pieszo-jezdnego oraz rozwinięcie powiązań ciągami pieszymi Placu Wolności z unikatowym zespołem zamkowo-parkowym w formie pasaży handlowo-usługowych, w obrębie kwartałów wschodnich, wskazywanych do odbudowy.
10. Możliwość parkowania autokarów turystycznych w zatokach przyjezdniowych w bezpośrednim otoczeniu zamku.

OBSZAR 5.2 – śródmiejski

Obszar śródmiejski wyróżnia się przeważającą zabudową mieszkaniową wielorodzinną typu miejskiego z rozproszonymi usługami ogólnomiejskimi (policja, szpital, zespół usługowy, obiekty handlowo-usługowe). Stanowi on bezpośrednią otulinę centrum i jest dostępny pieszo z rynku staromiejskiego w czasie 3’ ÷ 5’. Wymaga znaczących przekształceń. Powierzchnia brutto obszaru śródmiejskiego bez obszaru centralnego wynosi 28,8 ha.

Kierunki polityki przestrzennej

1. Preferowane funkcje mieszkaniowe o wysokiej intensywności (zalecany wskaźnik 1,0 - 1,5) oraz usługi ogólnomiejskie.
2. Funkcje niedozwolone: uciążliwe i terenochłonne obiekty przemysłowe, składowe, rzemieślnicze, bazy komunikacyjne, stacje obsługi, zakłady produkcji rolnej.
3. Zwiększenie efektywności wykorzystania przestrzeni śródmiejskiej przez dopełnienie i zwiększenie zwartości zabudowy, poprzez:
   - preferowanie zabudowy 3 kondygnacyjnej z użytkowym poddaszem;
   - wzrost intensywności zabudowy;
   - maks. % zabudowy powierzchni działki- 70;
   - min. % pokrytej zielenią powierzchni działki- 20;
   - sukcesywne przekształcanie na cele usługowe parterów domów mieszkalnych.
4. Bilansowanie potrzeb parkingowych w obrębie zespołów usługowych oraz stworzenie systemu parkingów odciążających centrum.

OBSZAR 5.3 – przedmieść nowożytnych

Obszar nieciągły obejmuje cztery przedmieścia nowożytne:
- **5.3a** najstarsze północne (warmińskie) i południowe **3b** (mazowieckie) rozwijające się na styku rozległej doliny Nidy, charakteryzujące się względnie korzystnymi warunkami gruntowo-wodnymi i biotopklimatycznymi;
- **5.3c** przedmieście zachodnie oparte na dwóch historycznych ciągach komunikacyjnych (ul. Kościuszki i ul. Traugutta) przecinających rozległą dolinę Nidy i łączących centrum miasta z dworcem kolejowym i zatorzem. Obszar o bardzo niekorzystnych warunkach klimatycznych i gruntowo - wodnych (obszary podmokłe i słabonośne);
- **5.3d** niewykształcone przedmieście wschodnie położone na terenach o najkorzystniejszych warunkach lokalnych.

Przedmieścia położone są w odległości 500 ÷ 1000 m, 5’ ÷ 10’ od centrum i charakteryzują się dużym przemieszaniem funkcjonalnym oraz ekstensywną zabudową.

Kierunki polityki przestrzennej

1. Zalecane przekształcenia funkcjonalne:
   - przedmieście zachodnie (3c) - preferowana koncentracja funkcji obsługi powiatu oraz usług rolnictwa i transportu; ograniczenie rozwoju funkcji mieszkaniowych z uwagi na niekorzystne warunki klimatyczne; pożądane sukcesywne przekształcanie obiektów mieszkaniowych na funkcje usługowe; wzdłuż rzeki Nidy wykształcanie ciągów spacerowych (pieszych i rowerowych) oraz powiększanie terenów zieleni publicznej;
   - przedmieście północne (3a), południowe (3b) i wschodnie (3d) - intensyfikacja i dopełnienie funkcji mieszkaniowych (zalecany wskaźnik intensywności zabudowy min.0,7, max.1,2); preferencje dla lokalizacji obiektów usług podstawowych obsługujących mieszkańców; w części południowej przedmieścia południowego (3b) utrzymanie i rozwój istniejących funkcji usługowych.
2. Poprawa ładu przestrzennego i standardu życia mieszkańców przez porządkowanie osiedli. Realizacja usług rekreacji codziennej. W obszarze 3a wskazana kontynuacja bulwaru nadrzecznego.
3. Tworzenie bezpiecznego systemu powiązań (pieszych i rowerowych) z usługami podstawowymi i sąsiednimi terenami otwartymi.

OBSZAR 5.4 – rozwojowy

Jest to obszar rozwojowy miasta zwartego, który może funkcjonować bez udziału komunikacji miejskiej. Obejmuje selektywnie wybrane obszary rozwojowe o korzystnych warunkach klimatycznych i budowlanych, z których wykluczono strefy dolinne o gruntach słabonośnych i wysokim poziomie wód gruntowych. Są to jednak obszary położone mniej korzystnie w stosunku do centrum, bowiem są odległe o 1,0 - 2,5 km od centrum miasta i w związku z tym wymagać będą organizacji centrów osiedlowych. Jest to obszar nieciągły, w różnym stopniu zainwestowany.

Kierunki polityki przestrzennej

1. Wyróżniono 4 obszary rozwojowe o dominującej funkcji mieszkaniowej i dopełniającej funkcji usług podstawowych (szkoły, przedszkola, sport, ośrodek osiedlowy). Są to:
   - **5.4a** obszar „Północ” rozwijający się przy drodze do Szczytna wraz z terenem przyległym położonym poza granicą administracyjną miasta o łącznej powierzchni 123,3 ha;
   - **5.4b** obszar „Wschód” stanowi rezerwę pod dalszy rozwój miasta o powierzchni 57,7ha;
   - **5.4c** obszar „Południe” o powierzchni 28,3 ha, niezabudowany, w części zajęty przez cmentarz komunalny;
   - **5.4d** obszar „Zachód” za torami kolejowymi, wypełniający przestrzeń ograniczoną granicą miasta, ulicą Olsztyńską oraz linią kolejową o łącznej powierzchni 138,3 ha.

2. Zalecenia dla rozwoju osiedli mieszkaniowych:

   - zespoły zabudowy wielorodzinnej (do 4 kondygnacji, o zalecanych wskaźnikach intensywności: budynki bez podpiwniczenia min.0,5-max.0,9; budynki podpiwniczone min.0.5 – max 1,2), powinny być lokalizowane w obszarach o względnie najwyższej dostępności do centrum w obrębie izodystandy 1200 m;
   - w części terenu przylegającej do starego przebiegu drogi krajowej nr 7 (po zrealizowaniu obwodnicy jest to droga wojewódzka w części klasy G głównej w

części klasy Z zbiorczej) można lokalizować zespoły zabudowy produkcyjno-usługowej;

- zespoły zabudowy jednorodzinnej zwartej, obejmującej małe domy mieszkalne (o dwóch kondygnacjach z użytkowym poddaszem), powinny stanowić bezpośrednie otoczenie usługowych ośrodków osiedlowych. Zalecane standardy:
  - intensywność budynki niepodpiwniczone min.0,3 ÷ max.0,8; budynki podpiwniczone min.0,3, max 1,0
  - maks.% powierzchnia zabudowana działki budowlanej – 55;
  - min.% powierzchnia terenu biologicznie czynnego w obrębie działki – 30;
  - na zespoły usługowe osiedlowe rezerwować należy 1,5 m^2 terenu na mieszkańca;
- na terenach mieszkaniowych, w odległości maks. 500 m od skrajnie położonych mieszkań należy programować tereny rekreacyjno-sportowe w wielkości 1,5m^2/mk oraz tereny wypoczynkowe w wielkości 4,0m^2/mk;
- usługi o swobodnej lokalizacji takie jak: szkoły podstawowe i ponadpodstawowe, internaty, kluby, przychodnie lekarskie powinny być połączone systemem powiązań pieszych i rowerowych;
- pozostałe części obszarów osiedlowych wskazuje się do realizacji budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego o zalecanych standardach:
  - intensywność zabudowy min.0,2 ÷ max.0,6;
  - maks.% powierzchnia zabudowana działki – 35;
  - min. % powierzchnia terenu biologicznie czynnego w obrębie działki – 50;
  - pożądana przyuliczna szerokość działki - 25 m.

3. W obszarze 4d „Zachód” należy dążyć do utworzenia przestrzeni publicznej integrującej istniejące budynki użyteczności publicznej (kościół, szkoła).
4. Należy utworzyć bezpieczny system powiązań (pieszych i rowerowych) z usługami podstawowymi i sąsiednimi terenami otwartymi.

OBSZAR 5.5 – otwarty

Przepływająca przez miasto rzeka Nida tworzy rozległy układ doliny, którego dno i partie przystokowe są podmokłe. Występujące tu bagna i mokradła sprzyjają tworzeniu się wybitnie niekorzystnych warunków bioklimatycznych. Charakteryzuje je wysoka parność powietrza, częste inwersje, dyskomfort cieplny. Są to tereny o złych warunkach życia mieszkańców, sprzyjające zwiększonej ich zachorowalności. Powierzchnia obszaru wynosi 198,3 ha.
Dominujące funkcje obszaru: ekologiczna, dopełniająca, rekreacyjna.
Wyróżniono 4 obszary w granicach administracyjnych miasta i jeden poza granicami, funkcjonalnie powiązany z miastem.

5.5a – obszar zieleni urządzonej – park miejski przy ulicy Traugutta.
5.5b – dolina rzeki Nidy w południowo – zachodniej części miasta.
5.5c – rozległa, podmokła dolina położona w południowo wschodniej części miasta.
5.5d – obszar zieleni urządzonej z jeziorkiem miejskim oraz zieleń naturalna, łąki otaczające ciek wodny.
5.5e – dolina rzeki Nidy położona poza granicami administracyjnymi miasta.

Kierunki polityki przestrzennej

5.5a
Zachowanie i pielęgnacja istniejącej zieleni parkowej.
Całkowity zakaz zabudowy. W obrębie obszaru mogą być lokalizowane wyłącznie obiekty małej architektury oraz sezonowe obiekty usługowe związane z drobnym handlem i gastronomią.

5.5b

1. Poprawa ciągłości przestrzennej obszaru dolinnego poprzez odtworzenie bulwarów nadwodnych dwustronnie wzdłuż brzegów rzeki Nidy, co oznacza konieczność zachowania pasów terenu o szerokości około10 – 20 m po obu brzegach koryta rzeki wolnych od ogrodzeń.
2. Sukcesywne przekształcanie istniejących ogródków działkowych na tereny rekreacyjne ogólnomiejskie w północnej części obszaru.
3. Wycofanie z ustaleń planistycznych propozycji dalszego rozwoju ogrodów działkowych.
4. W części południowej obszaru zachowanie obecnego sposobu użytkowania (użytki zielone).
5. W części wschodniej obszaru, w pasie terenu przylegającego do terenów zainwestowanych (obszar 3b) oraz w części zachodniej obszaru, w pasie terenu o szerokości do 80 m przylegającego do terenów zainwestowanych (obszar 3.c), możliwość zagospodarowania, stosownie do potrzeb, w celu poprawy funkcjonowania istniejących w obszarze 3b i 3c obiektów usługowych.

5.5c

1. Zachowanie, na większości obszaru, dotychczasowego użytkowania terenu (użytki zielone).
2. W części północnej obszaru, w pasie terenu przylegającego do terenów zainwestowanych (obszar 2) możliwość zagospodarowania, stosownie do potrzeb, w celu poprawy funkcjonowania istniejących w obszarze 2 obiektów usługowych.
3. Bezwzględnie należy zachować drożność systemów melioracyjnych oraz nie przegradzać doliny w sposób mogący zatamować naturalny spływ wód.

5.5d

1. Zachowanie i utrzymanie istniejącej zieleni urządzonej wraz z jeziorkiem miejskim. Ta część obszaru stanowi fragment wyznaczonego w studium obszaru przestrzeni publicznej.
2. Zwiększanie udziału otwartych terenów publicznych (parki, zieleńce, boiska, tereny sportowe).
3. Ochrona wód powierzchniowych przed spływem zanieczyszczeń.

5.5e

1. Zachowanie obecnego sposobu użytkowania (użytki zielone).
2. Tworzenie bezpiecznego systemu powiązań (pieszych i rowerowych) sąsiedniej dzielnicy mieszkaniowej z dzielnica przemysłową i centrum miasta. Przeprowadzenie ścieżki rowerowej w kierunku północ – południe – alternatywa dla odcinka szlaku rowerowego planowanego wzdłuż ulicy 1-go Maja.

OBSZAR 5.6 – przemysłowy

Północno-zachodni obszar przemysłowy zlokalizowany za torami kolejowymi w znacznej części położony jest w przestrzeni dolinnej. Łączna powierzchnia terenów wynosi 110,2 ha, co stanowi wystarczającą rezerwę perspektywiczną na funkcje przemysłowo-składowe (45m^2/mk).Obszar występowania znacznego zagrożenia zanieczyszczeniem wód podziemnych użytkowego poziomu wodonośnego. Teren ten objęto projektowana strefą ochronną GZWP 214 na podstawie wykonanej w roku 2013 Dokumentacji hydrogeologicznej GZWP nr 214. Dokumentacja ta zawiera propozycje zakazów, nakazów i ograniczeń w sposobie użytkowania gruntów na wyznaczonym obszarze ochronnym GZWP nr 214. Dane te znajdują się w pkt 5.4. „Stan i zagrożenia środowiska przyrodniczego".

Kierunki polityki przestrzennej

1. Funkcje dominujące: produkcyjne i składowo-magazynowe; funkcje uzupełniające: komunikacyjne, stacje obsługi itp. terenochłonne.

2. Zwiększenie efektywności wykorzystania przestrzeni; zalecane minimalne wskaźniki użytkowania terenów - 30-50 zatrudnionych/ha.

3. Instrumentalizacja polityki przestrzennej

Realizacja przyjętych kierunków zagospodarowania wymaga poza niezbędnymi działaniami wynikającymi z powszechnie obowiązującego prawa następujących działań wspomagających. Działania przypisano strefom i obszarom funkcjonalnym.

3.1. Miasto Nidzica

Obszar centralny obejmujący zespoły i miejsca decydujące o tożsamości i realizacji wizji rozwojowej miasta i gminy.
Są to:

- miasto lokacyjne,
- zamek,
- podzamcze,
- obszar zamkowy,
- folwark zamkowy.

Wdrażanie polityki przestrzennej wymaga:

- rozwinięcia wytycznych i postulatów konserwatorskich,
- opracowania programu rewitalizacji centrum i dostosowania go do nowych, prestiżowych funkcji,
- ogłoszenia konkursu ogólnopolskiego na odbudowę historycznego kwartału wschodniego.

Obszar śródmiejski traktowany jest jako strefa interesu strategicznego miasta. Wdrażanie polityki przestrzennej wymaga:

- sporządzenia szczegółowej koncepcji przekształceń układu komunikacyjnego (łącznie z obszarem centralnym),
- opracowanie programu inwestycji i modernizacji zagospodarowania,

Obszar przedmieść nowożytnych
Wdrażanie polityki przestrzennej może być podporządkowane ogólnym zasadom realizacji wynikającym z powszechnie obowiązującego prawa.
Obszary rozwoju współczesnego
Wdrażanie polityki przestrzennej wymaga:

- sporządzenie programu wypełnienia luki infrastrukturalnej oraz niedoboru usług i terenów publicznych,
- wyboru kierunków rozwoju opartego na analizie kosztów udostępnienia terenów oraz ocenie popytu na tereny mieszkaniowe,

Obszar otwarty
Konkretyzacja naprawczych działań proekologicznych i podniesienie standardu przestrzeni publicznych wymaga:

- opracowania programu zmierzającego do uzyskania terenów pod usługi rekreacyjne wzdłuż doliny rzeki Nidy,
- uzyskania środków pomocnych na jego realizację,

Obszar przemysłowy

- opracowanie modelu ofertowego działalności gospodarczej i biznesowej dostosowanej do nowych warunków systemowych,
- opracowanie koncepcji zagospodarowania opartej na modułach modelowych (inkubator wytwórczości, park technologiczny, itp.).

3.2. Gmina Nidzica

strefa przyrodniczo-krajobrazowa

- sporządzenie programów rozwoju turystyki sieciowej dla rejonów przyrodniczo-krajobrazowych:
  - Górnej Łyny,
  - Jeziora Omulew.
- opracowanie MPZP dla miejscowości turystycznych,
- opracowanie programu zagospodarowania szlaków turystycznych.

4. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy

4.1. Wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów

Wskazane poniżej wskaźniki dotyczące podstawowych standardów urbanistycznych należy traktować jako zalecane. W planach miejscowych można przyjmować inne wartości na podstawie szczegółowych analiz.

Na terenie gminy

- Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna:
  - Mieszkalnictwo jednorodzinne tradycyjne – wiejskie, osiedlowe na działkach o powierzchni 7-12 arów. Zalecana zabudowa jednorodzinna o wysokości optymalnej 2 kondygnacje nadziemne w tym poddasze użytkowe. Zabudowa z dachami stromymi o kącie nachylenia połaci dachowych w granicach $30^0 \div 45^0$ krytymi dachówką ceramiczną, tradycyjną w kolorze czerwonym lub materiałami nawiązującymi charakterem do tradycyjnej dachówki.
  - Zabudowa gospodarczo-garażowa realizowana na poszczególnych działkach zabudowy jednorodzinnej o wysokości 1 kondygnacji.
  - Należy dążyć do wykształcenia jednorodnego charakteru architektonicznego poszczególnych osiedli i rejonów wsi.
  - Co najmniej 50% powierzchni poszczególnych działek powinna stanowić powierzchnię terenu biologicznie czynnego.
- Zabudowa mieszkaniowa z dopuszczeniem działalności produkcyjno-usługowej i gospodarczej – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, wolnostojąca i bliźniacza, z możliwością prowadzenia różnorodnych form działalności, których uciążliwość nie może przekraczać geodezyjnych granic działki budowlanej, do której inwestor ma tytuł prawny.
  - Działki o powierzchni 10-30 arów zabudowane maksimum dwiema odrębnymi bryłami.
  - Dążenie do wytworzenia w obrębie działek strefy mieszkalnej i usługowo-wytwórczej.
  - Co najmniej 30% powierzchni poszczególnych działek powinna stanowić powierzchnia terenu biologicznie czynnego.
  - Zabudowę o wysokości do 2 kondygnacji z dachami stromymi.
  - Egzekwowanie estetycznych, dopracowanych form architektonicznych zabudowy.

- Zabudowa rekreacji indywidualnej
  - Powierzchnia działki budowlanej min 1000 m^2
  - Zalecana zabudowa jednorodzinna o wysokości optymalnej 2 kondygnacje nadziemne w tym poddasze użytkowe. Zabudowa z dachami stromymi o kącie nachylenia połaci dachowych w granicach $30^0 \div 45^0$ krytymi dachówką ceramiczną, tradycyjną w kolorze czerwonym lub materiałami nawiązującymi charakterem do tradycyjnej dachówki. Co najmniej 70% powierzchni

poszczególnych działek powinna stanowić powierzchnia terenu biologicznie czynnego.

Zabudowa przeznaczona na pobyt ludzi lokalizowana wzdłuż dróg musi spełniać warunki w zakresie ochrony przed hałasem, drganiami i zanieczyszczeniem powietrza zgodnie z przepisami odrębnymi.
Zabudowa przemysłowa i produkcyjno-gospodarcza oraz usługowa – lokalizacja nowych zespołów zabudowy (przemysłowej, magazynowej, wytwórczej itp.) skoncentrowana została na terenie gminy w rejonie węzła drogowego „Nidzica Południe" oraz w rejonie miejscowości Frąknowo, Dobrzyń i Szerokopaś.
Zabudowa winna dostosować się skalą i charakterem działalności do zainwestowanego, różnorodnego otoczenia i możliwości fizjograficznych terenu.

Na terenie miasta

Wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów dla strefy miejskiej znajdują się w części dotyczącej tej strefy, w ustaleniach dla poszczególnych obszarów.

4.2. Tereny wyłączone spod zabudowy.

1. Na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody oraz przepisów wykonawczych w obrębie Obszarów Chronionego Krajobrazu obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu terenu w tym:
   zakaz budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
   a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,
   b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodno prawnym, z wyjątkami.
2. Tereny użytków ekologicznych objęte są zakazem zabudowy, zgodnie z przepisami o ochronie przyrody.
3. Tereny oznaczone na rysunku studium (załącznik nr 3 do Uchwały) jako tereny wyłączone z zabudowy, tereny oznaczone i opisane jako „ochrona i zachowanie rozlewisk" oraz „zachowanie siedlisk Jarzębatki" wniesione na podstawie Planu Zadań Ochronnych dla Obszaru Natura 2000 „Puszcza Napiwodzko-Ramucka".
4. Na terenie obszarów specjalnej ochrony Natura 2000 obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu wynikające z przepisów ustawy o ochronie przyrody.
5. Tereny rezerwatów przyrody objęte są zakazem zabudowy, zgodnie z przepisami o ochronie przyrody.
6. Tereny udokumentowanych złóż kopalin objęte terenem górniczym wyłączone są spod zabudowy, za wyjątkiem urządzeń i obiektów bezpośrednio związanych z wydobyciem, zgodnie z przepisami Prawa geologicznego i górniczego. Po wykreśleniu złoża, obszaru górniczego z rejestru dopuszcza się realizację zabudowy wynikającą z docelowego przeznaczenia wskazanego na rysunku studium (zał. nr 2 do uchwały)
7. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią objęte są ograniczeniami w zagospodarowaniu, zgodnie z przepisami Prawa wodnego.
8. Korytarze technologiczne związane z lokalizacją gazociągów, linii elektroenergetycznych objęte są ograniczeniami w zagospodarowaniu, zgodnie z przepisami odrębnymi.
9. W obszarze wyznaczonym przez dziesięciokrotność wysokości elektrowni wiatrowych obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu, zgodnie z przepisami odrębnymi o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych.
10. Na podstawie ustawy z dnia 07 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych, inwestycje celu publicznego z zakresu łączności publicznej w rozumieniu przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami, stanowią wyjątek od w/w wymienionych zakazów o ile ich lokalizacja zgodna jest z przepisami odrębnymi.

W/w przepisy mają zastosowanie przy sporządzaniu planów miejscowych i wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy.

4.3. Tereny posiadające obowiązujące plany miejscowe

l.p.	nazwa planu	Numer i data podjęcia uchwały publikacja	przeznaczenie
1.	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej w Tatarach	Uchwała Nr 420/XL/ 97 z dnia 30.10.1997r (Dz. Urzęd. Woj. olsztyńskiego z dn. 18.XII.1997r. Nr 35 poz. 494)	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa
1A	zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej w Tatarach	Uchwała Nr XXXIX/403/2005 z dnia15.09.2005r. (Dz. Urzęd. Woj. Warm. – Maz. Nr 156 z 24.10.2005r. poz.1775)	zabudowa mieszkaniowo-usługowa
1B	zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej w Tatarach	Uchwała Nr XXII/219/2008 z dnia 24.04.2008 r. (Dz. Urzęd. Woj. Warm. – Maz. Nr 113 z 23.07.2008r. poz.1886)	zabudowa mieszkaniowo-usługowa
2	zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego Gminy Nidzica w miejscowości Kanigowo	Uchwała Nr 127/XII/99 z dnia 26.08.1999r. (Dz. Urzęd Woj. Warm. – Maz. Nr 59 z13.09.1999r. poz. 1038)	zmiana jednostkowa dz. 78/1 pod zakład przetwórstwa warzyw, owoców, ziół i runa leśnego), **Plan uznany za nieaktualny Uchwałą Nr L/706/2014 Rady Miejskiej w Nidzicy z dnia 30 października 2014** r.
3	zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego Gminy Nidzica w obrębie Waszulki	Uchwała Nr 128/XII/99r z dnia 26.08.1999r. (Dz. Urzęd. Woj. Warm. – Maz. Nr 59 z 13.09.1999r. poz.1039)	zmiana jednostkowa pod zabudowę mieszkaniową **Plan uznany za nieaktualny Uchwałą Nr L/706/2014 Rady Miejskiej w Nidzicy z dnia 30 października 2014 r.**
3A	zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Nidzica w obrębie Waszulki	Uchwała nr VI/67/2019 Rady Miejskiej w Nidzicy z dnia 2019-01-31 (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z dnia 21 lutego 2019 r. poz.1064)	Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna
4.	zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego Gminy Nidzica w obrębie Litwinki	Uchwała Nr 112/XI/99 z dnia 24.06.1999r. (Dz. Urzęd. Woj. Warm. – Maz. Nr 46 z 22.07.1999 r. poz. 871)	zmiana jednostkowa dz. nr 137/2 ,139/2 pod usługi dydaktyczne, wypoczynkowo – turystyczne,
5.	zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego Gminy Nidzica obręb Nibork II	Uchwała Nr 115/XI/99 z dnia 24.06.1999r (Dz. Urzęd. Woj. Warm – Maz. Nr 46 z 22.07.1999r. poz. 874)	zmiana jednostkowa dz. nr 15, 15a,16 pod budownictwo jednorodzinne),
6	zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego Gminy Nidzica obręb Łyna	Uchwała Nr 114/XI/99 z dnia 24.06.1999r. (Dz. Urzęd. Woj. Warm. – Maz. Nr 46 z 22.07.1999r. poz. 873)	zmiana jednostkowa dz. nr 84,85 pod usługi rzemieślnicze nieuciążliwe,
7	zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego Gminy Nidzica obręb Orłowo	Uchwała Nr 109/XI/99 z dnia 24.06.1999r (Dz. Urzęd. Woj. Warm. – Maz. Nr 46 z 22.07.1999r. poz. 868)	zmiana jednostkowa dz. nr 25/7,117 pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną,
8.	zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Nidzica obręb Podgórze	Uchwała Nr 110/XI/99 z dnia 24.06.1999r(Dz. Urzęd. Woj. Warm. – Maz. Nr 46 z 22.07.1999r. poz. 869)	zmiana jednostkowa dz. nr 1/2 pod zabudowę produkcyjno-usługową,
9.	zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Nidzica obręb Wały	Uchwała Nr 113/XI/99 z dnia 24.06.1999r(Dz. Urzęd. Woj. Warm. – Maz. Nr 46 z 22.07.1999r. poz. 872)	zmiana jednostkowa dz. nr 102/2 pod zabudowę mieszkaniową,

10.	zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Nidzica obręb Natać Mała	Uchwała Nr L/490/02 z dnia 22.08.2002r (Dz. Urzęd. Woj. Warm. – Maz. Nr 115 z 13.09.2002r. poz.1702)	zmiana terenu ośrodka wypoczynkowego,
11.	zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w m. Zimna Woda , obręb Wały	Uchwała Nr X/81/2003 z dnia 26.06.2003r(Dz. Urzęd. Woj. Warm. – Maz. Nr 128 z 20.08.2003r. poz.1662)	dz. nr 102/8, zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna
12.	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działki nr 288/75 obręb Waszulki	Uchwała Nr LII/538/2006 z dnia 31.08.2006r(Dz. Urzęd. Woj. Warm. – Maz. Nr 157 z 24.10.2006r. poz.2297),	zabudowa mieszkaniowo-usługowa
13.	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w obrębie Nibork Drugi	Uchwała Nr X/69/2007 z dnia 31.05.2007r. (Dz Urzęd. Woj. Warm. –Maz. Nr 115 z 03.08.2007r. poz.1626)	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna
14.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Wikno, Jabłonka, Natać Wielka, Natać Mała	Uchwała Nr XXXVIII/424/2009 z dnia 28.05.2009 r. (Dz. Urzęd. Woj. Warm. – Maz. Nr 100 z 24.07.2009r. poz.1604)	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, letniskowa, usługowa i usług turystycznych **Plan uznany za nieaktualny Uchwałą Nr L/706/2014 Rady Miejskiej w Nidzicy z dnia 30 października 2014 r.**
14A	zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Wikno, Jabłonka, Natać Wielka, Natać Mała – gmina Nidzica	Uchwała Nr VI/73/2015 z dn. 26.03.2015r. (Dz. Urzęd. Woj. Warm.-Maz. z dnia 08.05.2015r., poz. 1778)	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, letniskowa, usług turystycznych
14B	zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Wikno, Jabłonka, Natać Wielka, Natać Mała	Uchwała Nr XXXVIII/524/2017 z dn. 25.05.2017r. (Dz. Urzęd. Woj. Warm.-Maz. z dnia 12.06.2017r., poz.2691).	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, usługowa, rekreacji indywidualnej
14C	zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Wikno, Jabłonka, Natać Wielka, Natać Mała – gmina Nidzica	uchwała nr LVIII/822/2018z dn. 11.10.2018 r. (Dz. Urzęd. Woj. Warm.-Maz. z dnia 09.11.2018r., poz.2691).	
14D	zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Wikno, Jabłonka, Natać Wielka, Natać Mała, gmina Nidzica	uchwała nr XXXVIII/524/2017 Rady Miejskiej w Nidzicy z dnia 25 maja 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z dnia 12 czerwca 2017 r. poz.2691)	tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i/lub usługowej, rekreacji indywidualnej i/lub zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny zieleni, wód, tereny rolne i leśne .
15.	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej i usługowej w miejscowości Tatary	Uchwała Nr XLII/451/2009 z dnia 27.08.2009 r. (Dz. Urzęd. Woj. Warm. -Maz. Nr 138 z 23.09.2009r. poz.2054)	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, usługowa
16.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów w obrębie Piątki.	Uchwała Nr XIX/297/2012 z dnia 07.05.2012 r. (Dz. Urzęd. Woj. Warm. – Maz. z 7.05.2012r. poz.1449)	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, wielorodzinna, usługowa, zagrodowa, produkcyjno-wytwórcza
16A.	zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obrębie Piątki	Uchwała Nr XL/559/2017 z dn. 31.08.2017r. (Dziennik Urzęd. Woj. Warm.-Maz. z dnia 06.10.2017r., poz. 3962).	zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna

17.	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obrębów geodezyjnych Grzegórzki, Bartoszki i Waszulki gm. Nidzica	Uchwała Nr XLVIII/671/2014 z dnia 28.08.2014r. (Dz. Urzęd. Woj. Warm.-Maz. z dnia 06.10.2014r., poz. 3157)	siłownie wiatrowe wraz z infrastrukturą techniczną
17A	zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębów geodezyjnych - Grzegórzki, Bartoszki i Waszulki	Uchwała nr XXXVI/466/2021 Rady Miejskiej w Nidzicy z dnia 2021-02-25 (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Z dnia 9 kwietnia 2021 r. poz.1291)	Tereny rolne, zieleń, zabudowa zagrodowa adaptowana.
18	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy przemysłowo – składowej, rejon ulicy: Olsztyńskiej	Uchwała Nr 135/XIII/ 99 z dnia 30.09.1999r (Dz. Urzędowy Woj. Warm. -Maz. Nr 67 z dnia 12.10.99r. poz. 1113)	dzielnica przemysłowa
19	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Nidzica	Nr XI/148/2015 z dnia 13 sierpnia 2015r. (t. j. Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z dnia 6 listopada 2017r. poz. 4235).	obszar miasta, śródmieście i dzielnice mieszkaniowe i mieszkalno - usługowe.
20	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów w obrębie Tatary, gmina Nidzica	Uchwała nr IV/17/2018 Rady Miejskiej w Nidzicy z dnia 2018-12-13 (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Z dnia 14stycznia 2019 r. poz.355)	Zabudowa usługowa
21	miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów w części obrębu geodezyjnego Załuski, gmina Nidzica	Uchwała nr XXIII/293/2020 Rady Miejskiej w Nidzicy z dnia 2020-02-27 (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Z dnia 1 kwietnia 2020 r. poz.1594)	Obiekty produkcyjne, składy, magazyny, usługi.

4.4. Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową

W wyniku przyjętych założeń programowych przewiduje się , że w okresie 30 lat adaptowanych będzie 6520 mieszkań (1990 na obszarze wiejskim i 4530 w mieście).

Do realizacji przewiduje się 2000 mieszkań - przyrost o ok. 30 % z czego 600 w mieście i 1400 na terenach wiejskich. Zakładając średnią powierzchnię jednego mieszkania 75 m^2 p.u. zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w mieście wyniesie 45 000 m^2 p.u, a na terenach wiejskich, przy średniej wielkości mieszkania 79 m^2 wyniesie 110 600 m^2 p.u.

4.5. Chłonność obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

Ze względu na konieczność wyburzeń budynków w złym stanie technicznym, porządkowanie struktur przestrzennych przewiduje się ubytki ok. 5% istniejących zasobów.

Na terenie miasta tereny zabudowane są w pełni zagospodarowane. Możliwości uzupełnień ujęte są w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miasta Nidzica.

Na obszarze wiejskim szacuje się chłonność terenów zurbanizowanych na ok. 3% stanu istniejącego, co daje 8% łącznie z odnową zużytych zasobów tj. ok. 120 mieszkań

Przy założonym wskaźniku 79 m^2 p.u./mieszkanie daje to możliwość realizacji budynków mieszkalnych o łącznej powierzchni użytkowej 9 480 m^2 p.u.

4.6. Chłonność obszarów przeznaczonych pod zabudowę

Gmina Nidzica – obszar miasta

W planie miejscowym przeznaczono 25 ha pod zabudowę wielorodzinną. Przyjęto, że 40% terenu będzie stanowić zabudowa mieszkaniowa. Pozostały teren to zieleń i komunikacja. Założono, że 5% powierzchni użytkowej zajmą usługi wbudowane. Przyjmując maksymalną powierzchnię zabudowy 30% działki budowlanej i średnio ważoną liczbę kondygnacji 4, na wyznaczonych w planie miejscowym terenach zabudowy wielorodzinnej będzie można zrealizować 79 800 m^2 p.u. mieszkań.

Pod zabudowę jednorodzinną plan wyznacza 320 działek. Przy założonym wskaźniku 75m^2 p.u./mieszkanie i założeniu, że 5% powierzchni użytkowej zajmą usługi wbudowane, na wyznaczonych w planie miejscowym terenach zabudowy jednorodzinnej będzie można zrealizować 102 600 m^2 p.u. mieszkań. Łącznie na terenie miasta będzie można zrealizować 182 400 m^2 p.u. mieszkań.

Gmina Nidzica – obszar wiejski

Na terenach wiejskich przyjęto średnią wielkość działki 2000 m^2. Na wyznaczonych w planach miejscowych i w studium terenach rozwojowych, przy wskaźniku 75 m^2/mieszkanie, będzie można zrealizować 51 407 m^2 p.u. mieszkań.

4.7. Możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy

Zasady finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy, zostały określone w strategii rozwoju gminy Nidzica ~~na lata 2014 – 2022.~~

4.8. Wnioski końcowe

Łącznie gmina Nidzica posiada wyznaczone w planach miejscowych i w studium tereny pod zabudowę mieszkaniową co wraz z chłonnością terenów zainwestowanych daje możliwość realizacji 243 287 m^2 p.u. mieszkań. Tak więc wyznaczone tereny są wystarczające dla pokrycia szacowanych potrzeb. Zaznaczyć jednak należy, że na obszarze wsi wyznaczonych w planach miejscowych i w studium terenów rozwojowych jest zbyt mało w stosunku do oszacowanych potrzeb, natomiast w mieście możliwości znacznie przewyższają wyliczone zapotrzebowanie.

Zabudowa usługowa – usługi podstawowe towarzyszące zabudowie mieszkaniowej zostały uwzględnione w szacowaniu chłonności terenów wielofunkcyjnych.
Funkcje produkcyjne i usługowo-produkcyjne w zależności od profilu usług czy produkcji charakteryzują się znacznym zróżnicowaniem zapotrzebowania terenu oraz powierzchni obiektów kubaturowych, a ich ilość nie jest uzależniona od ilości mieszkańców lecz od szeregu różnych czynników. W tej sytuacji szacowanie zapotrzebowania wydaje się bezzasadne.

Funkcje turystyczne, turystyka pobytowa i kwalifikowana oraz rekreacji indywidualnej nie jest związana z przemianami demograficznymi i szacowanie zapotrzebowania również jest bezzasadne.
Generalnie gmina charakteryzuje się słabo rozwiniętą bazą turystyczną.

W gminie turystyka pobytowa rozwija się głównie nad jeziorem Omulew. Rejon ten objęty jest planem miejscowym i istniejące oraz planowane tereny pod funkcje turystyczno-wypoczynkowe wyczerpują możliwości dalszego rozwoju tego rejonu. Rozwój turystyki, szczególnie kwalifikowanej możliwy jest na pozostałym obszarze gminy i na obszarze miasta, zgodnie ze strategią przyjętą przez gminę i kierunkami rozwoju ustalonymi w studium.

W miejscowości Załuski wyznaczono niewielki teren (0,4 ha) pod usługi publiczne: budynek OSP i świetlica wiejska. Usługi publiczne w zakresie oświaty, ochrony zdrowia nie wymagają wyznaczania nowych terenów.

5. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;

5.1. Prawne formy ochrony przyrody

Duże powierzchnie gminy Nidzica objęte zostały terytorialnymi formami ochrony przyrody. Wielkoprzestrzennymi ich formami są ostoje Natura 2000 i obszary chronionego krajobrazu. Mniejsze powierzchniowo są rezerwaty przyrody. Ustanowiono też szereg pomników przyrody.

Obszary Natura 2000.

Północno-wschodnia część obszaru gminy Nidzica objęta jest prawnymi formami ochrony przyrody ze względu na walory środowiska o znaczeniu europejskim tj. obszary Natura 2000 – Obszar specjalnej ochrony ptaków Puszcza Napiwodzko - Ramucka (kod obszaru PLB 280007) utworzony Rozporządzeniem Ministra Środowiska oraz Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Ostoja Napiwodzko-Ramucka (kod obszaru PLH 280052), ustanowiony rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 18 czerwca 2018 roku.

Celem wyznaczenia ostoi jest ochrona populacji dziko występujących ptaków oraz utrzymanie ich siedlisk w niepogorszonym stanie.
Ostoja ptasia Puszcza Napiwodzko – Ramucka obejmuje część północno-wschodnią gminy. Według standardowego formularza danych z lutego 2008 roku powierzchnia ostoi wynosi 116 604,7 ha. Na terenie ostoi występuje co najmniej 35 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 14 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bąk (PCK), bielik (PCK), błotniak zbożowy (PCK), bocian czarny, cietrzew (PCK), kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), kraska (PCK), muchołówka białoszyja, orlik krzykliwy (PCK), puchacz (PCK), rybitwa rzeczna, rybołów (PCK) i trzmielojad. W stosunkowo wysokiej liczebności występują: bocian biały, błotniak stawowy, derkacz, żuraw i zimorodek. Zagrożeniem jest presja turystyczno-rekreacyjna, w tym presja osadnicza, zanieczyszczenie i eutrofizacja wód, naturalna sukcesja roślinności.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Ostoja Napiwodzko - Ramucka obejmuje na obszarze gminy Nidzica tereny położone także w jej części północnej – lasy okalające miejscowości Bolejny i Żelazno oraz pas leśny od miejscowości Łyna wzdłuż rzeki Łyna do granicy gminy, a także fragment północno-wschodni gminy – okolice i jeziora Omulew, Czarne, Trzcinowe. Część granic projektowanej Ostoi Napiwodzko-Ramuckiej, na terenie gminy Nidzica, zawiera się w granicach ostoi ptasiej Puszcza Napiwodzko-Ramucka. Powierzchnia całego obszaru to 3261,2 ha. W pokryciu terenu dominują lasy oraz wody i siedliska wilgotne. Rosną tu przede wszystkim bory sosnowe. Z siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy dominują na terenie Ostoi starorzecza i naturalne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami Nympheloi i Potamion, grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny. Ssaki wymienione w Załączniku II Dyrektywy to bóbr europejski, mopek, wilk i wydra.

Na obszarach Natura 2000 obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu terenu wynikające z planów zadań ochronnych opracowanych dla Obszaru specjalnej ochrony ptaków Puszcza Napiwodzko - Ramucka (kod obszaru PLB 280007) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie wydał zarządzenie w sprawie ustanowienia zadań ochronnych (Dz. Urz. Woj. W-M z 23.03.2015 r. z późn. zm. – z 16.06.2016r.). W zarządzeniu podane zostały m.in. wskazania do zmian w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, w tym gminy Nidzica. Wskazuje się m.in. ograniczenia w budowie pomostów, tereny bez prawa zabudowy, rozlewiska chronione do zachowania oraz siedliska Jarzębatki . Powyższe wniesiono na rysunek studium na podstawie załączników do planu zadań ochronnych. Ograniczenia w budowie

pomostów dotyczą między innymi jezior Trzciano i Dłużek na całości wybrzeży oraz jezior Omulew i Kiernoz Mały na części odcinków wybrzeży;

Dla obszaru o znaczeniu dla Wspólnoty Ostoja Napiwodzko - Ramucka (kod obszaru PLH 280052). Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie wydał zarządzenie w sprawie ustanowienia zadań ochronnych (Dz. Urz. Woj. W-M z 26.02.2015 r.). W zarządzeniu tym nie podaje się wskazań do zmian w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, w tym gminy Nidzica.

Zalesienia, w szczególności na trwałych użytkach zielonych, mogą znacząco negatywnie wpływać na przedmioty ochrony obszaru, jego integralność oraz spójność sieci natura 2000, zgodnie ze wskazanym w planie zadań ochronnych katalogiem zagrożeń dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000. Każdorazowo przed realizacją inwestycji w obszarze Natura 2000 należy szczegółowo rozważyć ich wpływ na ten obszar natura 2000 oraz zasięgnąć opinii RDOŚ w Olsztynie.

Obszary chronionego krajobrazu

Część obszaru gminy Nidzica znajduje się w granicach obszarów chronionego krajobrazu. Są to Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko – Ramuckiej oraz Obszar Chronionego Krajobrazu Dolin Rzek Nidy i Szkotówki. Granice Obszarów Chronionego Krajobrazu przebiegające wzdłuż elementów liniowych (dróg, linii kolejowych itp.), ze względów technicznych, na rysunku studium zostały poprowadzone w ich sąsiedztwie. Szczegółowy przebieg granic OCHK określają opisy granic zawarte w wymienionych niżej przepisach powołujących te OCHK.
Na odcinku od skrzyżowania drogi Nidzica –Łyna z linią kolejową Nidzica – Wielbark do skrzyżowania linii kolejowej Nidzica – Olsztyn z drogą w miejscowości Dobrzyń, granica OChK Dolin Rzek Nidy i Szkotówki oraz granica OChK Puszczy Napiwodzko – Ramuckiej jest wspólną granicą tych obszarów. Na rysunku Studium, ze względów technicznych, granice obszarów chronionych zostały wrysowane po obu stronach drogi i linii kolejowej. Przebieg tego odcinka należy interpretować w sposób opisany powyżej.
Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej obejmuje całą północno-wschodnią i środkową część obszaru gminy. Obszar Chronionego Krajobrazu Dolin Rzek Nidy i Szkotówki obejmuje na terenie gminy rozciągnięty południkowo pas terenu wzdłuż doliny Nidy (od Dobrzynia na północy do granic gminy na południu). Na wysokości miasta biegnie wysoczyzną, po zachodniej stronie miasta.

Na obszarach chronionego krajobrazu obowiązują postanowienia Uchwały nr XXX/669/17 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 września 2017 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej (Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. z dnia 26 października 2017 r. poz. 4143) oraz Rozporządzenie Nr 141 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolin Rzek Nidy i Szkotówki (Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. Nr 178 poz.2628 z dnia 20 listopada 2008 r.).
Ponadto do południowo-wschodniej granicy gminy, na wysokości Piotrowic i Zagrzewa, przylega granica Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Orzyc, gdzie obowiązują postanowienia rozporządzenia Nr 146 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 listopada 2008r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Orzyc.

Na obszarach chronionego krajobrazu obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu terenu zawarte w w/w Uchwale Sejmiku Województwa oraz Rozporządzeniach Wojewody.
W w/w Rozporządzeniach Wojewody wprowadzone zostały między innymi następujące zakazy:

- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 779, z późn. zm.) - z wyjątkami;

- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych (z wyjątkami);
- lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych (z wyjątkami);
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeśli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz gospodarki rybackiej;
- likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodnobłotnych;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych.

Wyżej wymienioną Uchwałą Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego wprowadza się m.in. ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów leśnych i nieleśnych Obszaru, a także wprowadza się następujące zakazy (z wyjątkami):

1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;

2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;

3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;

5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;

6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;

7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;

8) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:

a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,

b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym - Prawo wodne (t.j. Dz. U. 2018 poz. 2268)

- z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

<u>Rezerwaty przyrody</u>

Na terenie gminy Nidzica znajdują się 4 rezerwaty przyrody, zlokalizowane w jej północnej części. Są to następujące rezerwaty:

- rezerwat „Orłowo Małe”. Jest to rezerwat faunistyczny, ścisły, o powierzchni 4,76 ha. Został utworzony w 1958 r. Celem ochrony są stanowiska żółwia błotnego. Aktem prawnym zmieniającym akt prawny powołujący rezerwat jest Zarządzenie nr 21 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 10 maja 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2011 r. Nr 66, poz. 1084);

- rezerwat „Źródła rzeki Łyny im. prof. R. Kobendzy”. Jest to rezerwat częściowy o powierzchni 120,54 ha. Utworzony w 1959 roku. Jest to rezerwat krajobrazowy. Celem ochrony jest zachowanie, rzadko występującego na Niżu Polskim, zjawiska erozji wstecznej źródliskowej;
- rezerwat „Koniuszanka I”. Jest to rezerwat przyrody nieożywionej, częściowy, o powierzchni 24.04 ha. Został utworzony w 1978 roku. Celem ochrony jest zachowanie terenu, na którym występuje zjawisko sufozji na sandrze;
- rezerwat „Koniuszanka II”. Jest to rezerwat leśny i krajobrazowy, częściowy, o powierzchni 64,55 ha. Został utworzony w 1979 roku. Celem ochrony jest zachowanie lasów położonych na styku strefy pojeziernej z Sandrem Kurpiowskim oraz przełomowego odcinka rzeki Koniuszanki.

Na terenach rezerwatów zabronione są m.in.

1. wznoszenie budowli oraz zakładanie lub budowa urządzeń komunikacyjnych, melioracyjnych, i innych urządzeń technicznych,
2. przebywanie na terenie rezerwatu poza miejscami specjalnie w tym celu wyznaczonymi,
3. wycinanie drzew i pobór użytków drzewnych,
4. zbiór ziół leczniczych oraz innych roślin lub ich części.

Akty prawne powołujące rezerwaty i zawierające pełną listę zakazów:

1. Rezerwat „Jezioro Orłowo Małe”
   - Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 20 marca 1958 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Monitor Polski Nr 38 poz. 225),
   - Zarządzenie Nr 47 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 3 września 2010 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Jezioro Orłowo Małe”(Dz. Urzęd. Woj. Warm-Maz nr 143 poz. 1882),
   - Zarządzenie Nr 21 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 10 maja 2011 r. zmieniające zarządzenie w sprawie rezerwatu przyrody „Jezioro Orłowo Małe”
2. Rezerwat „Źródła rzeki Łyny im. Prof. Romana Kobendzy”
   - Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 20 października 1959 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Monitor Polski Nr 38 poz. 439),
   - Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 7 października 1967 r. zmieniające zarządzenie w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Monitor Polski Nr 65 poz. 314),
   - Ostatnim aktem prawnym zmieniającym akt prawny powołujący rezerwat jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 20 września 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Źródła rzeki Łyny im. prof. Romana Kobendzy".
3. Rezerwat „Koniuszanka I” i „Koniuszanka II”
   - Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 11 października 1978 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Monitor Polski Nr 33 poz. 126),
   - Ostatnim aktem prawnym zmieniającym akt prawny powołujący rezerwat jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 20 września 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Koniuszanka I" (Dz. Urz. z 2017 r. poz. 3714) oraz Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 20 września 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Koniuszanka II" (Dz. Urz. z 2017 r. poz. 3713).

Ochrona gatunkowa

Ochroną gatunkową objęte są dziko występujące, podatne na zagrożenia i zagrożone wyginięciem gatunki zwierząt, roślin i grzybów. Listy gatunków chronionych oraz obowiązujące zakazy w stosunku do tych gatunków określają Rozporządzenia Ministra Środowiska: z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, z dnia 9 października w sprawie ochrony gatunkowej roślin, z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów.

Regionalny system korytarzy ekologicznych

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa Warmińsko-Mazurskiego wskazuje regionalny system korytarzy ekologicznych w tym obszary węzłowe jako najcenniejsze tereny pod względem przyrodniczym, o wysokiej różnorodności biologicznej, obejmujące duże kompleksy leśne oraz duże akweny wraz z przyległymi obszarami podmokłymi. Obszary węzłowe powiązano zarówno przestrzennie jak i funkcjonalnie korytarzami łącznikowymi cechującymi się urozmaiconą przyrodniczą strukturą wewnętrzną, wskazującą na dogodne warunki dla przemieszczania się organizmów.

Na terenie gminy Nidzica wyznaczono obszar węzłowy w północnej części gminy. Jego granice generalnie pokrywają się z obszarami Natura 2000.

5.2. Pomniki przyrody.

Na terenie gminy Nidzica ustanowiono 15 pomników przyrody. Są to pojedyncze okazałe drzewa, głazy oraz formy geomorfologiczne. Lista ich przedstawia się następująco:

Nr ew.	Obiekt	Obwód [cm]	Wysokość [m]	Lokalizacja	Rok uznania
59	dąb szypułkowy *Quercus robur*	320	25	m. Nidzica, podzamcze	Rlb-16/59/52 29.12.1952 r.
62	dąb szypułkowy *Quercus robur*	530	35	L-ctwo Wikno oddz. 171p (1964), nad jez. Omulew;	Rlb-16/62/52 29.12.1952 r.
63	dąb szypułkowy *Quercus robur* – 8 szt.	470-660	26-30	L-ctwo Jedwabno, oddz. 229c,g,h,j (1964)	Rlb-16/63/52 29.12.1952 r.
66	Tatarski Kamień – granito-gnejs różowy	1900	2,1	m. Tatary, grunt p. Kazimierza Paszkowskiego	Rlb-16/66/52 29.12.1952 r.
290	głaz – granitognejs różowy	700	0,5	L-ctwo Napiwoda oddz 331o (1964)Szczyno oddz. 147c, przy drodze Lipowiec-Zabiele	Nr 290/63 25.07.1963 r.
291	Głaz – granitognejs różowy	700	0,3	Między Napiwodą i Bartoszkami	Nr 291/63 25.07.1963 r.
328	głaz	980	1,2	L-ctwo Napiwoda oddz. 38a (1964)	Nr 328/68 27.07.1968 r.
395	Klon zwyczajny *Acer platanoides*	360	23	Napiwoda 56, posesja p. J. Wiśniewskiej	RGŻL –op-395/84 11.06.1984 r.
493	Dąb szypułkowy *Quercus robur* – 2 szt.	450,460	19	N-ctwo Jedwabno, miedzy jez. Trzcinowym a byłą leśniczówką Debowo Kępa, oddz. 52b	Zarz. Nr 21 Woj. Olsztyńskiego z dnia 08.03.1989 r.
494	Jałowiec pospolity *Juniperus communis – ok. 40 szt.*	-	1-4	N-ctwo Nidzica ok. 3 ha pastwiska k. Koniuszyna, oddz. 246h	Zarz. Nr 21Woj. Olsztyńskiego z dnia 08.03.1989 r.
529	dąb szypułkowy *Quercus robur – 2 szt.*	415,530	27	N-koło Bojen, oddz. 348 oddz. 206d od strony oddz. 193	Zarz. Nr 16Woj. Olsztyńskiego z dnia 11.02.1991 r.
558	3 leje sufozyjne	-	-	Na południe od Wólki Orłowskiej	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 7, poz. 66 z 16.04.1992 r.
819	Klon pospolity	370	20	N-ctwo Nidzica, m. Orłowo	Dz. Urz. Woj.

	Acer platanoides			przy drodze Orłowo-Brzeźno Łyńskie, 450 m od leśniczówki.	Olsztyńskiego Nr 20,poz. 202 z 1995 r.
820	Klon pospolity *Acer platanoides*	445	20	N-ctwo Nidzica, m. Orłowo przy drodze Orłowo-Brzeźno Łyńskie, 70 m NE od pomnika nr 819	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 20, poz.202 z 1995 r.
878	dąb szypułkowy *Quercus robur* „Hubert”	430	20	N-ctwo Olsztynek, m. Maliowo oddz. 415g, 100 m na W od toru PKP Olsztyn – Nidzica	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 35, poz.493 z 1997 r.

5.3. Złoża kopalin i tereny górnicze.

Gmina Nidzica należy do stosunkowo bogatych w złoża kruszywa naturalnego – piaski i żwiry. Duże udokumentowane geologicznie złoża, o genezie sandrowej, występują w północnej i środkowej części obszaru gminy. Należą do nich złoża Bolejny i Wietrzychowo. Nie są one eksploatowane głównie ze względu na konflikt środowiskowy. Specyfiką części południowej gminy są natomiast na ogół złoża mniejsze. W ostatnich latach w tej części obszaru gminy udokumentowanych geologicznie zostało kilka dość dużych złóż kruszywa naturalnego (głównie w rejonie miejscowości Kanigowo, Szerokopaś i Olszewo), co wiązać należy ze wzrostem zapotrzebowania na tą kopalinę – związanym głównie z budową drogi ekspresowej nr 7. Niemal wszystkie, z kilkunastu eksploatowanych złóż, położone są w pobliżu tej drogi.

Wśród dość dużej ilości obszarów torfowych, udokumentowano geologicznie dość duże złoża tej kopaliny w sąsiedztwie miasta Nidzica (w obrębie Nibork) i mniejsze – w rejonie Frąknowa. Dwa z trzech tych złóż są objęte koncesją umożliwiającą ich wydobycie.

Na północnym skraju gminy udokumentowane geologicznie są złoża kredy jeziornej: „Malinowo pole II” – którego część leży już w gminie Olsztynek i „Malinowo III”. Są one nieeksploatowane z uwagi na obecnie małe zapotrzebowanie na tą kopalinę i ze względu na konflikt środowiskowy.

W ubiegłym wieku, w pobliżu miejscowości Waszulki wydobywano też iły zastoiskowe, z których produkowano wyroby ceramiki budowlanej. Opłacalne do wydobycia zasoby zostały wyeksploatowane.

W czasach przedwojennych prowadzone było podziemne wydobycie węgla brunatnego w okolicach Orłowa. Pozostałe zasoby są obecnie nieopłacalne do wydobycia.

Tereny górnicze ustanowione są aktualnie dla szesnastu złóż kruszywa naturalnego i dla dwóch złóż torfu, wyodrębnionych w poniższej tabeli. Są one objęte koncesjami zezwalającymi na ich wydobywanie.

Wykaz udokumentowanych złóż kopalin z terenu gminy Nidzica; zasoby wg stanu na 31.XII.2020 r. (według „Bilansu złóż kopalin i wód podziemnych w Polsce”.)

Nazwa złoża	Kopalina	Miejscowość		Zasoby wg stanu na 31 XII 2019 r.	Uwagi: **K** - złoże objęte terenem górniczym i koncesją na wydobywanie;
1	2	3		4	5
	Kruszywo naturalne (piaski i żwiry) – zasoby w tys. ton				
Bolejny	Kruszywo naturalne	Bolejny		7 534	Natura 2000 i Obszar Chronionego Krajobrazu
Kanigowo	- „ -	Kanigowo		77	
Kanigowo III	- „ -	Kanigowo		1 057	
Kanigowo IV	- „ -	Kanigowo		31	**K** (wg OUG i Midas)
Kanigowo V	- „ -	Kanigowo		125	**K** (wg OUG i Midas)
Kanigowo VI	- „ -	Kanigowo		327	**K (**wg OUG i Midas)
Kanigowo VII	- „ -	Kanigowo		9 246	**K: Kanigowo VIIA** (wg OUG i Midas)

Kanigowo VIII	- „ -	Kanigowo		2 584	**K** (wg OUG i Midas)
Kanigowo IX	- „ -	Kanigowo		311	
Kanigowo X	- „ -	Kanigowo		405	
Kanigowo XI	- „ -	Kanigowo		1 034	**K** (wg OUG i Midas)
Kanigowo XII	- „ -	Kanigowo		457	**K** (wg OUG i Midas)
Kanigowo XIII	- „ -	Kanigowo		194	**K** 2019-2029r. (wg Midas)
Kanigowo XIV	- „ -	Kanigowo		354	**K** 2020-2030r. (wg Midas)
Nidzica	- „ -	Nidzica		734	
Olszewko	- „ -	Olszewko		3	
Olszewko I	- „ -	Olszewko		331	**K** (wg OUG i Midas)
Olszewo	- „ -	Olszewo		357	**K** (wg OUG i Midas)
Olszewo I	- „ -	Olszewo		1 172	
Olszewo II	- „ -	Olszewo		223	**K** (wg OUG i Midas)
Pawliki	- „ -	Pawliki		598	**K** (wg OUG i Midas)
Piątki	- „ -	Piątki		96	
Szerokopas II	- „ -	Szerokopaś		561	
Szerokopaś III	- „ -	Szerokopaś		2 964	**K** (wg OUG i Midas)
Szerokopaś IV	- „ -	Szerokopaś		2 514	
Tatary	- „ -	Tatary		193	
Waszulki II	- „ -	Waszulki		1 834	**K** (wg OUG i Midas)
Waszulki III	- „ -	Waszulki		2 572	**K** (wg OUG i Midas)
Wietrzychowo	- „ -	Wietrzychowo		15 979	O Ch K
Wietrzychowo dz. 35	- „ -	Wietrzychowo		362	Obszar Chronionego Krajobrazu
Wietrzychowo I	- „ -	Wietrzychowo		387	O Ch K
Załuski	- „ -	Załuski		1958	**K** (wg OUG i Midas)
	Kreda jeziorna – zasoby w tys. ton				
Malinowo-pole II	Kreda jeziorna	Bujaki		1 006	Część złoża w gminie Olsztynek. O CH K
Malinowo III	- „ -	Bujaki		226	O CH K
	Torf – zasoby w tys. m^3				
Frąknowo	torf	Frąknowo		27	**K** (wg OUG i Midas)
Nibork Drugi	- „ -	Nibork Drugi		100	**K** (wg OUG i Midas)
Nibork Drugi I	- „ -	Nibork Drugi		23	

Objaśnienia do tabeli: „OUG" – Okręgowy Urząd Górniczy w Warszawie; „Midas" – geoportal Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego.

Złoża kopalin miasta Nidzica.

W granicach miasta udokumentowane jest jedno złoże kruszywa naturalnego o nazwie „Nidzica". Zalega ono we wschodniej części miasta, w strefie krawędziowej terenów wysoczyznowych do doliny Nidy. Zasoby jego wynoszą 734 tys. ton. Złoże nie jest objęte koncesją zezwalającą na jego wydobywanie. Wydobycie nie jest możliwe ze względu na stan zagospodarowania terenu (istniejąca zabudowa).

W pobliżu granic miasta znajduje się na wysoczyźnie kilka złóż kruszywa naturalnego, z których koncesją zezwalającą na ich wydobywanie objęte są złoża „Olszewko I", „Olszewo", „Olszewo II", „Waszulki II" i „Waszulki III".

Zasady zagospodarowania

W studium ustala się możliwość uzyskania koncesji na obszarach spodziewanego występowania złóż kruszywa naturalnego, nie oznaczonych na rysunku studium, o ile te tereny nie będą wykluczone przepisami odrębnymi w szczególności dotyczącymi ochrony przyrody i środowiska, z warunkiem przeprowadzenia procedury zgodnie z przepisami odrębnymi.

W celu zminimalizowania negatywnego oddziaływania terenów przeznaczonych pod działalność górniczą na środowisko, w tym zdrowie ludzi, należy:

- podjąć wszelkie niezbędne kroki zapobiegające negatywnemu oddziaływaniu eksploatacji złoża oraz przewozowi eksploatowanego kruszywa przez obszar zabudowy przeznaczonej na pobyt ludzi.

- utrzymać drogi wewnętrzne oraz dojazdowe w odpowiedniej czystości i stanie technicznym, a w okresach suchych i wietrznych zraszać wodą w celu uniknięcia wzrostu stężenia pyłu w powietrzu atmosferycznym.

- przeprowadzić eksploatację złoża zgodnie z warunkami określonymi w koncesji, przepisach ustawy Prawo geologiczne i górnicze oraz przepisach BHP obowiązujących w odkrywkowych zakładach górniczych.

- przeprowadzić prawidłowo i starannie wszystkie etapy rekultywacji włącznie z końcowym monitoringiem.

Powyższe zasady obowiązują do czasu zakończenia eksploatacji i wykreślenia złoża z bilansu zasobów.

5.4. Stan i zagrożenia środowiska przyrodniczego.

Wody powierzchniowe.

Wododziałowe położenie obszaru gminy Nidzica znajduje odzwierciedlenie w podziale na liczne jednolite części wód powierzchniowych (JCWP). Północno-zachodnia część obszaru gminy znajduje się w regionie wodnym Łyny i Węgorapy. Pozostała część obszaru gminy pozostaje w regionie wodnym środkowej Wisły. Obowiązują Plany Gospodarowania Wodami (zatwierdzone przez Radę Ministrów w 2011 roku), odpowiednio na obszarze dorzecza Pregoły i na obszarze dorzecza Wisły. Szczegółowe omówienie zawarte jest w opracowaniu fizjograficznym.

Badania stanu czystości wód powierzchniowych zlokalizowanych na terenie gminy prowadzone były przez WIOŚ tylko na jeziorze Omulew oraz rzekach Nidzie oraz Łynie (poza granicami gminy).

Rzeka Nida (Wkra).

Objęta była badaniami jakości ostatnio w roku 2016 w ramach monitoringu JCWP Wkra od źródeł do dopływu Zagrzewa (PLRW 200017268489). Na tej podstawie oceniono stan ekologiczny jako umiarkowany, natomiast stan jednolitej części wód określono jako zły. Badania w roku 2013 w ramach monitoringu ww. wskazywały na stan ekologiczny dobry. Badania z roku 2016 w porównaniu do roku 2013 wskazują na pogorszenie stanu ekologicznego JCWP Wkra od źródeł do dopływu Zagrzewa.

Rzeka Łyna.

Objęta była badaniami jakości w JCWP leżących poniżej gminy Nidzica – JCWP Łyna-Ruś. Jej stan ekologiczny w tych JCW oceniono jako dobry, również klasyfikacja stanu chemicznego oceniona została jako dobra. Stan jednolitej części wód Łyna-Ruś określono jako dobry. Badania jakości wód Łyny prowadzone były w 2010 roku. Wody Łyny na przeważającym odcinku odpowiadały III klasie jakości (w skali pięciostopniowej).

Jezioro Omulew. Jezioro z racji naturalnych warunków morfometryczno-zlewniowych wykazuje dość niską odporność na czynniki zlewniowe –zostało zaliczone do III kategorii podatności na degradację. Badania stanu czystości wód przeprowadził WIOŚ w Olsztynie, w 2003 roku, w czterech stanowiskach pomiarowych zlokalizowanym w najgłębszych partiach jeziora: części południowej rynny zachodniej, części północnej rynny zachodniej, części północnej rynny wschodniej i części zachodniej rynny wschodniej. Sumaryczny wynik punktacji (2,73) wskazuje na obniżoną jakość wód akwenu

odpowiadająca III klasie czystości. Do wskaźników najmniej korzystnych należą: warunki tlenowe hipolimnionu, fosforany latem nad dnem, chlorofil „a". W celu ochrony przed eutrofizacją należy dążyć do zminimalizowania dopływu substancji biogennych do zbiornika. Istotne jest prowadzenie właściwej gospodarki wodno-ściekowej w zlewni jeziora. Według badań przeprowadzonych przez WIOŚ w Olsztynie w 2015 r. stan ekologiczny jeziora Omulew oceniono jako zły, również stan jednolitej części wód jezioro Omulew oceniono jako zły.

Stan czystości wód powierzchniowych i zagrożenie ich zanieczyszczenia jest jednym z podstawowych problemów. Wrażliwość wód powierzchniowych wynika z położenia dużej części gminy w zlewni jezior, które z natury mają niewielką zdolność do samooczyszczania - w porównaniu do wód płynących. Położenie w zlewni pojeziernej powoduje konieczność wysokiego stopnia oczyszczania ścieków. Powinno się też minimalizować dopływy substancji biogennych i organicznych z pól. Realizować to można poprzez tworzenie wzdłuż brzegów wód (szczególnie jezior) stref ochronnych z trwałej zieleni, a także budowę buforowych zbiorników wodnych na dopływach jezior.

Wody podziemne.

W odniesieniu do wód podziemnych północno-zachodnia część obszaru gminy znajduje się w regionie wodnym Łyny i Węgorapy. Jest to fragment jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) o kodzie: PLGW720020. Według Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Pregoły (zatwierdzonym przez Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Pregoły) ocena stanu ilościowego dla tego JCWPd określona została jako: dobra; ocena stanu chemicznego: dobra; ocena ryzyka: niezagrożona.

Pozostała część obszaru gminy pozostaje w regionie wodnym środkowej Wisły. Południowo-zachodnia część obszaru gminy (zlewnia Wkry) jest fragmentem jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) o kodzie: PLGW230049. Natomiast pozostała część obszaru gminy (zlewnia rzek: Omulew i Orzyc) to fragment jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) o kodzie: PLGW230050. Według Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły (zatwierdzonym przez Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły) dla obydwu tych JCWPd ocena stanu ilościowego: dobra; ocena stanu chemicznego: dobra; ocena ryzyka: niezagrożona.

Na terenie gminy Nidzica ujmowane są generalnie wody podziemne w osadach czwartorzędowych. Należą one do wód słodkich i charakteryzują się niskim stopniem mineralizacji. Stężenia głównych składników wód podziemnych mieszczą się generalnie w granicach norm wód do picia. Jedynie zawartość związków żelaza i manganu przeważnie przekracza dopuszczalne normy dla wód do picia i z tego względu wody te wymagają zwykle prostego uzdatnienia. Jakość wody jest przeważnie dobra, wymagająca tylko prostego uzdatnienia. Lokalnie jest to jakość bardzo dobra – wody nie wymagają uzdatnienia.
Wysoka wrażliwość na zanieczyszczenia z powierzchni objawia się występującym lokalnie okresowo zanieczyszczeniami antropogenicznymi; na przykład w rejonie Piątek, w studni koło dawnego składowiska soli używanej do zimowego utrzymywania dróg.
Znaczne zagrożenie zanieczyszczeniem wód podziemnych użytkowego poziomu wodonośnego dotyczy przeważającej części obszaru gminy. Podstawowymi odbiornikami oczyszczonych ścieków powinny być wody płynące (w szczególności położone poza zlewnią pojezierną – Wkra i Omulew). Możliwość odprowadzania oczyszczonych ścieków w grunt w odosobnionej zabudowie kolonijnej, w oddaleniu od jednostek osadniczych, powinno się uwarunkować od wyników szczegółowych badań gruntowo-wodnych. Stosunkowo najbardziej odporne na zanieczyszczenia z powierzchni są wody podziemne południowo-wschodniej części gminy i w jej pasie północnym.

W roku 2010 wykonana została Dokumentacja hydrogeologiczna ustalająca zasoby wód podziemnych zlewni Wkry z bezpośrednią zlewnią Wisły – POLGEOL S.A. W-wa 2010

r. Z dokumentacji tej, zatwierdzonej przez Ministra Środowiska, wynika, że w rejonie Nidzicy występuje znaczna nadwyżka zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych nad ich aktualnym poborem. Pobór ten jest 10 razy mniejszy od zasobów dyspozycyjnych. Wobec tego zasoby wód podziemnych nie stanowią ograniczenia dla rozwoju gminy. Te korzystne warunki hydrogeologiczne oparte o wrażliwy na zanieczyszczenia poziom wodonośny, znalazły odzwierciedlenie podczas wstępnej kwalifikacji w latach 80-tych ubiegłego wieku takich terenów do tzw. Głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce. Południowa i zachodnia część obszaru gminy została zaliczona do Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 214 „Działdowo".

Wykonana w roku 2013 Dokumentacja hydrogeologiczna GZWP nr 214 zawiera propozycje wyznaczenia strefy ochronnej o powierzchni 17 km^2, obejmującej rejon doliny Nidy od Załusek do północnej części miasta Nidzica włącznie.

Wody podziemne tej części zbiornika zostały określone jako bardzo podatne na zanieczyszczenia (czas przesiąkania poniżej pięciu lat). Przeważającą część projektowanego obszaru ochronnego stanowią grunty rolne ze znacznym udziałem łąk i pastwisk. W jego części południowo-wschodniej znajduje się zabudowa miasta Nidzica oraz wyznaczona jest podstrefa Warmińsko-Mazurskiej Strefy Ekonomicznej. Dokumentację sporządziło Przedsiębiorstwo Geologiczne w Warszawie, a w roku 2014 zatwierdził ją Minister Środowiska. Omawiana Dokumentacja hydrogeologiczna GZWP nr 214 zawiera propozycje zakazów, nakazów i ograniczeń w sposobie użytkowania gruntów na wyznaczonym obszarze ochronnym GZWP nr 214.

Są to m.in.:

- zakaz lokalizowania przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, w szczególności na wody podziemne bez wcześniejszego przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko;
- zakaz lokalizowania składowisk odpadów komunalnych, niebezpiecznych oraz innych niż niebezpieczne i obojętne (w tym składowisk podziemnych);
- zakaz składowania lub przechowywania odpadów promieniotwórczych;
- zakaz stosowania komunalnych osadów ściekowych;
- zakaz budowy nowych przydomowych oczyszczalni ścieków;
- zakaz stosowania środków ochrony roślin innych niż dopuszczone do stosowania w strefach ochronnych ujęć wody;
- zakaz lokalizowania instalacji do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów;
- nakaz uzgadniania z właściwym Dyrektorem RZGW - studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nidzica, - miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, - lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz warunków zabudowy;
- nakaz rozbudowy brakującej sieci kanalizacji zbiorczej: dotyczy budowy sieci kanalizacji zbiorczej w miejscowości Szerokopaś;
- nakaz stosowania urządzeń chroniących wody podziemne przed wpływem zanieczyszczeń pochodzących z dróg i parkingów – systemów szczelnych w połączeniu ze stawami odparowującymi lub separatorów;
- nakaz wystąpienia o uznanie lasu za wodochronny, sporządzenie planu ochrony lasu i uwzględnienia w nim zasad ochrony wód;
- nakaz właściwego zabezpieczenia lub likwidacji studni wierconych;
- zalecenie prowadzenia cyklicznych badań monitoringowych wód poziomu zbiornikowego;
- zalecenie ustanawiania stref ochrony pośredniej dla czynnych ujęć wody;
- zalecenie dokonywania systematycznej kontroli stanu i funkcjonowania przydomowej gospodarki ściekowej.

Wstępna kwalifikacja Głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce z lat 80-tych ubiegłego wieku objęła też wielkoprzestrzenny obszar dookoła Warszawy (o powierzchni ponad 50 tys. km^2). Na tym obszarze wyznaczono GZWP nr 215 Subniecka Warszawska. Jest to zbiornik porowy w osadach trzeciorzędowych na znacznych głębokościach (średnia głębokość ujęć to 160 m). Jego wydajność jednostkowa jest mała.

Zbiornik ten nie został do tej pory udokumentowany. Nie wymaga ochrony ze względu na dobrą izolację od powierzchni. Przestrzennie obejmuje on gminę Nidzica prawie w całości, oprócz skrajnego północnego jej pasa.

Strefy ochronne ujęć wodnych.

Dyrektor Zarządu Zlewni w Ostrołęce Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, decyzją znak :Bl.ZUZ.5.410.33.2018 M.B z dnia 01 października 2018 r. ustanowił teren ochrony bezpośredniej dla ujęć wód poprzez wyznaczenie terenu ochrony bezpośredniej dla studni:

- Ujęcie Jabłonka

  studnia nr 1,nr 2 w miejscowości Jabłonka na działce ewidencyjnej nr 476, obręb Jabłonka.

- Ujęcie Natać Mała

  studnia nr 1w miejscowości Natać Mała na działkach o numerach ewidencyjnych 359,163/2,obręb Natać Wielka.

- Ujęcie Wietrzychowo

  studnia nr 1, nr 2 w miejscowości Wietrzychowo, na działce o numerze ewidencyjnym 31/25 obręb Wietrzychowo.

Na obszarze ustanowionych terenów ochrony bezpośredniej obowiązują następujące zakazy i nakazy:

1. zakaz użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęć wody;
2. nakaz odprowadzania wód opadowych lub roztopowych w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody;
3. nakaz zagospodarowania terenu zielenią;
4. nakaz odprowadzania poza granice terenu ochrony bezpośredniej ścieków z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku dla osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody;
5. nakaz ograniczenia wyłącznie do niezbędnych potrzeb przebywania osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody;

Powietrze atmosferyczne.

W Nidzicy przez wielolecia nie wykonywano stałych pomiarów zanieczyszczeń powietrza. Badania zanieczyszczeń powietrza prowadził WIOŚ Olsztyn laboratorium mobilnym w roku 2000 na ul. Rataja w Nidzicy. Badania prowadzone były w listopadzie i obejmowały stężenie pyłu zawieszonego ogółem, dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenku węgla, amoniaku, a także metanu i węglowodorów niemetanowych.
Zarejestrowane w trakcie pomiarów wyniki średniodobowe, jak również wartości maksymalne nie przekraczały dobowych wartości dopuszczalnych D_{24}. Najwyższe stężenia pyłu zawieszonego i tlenku węgla wystąpiły w dobie o najniższej prędkości wiatru, a dwutlenku siarki i dwutlenku azotu – w dobie najzimniejszej. Stężenia pyłu zawieszonego były wyższe niż stężenia zanieczyszczeń gazowych, co sugeruje oddziaływanie niskie z lokalnej emisji.

Z przeprowadzonych w roku 2017 badaniach jakości powietrza wynika, iż jakość powietrza pod względem niemal wszystkich zanieczyszczeń w strefie warmińsko-mazurskiej (w której znajduje się również miasto i gmina Nidzica) mieściła się w klasie A, co oznacza, że poziom zanieczyszczeń nie przekraczał dopuszczalnego. Przekroczenia nastąpiły w poziomie docelowym zanieczyszczenia benzo(a)piranem (z pomiarów także w Nidzicy), którego głównym źródłem zanieczyszczenia jest spalanie paliw kopalnych, szczególnie w indywidualnych domostwach, a także obecny jest w spalinach

samochodowych. Stąd jakość powietrza w strefie warmińsko-mazurskiej, ze względu na zawartość benzo(a)pirenu {B(a)P}, została oceniona w raporcie WOIŚ w klasie C, tj. nie odpowiadająca normom.

Przekroczenia dotyczą jakości powietrza ze względu na zdrowie ludzi. Nie zanotowano przekroczeń ze względu na ochronę roślin.

Z uzyskanych informacji wynika, że na terenie miasta i gminy Nidzica nie ustanowiono obszarów ograniczonego użytkowania z tytułu nie dotrzymania standardów jakości środowiska.

Klimat akustyczny.

Na obszarze opracowania znajdują się tereny chronione przed nadmiernym hałasem, dla których obowiązują wartości dopuszczalne i wartości progowe poziomu hałasu. Są to tereny związane z pobytem ludzi, głównie zabudowa mieszkaniowa.

Z poczynionych obserwacji wynika, że głównym źródłem hałasu w gminie i w mieście Nidzica była droga krajowa nr 7, a także - chociaż w mniejszym stopniu – drogi wojewódzkie.

W 2013 roku WIOŚ przeprowadził monitoring hałasu komunikacyjnego na terenie miasta Nidzica. Prowadzono monitoring w 3 punktach – w jednym punkcie, o zabudowie mieszkaniowej wielorodzinnej, pomiary wykonano metodą ciągłą przez całą dobę. W dwóch pozostałych punktach, o zabudowie wielorodzinnej i jednorodzinnej, pomiary wykonano metodą pomiarów poziomów ekspozycji dla pojedynczych zdarzeń akustycznych. Pomiary wykonano w dwóch porach roku – wiosną i jesienią. W wyniku przeprowadzonych pomiarów stwierdzono brak przekroczeń poziomów dopuszczalnych hałasu zarówno dla terenów zabudowy wielorodzinnej lub zabudowy mieszkaniowo-usługowej, jak również terenów zabudowy jednorodzinnej, terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem młodzieży lub terenów domów opieki społecznej. Równoważny poziom hałasu drogowego LAeq,T wynosił: dla punktu pomiarowego przy ul. 1 Maja 61,7 dB (dzień) oraz 53 dB (noc), dla punktu pomiarowego przy ul. Olsztyńskiej 63,7 dB (dzień) oraz 53,7 dB (noc).
Nie stwierdzono również wystąpienia przekroczeń dopuszczalnych długookresowych średnich poziomów dźwięku [dB] – na podstawie pomiaru w punkcie pomiarowym przy ul. Warszawskiej.

Na podstawie wykonanej w 2018 r. Analizy porealizacyjnej oddziaływania na środowisko wykonanego przedsięwzięcia pn. „Budowa ekspresowej drogi krajowej S7 na odcinku Nidzica-Napierki" wynika, że w odległości powyżej 180 m licząc od osi dwujezdniowej drogi ekspresowej S7 nie powinny wystąpić przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu. Należy wziąć pod uwagę, że ruch samochodowy systematycznie wzrasta i odległość ta będzie się zwiększać w miarę upływu lat. Wskazane jest, by przed zabudową mieszkaniową od strony drogi krajowej projektować zabudowę usługową, tak by stanowiła dodatkowo element ekranujący hałas od drogi.

Lokalizowanie nowej zabudowy przeznaczonej na stały pobyt ludzi zalecane jest w odległości wynikającej z opracowanych raportów i analiz.

Zakłady o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej

Na terenie miasta przy ulicy Przemysłowej 3 istnieje zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej – magazynowanie, rozlewanie, sprzedaż i dystrybucja gazu propan i propan-butan.

Zakład podlega przepisom w zakresie przeciwdziałania awariom przemysłowym. Na tej podstawie przekazano właściwym organom program zapobiegania awariom – PZA. W ww. opracowaniu autor rozważył osiem potencjalnych awarii przemysłowych, które potencjalnie mogą zaistnieć. Ich zasięg oddziaływania mieści się w granicach od 20 do

800 m. W programie zapobiegania awariom nie określono bezpiecznej odległości, o której mowa w ustawie Prawo ochrony środowiska.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska: „W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu uwzględnia się w szczególności ograniczenia wynikające z (….) utworzenia obszarów ograniczonego użytkowania lub stref przemysłowych.” Cytowana wyżej ustawa nakazuje również uwzględnić w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz planie miejscowym zachowanie „bezpiecznej odległości” przy lokalizowaniu obiektów wyszczególnionych w ustawie od zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii.

Wyjaśnić należy, że istniejący zakład zlokalizowany jest w strefie przemysłowej oraz że brak jest w obowiązujących aktach prawnych obligatoryjnej metodyki wyznaczania bezpiecznych odległości.

5.5. Obszary ochrony uzdrowiskowej

Na terenie miasta i gminy Nidzica obszary ochrony uzdrowiskowej nie występują.

6. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

6.1. Zasady kształtowania środowiska kulturowego

Obszary wymagające zastosowania odrębnych polityk przestrzennych ochrony dziedzictwa kulturowego i kształtowania środowiska kulturowego, przedstawiono odrębnie dla siedmiu wyróżniających się części gminy.

Obszar A: obejmuje teren zamku i miasta lokacyjnego

Historyczne terytorium miasta lokacyjnego i zamku wraz z nowożytnymi przedmieściami (warmińskim i polskim) stanowi kompleks zabytkowego krajobrazu miejskiego ukształtowany w okresie od poł. XIV w. do poł. XVIII wieku. Pomimo wielokrotnej wymiany substancji architektonicznej na tym obszarze, zarówno zespół zamkowy wraz z podzamczem, jak i zespół urbanistyczny miasta lokacyjnego wraz z nowożytnymi przedmieściami zachowały układ przestrzenny zabudowy i szereg cennych reliktów średniowiecznej i nowożytnej kultury gospodarowania przestrzenią. Obszar ten wymaga zastosowania odrębnej polityki przestrzennej orientowanej na dobrą kontynuację dziedzictwa kultury organizacji i użytkowania przestrzeni.
Z uwagi na położenie na starożytnym i średniowiecznym szlaku handlowym z południa na północ oraz w cywilizacyjno-kulturowej strefie krawędziowej, należy zapewnić szczególną ochronę zasobów dziedzictwa archeologicznego.

Obszar B: obejmuje teren historycznej wolnizny miejskiej (grunty miasta Nidzica do 1939 r.)

Specyficzną cechą prawa chełmińskiego było nadawanie lokowanemu miastu pewnego terytorium poza murami, które stanowiło podstawowe zaplecze gospodarcze miasta, składające się z:

- folwarków miejskich wraz z łąkami i polami ornymi,
- lasu miejskiego (który z czasem pełnił funkcje rekreacyjne),
- młyna lub wiatraka zbożowego,
- cegielni,
- wsi kmiecych,
- majątków dworskich.

Teren ten do 1939 r. stanowił własność miasta Nidzica. Na tych gruntach miejskich powstały pod koniec XIX wieku nowe zespoły miejskie związane między innymi z lokalizacją dworca kolejowego i rozwojem przemysłu. W I połowie XX wieku tereny te stały się pierwszym dostępnym obszarem ekspansji zespołów mieszkaniowych i osiedli

podmiejskich. Po 1945 roku znaczna część gruntów została miastu odebrana i zasiliła okoliczne sołectwa (Litwinki, Wietrzychowo, Nibork, Waszulki, Tatary i Piątki). Tereny te powinny zostać przyłączone do gruntów miejskich.
Obszar wolnizny miejskiej z uwagi na jego złożoność morfogenetyczną powinien być przedmiotem skoordynowanych polityk przestrzennych uwzględniający odrębne właściwości takich miejsc jak np. Las Miejski. Z drugiej strony jest rzeczą całkowicie naturalną w organicznym rozwoju miasta, że teren historycznej wolnizny stopniowo ulega urbanizacji- rzecz jednak w tym, aby była to urbanizacja sterowana i koordynowana. Należy przy tym zwrócić szczególną uwagę na kwestię ochrony stref ekspozycji panoramy miasta oraz korytarzy widokowych orientowanych na dominantę zamku i sylwetę miasta. Z uwagi na położenie na starożytnym i średniowiecznym szlaku handlowym z południa na północ oraz cywilizacyjno-kulturowej strefie krawędziowej, należy zapewnić szczególną ochronę zasobów dziedzictwa archeologicznego.

Obszar C: obejmuje pierścień jednostek osadniczych wokół Nidzicy

Powstanie tego układu przestrzenno - funkcjonalnego w średniowieczu wiąże się ze szczególną rolą nadgraniczną zamku w Nidzicy ze strategią kontrolowania otaczającego terytorium. Obszar ten tworzy obecnie zespół następujących sołectw: Waszulki, Zagrzewo, Siemiątki, Kanigowo, Kamionka, Pawliki, Olszewo, Szerokopaś. Historyczne jednostki osadnicze na tym obszarze to genetycznie: wsie kmiece, folwarki i młyny zamkowe oraz osady drobnoszlacheckie.
Celem polityki przestrzennej na tym obszarze powinno być zachowanie korytarzy i osi widokowych oraz panoram orientowanych na dominantę zamku i sylwetę miasta.
Z uwagi na położenie na starożytnym i średniowiecznym szlaku handlowym z południa na północ oraz w cywilizacyjno - kulturowej strefie krawędziowej, należy zapewnić szczególną ochronę zasobów dziedzictwa archeologicznego.

Obszar D: obejmuje kompleks historycznych wsi kmiecych i drobnoszlacheckich oraz osad leśnych

Obszar ten prawdopodobnie stanowi północna rubież pierwotnego mazowieckiego osadnictwa drobnorycerskiego (XI - XII w.), który po ustaleniu w 1343 r. ostatecznego przebiegu granicy (pomiędzy Państwem Zakonu Krzyżackiego a Mazowszem) na trwałe został oderwany od głównej części terytorium północnomazowieckiego Poboża. Historyczne jednostki osadnicze- relokowane przez Krzyżaków na prawo chełmińskie- posiadają w swoich układach ruralistycznych szereg cech odrębnych i nietypowych dla osadnictwa na prawie chełmińskim. Może to wskazywać na ich wcześniejszą mazowiecka genezę. Historyczne niwy siedliskowe na tym obszarze wymagają ochrony układów zabudowy i przeciwdziałania wtórnemu zalesieniu, które zaciera i degraduje walory historyczne krajobrazu kulturowego tej szczególnej strefy pogranicza cywilizacyjno-kulturowego.
Przez obszar ten przebiegało prawdopodobnie jedno z odgałęzień szlaków bursztynowych: z Poboża przez Muszaki - Zimną Wodę - Jabłonkę - Natać - Pasym - do Sambii. Ze względu na położenie w wielookresowej strefie krawędziowej, należy zapewnić szczególna ochronę zasobów dziedzictwa archeologicznego.

Obszar E: obejmuje kompleks historycznych majątków dworskich i wsi kmiecych

Obszar na zachód i północny zachód od Nidzicy stanowi kompleks majątków dworskich i wsi kmiecych (lub drobnoszlacheckich), z których część zachowała ślady wcześniejszych układów ruralistycznych (owalnice w Łysakowie i Dobrzyniu). Krajobrazy kulturowe większości historycznych jednostek osadniczych ukształtowały się w czasach nowożytnych i prezentują wybitne (choć zdegradowane obecnie) walory wielkich kompozycji krajobrazowych (Bujaki, Żelazno, Orłowo).

Z uwagi na położenie na starożytnym i średniowiecznym szlaku handlowym z południa na północ oraz w cywilizacyjno-kulturowej strefie krawędziowej, należy zapewnić szczególną ochronę zasobów dziedzictwa archeologicznego.

Obszar F: obejmuje kompleks osad rybackich i leśnych

Obszar wokół Jeziora Omulew stanowi kompleks specyficznego osadnictwa rybackiego i leśnego (Wikno, Jabłonka, Natać Wielka i Natać Mała) ukształtowanego ostatecznie zapewne w XVII-XVIII wieku (choć nie można wykluczyć tradycji wcześniejszej).
Enklawa ta wymaga w polityce przestrzennej gminy odrębnego potraktowania i szczególnej ochrony krajobrazu kulturowego związanej z problemem zabudowy letniskowej.
Przez obszar ten przebiegało prawdopodobnie jedno z odgałęzień szlaków bursztynowych: z Poboża przez Muszaki - Zimną Wodę - Jabłonkę - Natać - Pasym - do Sambii. Dlatego należy zapewnić szczególną ochronę zasobów dziedzictwa archeologicznego.

Obszar G: obejmuje kompleks historycznych rządowych plantacji leśnych i osad leśnych

Rządowe plantacje leśne (tradycja sięgająca być może państwa Zakonu Krzyżackiego) zawierają w sobie nierozpoznane zasoby dziedzictwa archeologicznego związane ze szlakiem bursztynowym do Sambii i cywilizacyjno-kulturową strefę krawędziową występującą tu od czasów starożytnych. Wał graniczny przebiegający pomiędzy wsią Wały a zimną Wodą jest tylko „wierzchołkiem góry lodowej".
Przez obszar ten przebiegało prawdopodobnie jedno z odgałęzień szlaków bursztynowych: z Poboża przez Muszaki - Zimną Wodę - Jabłonkę - Natać - Pasym - do Sambii. Ze względu na położenie w wielookresowej strefie krawędziowej, należy zapewnić szczególna ochronę zasobów dziedzictwa archeologicznego.
Otoczenie projektowanego rezerwatu archeologicznego „Wały" powinno być chronione jako rezerwat kulturowy, gdzie wskazane byłoby ograniczenie gospodarki plantacji leśnej (odlesienie terenów łąk i pól istniejących do 1939 r.) i przywrócenie w pewnym zakresie charaktery krajobrazu wczesnośredniowiecznego.

6.2. Zasady ochrony dóbr kultury

Zabytki nieruchome
Na prace prowadzone w zabytkach wpisanych do rejestru i w ich otoczeniu oraz w obszarach wpisanych do rejestru zabytków Konieczne jest uzyskanie pozwolenia WKZ, zaś dla obiektów i obszarów figurujących w ewidencji zabytków, ale nie objętych wpisem do rejestru zabytków, konieczne jest uzgodnienie lub uzyskanie pozytywnej opinii WKZ. Zagospodarowanie na cele użytkowe zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru wymaga posiadania przez jego właściciela lub posiadacza:

- dokumentacji konserwatorskiej określającej stan zachowania zabytku nieruchomego i możliwości jego adaptacji, z uwzględnieniem historycznej funkcji i wartości tego zabytku,
- uzgodnionego z wojewódzkim konserwatorem zabytków programu prac konserwatorskich przy zabytku nieruchomym, określającego zakres i sposób ich prowadzenia oraz wskazującego niezbędne do zastosowania materiały i technologie,
- uzgodnionego z wojewódzkim konserwatorem zabytków programu zagospodarowania zabytku nieruchomego wraz z otoczeniem oraz dalszego korzystania z tego zabytku, z uwzględnieniem wyeksponowania jego wartości.

Zabytki archeologiczne

W przypadku realizowania inwestycji na obszarze stanowiska archeologicznego, znajdującego się w ewidencji zabytków AZP, prace ziemne należy poprzedzić weryfikacyjnymi sondażowymi badaniami archeologicznymi- ich wyniki pozwolą na zajęcie

stanowiska konserwatorskiego do zagospodarowania terenu. Na stanowiskach archeologicznych o własnej formie terenowej i wpisanych do rejestru zabytków zakazuje się inwestycji budowlanych i działalności rolniczej, winny one pozostać nieużytkami. Inwestycje budowlane w obrębie nawarstwień kulturowych starego miasta winny być prowadzone pod stałym nadzorem archeologicznym. W przypadku braku ewidencji AZP należy wykonać rozpoznanie powierzchniowe przed realizacją inwestycji. Na w/w rodzaje badań archeologicznych należy bezwzględnie uzyskać pozwolenia WKZ.

Zabytki architektury ujęte w ewidencji zabytków

Obowiązuje ochrona historycznego krajobrazu kulturowego z widokami na historyczne ośrodki miejskie i wiejskie z dominantami w postaci kościołów oraz historyczną zieleń zagospodarowaną w postaci parków, cmentarzy i alei przydrożnych. Obowiązuje ochrona zachowanej zabytkowej struktury architektoniczno-przestrzennej w postaci układu ruralistycznego, zabytków architektury, zabytkowych parków i cmentarzy, zabytkowej zieleni zorganizowanej, np. alei przydrożnych. Obowiązuje ochrona układu dróg i placów, sposobu zabudowy wsi i zależności przestrzennych, występujących pomiędzy poszczególnymi częściami składowymi wsi. Obowiązuje pełna ochrona obiektów historycznych. Ochronie podlega kształt i rodzaj pokrycia dachów, artykulacja i sposób opracowania elewacji (w tym rodzaj i forma stolarki otworowej jako jednego z elementów wystroju elewacji).Istnieje zakaz dokonywania zmian w budynkach historycznych, mogących doprowadzić do utraty wartości zabytkowej (wyburzania, nadbudowy, zmian kształtu dachów, zmian rodzaju pokrycia dachowego, tj. wprowadzania współczesnego rodzaju pokrycia oraz przebudowy obiektów historycznych- w tym zmian w obrębie elewacji, z wyłączeniem prac adaptacyjnych uwzględniających walory zabytkowe obiektów, dokonanych na podstawie wytycznych konserwatorskich oraz zmian wynikających z ustaleń zdobytych na podstawie badań naukowych i konserwatorskich). Remonty budynków historycznych należy prowadzić na zasadach pozwalających zachować jako eksponowane walory zabytkowe elewacji tj. kompozycję elewacji, detal architektoniczny, rodzaj wykończenia elewacji, historyczny rodzaj materiałów budowlanych.

Historyczne parki i cmentarze

W obrębie cmentarza obowiązuje ochrona układu przestrzennego (alei, układu kwater), ochrona zabytkowego drzewostanu, ochrona historycznych nagrobków i innych elementów małej architektury, tj. ogrodzenia, pompy wody, kaplice. W obrębie parków obowiązuje ochrona układu przestrzennego i historycznego sposobu zagospodarowania, ochrona zabytkowego drzewostanu, ochrona historycznych elementów małej architektury, tj. ogrodzenia, itp. W obrębie historycznych parków i cmentarzy zakazuje się zmian układu przestrzennego (aleje, nasadzenia, kwatery), wycinki starodrzewia, likwidacji historycznych elementów małej architektury, a w przypadku cmentarzy także zabytkowych nagrobków. Wszelkie prace inwestycyjne dotyczące zabytkowych parków i cmentarzy należy poprzedzić właściwą dokumentacją konserwatorską, prowadzącą do określenie uwarunkowań historycznych i możliwości dalszego użytkowania. Wszelkie prace prowadzone w obrębie historycznych parków i cmentarzy należy uzgodnić z WKZ, a w przypadku obiektów wpisanych do rejestru zabytków- uzyskać pozwolenia WKZ na prowadzenie prac.
Należy dążyć do przeprowadzenia procedury formalnego zamknięcia nieczynnych cmentarzy dawnych, zgodnie z przepisami odrębnymi. Dopuszcza się zmianę sposobu użytkowania w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Aleje figurujące w Gminnej i Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków podlegające ochronie jako element krajobrazu kulturowego oraz aleje o wysokich walorach przyrodniczych chronione ustaleniami niniejszego studium

Ochrona w/w alei winna polegać na pielęgnacji i konserwacji drzew z uzupełnieniami i nowymi nasadzeniami na podstawie specjalistycznych dokumentacji.
W przypadku kolizji wymogów ochrony krajobrazu kulturowego z wymogami bezpieczeństwa ruchu drogowego i potrzeby modernizacji dróg, decyzję należy podjąć na podstawie specjalistycznej dokumentacji w porozumieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska oraz Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

6.3. Zasób obiektów zabytkowych i kulturowych

Obiekty wpisane do rejestru zabytków – na terenie gminy

miejscowość	działka numer	obiekt	nr rejestru	data wpisu
Kanigowo	216	kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego	A-1038	*29 lipca 1968*
Kanigowo	216	cmentarz przykościelny	A-1038	*29 lipca 1968*
Łyna	76	cmentarz wojskowy z okresu i wojny światowej	A-2746	*16 lutego 1989*
Łyna	63	kościół p.w. Serca NMP	A-746	*5 lutego 1968*
Łyński Młyn	388/11	budynek młyna w zespole młyńskim	A-3457	*2 kwietnia 1993*
Łyński Młyn 1	388/11	budynek mieszkalny w zespole młyńskim	A-3457	*2 kwietnia 1993*
Łyński Młyn 2	388/11	budynek mieszkalny w zespole młyńskim	A-3457	*2 kwietnia 1993*
Łyński Młyn	388/11	budynek gospodarczy w zespole młyńskim	A-3457	*2 kwietnia 1993*
Łysakowo	220	cmentarz wojenny z okresu i wojny światowej	A-3537	*16 czerwca 1993*
Moczysko	16-3307/1	cmentarz wojenny z okresu i wojny światowej	A-2772	*4 kwietnia 1989*
Módłki	15-3137	cmentarz wojskowy z okresu i wojny światowej	A-2769	*4 kwietnia 1989*
Napiwoda	3083	cmentarz wojenny z okresu i wojny światowej	A-2779	*5 kwietnia 1989*
Napiwoda	162/32, 162/33	cmentarz rodowy rodziny Holz-Dahrenstaedt	A-3505	*25 maja 1993*
Orłowo	19/3, 19/4.	park krajobrazowy w zespole dworsko – folwarcznym.	A-1271	*29 grudnia 1978*
Orłowo	12-3342	cmentarz wojskowy z okresu i wojny światowej	A-2773	*4 kwietnia 1989*
Radomin	25-3306	cmentarz wojenny z okresu i wojny światowej	A-2770	*4 kwietnia 1989*
Wały	43	cmentarz komunalny (dawniej ewangelicki)	A-2748	*16 lutego 1989*
Waszulki	167/12,167/3, 167/6, 167/8	zespół cegielni	A-3448	*8 marca 1993*
Wólka Orłowska	16/11	stodoła w zespole dworsko-folwarcznym	A-3459	*5 kwietnia 1993*
Wólka Orłowska	13/22	gorzelnia w zespole dworsko-folwarcznym	A-3462	*5 kwietnia 1993*
Wólka Orłowska	13/22	mieszkanie gorzelnianego w zespole dworsko-folwarcznym	A-3462	*5 kwietnia 1993*
Wólka Orłowska	16/11	założenie parkowe	A-3961	*27 lutego 1997*
Zagrzewo	9/28, 12/43, 12/44, 12/45, 12/46	zespół dworsko-folwarczny	A-4357	*13 listopada 2006*
Zagrzewo	12/43	park dworski	A-1574	*19 października 1984*
Załuski	16/37	park krajobrazowy w zespole dworsko-folwarcznym	A-1405	*1 grudnia 1982*
Zimna Woda	3101	cmentarz wojskowy z okresu i wojny światowej	A-2771	*4 kwietnia 1989*
Zimna Woda	*3137/2*	*cmentarz prawosławny wojskowy*	*A-2771*	*4 kwietnia 1989*

Zabytki archeologiczne wpisane do rejestru na terenie gminy

Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru	Data wpisu	Stanowisko w miejscowości
Olszewo	kurhan	C-229	28 kwietnia 1997	st. I
Wały	wały i fosy	C-135	28 marca 1988	st. I

Aleje figurujące wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków

Lp.	Numer drogi relacja	Obiekt	Lokalizacja
1.	604N Nidzica - Wielbark	Aleja przydrożna o wybitnych i wyróżniających walorach historyczno –przyrodniczo - krajobrazowych	Odcinek: Módłki-Nidzica
2	1264N Leszcz -Jankowice - Rączki -Moczysko	Aleja przydrożna o wybitnych i wyróżniających walorach historyczno –przyrodniczo - krajobrazowych	Odcinek: granica gminy - Orłowo
3	1528N Witramowo – Bolejny – Wólka Orłowska – Łyna – Wietrzychowo – droga nr 545 (Nidzica)	Aleja przydrożna o wybitnych i wyróżniających walorach historyczno –przyrodniczo - krajobrazowych	Odcinek: granica gminy- Bolejny – Wólka Orłowska – Łyna – Wietrzychowo – droga nr 545
4	1530N Januszkowo – Frąknowo - Wietrzychowo	Aleja przydrożna o wybitnych i wyróżniających walorach historyczno –przyrodniczo - krajobrazowych	Odcinek: Frąknowo – skrzyżowanie z drogą nr 1264
5	1550N Kozłowo – Zaborowo - Kanigowo	Aleja przydrożna o wybitnych i wyróżniających walorach historyczno –przyrodniczo - krajobrazowych	Odcinek: granica gminy - Kanigowo
6	1578N Nidzica-Bartoszki	Aleja przydrożna o wybitnych i wyróżniających walorach historyczno –przyrodniczo - krajobrazowych	Nidzica – Bartoszki na całej długości
7	1585N Mielno -Rączki	Aleja przydrożna o wybitnych i wyróżniających walorach historyczno –przyrodniczo - krajobrazowych	Odcinek: Olszewo – granica gminy
8	1589N Nidzica – Zaborowo – (droga nr 1550N)	Aleja przydrożna o wybitnych i wyróżniających walorach historyczno –przyrodniczo - krajobrazowych	Odcinek: Olszewo –granica gminy.

Lokalne aleje o wysokich walorach przyrodniczych

Lp.	Numer drogi relacja	Obiekt	lokalizacja
1.	1526N Waplewo – Żelazno – Frąknowo	Aleja przydrożna	Odcinek: granica gminy - Żelazno
2.	1445N dr. kraj. nr 58 – Lipowo Kurkowskie – dr. nr 1528 N	Aleja przydrożna	Odcinek Bolejny-granica lasu
3.	droga nieposiadająca statusu drogi publicznej	Aleja przydrożna	Odcinek Bolejny-granica gminy
4.	-	Aleja wzdłuż rowu	Odcinek Bolejny – granica lasu

Zasób obiektów zabytkowych ujęty jest w Gminnej Ewidencji Zabytków. GEZ jest zbiorem otwartym. Przy sporządzaniu planów miejscowych i decyzji o warunkach zabudowy należy się kierować Gminną Ewidencją Zabytków.

7. Kierunki rozwoju układu komunikacyjnego gminy Nidzica

7.1. Drogi

Funkcjonalny układ komunikacyjny, który zapewnia obsługę komunikacyjną gminy tworzą drogi zaliczone do układu;

- nadrzędnego
- podstawowego
- pomocniczego

W **układzie nadrzędnym** znalazła się:

- **droga krajowa nr S7 Gdańsk- Olsztynek - Warszawa**

Zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa droga nr S7 jest jedną z najważniejszych dróg w układzie komunikacyjnym kraju, regionu i województwa. Zapewnia połączenie komunikacyjne z Warszawą, południem oraz północą kraju, wiąże bezpośrednio ze sobą ośrodki powiatowe tj. Nidzicę i Ostródę. Jest drogą przejmującą ruch międzynarodowy E-77 osobowy i towarowy na kierunku Skandynawia - Gdańsk- Warszawa -Kraków -- Budapeszt. W gminie jest główną osią komunikacyjną, która poprzez 3 węzły zapewnia powiązanie z systemem komunikacyjnym gminy.

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa droga ta ma założoną klasę S – ekspresową. Budowa drogi krajowej S7 Gdańsk-Warszawa, na odcinku Miłomłyn – Olsztynek – Nidzica – Napierki została ukończona w 2017 r.,

Droga nr S7 z przyległym terenem powiązana jest przez 3 węzły: w Rączkach, Nidzicy Północ i Nidzicy Południe. Drogi lokalne i drogi dojazdowe zapewniają obsługę terenu wzdłuż drogi ekspresowej, z którą mają skrzyżowania w dwóch poziomach bez możliwości wjazdu na nią.

Projektowane sieci infrastruktury technicznej należy lokalizować poza pasem dróg krajowych a przejścia projektować prostopadle do osi drogi, z zachowaniem przepisów prawa.

Ścieżki rowerowe należy lokalizować poza pasem drogowym, niezależnie od niwelety i przekroju drogi krajowej.

Obiekty budowlane oraz niebędące obiektami budowlanymi reklamy umieszczone przy drogach poza obszarami zabudowanymi, powinny być usytuowane w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni zgodnej z przepisami odrębnymi.

Nowe obiekty budowlane wraz ze związanymi z nimi urządzeniami budowlanymi należy projektować i budować w sposób zapewniający ochronę przed hałasem i drganiami, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Po wybudowaniu docelowego przebiegu drogi ekspresowej S7, poprzedni przebieg tej drogi został pozbawiony kategorii drogi krajowej z jednoczesnym nadaniem kategorii drogi wojewódzkiej. Obecnie drogą wojewódzką jest odcinek pomiędzy skrzyżowaniem z ulicą Działdowską a węzłem Nidzica Południe. Odcinek ten otrzymał klasę G główną. Natomiast odcinek pomiędzy węzłem Nidzica Północ a skrzyżowaniem z ulicą Działdowską otrzymał klasę Z zbiorczą.

Pozostałe odcinki starego przebiegu drogi krajowej nr 7 zostały przekazane w zarząd Powiatowemu Zarządowi Dróg.

Układ podstawowy gminny powinien zapewnić powiązanie gminy z powiatem, gmin pomiędzy sobą oraz pełnić funkcję głównych powiązań sieci osadniczej na obszarze gminy. Powinien również umożliwić powiązanie z układem nadrzędnym i pomocniczym. Układ podstawowy gminy oparty został na drogach wojewódzkich i wybranych drogach powiatowych. Są to następujące ciągi drogowe:

- **droga wojewódzka nr 545 Działdowo- Nidzica – Jedwabno**

Jest to powiązanie, które z drogą nr 544 Brodnica – Mława pełni ważną funkcję w układzie komunikacyjnym województwa, wiąże ośrodki miejskie Działdowo i Nidzicę ze sobą, wiąże drogę S7 z drogą krajową nr 58 przejmuje ruch gospodarczy i turystyczny w rejon Szczytna i Mrągowa. Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa droga ta ma założoną klasę G – główną. W Studium należy zabezpieczyć teren minimum 25 m w liniach rozgraniczających do uzyskania przewidzianej klasy drogi.

- droga wojewódzka nr 538 Nowe Miasto Lubawskie – Rozdroże –*DKS7 /Węzeł Nidzica Południe/*

Jest to ważne powiązanie w województwie, wiąże ze sobą drogi krajowe nr 16, nr 15 i nr 7 oraz Nowe Miasto Lubawskie z Nidzicą. W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa droga ta ma założoną klasę G – główną. Należy zabezpieczyć teren minimum 25 m w liniach rozgraniczających dla przebudowy tej drogi do założonych parametrów.

- **droga wojewódzka nr 604 DK7/Węzeł Nidzica Północ/ - Nidzica - Wielbark**

Jest to powiązanie Nidzicy z drogą krajową S7 i z Wielbarkiem.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa droga ta, ma założoną klasę Z – zbiorczą. Należy zabezpieczyć teren minimum 20 m w liniach rozgraniczających dla przebudowy tej drogi do założonych parametrów.

Obiekty budowlane oraz niebędące obiektami budowlanymi reklamy umieszczone przy drogach poza obszarami zabudowanymi, powinny być usytuowane w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni zgodnej z przepisami odrębnymi.

Nowe obiekty budowlane wraz ze związanymi z nimi urządzeniami budowlanymi należy projektować i budować w sposób zapewniający ochronę przed hałasem i drganiami, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Zgodnie z ustawą o drogach publicznych do kategorii dróg powiatowych publicznych winny należeć drogi zapewniające połączenie miasta będącego siedzibą powiatu z siedzibami gmin oraz siedzib gmin między sobą.

Analizując funkcję dróg powiatowych w układzie podstawowym nie wszystkie drogi powiatowe należące do dróg kategorii powiatowej publicznej powinny być w układzie podstawowym.

Do układu podstawowego należy włączyć następujące drogi powiatowe:

1264N Leszcz – Jankowice – Rączki – Moczysko
1528N Witramowo – Łyna – dr. woj. nr 545 (Nidzica)
1550N Kozłowo – Zaborowo – Kanigowo
1560N droga nr 1550 N (Kanigowo) – dr. kraj. nr 7 – Zabłocie Kanigowskie – Janowiec Kościelny - Bukowiec (dr. nr 1619 N)
1603N Czarny Piec – Napiwoda
1613N Robaczewo – Piotrowice – Stare Połcie – Janowiec Kościelny – Kołatki – Jabłonowo Adamy – Nowa Wieś Wlk. – gr. woj. (Grzebsk)
1996N gr. pow.- Frąknowo – Rączki – Załuski – Litwinki
1997N Kanigowo – Powierz – Napierki.

Stary przebieg drogi krajowej z uwagi na funkcję, jaką pełni w powiązaniach komunikacyjnych i obsłudze sieci, należy włączyć ją do układu podstawowego.

Drogi układu podstawowego wymagają modernizacji do parametrów klasy „Z”- zbiorczej, zalecana rezerwa terenu 25-20 m w liniach rozgraniczających. W miejscowości Jabłonka należy zabezpieczyć teren pod przebudowę drogi powiatowej 1603N po nowym śladzie. Wskazuje się rezerwę terenu pod obejście po stronie zachodniej miejscowości.

Układ pomocniczy wspomaga układ podstawowy gminy, zapewnia obsługę sieci osadniczej rozproszonej i skupionej oraz dojazdy do ośrodków turystycznych lasów i pól. Oparty jest na drogach publicznych powiatowych, które nie weszły do układu podstawowego i gminnych.

Drogi *powiatowe* włączone do układu pomocniczego to:
1445N dr. kraj. nr 58 – Lipowo Kurkowskie – dr. nr 1528 N
1526N Waplewo – Żelazno – Frąknowo
1530N Januszkowo – Frąknowo – Wietrzychowo
1534N Zimna Woda – Wały
1538N Sątop – Szerokopaś – Nidzica (dr. nr 545)
1585N Mielno – Rączki (dr. nr 1264 N)
1589N Nidzica – Zaborowo (dr. nr 1550 N)
1599N Lipowo Kurkowskie – Brzeźno Łyńskie – Likusy – Orłowo
1605N dr. nr 1603 N – Natać Mała – dr. woj. nr 545
1607N Zimna Woda – Muszaki
1908N Waszulki – Napiwoda
1973N Kanigowo – Zagrzewo – Grzegórzki – Napiwoda
1975 N dr. nr 1264N- dr. kraj. nr 7
1978N dr. nr 7 – Nidzica – dr. nr 1538 N
Drogi gminne, które należy uwzględnić jako połączenia będące drogami publicznymi w gminie to następujące ciągi:

190001 N	dr. wojew. nr 538 - Łysakowo
190002 N	Wietrzychowo – Wietrzychówko
190003 N	dr. pow. nr 1530 N (Wietrzychowo) – dr. pow. nr. 1264 N (Dobrzyń)
190004 N	dr. wojew. nr 538 – Olszewko
190005 N	Piątki – Borowy Młyn
190006 N	Olszewo – Kanigowo
190007 N	Nidzica – dr. gm. 190005N
190008 N	Nidzica – Tatary – dr. kraj. nr 7
190009 N	dr. kraj. Nr 7 – Pawliki – granica gminy (Ważyny)
190011 N	Łyna – Radomin – Napiwoda
190012 N	dr. pow. Nr 1578 N – Waszulki (dr. pow. Nr 1908 N)
190013 N	Waszulki (dr. pow. nr 1908 N) – kol. Bartoszki (dr. pow. nr 1578 N)
190014 N	Dobrzyń – dr. pow. nr 1264 N
190015 N	Magdaleniec (dr. pow. nr 1264 N) – Módłki
190016 N	dr. kraj. nr 7 – Załuski – dr, kraj nr 7
190017 N	Nidzica – Piotrowice (dr. pow. nr 1613N) – do wsi Zagrzewo (dr. pow. nr 1973)
190018 N	Orłowo – Nidzica
190019 N	dr. nr 1603N – Natać Mała (od km 0+ 000 do km 3+992)
190020 N	Nibork Drugi – las miejski
190021 N	Nidzica Waszulki (od ulicy Nowomiejskiej do drogi gminnej 190013N)
190022 N	Nidzica-Bartoszki (od ul. Steffena do drogi powiatowej 1973)

Drogom powiatowym w układzie pomocniczym należy nadać klasę „L” – lokalną i zabezpieczyć pas 15 m w liniach rozgraniczających.
Drogi gminne wymagają poprawy stanu technicznego dróg, wzmocnienia nawierzchni, oraz zapewnienia widoczności na łukach. Nadaje się im klasę dojazdową „D”, wymagają one zabezpieczenia pasa 15- 12 m w liniach rozgraniczających.
Do układu pomocniczego można włączyć inne drogi, stosownie do potrzeb, nadając im status dróg publicznych, zgodnie z przepisami odrębnymi.
Z uwagi na bezpieczeństwo pieszych i ruch na drogach w miejscowościach na obszarze gminy należy przewidzieć w terenie zabudowanym chodniki i przejścia dla pieszych.

7.2. Kolej

Przez teren gminy przebiegają linie kolejowe znaczenia regionalnego:

Olsztyn - Działdowo - linia nr **216.** Jest to linia umożliwiająca powiązanie Olsztyna i miejscowości położonych przy tej linii z magistralą kolejową E65 Gdańsk-Warszawa. Linia o znaczeniu państwowym, jednotorowa, zelektryfikowana, w dobrym stanie technicznym.

Nidzica –Wielbark – linia nr **225.** Linia ta zapewnia powiązanie z Ostrołęką poprzez linię 035 Szczytno – Ostrołęka. Linia pierwszorzędna, jednotorowa, w średnim stanie technicznym. Zawieszone zostały przewozy osobowe i towarowe na tej linii.

7.3. Ścieżki rowerowe

Z Planu województwa wynika, że przez gminę Nidzica przebiega trasa główna, korytarz centralny północ – południe relacji: Działdowo – Nidzica – Olsztyn - Dobre Miasto - Lidzbark Warmiński - Bezledy. Korytarz łączy się na południu z korytarzem zachodnim północ – południe, a na północy z przejściem granicznym w Bezledach.

Wyznaczone w planie województwa korytarze oznaczają orientacyjne przebiegi tras rowerowych (istniejących, planowanych i nowych).
Uszczegółowienie przebiegów tras rowerowych powinno być realizowane przez samorządy lokalne.
Jako uzupełnienie trasy położonej w korytarzu północ- południe zaproponowano trasy lokalne, których zasięg wychodzi poza gminę. Tak projektowane trasy zapewniają powiązania wszystkich ważnych tras ze sobą na obszarze gminy i terenach przyległych.

Na obszarze gminy przebiegają 4 trasy lokalne, które uzupełnione są trasami rowerowymi dydaktycznymi. Trasy lokalne to:

Szlak Tatarski - trasa rowerowa poprowadzona przez miejsca związane z napadem Tatarów na Nidzicę. Jego długość wynosi ok. 45km. Trasa rozpoczyna się od miejscowości Tatary, następnie biegnie przez Siemiątki, Zagrzewo, Piotrowice, Magdalence, Grzegórzki, Bartoszki, Napiwoda, Radomin, Łyna, Dobrzyń, Wietrzychowo, folwark Nibork, Las Miejski, Nidzica.

Szlak Bursztynowy jego długość wynosi ok. 53 km, poprowadzony jest przez miejsca gdzie można zobaczyć siedliska orła białego, bobrów i żółwia błotnego oraz obiekty zabytkowe tj. kościoły, cmentarze wojenne, młyny, parki i leśniczówki. Trasa rozpoczyna się w Nidzicy i prowadzi przez ,Radomin, Orłowo, Likusy, Jabłonkę, Wikno, Zimną Wodę, Więckowo, Módłki, Bartoszki do Nidzicy.

Szlak generała Samsonowa jego długość wynosi ponad 80 km, obejmuje trzy gminy Nidzica, Janowo i Kozłowo. Szlak związany z działalnością wojskową, można obejrzeć cmentarze wojenne z okresu I wojny światowej, związane z walkami we wrześniu i październiku 1914 r., fragmenty urządzeń militarnych z okresu II wojny - bunkry i rowy przeciwczołgowe. Szlak rozpoczyna się w Nidzicy i prowadzi przez miejscowości: Piątki, Olszewo, Borowy Młyn, Kanigowo, Siemiątki, Zagrzewo, Piotrowice, Magdaleniec, Módłki, Muszaki (gm. Janowo), Wały, Zimna Woda, Wikno, Jabłonka, Natać Duża, Kurki, Brzeźno Łyńskie, Bolejny, Żelazno, Bujaki, Dobrzyń, Las Miejski i Nidzica.
Projektowane trasy prowadzone są przez najciekawsze krajobrazowo i kulturowo obszary gminy, po drogach o nawierzchni asfaltowej i gruntowej.

Szlak projektowany przebiegający po terenie nieczynnej linii kolejowej w kierunku gminy Janowo.

<u>Obszary dla realizacji zadań rządowych</u>

1. Przebudowa i utrzymanie drogi krajowej ekspresowej S7.

Obszary dla realizacji zadań samorządu województwa

1. Przebudowa dróg wojewódzkich:
2. Budowa chodników, ścieżek rowerowych i przystanków autobusowych w miejscowościach przy drogach wojewódzkich.
3. Przebudowa linii kolejowej **Olsztyn – Działdowo nr 216** do zakładanej prędkości.

Obszary dla realizacji zadań samorządu powiatowego

1. Przebudowa i utrzymanie dróg powiatowych
2. Remonty nawierzchni odcinków dróg powiatowych
3. Przebudowa nienormatywnych mostów
4. Budowa parkingów przy drogach powiatowych
5. Budowa chodników w miejscowościach przy drogach powiatowych

Obszary dla realizacji zadań samorządu gminnego

1. Przebudowa i utrzymanie dróg gminnych
2. Budowa chodników
3. Budowa i utrzymanie odwodnienia przy drogach
4. Budowa i oznakowanie tras rowerowych

8. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej

Gmina posiada następujące dokumenty:
- Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Nidzica, aktualizowany w 2018 r.
- Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Miasta i Gminy Nidzica do 2032 r.

8.1. Gospodarka wodna

Stopień zwodociągowania gminy Nidzica (stan na XII 2019 r. gmina miejsko-wiejska wg GUS BDL % ogółu budynków mieszkalnych) wynosi 96,7%. Sprzyjające warunki hydrogeologiczne i dobra jakość wód wgłębnych dają podstawy do programowania zbiorowego zaopatrzenia w wodę niezwodociągowanych jednostek osadniczych z wodociągów lokalnych wiejskich bądź zbiorowych grupowych. Wykorzystane do tego celu powinny być w maksymalnym stopniu istniejące, wydajne odwierty studzienne i istniejąca infrastruktura techniczna.
Istniejące ujęcia wody pokrywają zapotrzebowanie na wodę pitną, są zagospodarowane, posiadają hydrofornie i stacje uzdatniania wody.

W oparciu o „Program funkcjonalno- użytkowy uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej" przyjęty uchwałą Rady Miasta i Gminy Nidzica w projekcie Studium przewidziano kierunki rozwoju systemów wodociągowych, co docelowo pozwoli na zwodociągowanie większości zainwestowania gminy.
W celu podniesienia standardu życia mieszkańców, istniejącej i projektowanej bazy turystycznej oraz stworzenia lepszych warunków dla rozwoju działalności gospodarczej np. drobnej wytwórczości, przemysłu przetwórczego i agroturystyki należy dążyć do objęcia całej gminy siecią wodociągową zbiorczą.

1. W celu realizacji ww. celów należy adaptować istniejące ujęcia wody, w oparciu o które nastąpiło zwodociągowanie gminy.

W oparciu o istniejące ujęcia wody w Nidzicy:

- adaptować istniejącą sieć wodociągową przesyłową i rozdzielczą w miejscowościach dotychczas już zwodociągowanych: Nibork Drugi, Waszulki, Bartoszki, Grzegórzki, Módłki, Magdalenie, Piotrowice, Robaczewo, Tatary, Rozdroże;
- należy dążyć do realizacji sieci wodociągowej przesyłowej do miejscowości:

- Łysakowo;
- Kanigowo, Siemiątki, Zagrzewo, Kamionka, Pawliki;
- Olszewko, Olszewo, Borowy Młyn;
- poprzez Litwinki i Załuski do m-ci Szerokopaś, Rączki, Frąknowo;

- w celu poprawy możliwości zaopatrzenia w wodę i utrzymania odpowiedniego ciśnienia w sieci należy dążyć do połączenia sieci wodociągowych pomiędzy miejscowościami: Napiwoda, Wietrzychowo, Radomin Nibork Drugi, Nidzica
- połączenie sieci wodociągowej Nidzica – Waszulki,

W oparciu o istniejące ujęcie wody w Bartoszkach:

- adaptować sieć wodociągową w miejscowościach: Bartoszki, Waszulki, Grzegórzki, Módłki, Magdaleniec, Piotrowice;
- ujęcie wody w Bartoszkach zostało rozbudowane.

W oparciu o istniejące ujęcie wody w Wólce Orłowskiej:

- adaptować sieć wodociągową w miejscowościach: Wólka Orłowska, Orłowo;

W oparciu o istniejące ujęcie wody w Wałach:

- adaptować sieć wodociągową w miejscowości Wały;

W oparciu o istniejące ujęcie wody w Wietrzychowie:

- adaptować sieć wodociągową w miejscowościach: Wietrzychowo, Dobrzyń;
- należy dążyć do realizacji sieci wodociągowej przesyłowej do miejscowości Łyna.

1. Należy dążyć do zwodociągowania pozostałych, niezwodociągowanych obszarów gminy w oparciu o realizowane obecnie w m-ci Jabłonka ujęcie wody oraz sieć wodociągową w miejscowościach: Jabłonka, Natać Wielka, Natać Mała, Wikno
   Docelowo sieć ta ma zostać połączona z siecią wodociągową w miejscowości Napiwoda, co stworzy możliwość dwustronnego zasilana z ujęć wody w: Jabłonce, Napiwodzie i Nidzicy.
2. Adaptować istniejące ujęcia wody, w oparciu o które nastąpiło zwodociągowanie gminy.
3. W celu zaopatrzenia w wodę nowej zabudowy w miejscowościach przewidywanych w w/w projekcie Studium do rozwoju należy zapewnić możliwość rozbudowy sieci wodociągowej rozdzielczej.
4. W pozostałych małych miejscowościach, dotychczas niezwodociągowanych tj. Likusy, Brzeźno Łyńskie, Moczysko, Zimna Woda nie przewiduje się zbiorczych sieci wodociągowych. W sprzyjających warunkach ekonomicznych istnieje możliwość ich realizacji w oparciu o istniejące ujęcia i sieci wodociągowe przesyłowe bądź projektowane wiejskie ujęcia wody w poszczególnych osadach.
5. W pozostałych miejscowościach przewidzianych do rozwoju w studium należy również wykorzystać istniejące ujęcia wody poprzez rozbudowę sieci rozdzielczej w celu zaopatrzenia w wodę nowej zabudowy.
6. Prowadzić działania w zakresie bieżącej modernizacji i konserwacji zbiorowych ujęć wody oraz sieci wodociągowej.
7. Po wykonaniu powyższych działań należy uznać, że stopień zwodociągowania gminy będzie wynosił ca 97%.
8. Ujęcia wody wyłączone z eksploatacji w miejscowościach Frąknowo, Załuski, Łyna, Wikno, Kanigowo pozostawić jako ujęcia awaryjne.
9. Wszystkie ujęcia wody mają wyznaczone strefy ochrony bezpośredniej.

8.2. Gospodarka ściekowa

Przeprowadzona analiza uwarunkowań rozwoju Gminy Nidzica w zakresie wyposażenia w infrastrukturę techniczną pozwoliła na sformułowanie działań, które powinny być podjęte w celu realizacji zmian w kierunkach zagospodarowania przestrzennego gminy. Realizacja przyjętych kierunków zagospodarowania przestrzennego wymaga stworzenia polityki przestrzennej wraz z celami, które będą realizowane w przyjętym okresie czasowym.

W szczególności powinno się dążyć do optymalnego wyposażenia obszaru gminy w infrastrukturę techniczną, w tym terenów zabudowanych oraz terenów, które będą przeznaczone pod zabudowę, z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska.

Uchwałą Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 29.10.2015 r. Nr XIV/218/2015 w sprawie wyznaczenia aglomeracji Nidzica na terenie miasta i gminy ustanowiono Aglomerację Nidzica. Zgodnie z powyższym w oparciu o zbiorczą oczyszczalnię ścieków w Tatarach, zasięgiem aglomeracji objęto następujące miejscowości: Nidzica, Napiwoda, Piątki, Robaczewo, Rozdroże, Załuski, Nibork Drugi, Litwinki wyposażone w systemy kanalizacji sanitarnej.
Wszystkie miejscowości objęte zasięgiem wyznaczonej aglomeracji zostały skanalizowane.

Na terenie gminy (obszar wiejski) możliwość korzystania z sieci kanalizacji sanitarnej posiada 34,3% ludności) Gmina jest skanalizowana w 77,7% (stan na XII 2019 r. wg. GUS BDL). Są to mieszkańcy następujących miejscowości wiejskich: Załuski, Nibork Drugi, Napiwoda, Litwinki, Robaczewo, Piątki, Rozdroże, Bolejny, Żelazno, Tatary, Wólka Orłowska, Orłowo, Waszulki.
Z obszaru ww. miejscowości objętych zasięgiem ustanowionej Aglomeracji Nidzica, ścieki odprowadzane są zorganizowanym systemem do zbiorczej oczyszczalni ścieków w Tatarach.

Od roku 2008 r. na terenie gminy prowadzony jest projekt o nazwie „Program funkcjonalno- użytkowy uporządkowania gospodarki wodno- ściekowej" opracowany przez Pracownię Usług Projektowych Dobrol, przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Nidzicy.

W oparciu o powyższy „*Program*……." w projekcie Studium przewidziano kierunki rozwoju systemów kanalizacji sanitarnej na obszarach nie objętych zasięgiem ustanowionej aglomeracji Nidzica. Wyznaczenie ich zostało podyktowane m.in. uwarunkowaniami ekofizjograficznymi gminy. Rozwiązania gospodarki ściekowej na obszarze gminy oparto na jednej zbiorczej oczyszczalni ścieków, która obecnie obsługuje istniejącą Aglomerację Nidzica a docelowo większość miejscowości w gminie. W przypadkach uzasadnionych dopuszcza się inne niż proponowane w projekcie Studium rozwiązania gospodarki ściekowej, jednakże zabezpieczające utylizację ścieków w poszczególnych miejscowościach poprzez grupowe lub wiejskie zbiorcze oczyszczalnie ścieków. Warunkiem lokalizacji nowych, wiejskich oczyszczalni ścieków są odbiorniki ścieków spełniające wymogi ochrony środowiska. Istniejące, zbiorcze wiejskie oczyszczalnie ścieków adaptuje się do czasu ich dekapitalizacji bądź wprowadzenia innych, bardziej ekonomicznie uzasadnionych rozwiązań utylizacji ścieków.

Zgodnie z opracowaniem ekofizjograficznym teren gminy Nidzica położony jest na dwóch obszarach. Są to.

1. obszary o niskiej odporności poziomu głównego wód podziemnych przed zanieczyszczeniami z powierzchni terenu;
2. obszary o średniej odporności poziomu głównego wód podziemnych przed zanieczyszczeniami z powierzchni terenu.

Ponadto projektuje się utworzenie obszaru ochronnego GZWP nr 214, obejmującego rejon Doliny Nidy od Załusek do północnej części miasta Nidzica włącznie. Powierzchnia

tego projektowanego obszaru ochronnego wynosi 17 km^2. Wody podziemne tej części zbiornika zostały określone jako bardzo podatne na zanieczyszczenia (czas przesiąkania poniżej pięciu lat). Przeważającą część projektowanego obszaru ochronnego stanowią grunty rolne ze znacznym udziałem łąk i pastwisk. W jego części południowo-wschodniej znajduje się zabudowa miasta Nidzica oraz wyznaczona jest podstrefa Warmińsko-Mazurskiej Strefy Ekonomicznej.

Przewiduje się następujące działania na wskazanych obszarach:

Obszary o niskiej odporności poziomu głównego wód podziemnych przed zanieczyszczeniami z powierzchni terenu:

1. Rejon miejscowości Jabłonka, Natać Wielka, Natać Mała i Wikno objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego należy objąć zorganizowanym systemem odprowadzania ścieków do istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej w miejscowości Napiwoda.
2. Z uwagi na położenie ww. miejscowości w obszarze zlewni jeziora Omulew, rozwiązaniem priorytetowym jest realizacja zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej na obszarze istniejącego i projektowanego zainwestowania. Obecnie ww. system jest w trakcie realizacji.
3. Miejscowości Wietrzychowo i Radomin należy objąć systemem kanalizacji sanitarnej z odprowadzaniem ścieków do istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej w m-ci Napiwoda.
4. Miejscowość Waszulki należy skanalizować i włączyć do istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej miejskiej.
5. Miejscowości Olszewko, Olszewo i Borowy Młyn docelowo skanalizować i włączyć do istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej w miejscowości Piątki. Z uwagi na dostępność odbiorników ścieków (rowy melioracyjne i rzeka Nida) dopuszcza się rozwiązania gospodarki ściekowej w oparciu o zbiorcze oczyszczalnie ścieków (w tym lokalne indywidualne) bez konieczności przetłoczenia ścieków do miejscowości Piątki.
6. Miejscowość Łysakowo docelowo skanalizować i włączyć do istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej w miejscowości Rozdroże.
7. Miejscowości Szerokopaś, Rączki i Frąknowo docelowo uzbroić w sieć kanalizacji sanitarnej z odprowadzeniem ścieków do istniejącego systemu Załuski- Litwinki do miejskiej kanalizacji sanitarnej.
8. W miejscowościach Wólka Orłowska i Orłowo adaptuje się istniejący system kanalizacji sanitarnej opierający się na odprowadzeniu ścieków do wiejskiej oczyszczalni ścieków w miejscowości Wólka Orłowska.
9. W oparciu o istniejącą oczyszczalnię ścieków w miejscowości Żelazno objęto zbiorczą siecią kanalizacji sanitarnej miejscowości Żelazno i Bolejny.
10. Docelowo miejscowości Wały i Zimna Woda wraz z rozwojem sieci osadniczej przewiduje się uzbroić w zbiorczą sieć kanalizacji sanitarnej z przesyłem ścieków do systemu Jabłonka- Napiwoda. Do czasu rozwoju ww. miejscowości pozostawia się możliwość odprowadzania ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych i wywóz ścieków do oczyszczalni ścieków w Tatarach. Brak odbiornika ścieków w tym obszarze wyklucza możliwość realizacji indywidualnych lub zbiorczych oczyszczalni ścieków.
11. Dopuszcza się alternatywne rozwiązania gospodarki ściekowej zgodne z obowiązującymi wymogami ochrony środowiska.

Obszary o średniej odporności poziomu głównego wód podziemnych przed zanieczyszczeniami z powierzchni terenu:

1. Docelowo miejscowości Bartoszki, Grzegórzki, Módłki, Magdaleniec i Piotrowice należy objąć zbiorczą siecią kanalizacji sanitarnej, ścieki przetłoczyć do istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej w miejscowości Robaczewo (Aglomeracja Nidzica). Planowana jest budowa sieci kanalizacji sanitarnej Bartoszki - Nidzica.

2. Z uwagi na położenie ww. miejscowości na obszarze bezodpływowym brak alternatywnych rozwiązań gospodarki ściekowej (zbiorcze oczyszczalnie ścieków).
3. Miejscowości Kanigowo, Siemiątki, Zagrzewo i Kamionka w perspektywie powinny zostać skanalizowane, a ścieki odprowadzone do oczyszczalni ścieków w miejscowości Tatary. Z uwagi na przewidywany bardzo intensywny rozwój miejscowości Kanigowo uzbrojenie w sieci kanalizacji sanitarnej należy potraktować pierwszoplanowo jako właściwe ekologicznie rozwiązanie gospodarki ściekowej.
4. Przewiduje się skanalizowanie miejscowości Dobrzyń i Łyna do systemu kanalizacji sanitarnej Wietrzychowo.
5. Nie przewiduje się realizacji sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Brzeźno Łyńskie i Likusy pozostawiając rozwiązania gospodarki ściekowej w oparciu o zbiorniki bezodpływowe. Docelowo, w miarę rozwoju miejscowości Brzeźno Łyńskie możliwe jest skanalizowanie ww. miejscowości z przetłoczeniem ścieków do kolektora tłocznego Kurki - Lipowo Kurkowskie - Swaderki gm. Olsztynek.
6. Dopuszcza się alternatywne rozwiązania gospodarki ściekowej zgodne z obowiązującymi wymogami ochrony środowiska.

Zbiorcze oczyszczalnie ścieków w gminie Nidzica

Na obszarze gminy aktualnie działają 4 małe wiejskie zbiorcze oczyszczalnie ścieków. Zlokalizowane są w miejscowościach:
- Żelazno
- Zagrzewo
- Wietrzychowo
- Wólka Orłowska

Oczyszczalnie te obsługują niewielkie rejony poszczególnych wsi w tym zabudowę popegeerowską.

1. Oczyszczalnia ścieków w miejscowości Żelazno

W miejscowości Żelazno znajduje się mała oczyszczalnia ścieków o przepustowości ca Q = 30 m^3/d, którą w perspektywie adaptuje się. Sieć Żelazno-Bolejny została zrealizowana z odprowadzeniem ścieków do oczyszczalni w miejscowości Żelazno.

2. Oczyszczalnia ścieków w miejscowości Wólka Orłowska

We wsi Wólka Orłowska znajduje się mała oczyszczalnia ścieków o przepustowości ca Q = 22,5 m^3/d, którą w perspektywie adaptuje się. Ścieki z miejscowości Wólka Orłowska i Orłowo utylizowane są w ww. oczyszczalni. W perspektywie powyższy układ adaptuje się. Należy przeprowadzić modernizację obiektu w miarę jego dekapitalizacji.

3. Oczyszczalnia ścieków w miejscowości Wietrzychowo

We wsi Wietrzychowo znajduje się mała oczyszczalnia ścieków o przepustowości ca Q = 22,5 m^3/d, którą adaptuje się do czasu realizacji zbiorczej kanalizacji sanitarnej i przetłoczenia ścieków do istniejącego systemu sanitarnego w Napiwodzie, skąd ścieki zostaną przetłoczone do oczyszczalni w Tatarach.

Po wykonaniu systemu przesyłowego powyższa oczyszczalnia powinna ulec zamknięciu.

Z uwagi na przewidywany rozwój miejscowości uzbrojenie w sieci kanalizacji sanitarnej należy potraktować pierwszoplanowo jako właściwe ekologicznie rozwiązanie gospodarki ściekowej.

4. Oczyszczalnia ścieków w miejscowości Zagrzewo

We wsi Zagrzewo znajduje się mała oczyszczalnia ścieków o przepustowości ca Q = 80 m^3/d, którą adaptuje się do czasu realizacji zbiorczej kanalizacji sanitarnej i przetłoczenia ścieków do istniejącego systemu sanitarnego w miejscowości Tatary. Do czasu realizacji sieci kanalizacji sanitarnej przesyłowej istniejącą oczyszczalnię adaptuje się. Po wykonaniu systemu przesyłowego powyższa oczyszczalnia powinna ulec zamknięciu.

Specyfika terenu, budowa geologiczna, rodzaj zagospodarowania przestrzennego, ustanowione prawo oraz wysokie wymogi w zakresie ochrony środowiska wymagają uwzględnienia w gospodarce ściekowej poniższych zasad:

1. Docelowo należy zrealizować wszystkie przewidywane sieci kanalizacji sanitarnej zawarte w „Programie funkcjonalno- użytkowym uporządkowania gospodarki wodno- ściekowej";
2. Zaleca się w jako priorytetowe rozwiązania systemowe gospodarki ściekowej w miejscowościach położonych na terenach o niskiej odporności poziomu głównego wód podziemnych przed zanieczyszczeniami z powierzchni terenu;
3. Na terenach bardziej odpornych na antropopresję rozwiązanie problemu ścieków bytowo-gospodarczych powinno wynikać ze szczegółowego rozpoznania hydrogeologicznego, które pozwoli na rozwiązania indywidualne z odprowadzeniem ścieków oczyszczonych w grunt (oczyszczalnie przydomowe) lub gromadzenie ścieków w zbiornikach bezodpływowych, bądź konieczność realizacji systemu zbiorczego;
4. Z uwagi na atrakcyjność terenu i jego położenie nie powinno się dopuszczać do powstawania lokalnych wylewisk ścieków w szczególności na terenach zlewni pojeziernej oraz terenach, gdzie wody podziemne mają wysoki stopień zagrożenia na zanieczyszczenia. Wszystkie produkowane na terenie gminy ścieki bytowo-gospodarcze winny być oczyszczane w oczyszczalniach o odpowiednim stopniu redukcji zanieczyszczeń;
5. Dopuszcza się objęcie siecią kanalizacji sanitarnej miejscowości niewyznaczonych do skanalizowania w studium, jeżeli realizacje ww. będą uzasadnione ekonomicznie.

8.3. Gospodarka gazowa

Na terenie miasta i gminy Nidzica występuje sieć gazowa niskiego , średniego i wysokiego ciśnienia, dla której wyznaczone są strefy kontrolowane określone w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 26.04.2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie. Szczegółowe dane zawarte są w tabeli poniżej.

Położenie sieci	Ciśnienie	Rok budowy	Średnica (mm)	DZ.U.213 poz. 640 Rozporządzenie Ministra Gospodarki	Szerokość strefy kontrolowanej (m)
Gazociąg relacji Nidzica Szczytno	Wysokie o ciśnieniu roboczym 5,1 MPa	1975	150	Załącznik nr 2 tabela 1	4 – 70*
Gazociąg relacji Nidzica Szczytno	Wysokie o ciśnieniu roboczym 5,5 MPa	2006	300	Załącznik nr 2 tabela 3	6
Gazociąg relacji Uniszki Zawadzkie-	Wysokie o ciśnieniu roboczym 5,0	1972	200	Załącznik nr 2	4 – 70*

Nidzica	MPa			tabela 1	
Gazociąg relacji Uniszki Zawadzkie-Nidzica	Wysokie o ciśnieniu roboczym 5,5 MPa	1996	400	Załącznik nr 2 tabela 1	4 – 70*
Gazociąg relacji Nidzica Olsztyn	Wysokie o ciśnieniu roboczym 5,5 MPa	1983	200	Załącznik nr 2 tabela 1	4 – 70*
Gazociąg relacji Nidzica Olsztyn	Wysokie o ciśnieniu roboczym 5,5 MPa	2015	200	Rozdział 2 §10 pkt 6	6
Gazociąg relacji Nidzica Olsztyn	Wysokie o ciśnieniu roboczym 5,0 MPa	1973	150	Załącznik nr 2 tabela 1	4 – 70*
Gazociąg relacji Nidzica Olsztyn	Wysokie o ciśnieniu roboczym 5,5 MPa	2015	150	Rozdział 2 §10 pkt 6	4
Gazociągi i przyłącza na terenie miasta i gminy Nidzica	Średnie/Niskie	1975-2017	25-300	Załącznik nr 2 tabela 2,3 i Rozdział 2 §10 pkt 6	1-30

*Dla istniejącego gazociągu wysokiego ciśnienia zostały zmniejszone odległości bezpieczne, które wynoszą minimum 15,00 m dla:

- budynków użyteczności publicznej (od rzutu budynku w poziomie terenu);
- budynków mieszkalnych i niemieszkalnych (od rzutu budynku w poziomie terenu);
- obiektów zakładów przemysłowych (od granicy terenu);
- parkingów od (od granicy terenu).

Dla pozostałych obiektów terenowych odległości wymienione w załączniku nr 2 tabela 1 ww. rozporządzenia nie ulęgają zmianie.

Strefa kontrolowana jest to obszar wyznaczony po obu stronach osi gazociągu, którego linia środkowa pokrywa się z osią gazociągu, w którym przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się transportem gazu ziemnego podejmuje czynności w celu zapobieżenia działalności mogącej mieć negatywny wpływ na trwałość gazociągu. W strefach kontrolowanych obowiązują ograniczenia w zabudowie i zagospodarowaniu terenu zgodnie z przepisami Prawa budowlanego.

W obszarze gminy, w układzie południowo- północnym i wschodnim przebiegają gazociągi wysokiego ciśnienia będące źródłem zaopatrzenia w gaz województwa warmińsko- mazurskiego.

Z kierunku Rembelszczyzna w obszarze województwa prowadzone są gazociągi wysokiego ciśnienia DN 400 i DN 200. Na wysokości miasta Nidzica następuje rozgałęzienie gazociągów w kierunkach:

- Nidzica- Olsztyn (DN 150, DN 200);

- Nidzica- Szczytno (DN 300, DN 150).

Na obszarze gminy zlokalizowana jest jedna stacja redukcyjno-pomiarowa wysokiego ciśnienia w Waszulkach i dwie stacje redukcyjno-pomiarowe średniego ciśnienia na terenie miasta, na ulicy Słowackiego i Działdowskiej.

Poprzez ww. stacje gaz jest dostarczany do miasta Nidzica. Na obszarze gminy jedynie dwie miejscowości zaopatrywane są w gaz siecią średniego ciśnienia ze stacji SRP I^{o} Waszulki. Są to miejscowości: Waszulki, Nibork Drugi. Na pozostałym obszarze gminy brak sieci gazowej.

W sprzyjających warunkach ekonomicznych i wystarczającym zapotrzebowaniu na gaz docelowo zachodzą możliwości objęcia sieciami gazowymi większości miejscowości gminnych, w tym obszarów przewidywanych w projekcie Studium do intensywnego rozwoju.

Należy zachować normatywne odległości projektowanych urządzeń i obiektów od istniejących gazociągów i stacji gazowych, zgodnie z odpowiednimi przepisami i normami.

8.4. Gospodarka cieplna

Miejscowości na obszarze gminy zaopatrywane są w ciepło z indywidualnych źródeł ciepła. W części osiedli istnieją lokalne kotłownie zaopatrujące w ciepło osiedla mieszkaniowe byłych PGR. Obiekty te funkcjonują w oparciu o paliwa stałe. W obszarze gminy brak kotłowni gazowych.
W perspektywie należy dążyć do podwyższenia standardu życia ludności poprzez eliminację uciążliwych dla środowiska małych, lokalnych źródeł ciepła opalanych paliwem stałym z przechodzeniem na opalanie gazem, olejem opałowym bądź innymi, niskoemisyjnymi źródłami energii cieplnej w tym źródłami energii odnawialnej.
Gmina posiada Plan gospodarki niskoemisyjne opracowany przez GREEN WOOD Sp. z o. o. w 2015 r. oraz założenia do planu zaopatrzenie w ciepło, energię elektryczna i paliwa gazowe uchwalone uchwałą nr XXXII/340/05 Rady Miejskiej w Nidzicy z dnia 3 marca 2005 r., uaktualnione Uchwałą nr XLIX/692/2014r. Rady Miejskiej w Nidzicy z dnia 25 września 2014 r.

8.5. Elektroenergetyka

Gmina i miasto Nidzica zasilane są ze stacji 110/15kV GPZ Nidzica liniami średniego napięcia 15kV. Przez teren gminy przebiegają napowietrzne linie elektroenergetyczne 110kV oraz napowietrzne i kablowe linie elektroenergetyczne SN 15kV i nN 0,4kV służące do zasilania w energie elektryczną odbiorców na terenie miasta i gminy.
W celu zwiększenia możliwości przesyłowych planowana jest przebudowa linii 110 kV relacji Olsztynek – Nidzica, Nidzica – Działdowo oraz Nidzica – Mława.
Wzdłuż osi linii napowietrznej WN 110 kV oraz osi linii napowietrznych i kablowych SN 15 kV i nN 0,4 kV obowiązują obustronne pasy terenu ochrony funkcyjnej, w których obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu zgodnie z przepisami odrębnymi.
Wzdłuż przebiegu istniejących linii elektroenergetycznych będących częścią sieci dystrybucyjnej energii elektrycznej uwzględnić pasy ochrony funkcyjnej w poziomie nie mniejszej niż:

- 18,5 m po każdej ze stron od osi istniejących linii napowietrznych WN 110kV,
- 7 m po każdej ze stron od osi istniejących linii napowietrznych SN 15 kV,
- 3,5 m po każdej ze stron od osi istniejących linii napowietrznych nN 0,4 kV,
- 1 m po każdej ze stron od osi istniejących linii kablowych SN 15 kV i nN 0,4 kV.

W celu zapewnienia dostaw energii elektrycznej na potrzeby nowych odbiorców niezbędna będzie rozbudowa istniejącej stacji elektroenergetycznej 110/15 kV GPZ Nidzica, budowa nowych linii elektroenergetycznych 15 kV i 04 kV, budowa nowych stacji elektroenergetycznych 15/0,4 kV oraz budowa powiązań funkcjonalnych z istniejącymi i projektowanymi liniami 15 kV i 0,4 kV.

Rozwój sieci elektroenergetycznych nie należy do zadań własnych gminy, zatem wpływ polityki samorządu na rozwój tych systemów jest znikomy.
Wymogi ochrony środowiska, przede wszystkim konieczność ograniczenia emisji dwutlenku węgla do atmosfery, powodują poszukiwania alternatywnych źródeł energii. Dopuszcza się na terenie miasta i gminy lokalizowanie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy nie przekraczającej 500 kW, zgodnie z przepisami odrębnymi.

W strefie miejskiej, w obszarze 5.4.d wyznaczono obszar, na którym mogą być rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW. W obszarze wiejskim, na terenach oznaczonych na rysunku studium jako tereny działalności gospodarczej, mogą być lokalizowane urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW z wyłączeniem elektrowni wiatrowych.

Przy doborze rodzaju OZE należy wziąć pod uwagę obowiązujące przepisy wymienione niżej.

W zakresie lokalizacji odnawialnych źródeł energii obowiązują przepisy odrębne:

- Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii, (tj. Dz. U. 2021 r. poz. 610 z późn. zmianami)
- Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 724 z późn. zmianami.)

W obrębach Grzegórzki i Kanigowo wyznaczono tereny pod elektrownie fotowoltaiczne.

Farmy fotowoltaiczne zostały zaliczone do kategorii zabudowy przemysłowej i w przypadku spełnienia kryterium powierzchni zabudowy, tego rodzaju przedsięwzięcia wymagają uzyskania decyzji środowiskowej.

Elektrownie wiatrowe muszą być zaopatrzone w system antyoblodzeniowy lub system zmniejszający ryzyko oblodzenia.
Odległość pojedynczej elektrowni wiatrowej nie może być mniejsza jak:

- 1,5 wysokości wieży wiatrowej (wysokość ponad poziom terenu skrajnego punktu wirnika/skrzydła elektrowni wiatrowej w pozycji pionowej powiększona o 50%) od granicy pasa drogowego drogi krajowej.

Zrezygnowano z wyznaczonych terenów lokalizacji farm wiatrowych w rejonie wsi Tatary i Frąknowo, ponieważ te lokalizacje nie spełniają warunków zawartych w cytowanych wyżej przepisach odrębnych. W rejonie wsi Tatary i Zagrzewo pokazano lokalizację pojedynczych, istniejących elektrowni wiatrowych, wraz ze strefą oddziaływania akustycznego. Strefę tę wrysowano na podstawie analiz przeprowadzonych przez inwestora przed uzyskaniem stosownych pozwoleń.

W rejonie wsi Łysakowo pokazano lokalizację dwóch elektrowni wiatrowych, które uzyskały decyzję o pozwoleniu na budowę wraz ze strefą oddziaływania akustycznego. Strefę tę wrysowano na podstawie analiz przeprowadzonych przez inwestora przed uzyskaniem stosownych pozwoleń. W rejonie tym wyznaczono obszar pod odnawialne źródła energii (OZE) z wyłączeniem biogazowni.

Wszystkie tereny przeznaczone pod lokalizację OZE zawierają również strefę oddziaływania.

Ponadto, na rysunku studium wrysowano granicę obszaru wyznaczonego przez dziesięciokrotność wysokości elektrowni wiatrowych. W obszarze tym obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu, zgodnie z przepisami odrębnymi o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych.

Wszystkie obiekty budowlane, w tym elektrownie wiatrowe, o wysokości od 100 m i więcej nad poziom terenu są przeszkodami lotniczymi. Lokalizacja tych obiektów musi być uzgadniana z Prezesem Urzędu Lotnictwa Cywilnego oraz szefostwem Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP. Przeszkody lotnicze muszą być wyposażone w znaki przeszkodowe, zgodnie z rozporządzeniem Ministra infrastruktury w sprawie zgłaszania oraz oznakowania przeszkód lotniczych.

Wszystkie obiekty o wysokości od 50 m i więcej nad poziom terenu podlegają każdorazowo, przed wydaniem pozwolenia na budowę, zgłoszeniu do Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP.

8.6. Telekomunikacja

Rozwój cywilizacyjny i związany z tym postęp w zakresie łączności publicznej powoduje konieczność rozwoju systemów telekomunikacyjnych i teleinformatycznych (przewodowych i bezprzewodowych) stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie.

Teren gminy winien być objęty zintegrowanym systemem telekomunikacyjnym połączonym z systemem sieci internetowych: wojewódzkiej i krajowej.

8.7. Gospodarka odpadami

System musi obejmować 100% mieszkańców miasta i gminy oraz zapewniać możliwości gromadzenia odpadów w miejscu wytworzenia, usuwania z częstotliwością dostosowaną do indywidualnych potrzeb użytkowników, a także ich wstępnej segregacji.
Transport odpadów i ich unieszkodliwienie nie może być uciążliwe dla mieszkańców i nie może wywoływać pogorszenie stanu środowiska.
Wysypisko w Kanigowie zostało zlikwidowane. Odpady wywożone są poza teren gminy w ramach porozumienia - Związku Gmin „Działdowszczyzna”.

9. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2 oraz obszary przestrzeni publicznej.

- Na terenie gminy Nidzica nie wyznacza się obszarów wymagających przeprowadzenia procedury scaleń i podziału nieruchomości.
- Obszary przestrzeni publicznej wyznaczono na terenie miasta Nidzica w granicach wyznaczonych na rysunku Studium, załącznik nr 3.
- Obowiązkiem opracowania planu miejscowego objęte są tereny wyznaczone pod lokalizację elektrowni wiatrowych.

W związku z powyższym zachodzi obowiązek opracowania planów miejscowych dla obszarów przestrzeni publicznych na podstawie przepisów odrębnych.

10. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

1. Biorąc pod uwagę trendy występujące na terenie województwa Warmińsko-Mazurskiego, po ustaleniu w studium zasad gospodarowania przestrzenią rolniczą, wskazane jest objąć planami miejscowymi wybrane tereny w celu ustalenia zasad i warunków budowy przemysłowych ferm chowu i hodowli zwierząt.
2. Należy dążyć do częściowej zmiany planów w miarę zgłaszanych potrzeb (wniosków o zmianę planu) i możliwości finansowych gminy o ile zmiana planu jest merytorycznie uzasadniona. .

Kolejność sporządzania planów zależeć będzie od potrzeb i możliwości finansowych gminy. Rada Gminy może zadecydować o przystąpieniu do opracowania planów miejscowych również na inne tereny niż wymienione powyżej, stosownie do potrzeb.

11. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

11.1. Leśna przestrzeń produkcyjna

Lasy objęte są ochroną na podstawie *Ustawy z dn.28.09.1991r. o lasach* (tj. Dz. U. z 2021 r. poz.1275) oraz *Ustawy z dn.3.02.1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych* (DZ. U. 2015, poz. 909 ze zm.) (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 1326) Ochroną objęte są zarówno duże zwarte kompleksy leśne jak i płaty zadrzewień śródpolnych.
Lesistość terenów gminy jest wysoka - wynosi 51,9% (wg GUS BDL 2019 r). Stawia to gminę w rzędzie gmin o wysokiej lesistości (lesistość średnia dla województwa warmińsko-mazurskiego wynosi około 29 %).
Lasy i grunty leśne na terenie gminy wchodzą w skład 2 nadleśnictw. Lasy i grunty leśne w pasie zachodnim gminy administruje Nadleśnictwo Jedwabno, w pozostałej części Nadleśnictwo Nidzica. Lasy gminy Nidzica nie są zbyt mocno rozdrobnione, większość drzewostanów skupiona jest w dużych kompleksach leśnych Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej, w północno-wschodniej części obszaru gminy. Mniejsze kompleksy, położone wśród pól i nieużytków, nie połączone z innymi lasami, to przeważnie zalesienia na gruntach porolnych.

Cześć terenów leśnych gminy Nidzica stanowią lasy ochronne, w tym lasy wodochronne oraz cenne fragmenty rodzimej przyrody i ostoje zwierząt.
Na terenie gminy Nidzica w lasach Nadleśnictwa Jedwabno, są to głównie lasy wodochronne, zlokalizowane przede wszystkim wokół jezior: Omulew, Czarne, Trzcinowe, Dłużek. Lokalnie występują ostoje przyrody (Leśnictwo Dębowa Kępa oddz. 7 fragment 8 oraz oddz. 22).
W lasach administrowanych przez Nadleśnictwo Nidzica, znajdujących się na terenie gminy, występują lasy o statusie wodochronnym – głównie w dolinie rzeki Łyny oraz wokół jez. Kiernoz Mały oraz jezior Borówko oraz jeziorka we wsi Bujaki. Ponadto występują lasy chroniące środowisko przyrodnicze – w Leśnictwie Łyna oddz. 293 (kompleks leśny na północny zachód od Nidzicy), w Leśnictwie Więckowo oddz. 63 (kompleks leśny na wschód od Napiwody) oraz fragment oddz. 270 oraz 295 w Leśnictwie Jeleń na południowy wschód od jez. Koniuszyn.
Gospodarka leśna prowadzona jest w oparciu o plany urządzeniowe poszczególnych nadleśnictw. Nadleśnictwo Nidzica i Nadleśnictwo Jedwabno posiadają Programy ochrony przyrody.
Grunty marginalne, nieprzydatne dla rolnictwa, mogą być zalesiane. Na terenach objętych prawnymi terytorialnymi formami ochrony przyrody przed zalesieniem należy wykonać rozpoznanie (ekspertyzę) w kierunku wykluczenia występowania na nich siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, w tym ciepłolubnych muraw napiaskowych i muraw kserotermicznych, wykształcających się na suchych piaszczystych glebach na stanowiskach o odpowiednich warunkach termicznych i ekspozycji słonecznej.
Zalecane jest zalesianie terenów o silnie skonfigurowanej rzeźbie, szczególnie tych o spadkach powyżej 18%, w celu przeciwdziałania procesom erozyjnym.

11.2. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Na mocy obowiązującej ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych zasoby glebowe podlegają ochronie przed przeznaczaniem na cele nierolnicze. Grunty rolne stanowiące użytki rolne klas I–III – wymagają uzyskania zgody na przeznaczenie na cele nierolnicze ministra właściwego do spraw rozwoju wsi z wyjątkami określonymi w ustawie. Ochrona zasobów glebowych obejmuje ponadto warstwę próchniczną gleby, która powinna zastać zdjęta przed realizacją podjętej inwestycji. Warstwa ta powinna zostać zabezpieczona i wykorzystana na cele rolne lub pokrewne (ogrodnictwo, sadownictwo). Podobnie należy zabezpieczyć warstwę próchniczną gleby na terenach eksploatacji kopalin.

Zwarte powierzchnie wykorzystywane przez rolnictwo występują w zachodniej i południowej części gminy Nidzica. Występujące tutaj warunki przyrodnicze nie sprzyjają

uzyskiwaniu wysokich plonów. Przeważają gleby o klasie bonitacyjnej IV i słabsze. Duże powierzchnie zajęte są przez tereny podmokłe, wykorzystywane częściowo jako użytki zielone.
Znaczne powierzchnie gruntów ornych oraz łąk i pastwisk są w zachodniej części gminy położone albo w strefie wododziałów albo w dolinach rzek. Nadmierne nawożenie stwarza realne zagrożenie przedostawania się do wód zarówno azotanów i fosforanów, jak i skażeń bakteryjnych związanych z gnojowicowaniem. To zagrożenie będzie zminimalizowane dzięki ekstensywnym formom uprawy roli i hodowli. Obowiązują tutaj ponadto ograniczenia związane są z koniecznością ochrony wód podziemnych. Z uwagi na powyższe uwarunkowania, studium ogranicza wielkość ferm hodowlanych do 210 DJP na wybranych obszarach, a na pozostałym obszarze gminy do maksymalnie do 40DJP (ogiery, klacze, wałachy małe konie: hucuły, koniki polskie, kuce, źrebaki, buhaje, krowy, jałówki, cielęta), pozostałe zwierzęta hodowlane do 20 DJP. Ponadto wprowadzono dodatkowe ograniczenie ustalając wskaźnik 1DJP/1ha areału gruntów rolnych, do których właściciel gospodarstwa posiada prawo dysponowania. Wskaźnik ten obowiązuje na całym obszarze gminy. Wprowadzono go w celu ochrony wód podziemnych przed spływem zanieczyszczeń.
Prawie cały obszar gminy położony jest na zbiorniku wód podziemnych GZWP 214 oraz nie posiada pełnej izolacji wód wgłębnych od zanieczyszczeń z powierzchni. Odporność na zanieczyszczenia z powierzchni jest w części średnia, w części niska. Analizując uwarunkowania pod kątem lokalizacji ferm hodowlanych o obsadzie poniżej 210DJP, wykluczono tereny prawnie chronione, tereny o niskiej odporności na zanieczyszczenia wód podziemnych z powierzchni oraz tereny bezodpływowe. Wzięto też pod uwagę specyfikę istniejącego zagospodarowania.
Powyższe wielkości obowiązują w stosunku do noworealizowanych ferm chowu i hodowli zwierząt. Natomiast fermy istniejące o większej obsadzie nie mogą powiększać obsady zwierząt.
Kierunki i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej w tym szczegółowe zasady lokalizowania ferm hodowlanych zawarte są w rozdziale II w punkcie 1.3.(K3, K4).

12. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

- Tereny przeznaczone pod lokalne sieci infrastruktury technicznej
- Tereny przeznaczone pod ulice miejskie i drogi gminne
- Tereny przeznaczone pod ścieżki rowerowe o znaczeniu lokalnym
- Tereny przeznaczone pod obiekty oświaty i użyteczności publicznej
- Tereny przeznaczone pod pozostałe inwestycje celu publicznego wymienione w ustawie o gospodarce nieruchomościami

13. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa Warmińsko-Mazurskiego uchwalonego Uchwałą nr XXXIX/832/18 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 sierpnia 2018 r .

Rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ustalonych w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

1. Dokumentacje techniczne (WM) Przygotowanie inwestycji drogowych planowanych do realizacji ze środków UE w ramach RPO na lata 2014-2020; oraz inwestycji własnych planowanych do realizacji ze środków własnych, środków innych samorządów, oraz z budżetu państwa.

2. Prace na linii kolejowej nr 216.
3. Budowa linii 110 kV Wielbark – Nidzica.
4. Przebudowa linii 110 kV Nidzica –Działdowo.
5. Przebudowa linii 110 kV Nidzica –Mława.
6. Przebudowa linii 110 kV Olsztynek – Nidzica.
7. Budowa gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Szerokopaś – Waplewo - Jemiołowo
8. Budowa, przebudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej.
9. Ochrona zasobów przyrodniczych wybranych alei województwa warmińsko-mazurskiego poprzez poprawę stanu istniejących siedlisk i wykonanie nasadzeń w ramach działań ZIELONA DROGA (WB) Ochrona i zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych pachnicy dębowej oraz siedlisk chronionych gatunków porostów w obrębie cennych przyrodniczo alei na wybranych odcinkach dróg wojewódzkich województwa warmińsko-mazurskiego.
10. Kompleksowa rewitalizacja społeczna, fizyczna, gospodarcza i środowiskowa miast województwa objętych siecią Cittaslow.
11. Modernizacja rzeki Wkra, gm. Nidzica, Kozłowo od m. Rączki do m. Januszkowo w km 250+600 - 260+070,
12. Modernizacja rzeki Wkra, gm. Nidzica, od miasta Nidzica do wsi Litwinki w km 245+200 - 250+600, gm. Nidzica
13. Budowa i rozbudowa Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK)Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2016-2022.
14. Przebudowa instalacji centralnego ogrzewania w budynku RDW Nidzica Poszerzenie standardu i efektywności energetycznej, redukcja emisji CO2 i pyłu zawieszonego PM10 do atmosfery.
15. Wsparcie obszaru kultury w województwie warmińsko-mazurskim poprzez realizację projektów infrastrukturalnych kluczowych dla rozwoju regionu i państwa, służących rozwojowi kultury i dziedzictwa kulturowego.
16. Rozwój klastrów energii w województwie warmińsko-mazurskim poprzez realizację projektów służących rozwojowi energetyki na poziomie lokalnym.

14. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych

14.1. Erozja i osuwiska.

Na terenach o skonfigurowanej rzeźbie gleby narażone są na erozję. Dla przeciwdziałania procesom erozyjnym wskazane jest zalesianie terenów (szczególnie tych o spadkach powyżej 18-20 %). Ponadto stosowanie użytków zielonych i upraw wieloletnich także osłabia procesy erozyjne gleb. Powinny one być preferowane (obok zalesiania) na terenach o spadkach 10-18%. Na obszarze gminy Nidzica terenów o takich spadkach na gruntach nieleśnych nie jest zbyt dużo. Ich występowanie można określić jako wyspowe na pagórkach morenowych i liniowe wzdłuż krawędzi dolin rzecznych.
Według Katalogu Osuwisk Instytutu Geologicznego Zakładu Geologii Inżynierskiej (W-wa 1971r.) i wg materiałów RZGW w Warszawie z 2005 r. na terenie gminy Nidzica zidentyfikowano obszary osuwiskowe i obszary o predyspozycjach do powstawania osuwisk. Znajdują się one głównie w strefach krawędziowych dolin rzecznych (szczególnie doliny Łyny).

14.2. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Na terenie miasta i gminy Nidzica obszary szczególnego zagrożenia powodzią w granicach wody stuletniej występują w dolinach rzek: Wkry, Koniuszyn i Łyny, oznaczone na rysunku studium na podstawie map zagrożenia powodziowego (zasięg 1% raz na 100 lat i 10% raz na 10 lat),

Według obecnego Prawa Wodnego na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują ograniczenia

- w lokalizowaniu nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, nowych obiektów budowlanych i nowych cmentarzy;
- gromadzeniu odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenie na tych obszarach odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania.

Zgodnie z art. 77.3 ustawy Prawo Wodne (tj .Dz. U z .2021 r. poz. 2233 ze zm.), jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla jakości wód w przypadku wystąpienia powodzi, właściwy Organ Wód Polskich może odstąpić od powyższych zakazów.

Ze względu na predyspozycje do występowania podtopień lokalizacji obiektów budowlanych należy unikać także w innych dolinach rzecznych oraz w obniżeniach terenu.

15. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu filar ochronny

Na obszarze gminy nie udokumentowano geologicznie kopalin, których eksploatacja byłaby opłacalna sposobem podziemnym. Wobec tego nie występują też filary ochronne złóż takich kopalin.
Na obszarze gminy występują tylko bilansowe złoża kopalin pospolitych, które eksploatuje się sposobem odkrywkowym. Obiekty wymagające wyznaczenia filarów ochronnych w złożach tych kopalin, to głównie ciągi infrastrukturalne (takie jak drogi czy linie elektroenergetyczne), zabudowania i tereny leśne. Te obiekty i obszary są – zgodnie z obowiązującym prawodawstwem – wyznaczane szczegółowo w trybie procedury na udzielanie koncesji na wydobycie poszczególnych złóż kopalin.

Wydobycie tych kopalin na obszarze gminy jest możliwe o ile nie stworzy kolizji z innym zagospodarowaniem danych terenów i pozostanie w zgodzie z przepisami prawa.

16. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji oraz obszary zdegradowane

Nidzica należy do gmin, w których powierzchnia ziemi nie została w sposób istotny zdegradowana.

Na Równinie Mazurskiej problemem mogą być odwodnieniowe melioracje wodne zbytnio przesuszające płytkie dolinne torfowiska i okoliczne wrażliwe grunty orne.

Tereny wymagające rekultywacji związane są z terenami eksploatacji kopalin. Na obszarze miasta i gminy dotyczy to lokalnych kopalni piasku ze żwirem. Preferowane kierunki rekultywacji to zalesienia lub przywrócenie użytkowania rolniczego.
Rehabilitacji wymagają dawne zespoły folwarczne i założenia parkowe.
Gmina nie podjęła uchwały o wyznaczeniu obszaru rewitalizacji na podstawie art. 8 ustawy z dnia 09 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777) oraz nie została ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji, o której mowa w rozdziale 5 cytowanej wyżej ustawy o rewitalizacji, natomiast posiada opracowany Lokalny Program Rewitalizacji gminy Nidzica w ramach Ponadlokalnego programu rewitalizacji sieci miast Cittaslow.

17. Inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występującego w gminie.

W gminie Nidzica nie występuje potrzeba wyznaczenia w/w obszarów

18. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz.U. nr 41, poz. 412 oraz z 2002 r. nr 113, poz. 984 i nr 153, poz. 1271);

W granicach miasta i gminy Nidzica w/w obszary nie występują.

19. Tereny zamknięte

Na obszarze gminy i miasta Nidzica terenami zamkniętymi są niżej wymienione działki, przez które przebiegają linie kolejowe (Decyzja nr 14 Ministra Infrastruktury z dnia 18 września 2020 r. w sprawie ustalenia terenów zamkniętych, przez które przebiegają linie kolejowe. Zmiany: decyzji nr 4 z dnia 25 stycznia 2021 r., decyzji nr 7 z dnia 7 kwietnia 2021 r. decyzji nr 8 z dnia 20 maja 2021 r. decyzji nr 11 z dnia 7 czerwca 2021 r. decyzji nr 13 z dnia 18 czerwca 2021 r. decyzji nr 28 z dnia 19 października 2021 r.).

obręb	nr działki	powierzchnia /ha/
Bolejny	251	8,7200
Bolejny	387/1	5,3400
Bolejny	421	3,4200
Dobrzyń	1	9,8900
Łyna	389	1,2100
Módłki	100/3	1,6700
Nibork Drugi	72	2,5400
Nibork Drugi	75/1	1,0931
Nibork Drugi	390	1,2200
Olszewo	255	7,9949
Piątki	65/2	0,1100
Piątki	65/15	8,1086
Piątki	65/16	0,0173
Wietrzychowo	90	3,1400
Wietrzychowo	161	3,0300
Wietrzychowo	162	0.6000
Wietrzychowo	334	0,3600
Wietrzychowo	342	3,7400
Wietrzychowo	343	1,9200
Wietrzychowo	320/1	3,7900
Nidzica 2	157/1	10,5700
Nidzica 1	22/1	4,9583

Załącznik Nr 3 do uchwały Nr LIV/706/2022
RADY MIEJSKIEJ
z dnia 26 maja 2022 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY NIDZICA

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO STREFY MIEJSKIEJ

skala 1 : 5 000

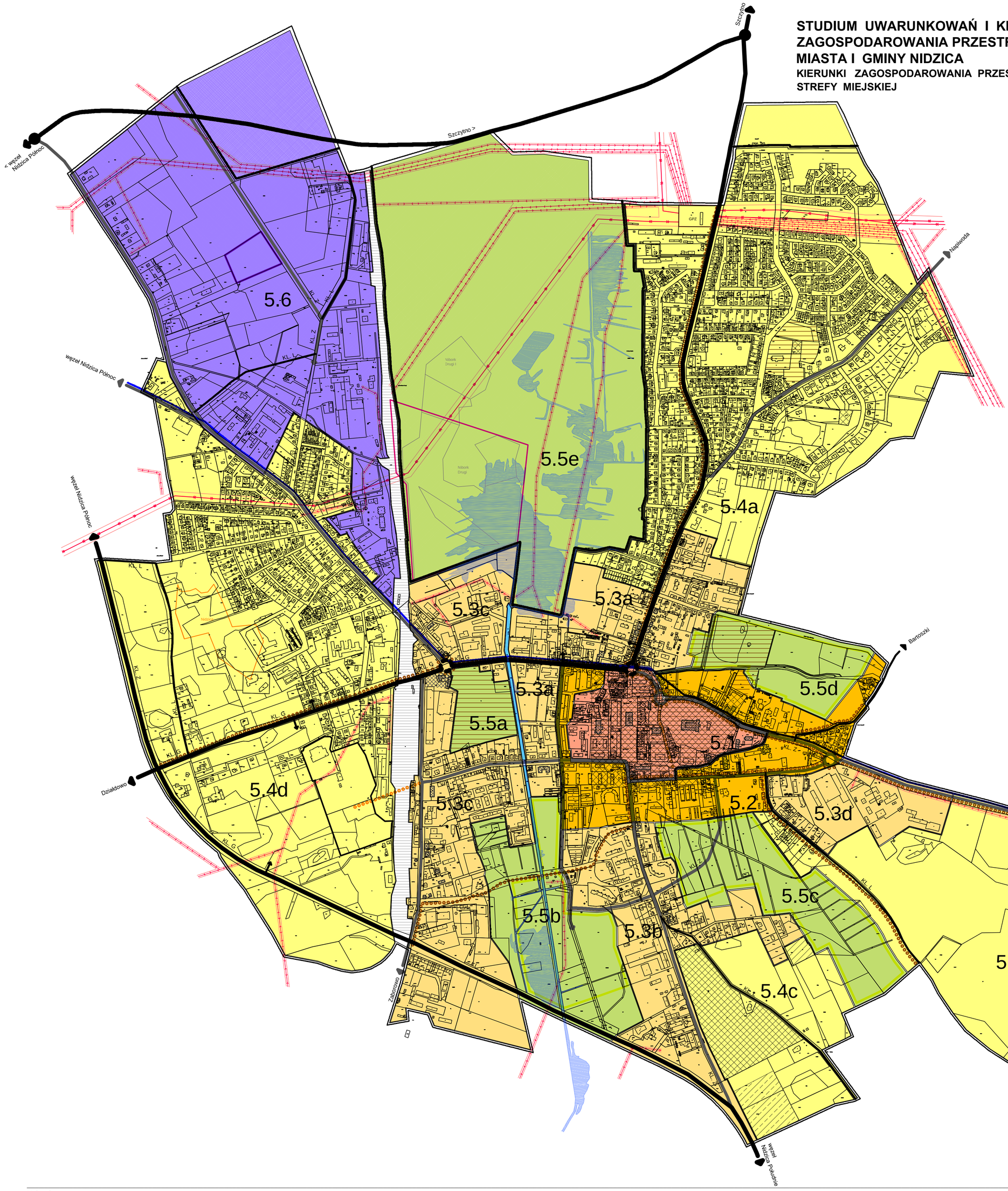

LEGENDA:

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA

- granice strefy miejskiej
- granice miasta
- granice obszarów funkcjonalnych
- obszar przestrzeni publicznej
- obszar lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m
- zakład zwiększonego ryzyka

obszary funkcjonalne w granicach miasta

- 5.1 obszar centralny
- 5.2 obszar śródmiejski
- 5.3 obszar przedmieść nowożytnych
- 5.4 obszar rozwoju współczesnego
- 5.5 obszar otwarty
- 5.6 obszar przemysłowy

obszary funkcjonalnie powiązane z miastem

- 5.4 obszar rozwoju współczesnego
- 5.5 obszar otwarty
- 5.6 obszar przemysłowy

KIERUNKI OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

- ochrona ekspozycji panoramy miasta
- obiekty wpisane do rejestru zabytków i figurujące w GEZ
- obszary wpisane do rejestru zabytków

KIERUNKI OCHRONY PRZYRODY

- obszary szczególnego zagrożenia powodziowego
- złoże kopalin eksploatowane
- złoża kopalin nieeksploatowane

KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI

- projektowane drogi układu nadrzędnego

układ podstawowy

- KL. G ulice klasy G / głównej
- KL. Z ulice klasy Z / zbiorczej
- KL. Z projektowane ulice klasy Z / zbiorczej

układ pomocniczy

- KL. L ulice klasy L / lokalnej
- KL. L projektowane ulice klasy L / lokalnej
- projektowane główne skrzyżowania
- projektowane skrzyżowania w formie ronda
- wejścia w obszar
- ścieżki rowerowe
- ciągi piesze
- tereny kolejowe

KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

istniejąca / projektowana

- napowietrzna linia elektroenergetyczna 110 kV wraz z korytarzem
- napowietrzna linia elektroenergetyczna 15 kV wraz z korytarzem
- GPZ stacja elektroenergetyczna 110/15 kV GPZ Nidzica
- granica obszaru lokalizacji OZE o mocy powyżej 500kW wraz ze strefą oddziaływania

Wody podziemne

- granica projektowanego obszaru ochronnego GZWP 214

Uwaga:
W miejscach, w których granica strefy miejskiej pokrywa się z granicą miasta, pokazano tylko granicę strefy miejskiej.

0m 100m 200m 300m 400m 500m

Załącznik nr 3
do Uchwały Nr LIV/706/2022
Rady Miejskiej w Nidzicy
z dnia 26 maja 2022 r.

Załącznik Nr 4 do uchwały Nr LIV/706/2022

RADY MIEJSKIEJ

z dnia 26 maja 2022 r.

Spis treści

CZĘŚĆ	**A UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO-EKONOMICZNE**	**str. 3**
I.	**INFORMACJE WSTĘPNE……..**	**str. 3**
II.	**LUDNOŚĆ……**	**str. 3**
1.	Ludność miasta i gminy-stan istniejący……....	str. 3
2.	Prognoza ludności na lata 2014-2050……	str. 7
III.	**DIAGNOZA…….....**	**str. 8**
1.	Rynek pracy, potencjał, chłonność…….....	str. 8
2.	Zasoby mieszkaniowe……	str. 10
3.	Usługi publiczne…….....	str. 11
III.	**UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO-GOSPODARCZE…….**	**str. 11**
IV.	**ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE ROZWOJU GŁÓWNYCH FUNKCJI GMINY……..**	**str. 12**
1.	Mieszkalnictwo……	str. 12
1.1.	Założenia……..	str. 12
1.2.	Program mieszkaniowy……..	str. 12
2.	Rynek pracy……	str. 12
2.1.	Założenia ogólne……	str. 12
2.2.	Szacunek zapotrzebowania na tereny przemysłowo-składowe……..	str. 12
3.	Otoczenie społeczno-gospodarcze…….....	str. 13
3.1.	W zakresie oświaty……	str. 13
3.2.	W zakresie ochrony zdrowia……	str. 13
3.3.	Pomoc społeczna……	str. 13
3.4.	Kultura, rekreacja i sport……	str. 13
V.	**CEL I KIERUNKI POLITYKI SPOŁECZNO-EKONOMICZNEJ……..**	**str. 13**
VI.	**BILANS TERENÓW…….**	**str. 14**
VI.a	**OBSZAR MIASTA…….**	**str. 14**
VI.b	**OBSZAR WIEJSKI……..**	**str. 16**
CZĘŚĆ B	**UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE ……..**	**str. 18**
I.	**WARUNKI EKOFIZJOGRAFICZNE MIASTA I GMINY……..**	**str. 18**
I.1	Zasoby środowiska przyrodniczego……	str. 18
I.1.A	Geomorfologia i budowa geologiczna……	str. 18
I.1A.a)	*Położenie, ogólna charakterystyka i geomorfologia miasta Nidzica*…….....	str. 19
I.1B	Gleby…….....	str. 19
I.1.Ba)	*Gleby i szata roślinna miasta Nidzica*……..	str. 20
I.1.C.	Flora i fauna……	str. 20
I.1.D.	Wody powierzchniowe……...	str. 23
I.1D.a)	*Wody powierzchniowe miasta Nidzica*……	str. 25
I.1.E.	Wody podziemne……	str. 26
I.1.E.a)	*Wody podziemne miasta Nidzica*……	str. 27
I.1.F	Klimat…….....	str. 28
I.1.F.a)	Klimat miasta Nidzica…….....	str. 29
I.1.G.	Złoża kopalin i tereny górnicze……	str. 30
I.1G.a)	*Złoża kopalin miasta Nidzica*…….....	str. 32
I.2.	Stan i zagrożenia środowiska przyrodniczego……...	str. 32
I.2.A	Erozja i osuwiska……	str. 32
I.2.B	Wody powierzchniowe……...	str. 32
I.2.B.a)	*Obszary szczególnego zagrożenia powodzią*……..	str. 33
I.2.C	Wody podziemne……	str. 34
I.2.C.a)	*Strefy ochronne ujęć wodnych*……	str. 35
I.2.D.	Powietrze atmosferyczne……..	str. 36
I.2.E.	Klimat akustyczny……...	str. 37
I.2.F.	Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny……..	str. 37
I.2.G.	Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji i rekultywacji……	str. 38
I.3.	Prawne formy ochrony przyrody……..	str. 38
I.3.A	Obszary Natura 2000……	str. 38
I.3.B	Obszary chronionego krajobrazu……	str. 39
I.3.C.	Rezerwaty przyrody……...	str. 41
I.3.D	Pomniki przyrody……	str. 41
II.	**OCENA ZASOBÓW I STANU ŚRODOWISKA……**	**str.42**

CZĘŚĆ A - UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO-EKONOMICZNE

I. INFORMACJE WSTĘPNE

Opracowanie pt. „Uwarunkowania społeczno-ekonomiczne” jest integralną częścią Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nidzica. Składa się z trzech zasadniczych części: demografii, problematyki społeczno-ekonomicznej, bilansu terenów objętych planami miejscowymi oraz bilansu terenów niezabudowanych przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę i terenów wyznaczonych w studium pod rozwój różnych form budownictwa

Część demograficzna zawiera informacje o liczbie i strukturze mieszkańców gminy w latach oraz prognozę demograficzną oparta na prognozie ludności GUS dla Polski na lata 2014-2050.

W części dotyczącej problematyki społeczno – gospodarczej wykorzystano dane zawarte w strategii rozwoju gminy Nidzica na lata 2014-2022.

Szczegółowy bilans terenów objętych planami miejscowymi sporządzono dla terenów w granicach miasta, natomiast na obszarze gminy szczegółowy bilans sporządzono dla terenów ujętych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego wsi Piątki i miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego wsi Wikno, Jabłonka, Natać Wielka, Natać Mała. Tereny przeznaczone pod zabudowę ujęte w mniejszych obszarowo planach miejscowych zbilansowano łącznie z terenami wskazanymi w studium pod rozwój.

II. LUDNOŚĆ

1. Ludność miasta i gminy – stan istniejący

W roku 2015 gmina miała 21 092 mieszkańców, w tym 13 898 w mieście i 7 194 na wsi. Miasto skupia 65,9% ludności gminy. W roku 2010 wynosiło to 67% . W 2019 r wg GUS liczba ludności wynosiła 21 003 osób.

W rozbiciu na poszczególne jednostki osadnicze zdecydowanie największą liczbę ludności w gminie obserwuje się w mieście Nidzica,. Miasto zdecydowanie dystansuje następne w kolejności miejscowości Napiwodę, Zagrzewo i Rozdroże, co pokazano w poniższej tabeli. Należy również podkreślić wybitne rozdrobnienie osadnictwa. Aż 52% wsi na terenie gminy Nidzica posiadało w roku 2015 mniej niż 100 mieszkańców (Polska – 15%), natomiast tylko jedna wieś, Napiwoda, liczy ponad 500 mieszkańców.

Tabela 1. Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach gminy Nidzica

Lp.	Nazwa	Liczba mieszkańców
1	Bartoszki	140
2	Bolejny	120
3	Borowy Młyn	20
4	Brzeźno Łyńskie	18
5	Bujaki	29
6	Dobrzyń	118
7	Frąknowo	144
8	Grzegórzki	157
9	Jabłonka	158
10	Kamionka	67
11	Kanigowo	259
12	Kolonia Bartoszki	6
13	Kolonia Waszulki	25
14	Koniuszyn	21
15	Likusy	13
16	Litwinki	197
17	Łyna	237
18	Łyński Młyn	4
19	Łysakowo	215

20	Magdaleniec	129
21	Moczysko	20
22	Mogiłowo	11
23	Módłki	88
24	Napiwoda	809
25	Natać Mała	17
26	Natać Wielka	40
27	Nibork Drugi	112
28.	Olszewo	81
29.	Orłowo	193
30.	Parowa	4
31.	Pawliki	40
31.	Piątki	379
31.	Piotrowice	90
32.	Pólko	4
33.	Radomin	122
34	Rączki	146
35.	Robaczewo	152
36.	Rozdroże	425
37.	Siemiątki	34
38.	Szerokopaś	109
39.	Tatary	355
40.	Wały	81
41.	Waszulki	179
42.	Wietrzychowo	354
43.	Wietrzychówko	10
44.	Wikno	95
45.	Wólka Orłowska	140
46.	Zagrzewo	408
47.	Załuski	338
48.	Zimna Woda	58
49.	Złota Góra	4
50.	Żelazno	219
Razem obszar wiejski		7 194
28	Nidzica miasto	13 898
Razem gmina Nidzica		21 092

źródło: Baza Rejestru Mieszkańców, stan bazy na dzień 2015-12-31, zameldowania stałe

Tabela 2. Ludność gmina Nidzica Obszar wiejski i miasto łącznie w latach 2010-2019

lata	2010	2012	2014	2015	2019
ludność ogółem	21 727	21 608	21 521	21 092	21 003
mężczyźni	10 722	10 625	10 976	10 289	10 273
kobiety	11 005	10 983	10 545	10 803	10 730

stan na 31 XII, źródło GUS, BDL

Tabela 3. Ludność gmina Nidzica – obszar wiejski w latach 2010-2019

lata	2010	2012	2014	2015	2019
ludność ogółem	7 153	7 213	7 263	7 194	7 309
mężczyźni	3 692	3 706	3 730	3 699	3 734
kobiety	3 461	3 507	3 533	3 495	3 575

stan na 31 XII, 2010-2014 źródło GUS, BDL, rok 2015 Baza Rejestru Mieszkańców

Tabela 4. Ludność gmina Nidzica – miasto w latach 2010 – 2019

lata	2010	2012	2014	2015	2019
ludność ogółem	14574	14395	14258	13 898	13 694
mężczyźni	7030	6919	6815	6 590	6 539
kobiety	7544	7476	7443	7 308	7 155

stan na 31 XII, 2010-2014 źródło GUS, BDL, rok 2015 Baza Rejestru Mieszkańców

Tabela 5. Zmiany liczby ludności na 1000 mieszk. miasto w latach 2010-2019

	jedn. miary	lata				
		2010	2012	2014	2015	2019
Polska	osoby	9,4	-0,1	-0,4	-	-0, 7
Warm. – Maz	osoby	18,3	-1,3	-2,0	-	-0,4
Nidzica miasto	osoby	7,7	-5,5	-3,0	-0,2	-9,1
Nidzica obszar wiejski	osoby	54,1	2,5	8,6	-0,9	2,5

stan na 31 XII, 2010-2014 źródło GUS, BDL, rok 2015 Baza Rejestru Mieszkańców

Rysunek 1.

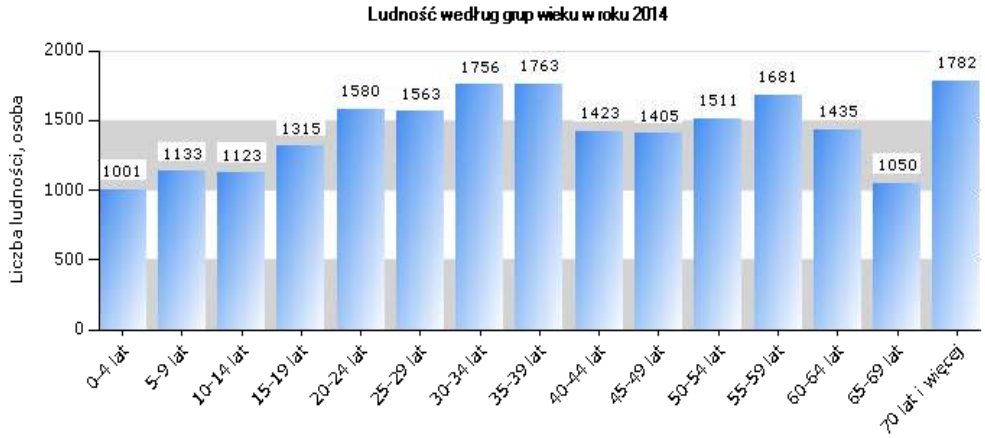

Rysunek 1.a

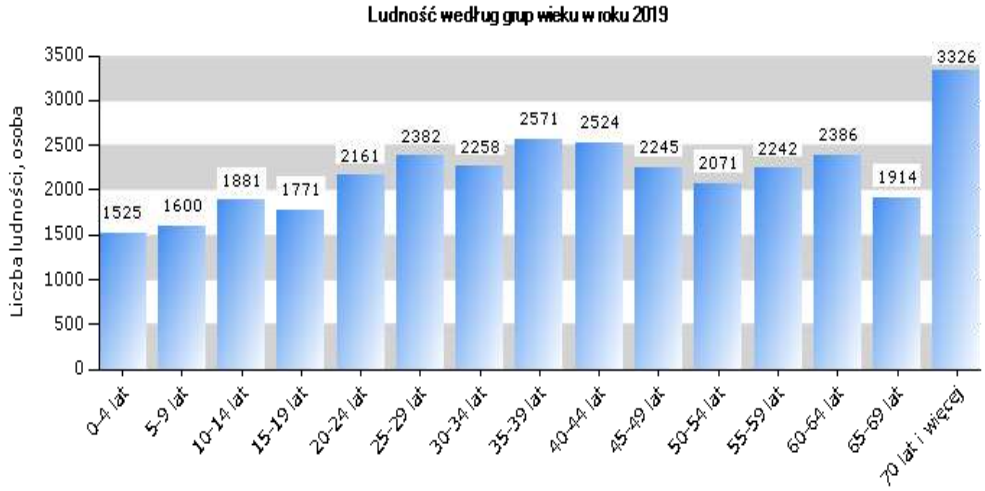

Na podstawie danych zawartych w tabelach można zauważyć następujące zmiany w strukturze demograficznej gminy: liczba mieszkańców gminy na przestrzeni 5 lat zmalała o 2,9 %; przy czym spadek nastąpił w mieście, natomiast na obszarze wsi liczba mieszkańców wzrosła o 41 osób t.j. o 0,56%. Dane za 2019 rok wskazują, że

zaobserwowane zmiany utrzymują się. Liczba ludności w mieście maleje a na obszarze wiejskim rośnie. W latach 2015 – 2019 w mieście liczba ludności zmniejszyła się o 204 osoby, a na obszarze wiejskim przybyło 145 osób.
Ponieważ zmiany liczby ludności są stosunkowo niewielkie, nie ma to wpływu na obliczenia zapotrzebowania na powierzchnię użytkową mieszkań.

Rysunek 2.Migracje ludności na pobyt stały miasto i obszar wiejski łącznie

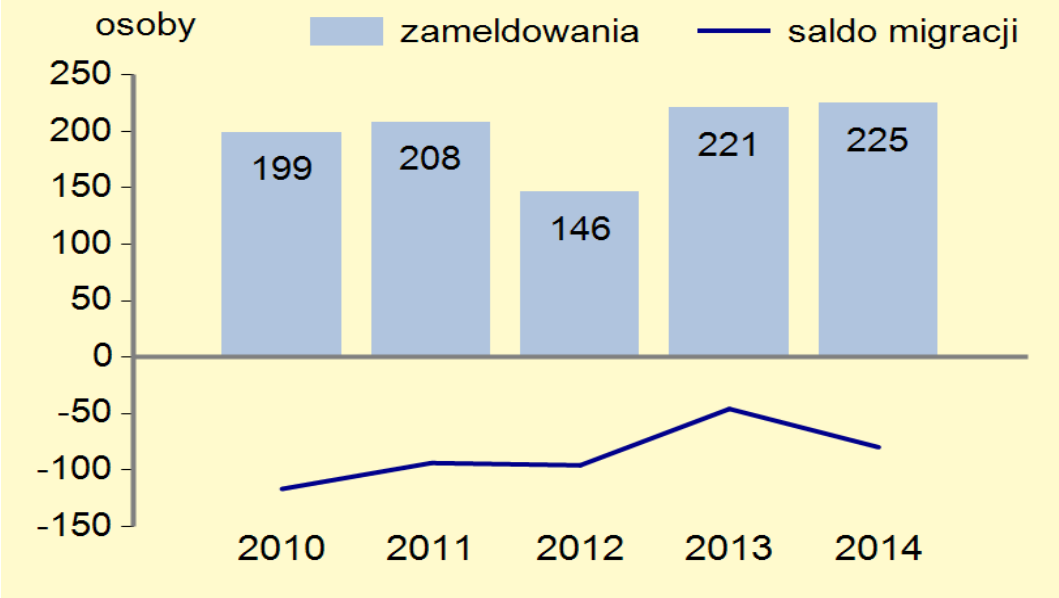

Zmiany liczby ludności wynikają z ruchu naturalnego i migracji.

W okresie 2010-2014 obserwujemy na terenie gminy ujemne kształtowanie się wskaźnika salda migracji ogółem (uwzględniającego zarówno migracje wewnętrzne jak i zewnętrzne).
Współczynnik obciążenia demograficznego dla gminy Nidzica, który przedstawiono na rysunku poniżej obrazuje sytuację typową dla całego województwa i Polski. Prognozowane są zmiany w strukturze wieku ludności spowodowane malejącą dzietnością oraz wydłużającym się okresem życia, które stopniowo będą wpływać na obniżanie się udziału ludności w wieku produkcyjnym. W związku ze starzeniem się osób urodzonych w okresie wyżu demograficznego nastąpi wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym, co wpłynie na zwiększenie tzw. obciążenia demograficznego. Tendencję taką pokazuje wyraźnie rosnący na wykresie współczynnik ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym oraz ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Rysunek 3. Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Nidzica w latach 2008-2013

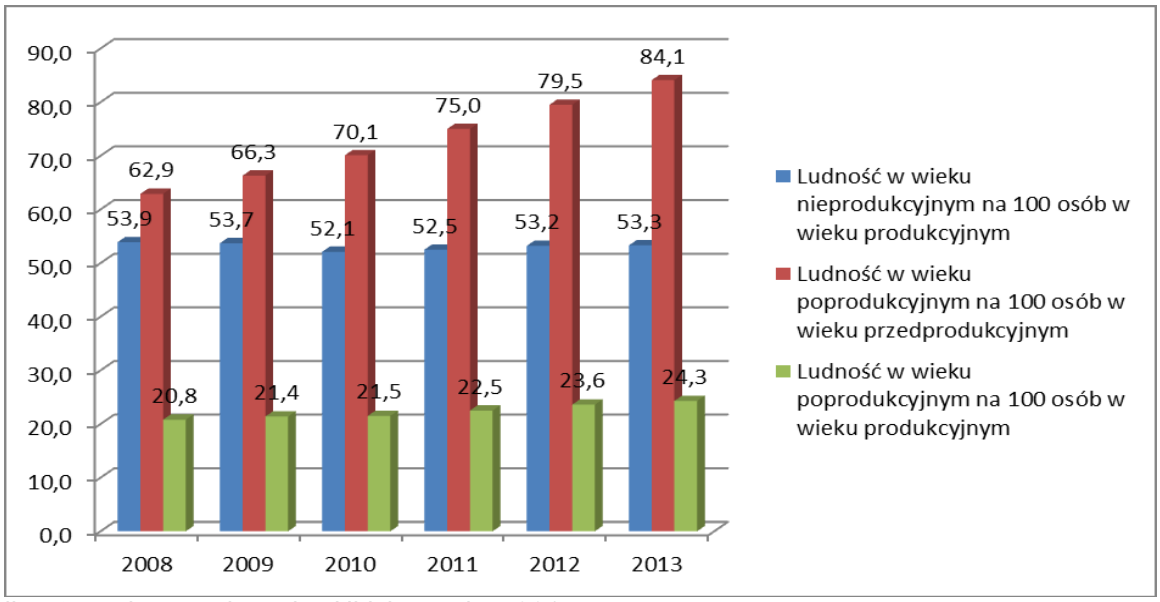

źródło: strategia rozwoju gminy Nidzica na lata 2014-2022

2. Prognoza ludności na lata 2014-2050

Prognoza ludności GUS dla Polski na lata 2014-2050 została opracowana według czterech scenariuszy: niskiego, średniego, wysokiego i bardzo wysokiego. Wszystkie cztery scenariusze przewidują spadek liczby ludności Polski. W trzech scenariuszach, niskim, średnim i bardzo wysokim przewiduje się spadek ludności w mieście, natomiast liczba ludności na wsi będzie utrzymywać się na poziomie zbliżonym do obecnego. Na terenach wiejskich będzie następował systematyczny wzrost liczby ludności do roku 2030. Od 2031 r. liczba ludności będzie spadać. Dopiero w 2048 r. ludność na obszarach wiejskich będzie kształtowała się nieco poniżej stanu notowanego w końcu 2013 r.

Według prognozy dla powiatu Nidzickiego począwszy od roku 2014 liczba ludności będzie systematycznie spadać. Biorąc pod uwagę systematyczny rozwój przemysłu i usług oraz politykę prorodzinną państwa zakłada się, że liczba ludności na terenie gminy do roku 2050 utrzyma się na tym samym poziomie.

Rysunek 4. Powiat Nidzicki
Ludność w 2014 r. oraz prognoza na lata 2020 – 2050 wg płci

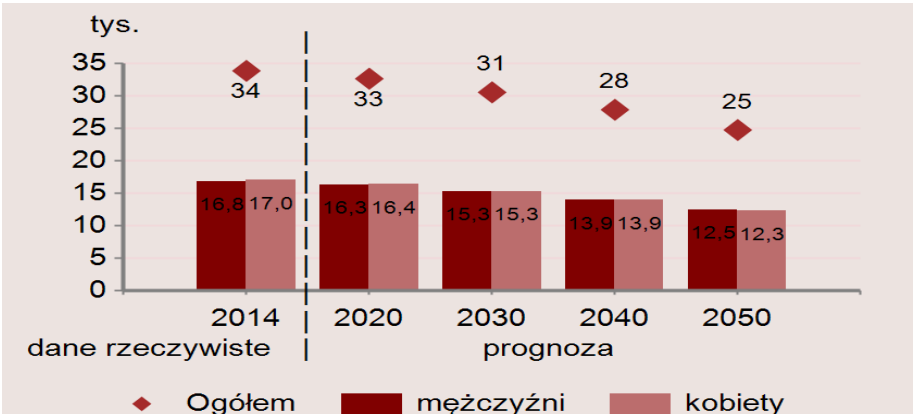

źródło GUS, BDL

III . DIAGNOZA

1. Rynek pracy, potencjał, chłonność

Wg planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego, województwo predysponowane jest do rozwijania następujących form gospodarki:

- turystyka i rekreacja,
- rolnictwo w tym produkcja roślinna i zwierzęca, produkcja ekologiczna, gospodarka rybacka,
- agroturystyka,
- przemysł spożywczy, a zwłaszcza związany z przetwórstwem mleka,
- przemysł drzewny – wytwarzanie surowców, tworzenia półproduktów i produkcja mebli,
- przemysł wydobywczy – kopalnie kruszywa żwiru i piasku

Uwzględniając potencjał miast: demograficzny, usługowy i gospodarczy, plan województwa ustala hierarchię sieci osadniczej . Gmina miejsko-wiejska Nidzica została zaliczona do ośrodków lokalnych II rzędu. Plan województwa zakłada wspomaganie rozwoju ośrodków lokalnych, w tym przeciwdziałanie ich degradacji.
W ośrodkach lokalnych powinna następować koncentracja funkcji gospodarczych i usługowych, również dla potrzeb obsługi obszarów wiejskich.
Gminę Nidzica zaliczono do obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze. Gmina Nidzica zaliczona została do miast charakteryzujących się największą intensywnością ruchu turystycznego (liczoną na podstawie danych GUS dla bazy noclegowej zbiorowego zakwaterowania).

Tabela 6. Wskaźnik stopy bezrobocia w latach 2010 – 2015 w powiecie nidzickim, województwie i kraj

Wyszczególnienie/rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2018	2019
Powiat Nidzicki	20,3	20,9	23	22,2	17,7	15,3		
Województwo warmińsko-mazurskie	20,0	20,2	21,2	21,6	18,7	16,3	10,4	9,0
Polska	12,4	12,5	13,4	13,4	11,4	9,8	5,8	5,2

stan na 31 XII, źródło GUS, BDL

Tabela 7. Bezrobotni zarejestrowani

Jednostka terytorialna /rok	ogółem			mężczyźni			kobiety		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Polska	2 157 883	1 825 180	1 563 339	1 058 427	885 532	747 201	1 099 456	939 648	816 138
Województwo Warm-Maz.	115 873	98 139	83 510	55 958	47 154	39 427	59 915	50 985	44 083
Powiat Nidzicki	2 432	1 896	1 611	1 107	843	698	1 325	1 053	913
Gmina Nidzica	1 399	1 121	955	621	489	410	778	632	545

stan na 31 XII, źródło GUS, BDL

Bezrobotni zarejestrowani

Jednostka terytorialna	ogółem		mężczyźni		kobiety	
	2018 r.	2019 r.	2018 r.	2019 r.	2018 r.	2019 r.
Polska	968 888	866 374		386 959		
Województwo W.-M	53 141	45 731	22 447	19 222	30 694	26 509
Powiat Nidzicki	879	720	328	286	551	434

Gmina Nidzica	530	449	196	183	334	266

Rysunek 5. Powiat Nidzicki Bezrobocie rejestrowane

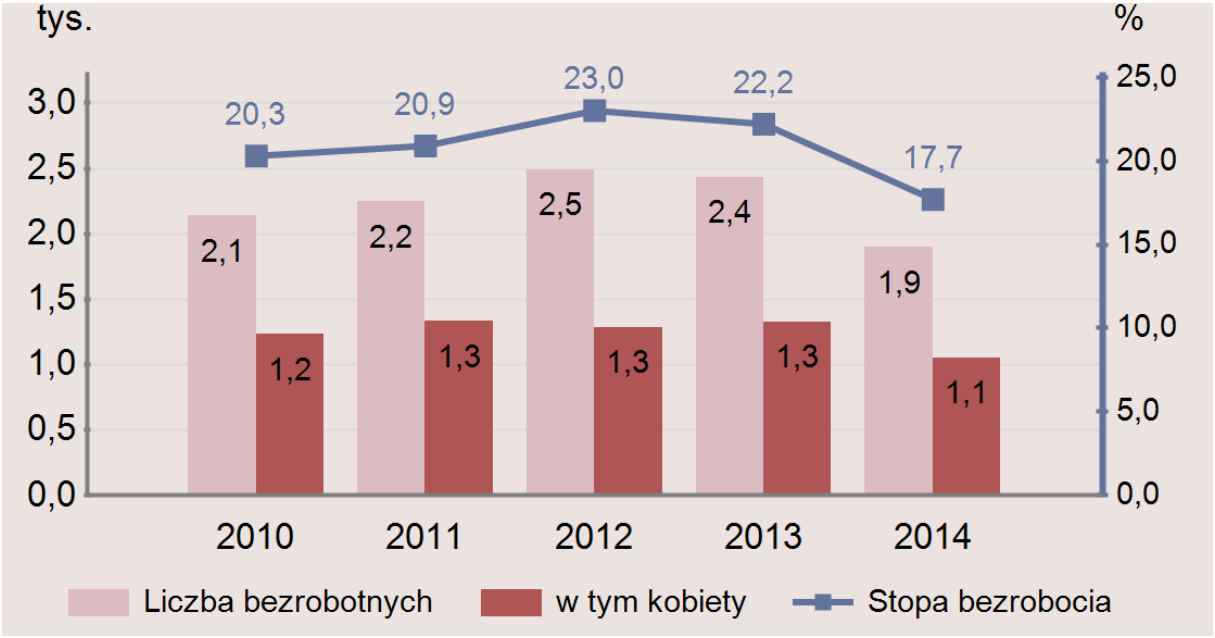

źródło GUS, BDL

Spadek liczby bezrobotnych znalazł odzwierciedlenie w wielkości stopy bezrobocia, która na koniec grudnia 2015 roku w powiecie nidzickim wyniosła 15,3% i w porównaniu do 2010 roku zmniejszyła się o 5,0%. W tym samym okresie wskaźnik w województwie warmińsko - mazurskim zmniejszył się o 3,7%, a w kraju –zmniejszył się o 2,6%. Wzrostowa tendencja liczby osób bezrobotnych i stopy bezrobocia zapoczątkowana w roku 2010 została w roku 2013 zahamowana. W porównaniu jednakże do całego kraju powiat wciąż charakteryzuje się wysoką stopą bezrobocia.

Podmioty gospodarcze

Aktualnie do znaczących zakładów prowadzących działalność gospodarczą w gminie należą:

- *ISOROC Polska Sp. z o.o.,*
- *GHG Sp. z o.o.,*
- *MP Meble Popławscy,*
- *Zakład drzewny Napiwoda Sp. z o.o.,*
- *STALMOT&WOLMET SPÓŁKA AKCYJNA,*
- *KAMET Sp. z o.o.*

Analizując podstawowe wskaźniki dotyczące prowadzonej działalności gospodarczej na terenie gminy Nidzica można zauważyć iż:

- *Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności na przestrzeni ostatnich lat nieznacznie wzrosła. Tendencję taką obserwuje się we wszystkich gminach powiatu nidzickiego,*
- *Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym od 2009 roku pozostaje w gminie Nidzica na podobnym poziomie,*
- *Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w gminie Nidzica w ciągu dwóch ostatnich lat pozostaje na tym samym poziomie.*

źródło: strategia rozwoju gminy Nidzica na lata 2014-2022

Tabela 8. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON.

	2014 r		2018 r.	
	Powiat	Gmina	Powiat	Gmina
ogółem	2372	1780	2378	1787
w tym: w sektorze rolniczym	184	60	165	64
przemysłowym	238	179	226	167
budowlanym	328	248	395	286
na 10 000 ludności	701	827	719	846
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 000 ludności	507	596	514	600

stan na 31 XII, źródło GUS, BDL

2. Zasoby mieszkaniowe

Tabela 9. Zasoby mieszkaniowe

ogółem						
lata		**2010**	**2012**	**2014**	**2018**	**2019**
	mieszkania	6643	6747	6872	7 147	7 272
	izby	25716	26261	26848	27 952	28 428
	powierzchnia użytkowa mieszkań /m^2/	457537	472559	489090	515 262	525 464
	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania m2				72,1	72,3
w mieście						
	mieszkania	4713	4744	4773	4 890	4 972
	izby	18238	18384	18528	18 908	19 141
	powierzchnia użytkowa mieszkań /m^2/	314579	319274	323530	332 466	337 403
	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania m2				68,0	67,9
na wsi						
	mieszkania	1930	2003	2099	2 257	2 300
	izby	7478	7877	8320	9 044	9 287
	powierzchnia użytkowa mieszkań /m^2/	142958	153285	165560		
	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania m^2				81,0	81,8
Budynki mieszkalne w gminie						
	ogółem	2672	2817	2908	3 049	3 116

stan na 31 XII, źródło GUS, BDL

Analizując dane Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące zasobów mieszkaniowych w gminie Nidzica stwierdzono, że:

- Liczba mieszkań w gminie Nidzica w roku 2019 wyniosła 6872 i od roku 2010 podlegała tylko nieznacznym wahaniom. W latach 2014-2019 liczba mieszkań wzrosła o 400 szt. (36 374 m^2 powierzchni użytkowej) co daje średnią wielkość mieszkania – 90 m^2 p.u.
- Liczba izb w mieszkaniach w roku 2014 w porównaniu do roku 2010 zwiększyła się w gminie Nidzica o 4,4% natomiast powierzchnia użytkowa mieszkań o 6,8%, Do roku 2019 nastąpił wzrost liczby izb o dalsze 5,5%, a przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania nieznacznie wzrosła przy czym zauważyć należy, że przeciętna powierzchnia użytkowa w mieście maleje a rośnie na obszarze wiejskim.
- Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w gminie Nidzica wyniosła w roku 2014 ponad 71m^2 i poczynając od roku 2010 powoli rośnie. Natomiast do roku 2019 wzrosła nieznacznie o 0,2 m^2p.u.. Powierzchnia użytkowa mieszkań była wyraźnie wyższa na obszarze wiejskim gminy – 78,8 m^2p.u. i ta tendencja utrzymała się w dalszych latach. W roku 2019 przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania osiągnęła wielkość 81,8 m^2 p.u. natomiast w mieście wyraźnie obserwuje się wzrost zapotrzebowania na małe mieszkania.
- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w 2014 r. wyniosła w gminie Nidzica obszar wiejski - 22,8 m^2 , w mieście 22,7$m^{\cdot}$

3. Usługi publiczne

Gmina posiada strategię rozwoju gminy Nidzica na lata 2014-2022. opracowana w marcu 2015 r. Opracowanie to ocenia całokształt usług publicznych jako co najmniej zadowalający.

- Ilość placówek oświatowych ocenia się jako wystarczającą Część z nich wymaga podjęcia działań inwestycyjnych głównie w zakresie modernizacji budynków i pomieszczeń, infrastruktury sportowej i wyposażenia w infrastrukturę komputerową.
- Dostępność do usług zdrowotnych oceniono jako wysoką, ponadprzeciętną, zarówno w zakresie liczby zakładów opieki zdrowotnej, jak i dostępności porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej.
- Wychowanie przedszkolne w gminie Nidzica funkcjonuje w oparciu o przedszkola i oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych. Wysoki odsetek dzieci objęty jest wychowaniem przedszkolnym (wzrost o prawie 25% w porównaniu do roku 2009).
- w gminie Nidzica funkcjonuje Nidzicki Ośrodek Kultury, biblioteki. Aktywny rozwój kultury w gminie oceniany jest wysoko.

III. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO-GOSPODARCZE

Strategia rozwoju gminy Nidzica na lata 2014-2022 zawiera analizę SWOT gminy Nidzica *Analizie poddano priorytetowe obszary funkcjonowania gminy, a mianowicie: gospodarkę, przestrzeń, środowisko i społeczność. W pierwszej kolejności, zestawiono najważniejsze silne i słabe strony Gminy Nidzica. Są to czynniki o charakterze wewnętrznym, można zatem powiedzieć, iż są one zależne od poczynań społeczności lokalnej i władz gminnych. Ta część analizy stara się w sposób syntetyczny odpowiedzieć na pytanie „Co mamy?”*

Czynniki o charakterze wewnętrznym opisują sytuację w gminie. Nie mogą jednak stanowić o pełnym obrazie sytuacji strategicznej. Gmina funkcjonuje w pewnym środowisku. Istnieje bardzo wiele elementów otoczenia oddziałujących na Gminę. Są to tzw. czynniki zewnętrzne, a więc takie, na które Gmina posiada znikomy lub nie posiada

w ogóle wpływu. Należy z całą siłą podkreślić, iż czynniki zewnętrzne mogą wpłynąć w sposób znaczący na losy całej strategii działania.
źródło: Strategia rozwoju gminy Nidzica na lata 2014-2022

IV. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE ROZWOJU GŁÓWNYCH FUNKCJI GMINY

1. Mieszkalnictwo

1.1. Założenia

Przyjmuje się następujące założenia w odniesieniu do programu mieszkaniowego w gminie

1) ze względu na konieczność wyburzeń budynków w złym stanie technicznym, porządkowanie struktur przestrzennych przewiduje się ubytki ok. 5% istniejących zasobów.
2) Przewidywana wyższa dynamika przyrostu gospodarstw domowych niż ogólnej liczby ludności spowoduje odpowiednio wyższe zapotrzebowanie na mieszkania.
3) Takie czynniki jak:
   - długookresowa tendencja do wzrostu udziału gospodarstw domowych małych i spadku dużych; (obecnie średnio 3,13 os/mieszk.)
   - wzrost udziału osób starszych

   powodować będą zapotrzebowanie na małe mieszkania
4) Nadal istnieć będzie zapotrzebowanie na budownictwo jednorodzinne o przeciętnej wielkości.

1.2. Program mieszkaniowy

W wyniku przyjętych założeń programowych przewiduje się , że w okresie 30 lat adaptowanych będzie 6520 mieszkań (1990 na obszarze wiejskim i 4530 w mieście)

Do realizacji przewiduje się 2000 mieszkań przyrost o ok. 30 %

2. Rynek pracy

2.1. Założenia ogólne

W ewidencji działalności gospodarczej REGON zarejestrowanych jest ~~1700~~ 1787 jednostek gospodarczych funkcjonujących na terenie gminy.
W latach 2010 – 2018 przybyło 68 nowych firm. Dotyczy to głównie firm małych zatrudniających do 9 osób. Ich udział stanowi 93.7 % ogółu jednostek zarejestrowanych w systemie REGON.
Ponieważ procesem nieuchronnym jest zmniejszenie się miejsc pracy w sektorze gospodarki narodowej (w rolnictwie), a baza materialna uznanych za rozwojowe funkcji turystyczno-rekreacyjnych gminy jest jeszcze obecnie niedoinwestowana, należy tworzyć sprzyjające warunki rozwoju dla istniejących i nowych firm sektora II (przemysłu i budownictwa), który sam wchłonie określona ilość siły roboczej, a także zaktywizuje segment usługowy rynku pracy w tym usługi logistyczne i otoczenie biznesu. Wyprzedzające przygotowanie oferty terenów uzbrojonych dla potencjalnych firm skłonnych inwestować na terenie gminy jest jednym z podstawowych warunków zwiększających zdolność rynku lokalnego do tworzenia nowych miejsc pracy.

2.2. Szacunek zapotrzebowania na tereny przemysłowo-składowe

Zapotrzebowanie na tereny przemysłowo składowe nie jest uzależnione od warunków demograficznych lecz od koniunktury gospodarczej. W związku z tym , że gmina Nidzica wskazana jest w planie województwa jako jednostka wymagająca wspomagania rozwoju, w studium wyznacza się na obszarze wiejskim nowe tereny pod działalność gospodarczą.

3. Otoczenie społeczno – gospodarcze

Otoczenie społeczno gospodarcze zostało szczegółowo scharakteryzowane w strategii rozwoju gminy Nidzica na lata 2014 – 2022.
Poniższe dane zostały zaczerpnięte w w/w strategii

3.1 W zakresie Oświaty

Wyposażenie w podstawową infrastrukturę w poszczególnych placówkach oświatowych jest zróżnicowane. Przykładowo Szkoła Podstawowa w Łynie oraz Szkoła Podstawowa im. St. Mikołajczyka w Rączkach nie posiadają pełnowymiarowych sal gimnastycznych. W ostatnich latach w wielu placówkach wykonano szereg remontów, które finansowano z budżetu szkolnego i gminnego, część z nich wciąż wymaga jednakże podjęcia działań inwestycyjnych głównie w zakresie modernizacji budynków i pomieszczeń, infrastruktury sportowej i wyposażenia w infrastrukturę komputerową. CO bardzo ważne placówki oświatowe na terenie gminy są dostępne również dla osób niepełnosprawnych.

3.2. W zakresie ochrony zdrowia

Cechą charakterystyczną Gminy Nidzica jest wysoka, ponadprzeciętna dostępność do usług zdrowotnych. Zarówno liczba zakładów opieki zdrowotnej, jak i dostępność porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej, wskazują na wysoką jakość oferty w tym obszarze.

3.3. Pomoc społeczna

Skalę problemów społecznych obrazują wskaźniki wykorzystania usług środowiskowej pomocy społecznej i zasiłków rodzinnych. Spośród 21 501 osób zamieszkujących gminę Nidzica według stanu na koniec 2013 roku system pomocy społecznej objął w tym samym roku wsparciem 871 rodzin, w których było 2.436 osoby (11,49% ogółu ludności).

3.4. Kultura, rekreacja i sport

Nidzica od dawna aktywnie rozwija kulturę. Kulturalne oddziaływanie Nidzicy nie ogranicza się tylko do samego miasta i wsi wchodzących w skład gminy, ale także do miejscowości będących w gminach sąsiednich. Życie kulturalne rozwija się w takich placówkach jak Nidzicki Ośrodek Kultury, biblioteki oraz w szkołach. Dowodem dużej aktywności kulturalnej Nidzicy i okolic są organizowane ważne imprezy kulturalne, wykraczające rangą poza jego obszar.
W strategii wyznaczono m. in. następujące zadania:
Budowa basenu miejskiego.
Budowa nowych, rozbudowa już istniejących obiektów gastronomicznych, noclegowych i sportowo-kulturalnych.
Rozbudowa bazy noclegowej i dostosowanie jej do standardów unijnych.
Rozwój sieci osadniczej na terenie NATURA 2000 (m.in. w miejscowościach Likusy, Brzeźno Łyńskie, Łyna, Orłowo).
Wyznaczanie nowych terenów na cele turystyczno-rekreacyjne.

V. CEL I KIERUNKI POLITYKI SPOŁECZNO-EKONOMICZNEJ GMINY

Cele rozwoju gminy Nidzica – kierunki i możliwości oraz zasady finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, a także infrastruktury społecznej, służących realizacji zadań własnych gminy, zostały określone w strategii rozwoju gminy Nidzica na lata 2014 – 2022.

VI. BILANS TERENÓW

VI.A. OBSZAR MIASTA

Miasto Nidzica w całości objęte jest planami miejscowymi, są to: miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Nidzica i miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy przemysłowo – składowej przy ulicy Olsztyńskiej w Nidzicy.

Tab. 10. Bilans terenów w granicach terenu objętego miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego miasta Nidzica.

l.p.	Przeznaczenie	symbol na rysunku planu	Powierzchnia terenu /ha/
1.	tereny zabudowy wielorodzinnej	MW	49,00
2.	tereny zabudowy wielorodzinnej z usługami	MWU	11,65
3.	tereny zabudowy jednorodzinnej	MN	129,00
4.	tereny zabudowy jednorodzinnej z usługami	MNU	14,40
5.	tereny zabudowy usługowo-mieszkaniowej,	UM	12,86
6.	tereny zabudowy usługowej,	U	65,24
7.	tereny usług publicznych	UP	28,00
8.	tereny usług ochrony zdrowia	UZ	0,43
9.	tereny usług sportu i rekreacji,	US	9,75
10.	tereny usług administracji	UA	0,64
11.	tereny usług handlu,	UH	4,63
12.	tereny usług kultu religijnego	UK	3,12
13.	tereny zabudowy produkcyjnej	P	0,8
14.	tereny usług oświaty	UO	10,36
15.	tereny zabudowy produkcyjnej i składów	P,S	37,00
16.	tereny zabudowa produkcyjnej i usługowej	P,U	4,61
17.	tereny zieleni urządzonej	ZP	39,60
18.	tereny zieleni nieurządzonej,	ZN	12,00
19.	tereny rodzinnych ogrodów działkowych	ZD	3,48
20.	tereny zieleni leśnej	ZL	9,60
21.	tereny rolne	RZ	36,22
22.	wody powierzchniowe	WS	3,50
23.	teren cmentarza	ZC	8,70
24.	tereny cmentarzy nieczynnych	ZCz	1,20
25.	tereny komunikacji kolejowej	KK	11,76
26.	tereny obiektów i urządzeń komunikacji kołowej	KS	5,34
27.	tereny dróg publicznych	KD	92,10
28.	tereny dróg wewnętrznych	KDW	10,32

29.	tereny dróg pieszych i pieszo-rowerowych	KX	1,75
30.	tereny dróg pieszo-jezdnych	KXj	0,30
31.	tereny obiektów infrastruktury technicznej	E,W,G,C	2,50
Razem			627,76

Tabela 11. Bilans terenu w granicach obszaru objętego miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy przemysłowo – składowej przy ulicy Olsztyńskiej w Nidzicy

l.p.	Przeznaczenie	symbol na rysunku planu	Powierzchnia terenu /ha/
1.	tereny zabudowy przemysłowej i składów	P /P,S	60,00
2.	tereny zabudowy usługowej	U	5,40
3.	tereny zabudowy rzemiosła usługowo-produkcyjnego	RU	2,00
4.	tereny zieleni urządzonej	ZP	2,00
5.	drogi publiczne	KL. KD	8,10
razem			77,50

Tabela 12. Bilans terenów niezabudowanych przeznaczonych pod zabudowę w gminie Nidzica – obszar miasta

l.p.	Przeznaczenie	symbol na rysunku planu	Powierzchnia terenu /ha/	Powierzchnia użytkowa /m^2/
1.	tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z usługami	MW	25,00-+7,5	-
	w tym: zabudowa mieszkaniowa	40%	10,00	79 800
	usługi wbudowane	5%		4 200
	zieleń	30%		-
	dojścia, dojazdy, place zabaw	25%		-
2.	tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w tym:	MN	36,00	102 600
	usługi wbudowane	5%		5 130
4.	tereny zabudowy usługowej,	U	91,70 - 8,00	
5.	tereny zabudowy usługowo-produkcyjnej i przemysłowej	U+P i P	66,70	-
Razem tereny rozwojowe			219,40	-

VI.B. OBSZAR WIEJSKI

Tabela 13. Bilans terenów w granicach obszaru objętego miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego wsi Wikno, Jabłonka, Natać Wielka, Natać Mała

l.p.	Przeznaczenie	symbol na rysunku planu	Powierzchnia terenu /ha/
1.	tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej	MN	56,39
2.	tereny zabudowy rekreacji indywidualnej (letniskowej)	ML	143,71
3.	tereny zabudowy usługowej,	UU	0,63
4.	tereny usług kultury	UK	0,81
5.	tereny usług sportu i rekreacji,	US	3,84
6.	tereny usług turystycznych	UT	8,32
7.	tereny zabudowy zagrodowej	RM	1,85
8.	tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych	RU	1,65
9.	tereny zieleni urządzonej	ZP	3,68
10.	tereny użytkowania rolniczego	R	51,98
11.	tereny zieleni leśnej	ZL	109,79
12.	tereny użytkowania rolniczego i lasy	R/ZL	61,59
12.	teren cmentarzy czynnych	ZC	0,24
14.	tereny dróg publicznych	KD	23,26
Razem			467,74

Tabela 14. Bilans terenów w granicach opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Piątki

l.p.	Przeznaczenie	Symbol na rysunku planu	Powierzchnia terenu /ha/
1.	tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z usługami	MWU	1,5 ha +3,00
2.	tereny zabudowy mieszkaniowej	MN	13,8
3.	tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami	MU	53,0
4.	tereny zabudowy usługowej,	U	5,7 -3,00
5.	tereny zabudowy usługowo-produkcyjnej i przemysłowej	U+P i P	27,1
6.	tereny zabudowy zagrodowej	RM	3,4
7.	tereny zieleni nieurządzonej	ZN	19,0
8.	tereny zieleni urządzonej	ZP	1,8
9.	tereny użytkowania rolniczego	R	11,9
10.	tereny zieleni leśnej	ZL	4,9
11.	teren wód powierzchniowych	WS	0,13
12	teren górniczy	PG	4,5
13.	tereny dróg publicznych	KD	9,8
14.	tereny dróg wewnętrznych	KDW	5,4
15.	teren ciągów pieszych	KX	1,16
16.	tereny infrastruktury technicznej	K, G	1,1
Razem			194,89

Tabela 18. Bilans terenów - obszar wiejski *)

l.p.	Przeznaczenie	Powierzchnia terenu /ha/
1.	tereny zwartej zabudowy wiejskiej – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa	337,00
	tereny zabudowy mieszkaniowej rozproszonej	59,81
2.	tereny zabudowy usługowej	22,23
3.	tereny zabudowy produkcyjnej	84,20
Razem tereny zainwestowane		503,24
1.	tereny zabudowy wiejskiej, wielofunkcyjne: zabudowa zagrodowa, jednorodzinna i letniskowa, rzemiosło oraz usługi nieuciążliwe	250,00
2.	tereny usług sportu i rekreacji,	360,00
3.	tereny zabudowy produkcyjnej	26,00
4.	tereny zabudowy produkcyjnej i składów	65,00
Razem tereny rozwojowe		701,00

***)** Tereny zainwestowane zbilansowano na podstawie inwentaryzacji urbanistycznej poszczególnych miejscowości wykonanej w skali 1:10 000. Tereny rozwojowe zbilansowano na podstawie planów miejscowych i terenów rozwojowych wyznaczonych w Studium.

Tabela 20. Bilans terenów niezabudowanych przeznaczonych pod zabudowę w gminie Nidzica – obszar wiejski

l.p.	Przeznaczenie	Powierzchnia terenu /ha/	Powierzchnia użytkowa /m^2/
1.	tereny rozwojowe zwartej zabudowy wiejskiej – zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa	305,00 +67,00	-
	w tym: zabudowa mieszkaniowa 45%	137,25	51 470
	zabudowa usługowa 20%	61,00	-
	komunikacja 15%	45,75	-
	zieleń 20%	61,00	
2.	tereny zabudowy usługowej,	2,70	-
3.	tereny zabudowy usługowo-produkcyjnej i przemysłowej	96,3 +150,00	-
4.	Tereny zabudowy letniskowej	111,56	-
5.	Tereny usług sportu i rekreacji	365,39	-
Razem tereny rozwojowe		583,95 800,95	

opracowanie cz. A: mgr inż. arch. Izabella Ossowska-Rożen

Wyliczona chłonność terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz wnioski końcowe zawarte są w części „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”

CZĘŚĆ B UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE

I. WARUNKI EKOFIZJOGRAFICZNE MIASTA I GMINY

I.1. Zasoby środowiska przyrodniczego.

I.1.A. Geomorfologia i budowa geologiczna.

Według podziału fizycznogeograficznego Kondrackiego obszar gminy i miasta Nidzica położony jest w zasięgu kilku mezoregionów, są to: Pojezierze Olsztyńskie, Równina Mazurska, Wzniesienia Mławskie oraz Garb Lubawski.

Równina Mazurska zajmuje północną i wschodnią część gminy Nidzica. Przeważa tam równina sandrowa. Występują liczne zagłębienia powstałe w wyniku wytapiania brył martwego lodu. Część spośród nich jest wypełniona wodą tworząc jeziora wytopiskowe. Szlaki odpływu wód topniejącego lodowca są wykorzystywane przez rzeki, na przykład Omulew.

Północny skraj gminy Nidzica leży w granicach mezoregionu Pojezierze Olsztyńskie. Został on ukształtowany podczas ostatniego zlodowacenia powstała w wyniku występowania lobu Łyny. Charakterystyczne dla rzeźby tego obszaru jest występowanie dużych powierzchni sandrowych.

Wzniesienia Mławskie zajmują południową część obszaru gminy. Rzeźba terenu jest pagórkowata, a jego mozaikowatość jest umiarkowanie intensywna. Tereny wysoczynowe przecina szeroka dolina Wkry (Nidy).

Mezoregion Garb Lubawski obejmuje północno-zachodnie krańce gminy. Występujące w jego granicach pojedyncze pagóry wyraźnie górują nad otoczeniem.

Geologicznie obszar gminy leży w zasięgu prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej. Krystaliczne podłoże zalega na głębokości około 2 km i poniżej. Nadścielone jest ono skałami osadowymi utworzonymi w erach geologicznych: paleozoicznej, mezozoicznej i kenozoicznej. Warstwy przypowierzchniowe zbudowane są z osadów czwartorzędowych (głównie polodowcowych glin, piasków i żwirów).

W czwartorzędzie cały obszar gminy został objęty zlodowaceniami plejstoceńskimi. W południowej części gminy występowały dwa zlodowacenia: południowopolskie i środkowopolskie. W północnej części gminy występowały trzy zlodowacenia, obok wymienionych wyżej także zlodowacenie bałtyckie.

Najstarsze utwory plejstocenu pochodzą ze zlodowacenia południowopolskiego. Są to dwa poziomy glin zwałowych rozdzielonych interstadialnymi piaskami rzecznymi oraz mułkami i piaskami jeziornymi. Podczas zlodowacenia środkowopolskiego rejon Nidzicy był trzykrotnie objęty przez lodowiec. Z tego okresu pochodzą trzy nieciągłe poziomy glin zwałowych, które są podścielone oraz rozdzielone seriami piasków i żwirów wodnolodowcowych, a lokalnie iłów i mułków zastoiskowych.

W południowej części gminy osady najmłodszego stadiału zlodowacenia środkowopolskiego znajdują się na powierzchni. Są to gliny zwałowe, piaski i żwiry wodnolodowcowe i lodowcowe, piaski i mułki kemów, piaski, żwiry i głazy moren czołowych i ozów.

Północna część gminy objęta została zlodowaceniem bałtyckim. Poprzedzający ją interstadiał emski wykształcony jest w postaci osadów jeziornych (gytie, kreda jeziorna, torfy). Występują one na powierzchni w rejonie miasta Nidzica. Wśród utworów tego zlodowacenia dominują piaski i żwiry wodnolodowcowe i lodowcowe. Ponadto występują tutaj osady moren czołowych, piaski i mułki kremowe oraz mułki zastoiskowe.

Najmłodszymi osadami na terenie gminy są holoceńskie torfy, namuły, piaski i gytie jeziorne oraz piaski rzeczne.

I.1.A.a) *Położenie, ogólna charakterystyka i geomorfologia miasta Nidzica.*

Miasto Nidzica znajduje się w mezoregionie fizycznogeograficznym Wzniesienia Mławskie. Miasto przecina dolina Wkry (zwana też na tym odcinku Nidą). Południkowo przebiegająca dolina tej rzeki dzieli miasto część wschodnią i zachodnią, które leżą na terenach wysoczyznowych, poprzecinanych równoleżnikowo dolinami cieków dopływających do Nidy. Zabudowa miasta znajduje się głównie na terenach wysoczyznowych, ale w części centralnej także w dolinie Nidy.

Faliste i pagórkowate tereny wysoczyznowe zbudowane są z osadów plejstoceńskich, wykształconych na ogół jako piaszczyste osady wodnolodowcowe. Miejscami (głównie wzdłuż zachodniej krawędzi doliny Nidy) są to pagórki zbudowane z piasków i żwirów moren martwego lodu i kemów – są one porozcinane wyrobiskami po eksploatacji kruszywa naturalnego. Lokalnie występują też utwory spoiste – gliny zwałowe. Osady powyższe zostały zdeponowane w czasie Zlodowacenia Warty - według Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski w skali 1:50 000 arkusz Nidzica.

Podnóże terenów wysoczyznowych i tarasy rzeki Nidy zbudowane są na ogół z wodnolodowcowych osadów piaszczystych, zdeponowanych w czasie Zlodowacenia Wisły, oraz z różnowiekowych osadów deluwialnych (głównie pylastych) i piasków stożków napływowych.

W równinnej dolinie Nidy i dolinach bocznych zalegają przeważnie holoceńskie piaski rzeczne i osady deluwialne, na dużych powierzchniach nadścielone osadami organicznymi – zwykle wykształconymi jako torfy.

Na znacznej części terenów pierwotna rzeźba jest zmieniona działalnością ludzką, co jest związane głównie z zabudową. Dotyczy to zwłaszcza doliny Nidy – gdzie grunty rodzime nadścielone są nasypami antropogenicznymi.

I.1.B. Gleby

Użytki rolne zajmują około 40 % powierzchni miasta i gminy Nidzica. Dominują przestrzennie grunty orne. Wśród nich przestrzennie przeważają gleby kompleksów żytnich, głównie IV, V i VI klasy bonitacyjnej. Kompleksem przeważającym jest kompleks żytni dobry zajmujący około 42%. Jedynie kilka procent mniej (około 39%) zajmuje kompleks żytni słaby. Około 9 % zajmuje kompleks żytni bardzo dobry.

Gleby kompleksu żytniego dobrego wykształcone są na ogół z piasków gliniastych mocnych podścielonych piaskami luźnymi. Są to gleby brunatne bądź płowe. Są to gleby o średniej urodzajności, średnio zwięzłe i średnio zasobne w składniki pokarmowe.

Z piasków słabo gliniastych podścielonych piaskami luźnymi wykształcone są gleby kompleksu żytniego słabego. Są to gleby piaskowe różnych typów genetycznych, w przewadze słabo urodzajne.

Natomiast gleby kompleksu żytniego bardzo dobrego występujące lokalnie w rejonie miejscowości Bartoszki, Waszulki, Rozdroże, Łysakowo oraz na północ od Tatar. Wykształcone są na piaskach gliniastych mocnych podścielonych gliną. Są to gleby na ogół pseudobielicowe (płowe) oraz miejscami czarne ziemie. Są to gleby o średniej urodzajności, średnio zwięzłe i średnio zasobne w składniki pokarmowe.

Gleby kompleksu pszennego zajmują około 10% powierzchni gruntów ornych. W tym kompleks pszenny dobry około 7% i pszenny wadliwy około 3%.

Trwałe użytki zielone występują na terenie gminy w rozproszeniu. Związane są głównie z terenami nadrzecznymi oraz nadjeziornymi. Gleby trwałych użytków zielonych w większości są pochodzenia organicznego (głównie gleby torfowe i murszowe). Są one w części wtórnie zabagnione.

I.1.B.a) *Gleby i szata roślinna miasta Nidzica.*

W obrębie miejskiego zainwestowania gleby są generalnie zdegradowane.

Poza zainwestowaniem miejskim na terenach wysoczyznowych dominują przestrzennie gleby „lekkie", pochodzenia mineralnego. Są to gleby kompleksów żytnich, przeważnie wykształcone z piasków słabogliniastych lub piasków gliniastych lekkich – żytniego słabego kompleksu glebowo-rolniczego i żytniego dobrego kompleksu glebowo-rolniczego. Lokalnie występują gleby kompleksu żytniego bardzo dobrego, wykształcone z piasków gliniastych mocnych zalegających na glinach.

Na niezainwestowanych terenach doliny Nidy i dolin bocznych duży udział przestrzenny mają gleby pochodzenia organicznego wykształcone na torfach, są one w dużej części zabagnione – prawdopodobnie głównie w wyniku naturalnych procesów obniżania powierzchni odwodnionych torfów. Natomiast zalegające w dolinach gleby murszowo-mineralne (na glinie lub piaskach) zwykle pełnią rolę użytków łąkarskich.

Zieleń wysoka na terenie miasta reprezentowana jest głównie przez zadrzewienia przydrożne i parkowe. Lokalnie, na obrzeżach znajdują się małe zagajniki leśne, głównie sosnowe.

I.1.C. Flora i fauna.

Lesistość terenów gminy jest wysoka - wynosi około 50 %. Stawia to gminę w rzędzie gmin o wysokiej lesistości (lesistość średnia dla województwa warmińsko-mazurskiego wynosi około 30 %).

Lasy i grunty leśne na terenie gminy wchodzą w skład 2 nadleśnictw. Lasy i grunty leśne w pasie wschodnim gminy administruje Nadleśnictwo Jedwabno, w pozostałej części Nadleśnictwo Nidzica. Lasy gminy Nidzica nie są zbyt mocno rozdrobnione, większość drzewostanów skupiona jest w dużych kompleksach leśnych Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej, w północno-wschodniej części obszaru gminy. Mniejsze kompleksy, położone wśród pól i nieużytków, nie połączone z innymi lasami, to przeważnie zalesienia na gruntach porolnych.

Zgodnie z danymi z *Programu ochrony przyrody Nadleśnictwa Nidzica* dominującym siedliskiem na terenie Nadleśnictwa, w tym i na terenach leśnych Nadleśnictwa znajdujących się w granicach gminy Nidzica, jest las mieszany świeży (około czterdziestu procent), a następnie bór mieszany świeży (około trzydziestu kilku procent). Ponadto większe powierzchnie (kilkanaście procent) zajmuje siedlisko boru świeżego. Lokalnie występują siedliska lasu świeżego, lasu mieszanego wilgotnego oraz olsu, przy czym zajmują one niewielkie powierzchnie (poniżej kilku procent). Poniżej procenta powierzchni zajmują siedliska lasu wilgotnego, lasu mieszanego bagiennego, boru mieszanego bagiennego, boru mieszanego wilgotnego. Gatunkami lasotwórczymi tworzącymi drzewostany są sosna, modrzew, świerk, buk, grab, dąb, klon, jesion, brzoza, olcha czarna i szara, topola osika oraz lipa. Największy udział mają gatunki iglaste (około 89 %), natomiast gatunki liściaste zajmują około 11% powierzchni leśnej. Dominującym gatunkiem, budującym drzewostan, jest sosna zwyczajna (ponad 88%).

W Nadleśnictwie Jedwabno, zgodnie z danymi *Programu ochrony przyrody Nadleśnictwa Jedwabno,* siedliskami zajmującymi największe powierzchnie są bór świeży, bór mieszany świeży oraz las mieszany świeży oraz bór mieszany świeży. Dominującym gatunkiem budującym drzewostan jest sosna (około 91%).

Wśród licznych roślin naczyniowych występujących w lasach powyższych Nadleśnictw występują rośliny objęte ścisłą ochroną gatunkową, w tym bagnica torfowa, bagno zwyczajne, dziewięćsił bezłodygowy, kruszczyk błotny, lilia złotogłów, malina moroszka, naparstnica zwyczajna, orlik pospolity, łuskiewnik różowy, mącznica lekarska, pływacz mniejszy, pomocnik baldaszkowy, przylaszczka pospolita, rosiczka okrągłolistna, sasanka łąkowa, storczyk krwisty, turzyca bagienna, wawrzynek wilcze łyko, wełnianka delikatna, widłak goździsty, widłak jałowcowaty, widłak spłaszczony. Ponadto zanotowano występowanie roślin objętych częściową ochroną gatunkową, w tym barwinek pospolity, bluszcz pospolity, grążel żółty, grzybienie białe, kalina

koralowa, kocanki piaskowe, konwalia majowa, kopytnik pospolity, kruszyna pospolita, marzanka wonna, pierwiosnka lekarska, porzeczka czarna, turzyca piaskowa.

Fauna gminy, w związku z występowaniem rozległych kompleksów leśnych, przecinających obszar gminy strumieni i rzek, które biorą tu swój początek, terenów bagiennych i rozlewisk, a także pól i łąk, jest bardzo bogata.

Płazy i gady na obszarze gminy występują dość licznie, reprezentowane są przez takie gatunki jak traszka zwyczajna, rzekotka drzewna, grzebiuszka ziemna, ropucha szara, ropucha zielona, ropucha paskówka, żaba wodna, żaba jeziorkowa, jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworódka, padalec zwyczajny, zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata. Na obszarze gminy występują również żółw błotny oraz kumak nizinny – są to zwierzęta znajdujące się w załączniku Dyrektywy Siedliskowej. Zinwentaryzowanym miejscem występowania żółwia błotnego są śródleśne oczka wodne w Leśnictwie Orłowo (oddz. 168, 181, 199). W związku z występowaniem żółwia błotnego nad jez. Orłowo Małe został utworzony tam rezerwat „Orłowo Małe".

W Nadleśnictwie Jedwabno występowanie żółwia błotnego zanotowano nad jez. Omulew, wyróżniono dwie strefy jego bytowania – strefa Czarny Piec oraz Dąb – Bagno Krzywek.

Występowanie kumaka nizinnego zanotowano w Leśnictwie Łyna (oddz. 315h).

Wszystkie wymienione wyżej gatunki gadów i płazów są objęte ścisłą ochroną.

Na omawianym obszarze stwierdzono występowanie trzech ssaków znajdujących się w załączniku Dyrektywy Siedliskowej. Są to bóbr, wilk i wydra.

Inwentaryzacja przeprowadzona w 2006 roku wykazała 36 stanowisk bobra w granicach Nadleśnictwa Nidzica. Zwierzęta te bytują wzdłuż całej rzeki Koniuszanki i w okolicach jeziora Koniuszyn oraz wzdłuż rzek Łyna nad jeziorem Krzyż, nad rowami melioracyjnymi i rozlewiskami. Na terenach Nadleśnictwa Jedwabno, będących w granicach gminy Nidzica, stanowiska bobrów zanotowano nad jeziorem Omulew, Czarne, Trzcinowe.

Miejscem występowania wydry są wszelkiego rodzaju zbiorniki wód słodkich, szczególnie o zalesionych brzegach. W Nadleśnictwie Nidzica, w obrębie gminy Nidzica, występowanie wydry zanotowano w następujących miejscach: staw we wsi Borowy Młyn, staw rybny we wsi Litwinki, wschodni brzeg jeziora Orłowo Duże, rzeka Łyna oraz jez. Kiernoz Mały i Kiernoz Duży, jez. Koniuszyn oraz teren wzdłuż linii brzegowej, jez. Bujaki, stawy rybne w okolicy Frąknowa.

Awifauna regionu również jest bogata. Między innymi znajdują tu miejsca bytowania: żurawia, bociana czarnego, orlika krzykliwego, bielika, łabędzia bielika, łabędzia czarnego, bociana białego, perkozka, nura czarnoszyjego.

Cześć terenów leśnych gminy Nidzica stanowią lasy ochronne, w tym lasy wodochronne oraz cenne fragmenty rodzimej przyrody i ostoje zwierząt.

Na terenie gminy Nidzica w lasach Nadleśnictwa Jedwabno są to głównie lasy wodochronne, zlokalizowane przede wszystkim wokół jezior: Omulew, Czarne, Trzcinowe, Dłużek. Lokalnie występują ostoje przyrody (Leśnictwo Dębowa Kępa oddz. 7 fragment 8 oraz oddz. 22).

W lasach administrowanych przez Nadleśnictwo Nidzica, znajdujących się na terenie gminy, występują lasy o statusie wodochronnym – głównie w dolinie rzeki Łyny oraz wokół jez. Kiernoz Mały oraz jezior Borówko oraz jeziorka we wsi Bujaki. Ponadto występują lasy chroniące środowisko przyrodnicze – w Leśnictwie Łyna oddz. 293 (kompleks leśny na północny zachód od Nidzicy), w Leśnictwie Więckowo oddz. 63 (kompleks leśny na wschód od Napiwody) oraz fragment oddz. 270 oraz 295 w Leśnictwie Jeleń na południowy wschód od jez. Koniuszyn.

Według inwentaryzacji przyrodniczej wykonanej w ramach *Raportu oddziaływania na środowisko parku wiatrowego w gminie Nidzica oraz gminie Kozłowo* sporządzonego przez Studio Doradztwa Środowiskowego Dorota Michalska w maju

2012 r. – dotyczącego przedsięwzięcia polegającego na budowie zespołu do 13 elektrowni wiatrowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (drogi dojazdowe, place montażowe i manewrowe) w rejonie miejscowości Frąknowo w gminie Nidzica oraz miejscowości Januszkowo i Michałki w gminie Kozłowo – omawiany teren to głównie teren użytkowany rolniczo, przekształcony przez człowieka. W miejscach przekształconych, nieużytkowanych rolniczo rozwijają się ruderalne zbiorowiska bylin i pnącza z klasy *Artemisietea vulgaris.* Wśród gatunków roślin występujących w tego typu zbiorowiskach są m.in. bylica piołun, pokrzywa zwyczajna, bniec biały, łopian pajęczynowaty, oset kędzierzawy, ostrożeń polny, nostrzyk żółty, wiesiołek dwuletni, rumianek pospolity, lnica pospolita, koniczyna polna. Niekiedy wśród pół znajdują się niewielkie enklawy łąk intensywnie użytkowanych, które tworzą m.in.: lucerna sierpowata, bodziszek łąkowy, szczaw zwyczajny, wyka płotowa, koniczyna biała, babka lancetowata, skrzyp polny, mniszek pospolity.
Wśród krajobrazu rolniczego wyróżniają się niewielkie enklawy lasów. Są to jednowiekowe, nasadzenia sosny zwyczajnej *Pinus sylvestris* na siedlisku grądu.
Reasumując w rejonie planowanej inwestycji występują na ogół pospolite gatunki roślin. Dotyczy to zwłaszcza jej części na terenie gminy Nidzica. Spośród nich jedynie grążel żółty Nuphar luteum, występujący w zbiornikach wodnych w północno - zachodniej części obszaru inwestycji objęty jest ochroną częściową.

Według przeprowadzonej inwentaryzacji ptaków na terenie planowanej inwestycji awifauna reprezentuje gatunki ptaków typowe dla krajobrazu rolniczego, lęgowe w obrębie upraw zbóż i roślin okopowych (skowronek *Alauda arvensis*, pliszka żółta *Motacilla flava*). Lokalna awifauna jest pozbawiona dużego udziału gatunków związanych ze środowiskiem wodnym, zaroślami, nieużytkami oraz łąkami.

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono 5 gatunków lęgowych, które są wymienione w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej, w tym na terenie gminy Nidzica:

1. błotniak stawowy Circus aeruginosus - lęgowy w obrębie zbiornika wodnego w pobliżu drogi głównej Warszawa – Olsztyn,
2. bocian biały Ciconia ciconia - gniazdo przy gospodarstwie rolnym we Frąknowie. Ptaki regularnie co roku odbywają tu lęgi.
3. lerka Lullula arboreta - 1 stanowisko na północ od Frąknowa na skraju lasu.

W promieniu 3 km od inwestycji nie stwierdzono pewnego gniazdowania gatunków wokół których wyznaczana jest strefa ochronna.

Podczas wczesnowiosennej migracji do najczęściej odnotowywanych ptaków należały: skowronek *Alauda arvensis*, gęsi (zbożowa *Anser fabalis*, białoczelna *Anser albifrons*, gęgawa *Anser anser*), żuraw *Grus grus*, czajka *Vanellus vanellus*.

Do głównych migrantów należały: zięba *Fringilla coelebs*), szpak *Sturnus*, żuraw *Grus grus,* grzywacz *Columba palumbus*, czajka *Vanellus vanellus*, gęsi *Anser sp.* (głównie gęgawa *Anser anser* oraz gęś zbożowa *Anser fabalis* i gęś białoczelna *Anser albifrons*), dymówka *Hirundo rustica*.

Korytarzem migracyjnym ptaków wróblowych Passeriformes był ciąg północ-południe nawiązujący do drogi krajowej Warszawa-Olsztyn. Ze względu na fakt, że jest to teren osadzony na obrzeżu większego kompleksu leśnego, część gatunków wędruje tu szeroką strefą (oprócz sąsiedztwa drogi Olsztyn-Warszawa, który na podstawie rocznych obserwacji można w pewnym stopniu uznać za trasę migracji).

Nie stwierdzono noclegowisk żurawia Grus grus w obrębie planowanej lokalizacji

W ramach wyżej wymienionego *Raportu* przeprowadzono również inwentaryzacje nietoperzy. Na podstawie analizy sonogramów łącznie na powierzchni planowanej farmy wiatrowej zarejestrowano 248 jednostek aktywności nietoperzy, należących do co najmniej 6 gatunków: borowca wielkiego *Nyctalus noctula*, karlika malutkiego *Pipistrellus pipistrellus*, mroczka późnego *Eptesicus serotinus*, karlika większego *Pipistrellus nathusii,* mroczka posrebrzanego *Vespertilio murinus* oraz nieoznaczonych nocków *Myotis sp*. Ponadto zarejestrowano 2 przeloty nieoznaczonych

karlików *Pipistrellus sp.* Wszystkie stwierdzone gatunki nietoperzy są objęte ochroną ścisłą, zapisami Konwencji Berneńskiej, Konwencji Bońskiej oraz Porozumienia o Ochronie Nietoperzy w Europie (EUROBATS). Są również umieszczone w Załączniku IV unijnej Dyrektywy Siedliskowej. Jeden gatunek, mroczka posrebrzanego, umieszczono w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt, w kategorii LC (najmniejszej troski; Wołoszyn 2001).

Według inwentaryzacji przyrodniczej wykonanej w ramach Raportu oddziaływania na środowisko budowy drogi ekspresowej S7 na odcinku Nidzica - Napierki sporządzonego przez zespół mgr A. Jamiołkowski, dr inż. I. Łaźniewska, mgr inż. J. Łaźniewski, na terenie objętym inwentaryzacją, nie stwierdzono występowania gatunków roślin wymienionych w załącznikach do Dyrektywy Siedliskowej. Wśród gatunków objętych ochroną ścisłą zanotowano występowanie kukułki krwistej, a ochroną częściową kruszyny pospolitej.

Siedliskiem priorytetowym objętym ochroną w ramach dyrektywy siedliskowej Natura 2000 oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2001 r. w sprawie określenia rodzaju siedlisk podlegających ochronie, występującym na terenie objętym badaniami, jest łęg olszowy (Fraxino-Alnetum).

Wśród płazów zinwentaryzowano następujące gatunki ropucha szara, żaba moczarowa, żaba trawna, żaba jeziorowa, żaba wodna. Wszystkie stwierdzone gatunki są ścisłą ochrona gatunkową. Najliczniej występowały ropucha szara i żaba trawna, są to najpospolitsze gatunki występujące w Polsce. Natomiast wśród gadów: jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, padalec.

Awifauna terenu to 93 gatunki ptaków, wśród których 11 gatunków to gatunki chronione w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 – wymienione w załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG. Są to bielik, lerka, derkacz, gąsiorek, bocian biały, ortolan, trzmielojad, błotniak stawowy, żuraw, bocian czarny, rybitwa czarna.

I.1.D. Wody powierzchniowe.

Przez gminę Nidzica przebiega dział wodny pierwszego rzędu oddzielający dorzecze Wisły od dorzecza Pregoły. Dział ten oddziela położony w północnej części gminy nieduży obszar odwadniany przez rzekę Łynę (będącą prawostronnym dopływem Pregoły) od pozostałych terenów, włączonych – poprzez systemy rzek Omulew i Wkra (Nida) oraz Orzyc – do dorzecza Wisły. Należąca do dorzecza Pregoły rzeka Łyna ma swoje źródła na terenie gminy Nidzica w pobliżu miejscowości Łyna. Rzeka Łyna na terenie gminy przyjmuje dwa niewielkie dopływy: Wólkę i Strugę Witramowską. W jej dorzeczu, w granicach opracowania, leżą niewielkie jeziora: Kiernoz Mały, Wólka, Bolejny, Bujaki, Borówko, Krzyż i Orłowo Wielkie.

Blisko zachodniej granicy gminy Nidzica położone są źródła rzeki Nidy. Rzeka Omulew wypływa z jeziora Omulew.

Głównymi rzekami przepływającymi przez teren gminy Nidzica są rzeki Łyna i Nida. Większym ciekiem jest również rzeka Koniuszyn, będąca dopływem jez. Omulew.

Rzeka Łyna ma swoje źródła w granicach gminy, w pobliżu miejscowości Łyna. Rzeka płynie na północ i przy granicy z gminą wpada do jez. Brzeźno (graniczącego z gminą).

Rzeka Nida przepływa przez południowo-zachodnią część gminy, przepływając przez miasto Nidzicę.

Rzeka Koniuszyn, jest dopływem jeziora Omulew, przepływa przez jezioro Koniuszyn. W jej zlewni znajdują się duże obszary bezodpływowe, tzn. pozbawione odpływu powierzchniowego. Odwodnienie tych obszarów odbywa się drogą podziemną.

Największe możliwości odbioru ścieków ma rzeka Omulew poniżej jeziora Omulew i Nida (Wkra) poniżej Nidzicy. Ich przepływy średnie niskie wynoszą odpowiednio 0,52 i 0,13 m^3/sek.

Jeziora występują głównie w północno-wschodniej części gminy. Południowo-zachodnia część obszaru gminy (dorzecze Wkry i fragment dorzecza rzeki Orzyc) położone są poza zlewnią jezior. Największym jeziorem znajdującym się w granicach gminy jest jezioro Omulew. Powierzchnia zwierciadła wody wynosi około 509 ha, głębokość maksymalna 32,5 m, głębokość średnia 4,3 m, powierzchnia zlewni całkowitej zbiornika 168,5 km^2.

Ponadto w granicach gminy znajdują się takie jeziora jak: jez. Dłużek, jez. Trzcinowe, jez. Czarne, jez. Stryjewko, jez. Koniuszyn, jez. Kiernoz Mały, jez. Mały Maróz, jez. Orłowo Wielkie, Bujaki, Borówko, Bolejny, Wólka.

Do granic gminy przylegają jez. Brzeźno oraz jez. Kiernoz Wielki.

Zestawienie charakterystycznych parametrów większych jezior (wg portalu jeziora.pl)

Lp	Nazwa jeziora	Powierzchnia w ha	Głębokość w m średnia / maksymalna
Jeziora w granicach gminy			
1	Omulew	509	4,3 / 32,5
2	Czarne	50,7	1,4 / 3,8
3	Kiernoz Mały	54	3 / 11,5
4	Borówko	36	6/17
5	Bujaki	23	3/5,6
6	Orłowo Wielkie	21	9
7	Koniuszyn	-	-/-
8	Dłużek	11,5	-/-
9	Wólka	16,2	6,4/17,4
10	Bolejny	11	2/4
11	Stryjewko	-	-/-
12	Mały Maróz	-	-/-
Jeziora przylegające do granic gminy			
13	Kiernoz Wielki	85	3 / 15,5
14	Brzeźno	-	-/-

Wododziałowe położenie obszaru gminy Nidzica znajduje odzwierciedlenie w podziale na liczne jednolite części wód powierzchniowych (JCWP). Północno-zachodnia część obszaru gminy znajduje się w regionie wodnym Łyny i Węgorapy. Pozostała część obszaru gminy pozostaje w regionie wodnym środkowej Wisły. Obowiązują Plany Gospodarowania Wodami odpowiednio na obszarze dorzecza Pregoły (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Pregoły) i na obszarze dorzecza Wisły (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły).

Północno-zachodnia część obszaru gminy (pozostająca w dorzeczu Pregoły) jest to rzeczne JCWP *Łyna do dopływu z jeziora Jełguń (Jełguńskie)* (PLRW 70002558435). Jest to JCWP naturalna. Ocena stanu: dobry Nie jest zagrożona nieosiągnięciem celów Ramowej Dyrektywy Wodnej.

W obrębie powyższego rzecznego JCW na terenie gminy Nidzica leży jeziorna JCWP *Kiernoz Mały* (PLLW30370). Jest to JCWP naturalna. Jest zagrożona nieosiągnięciem celów RDW.

Większość południowej i zachodniej części obszaru gminy znajduje się w zlewni Wkry.

Dominująca przestrzennie część tych terenów (wraz z miastem Nidzica) należy do rzecznego JCWP *Wkra od źródeł do dopływu Zagrzewa* (PLRW 200017268189). Jest to JCWP naturalna. Ocena stanu: zły. Nie jest zagrożona nieosiągnięciem celów Ramowej Dyrektywy Wodnej.
Fragment zachodni tej zlewni – w rejonie Łysakowa – położony jest w zlewni Szkotówki i należy do rzecznego JCWP *Szkotówka od źródeł do Lipowskiej Strugi z jeziorem Kownackim* (PLRW 2000226829). Jest to JCWP naturalna. Ocena stanu: zły. Nie jest zagrożona nieosiągnięciem celów Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Północno-wschodnia część obszaru gminy (pozostająca w dorzeczu rzeki Omulew) jest to rzeczne JCWP *Omulew od źródeł do Czarnej Rzeki* (PLRW 2000252654169). Jest to JCWP naturalna. Ocena stanu: dobry. Nie jest zagrożona nieosiągnięciem celów Ramowej Dyrektywy Wodnej. W obrębie powyższego rzecznego JCW znajdują się na terenie gminy jeszcze trzy jeziorne JCWP. Są to :
Jeziorne JCWP *Omulew* (PLLW30281). Jest to JCWP naturalna. Ocena stanu: zły. Zagrożona nieosiągnięciem celów RDW. Na jeziorach zanieczyszczenia kumulują się głównie w osadach dennych, które w jeziorach eutroficznych są źródłem związków biogennych oddawanych do jezior jeszcze przez wiele lat po ustaniu ich zanieczyszczania.
Jeziorne JCWP *Trzciano (Trzcinowe, Trzcianno, Trzcianne*) (PLLW30284). Jest to JCWP naturalna. W aktualnym PGW brak oceny stanu. Niezagrożona nieosiągnięciem celów RDW.
Jeziorne JCWP *Czarne* (PLLW30285). Jest to JCWP naturalna. W aktualnym PGW brak oceny stanu. Zagrożona nieosiągnięciem celów Ramowej Dyrektywy Wodnej

Równoleżnikowo rozciągnięty pas obszaru w środkowej części gminy (od Wietrzychowa, poprzez Napiwodę do miejscowości Wały) objęty został jednym rzecznym JCWP *Struga Baranowska* (PLRW 2000172658529). (Chociaż część zachodnia tego pasa jest obszarem bez odpływu powierzchniowego i ciąży poprzez Koniuszankę do zlewni rzeki Omulew, a jej część wschodnia z właściwą Strugą Baranowską leży w zlewni rzeki Orzyc). Jest to JCWP naturalna. Ocena stanu: zły. Zagrożona nieosiągnięciem celów Ramowej Dyrektywy Wodnej

Pozostałe dwa fragmenty obszaru gminy w jej części południowo-wschodniej znajdują się w zlewni dopływów rzeki Orzyc.

Teren w rejonie osady Módłki leży w rzecznym JCWP *Dopływ z Jabłonowa z jeziorem Zawadzkim* (PLRW 200017265829). Jest to JCWP naturalna. Ocena stanu: zły. Zagrożona nieosiągnięciem celów Ramowej Dyrektywy Wodnej
Teren w rejonie Piotrowic leży w rzecznym JCWP *Borowianka* (PLRW 2000172658189). Jest to JCWP naturalna.. Ocena stanu: zły. Zagrożona nieosiągnięciem celów Ramowej Dyrektywy Wodnej

I.1.D.a) *Wody powierzchniowe miasta Nidzica.*

Teren miasta znajduje się w zlewni rzeki Wkry, zwanej na tym odcinku Nidą, poza zlewnią pojezierną. Rzeka Nida przepływa południkowo przez centrum miasta. Rzeka płynie uregulowanym korytem o szerokości około 6-10 m. Oprócz Nidy wody powierzchniowe występują w ciekach i rowach do niej dopływających, a także w nielicznych zbiornikach wodnych wykopanych w dolinach z wodą zaskórną. Odwodnienie odbywa się głównie drogą podziemną, a częściowo poprzez spływ powierzchniowy.

I.1.E. Wody podziemne.

W odniesieniu do wód podziemnych północno-zachodnia część obszaru gminy znajduje się w regionie wodnym Łyny i Węgorapy. Jest to fragment jednolitej części wód

podziemnych (JCWPd) o kodzie: PLGW720020. Według Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Pregoły Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Pregoły) ocena stanu ilościowego dla tego JCWPd określona została jako: *dobra*; ocena stanu chemicznego: *dobra*; ocena ryzyka: *niezagrożona.*

Pozostała część obszaru gminy pozostaje w regionie wodnym środkowej Wisły. Południowo-zachodnia część obszaru gminy wraz z miastem Nidzica (zlewnia Wkry) jest fragmentem jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) o kodzie: PLGW230049. Natomiast pozostała część obszaru gminy (zlewnia rzek: Omulew i Orzyc) to fragment jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) o kodzie: PLGW230050. Według Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły) dla obydwu tych JCWPd ocena stanu ilościowego: *dobra*; ocena stanu chemicznego: *dobra*; ocena ryzyka: *niezagrożona.*

Warunki zaopatrzenia w podziemną wodę do celów pitnych i gospodarczych są na terenie gminy generalnie bardzo korzystne. Według map hydrogeologicznych Polski w skali 1:50 000, arkusz Nidzica i Narzym, Olsztynek, Muszaki, Jedwabno (PIG W-wa 1998 – 2002 r.) na większości jej terenów średnie wydajności potencjalnej studni wierconej przekraczają 70 m^3/godz. Nieco mniejsze (30-50 m^3/godz.) są na terenach na południowy wschód od Nidzicy. Także północno-wschodnia część obszaru gminy jest pod tym względem uboższa – wydajności potencjalnej studni wierconej są tam zróżnicowane w zakresie 10-60 m^3/godz.

Głównym wodonoścem są piaszczysto-żwirowe wodnolodowcowe osady czwartorzędowe, zalegające na głębokościach kilku do kilkudziesięciu metrów.
Na dużych obszarach gminy jest to poziom przypowierzchniowy tych osadów, nie chroniony, lub słabo chroniony przed zanieczyszczeniami z powierzchni. Według wyżej wymienionych map hydrogeologicznych, poziom główny wód podziemnych charakteryzuje się niską odpornością przed zanieczyszczeniami z powierzchni. W zależności od rodzaju pokrycia powierzchni (las, rola, tereny zainwestowane), stopień zagrożenia tych wód określany jest jako średni, wysoki lub bardzo wysoki.
Tereny, gdzie poziom główny wód podziemnych charakteryzuje się średnią odpornością przed zanieczyszczeniami z powierzchni to południowo-wschodnia część obszaru gminy i tereny w jej północnym pasie. Stopień zagrożenia tych wód określany jest jako niski.

W roku 2010 wykonana została Dokumentacja hydrogeologiczna ustalająca zasoby wód podziemnych zlewni Wkry z bezpośrednią zlewnią Wisły – POLGEOL S.A. W-wa 2010 r. Z dokumentacji tej, zatwierdzonej przez Ministra Środowiska, wynika, że w rejonie Nidzicy występuje znaczna nadwyżka zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych nad ich aktualnym poborem. Pobór ten jest 10 razy mniejszy od zasobów dyspozycyjnych. Wobec tego zasoby wód podziemnych nie stanowią ograniczenia dla rozwoju gminy.

Te korzystne warunki hydrogeologiczne oparte o wrażliwy na zanieczyszczenia poziom wodonośny, znalazły odzwierciedlenie podczas wstępnej kwalifikacji w latach 80-tych ubiegłego wieku takich terenów do tzw. *Głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce*. Południowa i zachodnia część obszaru gminy została zaliczona do Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 214 „Działdowo”.

W roku 2013 sporządzona została „Dokumentacja hydrogeologiczna określająca warunki hydrogeologiczne w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 214 – Zbiornik Działdowo”. Dokumentację sporządziło Przedsiębiorstwo Geologiczne w Warszawie, a w roku 2014 zatwierdził ją Minister Środowiska.
W Dokumentacji zaprojektowano utworzenie obszaru ochronnego GZWP nr 214,

obejmującego rejon Doliny Nidy od Załusek do północnej części miasta Nidzica włącznie. Powierzchnia tego projektowanego obszaru ochronnego wynosi 17 km^2. Wody podziemne tej części zbiornika zostały określone jako bardzo podatne na zanieczyszczenia (czas przesiąkania poniżej pięciu lat). Przeważającą część projektowanego obszaru ochronnego stanowią grunty rolne ze znacznym udziałem łąk i pastwisk. W jego części południowo-wschodniej znajduje się zabudowa miasta Nidzica oraz wyznaczona jest podstrefa Warmińsko-Mazurskiej Strefy Ekonomicznej.
Zgodnie z art. 141 Prawa Wodnego obszar ochronny zbiornika wodnego ustanawia wojewoda w drodze aktu prawa miejscowego. Omawiana Dokumentacja hydrogeologiczna GZWP nr 214 zawiera propozycje zakazów, nakazów i ograniczeń w sposobie użytkowania gruntów na wyznaczonym obszarze ochronnym GZWP nr 214. (Są one omówione w dalszej części opracowania).
Wstępna kwalifikacja *Głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce* z lat 80-tych ubiegłego wieku objęła też wielkoprzestrzenny obszar dookoła Warszawy (o powierzchni ponad 50 tys. km^2). Na tym obszarze wyznaczono *GZWP nr 215 Subniecka Warszawska*. Jest to zbiornik porowy w osadach trzeciorzędowych na znacznych głębokościach (średnia głębokość ujęć to 160 m). Jego wydajność jednostkowa jest mała. Zbiornik ten nie został do tej pory udokumentowany. Nie wymaga ochrony ze względu na dobrą izolację od powierzchni. Przestrzennie obejmuje on gminę Nidzica prawie w całości, oprócz skrajnego północnego jej pasa.

Wody mineralne.

Na obszarze województwa warmińsko - mazurskiego występują wody chlorkowo-sodowe. Część województwa, w której leży gmina Nidzica określana jest jako obszar stosunkowo perspektywiczny pod względem występowania wód mineralnych o znaczeniu leczniczym. Z ogólnej budowy geologicznej rejonu wynika, że zalegania solanek o znaczeniu leczniczym i mineralizacji ogólnej rzędu 30-50 g/l można się spodziewać w osadach jurajskich, na głębokościach zbliżonych do 1,3 – 1,5 km. Spodziewać się należy wód mineralnych pospolitych, nadających się głównie do kąpieli leczniczych i rekreacyjnych.

Energia geotermalna.

Możliwości wykorzystania energii geotermalnej, przy obecnej technice, istnieją już od głębokości kilku metrów, gdzie temperatura środowiska wodnego i skalnego jest stabilna i wynosi kilka stopni Celsjusza. Wraz ze wzrostem głębokości temperatura się podnosi i na głębokości około 2,1 km jest rzędu 40° C. Takich temperatur można się spodziewać w najgłębszych skałach osadowych na terenie gminy Nidzica.

Wykorzystanie energii wód geotermalnych, występujących w rejonie gminy Nidzica wymagać będzie zastosowania pomp cieplnych. Dotyczy to również tych wód najcieplejszych.

I.1.E.a) *Wody podziemne miasta Nidzica.*

Ponieważ w budowie przypowierzchniowych gruntów dominują osady piaszczyste, pierwszy poziom wód podziemnych jest szeroko rozpowszechniony i tworzy na ogół jednolite zwierciadło wody. Woda w tej warstwie wodonośnej przepływa od terenów wysoczyznowych w kierunku doliny Nidy, jako że lustro wody jest nachylone od terenów wysoczyznowych w kierunku doliny Nidy. Na wysoczyźnie zwierciadło wody zalega na głębokościach kilkunastu do dwudziestu kilku metrów, a w dolinie Nidy – płytko pod powierzchnią terenu. Miejscami, w najniższych partiach doliny są to wody zaskórne – zalegające na głębokości kilkudziesięciu centymetrów poniżej powierzchni.

Ten poziom wodonośny buduje miąższa i rozległa warstwa wodonośna, tworząca zbiornik o dużych zasobach wody podziemnej. Ta warstwa wodonośna generalnie nie jest w naturalny sposób izolowana od powierzchni i w związku z tym jest narażona na

zanieczyszczenia.

Wykonane w tym wieku badania stwierdziły takie zanieczyszczenia w kilku miejscach. W studni na terenie zakładu przetwórstwa drzewnego w Piątkach woda zawierała ponadnormatywną ilość chlorków. Prawdopodobnie jest to wynikiem składowania dawniej na tym terenie soli do zimowego utrzymania dróg.

Na terenie Zakładu Gospodarki Cysternami stwierdzono skażenie środowiska gruntowo-wodnego produktami naftowymi.

Studnie ujęcia miejskiego w Nidzicy ujmują głębsze partie tej warstwy wodonośnej, izolowane częściowo osadami o słabej przepuszczalności, co czyni je bardziej odpornymi na zanieczyszczenia z powierzchni.

Niemniej w połowie 2015 roku na ujęciu wody przy ul. Wyborskiej, pobierającej wodę z głębokości ponad 100 m, zidentyfikowano zanieczyszczenie wód ujęcia substancją o nazwie *trichloroeten*.

Według Mapy hydrogeologicznej Polski w skali 1:50 000, arkusz Nidzica (PIG W-wa 2002 r.), poziom główny wód podziemnych w rejonie Nidzicy charakteryzuje się niską odpornością przed zanieczyszczeniami z powierzchni. Stopień zagrożenia tych wód określany jest jako bardzo wysoki.

W sporządzonej roku 2013 „Dokumentacji hydrogeologicznej określającej warunki hydrogeologiczne w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 214 – Zbiornik Działdowo" północną część miasta Nidzica włączono do projektowanego obszaru ochronnego GZWP nr 214, ponieważ wody podziemne tej części zbiornika zostały określone jako bardzo podatne na zanieczyszczenia.

I.1.F. Klimat.

Klimat obszaru gminy Nidzica, podobnie jak klimat Polski, odznacza się dużą różnorodnością i zmiennością typów pogody. Związane jest to z przemieszczaniem się frontów atmosferycznych i częstą zmiennością mas powietrza.

Zgodnie z regionalizacją agroklimatyczną Polski R. Gumińskiego obszar gminy Nidzica położony jest w dwóch dzielnicach klimatycznych: bydgoskiej i mazurskiej. Przy czym przeważająca część gminy należy do dzielnicy agroklimatycznej mazurskiej, jedynie niewielkie zachodnie fragmenty gminy do dzielnicy bydgoskiej. Granica między obydwoma dzielnicami przebiega wzdłuż zachodnich podnóży Garbu Lubawskiego. Temperatura powietrza na wyniesieniach Garbu Lubawskiego jest średnio o 1 stopnia Celsjusza niższa, a wilgotność jest zdecydowanie wyższa niż w regionach położonych na zachód od nich.

Średnie roczne zachmurzenie w rejonie Nidzicy mieści się w zakresie 6,5 do 7 (w skali 1-10). Średnie zachmurzenie stycznia nie przekracza 8, a w lipcu wynosi od 5,5 do 6,5. W lipcu uwidacznia się różnica między mniej zachmurzoną północą gminy (5,5 – 6,5), i bardziej zachmurzonym południem (6 – 6,5). Średnia liczba godzin ze słońcem w ciągu doby wynosi od 4,2 do 4,8.

Średnie roczne temperatury powietrza są w północno-wschodniej części gminy są niższe (6-7 st.C) niż w pozostałej jej części (7-8 st.C). W styczniu zaznacza się jednostopniowa różnica pomiędzy zachodnimi krańcami gminy (około 3 st.C) a pozostałym obszarem (około 4 st.C). W lipcu w całej gminie średnia temperatura powietrza mieści się w granicach od 17 do 18 st.C . Cechą charakterystyczną warunków termicznych rejonu Nidzicy są wyraźnie niższe niż na obszarach położonych na zachód i na południe od niego, temperatury minimalne.

Średnia suma rocznego opadu, na przeważającej części obszaru, mieści się w zakresie od 550 do 600 mm. Jedynie w północno-wschodniej części gminy sumy roczne wzrastają do ponad 600 mm. Największe opady, podobnie jak w całej Polsce, występują w lipcu. Liczba dni z opadem większym od 0,1 mm waha się w granicach od

160 do 180 dni w części północno-wschodniej oraz od 140 do 160 dni w niewielkim południowo-zachodnim fragmencie gminy.

W północno-wschodnim fragmencie gminy liczby dni z opadem śniegu (powyżej 45 dni) oraz z pokrywą śnieżną (około 100 dni), są większe od obserwowanych w pozostałych częściach – o około 5 dni w przypadku opadu śniegu i nawet o 10 dni w przypadku trwałości pokrywy śnieżnej.

Postępujące globalne zmiany klimatyczne powodują, że opisana powyżej charakterystyka warunków klimatycznych obszaru gminy i miasta Nidzica ulega stopniowym zmianom, głównie w zakresie wzrostu temperatury, skutkującego bezpośrednio na ilość opadów śniegu oraz czasu jego zalegania, ale także zmieniające prawdopodobnie inne parametry klimatyczne.

Na klimat lokalny ma wpływ rzeźba terenu. Obniżenia terenowe przyczyniają się do zalegania chłodnego, wilgotnego powietrza, dużych wahań dobowych temperatury, mniejszych prędkości wiatrów, występowania przymrozków wczesną jesienią. Topoklimat terenów wyniesionych jest na ogół bardziej sprzyjający pobytowi ludzi. Cechą ujemną jest narażenie na działanie silnych wiatrów w kulminacjach pagórków.

Obszary leśne w znaczny sposób oddziaływają na warunki klimatyczne i zdrowotne terenów bezpośrednio przyległych. Zmniejszają dobowe amplitudy temperatury, powodują znaczne wyciszenie prędkości wiatrów oraz wzbogacają powietrze w olejki eteryczne i fitoncydy.

Ponadto na klimat lokalny wpływa także występowanie akwenów wodnych. Zasięg i intensywność oddziaływania jezior na mikroklimat zależy w dużej mierze od kierunku wiatru oraz wielkości zbiorników wodnych. Wiatr z lądu (już przy małej prędkości) eliminuje wpływ jeziora na mikroklimat wybrzeża i odwrotnie: na brzegu jeziora wystawionym na działanie wiatru od strony jeziora obserwuje się ten wpływ wyraźnie i w zasięgu kilkudziesięciu metrów. Przy czym oddziaływanie klimatyczne akwenów gminy przejawia się wyraźniej w wilgotności powietrza niż w temperaturze ze względu na stosunkowo niedużą powierzchnię większości jezior.

I.1.F.a) *Klimat miasta Nidzica.*

Na początku II połowy ubiegłego wieku w Nidzicy czynna była stacja meteorologiczna. Położona była w obrębie doliny Nidy. W oparciu o wyniki pomiarów tej stacji i stacji w Działdowie i Szczytnie, w opracowaniu fizjograficznym ogólnym dla miasta Nidzicy z 1970 roku, dokonano oceny terenu pod względem klimatyczno-zdrowotnym.

- Średnia roczna temperatura w rejonie Nidzicy wynosi około 6,4^{0}C. Średnia liczba dni gorących (powyżej 25^{0}C) wynosi ok. 30. Średnia liczba dni mroźnych (poniżej 0^{0}C) wynosi około 50.
- Średnia roczna suma opadów nie przekracza 550 mm. Największe są latem - w lipcu, a najmniejsze zimą – w lutym. 60% sumy rocznej opadów przypada na okres wegetacyjny. Najwięcej dni pochmurnych występuje późną jesienią i zimą (w grudniu), a najmniej wczesnym i późnym latem (w czerwcu i we wrześniu). Zachmurzenie generalnie jest większe w okresie późnej jesieni i zimą, mniejsze w pozostałych porach roku.
- W ciągu roku dominującymi są cisze. Obok cisz najczęściej notuje się wiatry południowo – zachodnie, północno-zachodnie i zachodnie. Częstość wiania wiatrów z pozostałych kierunków jest mniejsza - nie przekracza 10%. Charakterystyczne jest występowanie dość znacznej liczby dni z wiatrem silnym.

W związku z globalnymi zmianami klimatycznymi dane powyższe ulegają stopniowym zmianom, w szczególności związanymi ze wzrostem temperatur.

Na klimat lokalny ma wpływ rzeźba terenu.

Na ogół dobre warunki klimatyczne dla przebywania ludzi występują na terenach wysoczyznowych. Charakteryzują się one mało zróżnicowanymi warunkami termicznymi i wilgotnościowymi. Są to obszary dobrze, a lokalnie nadmiernie przewietrzane. W ich obrębie występuje małe prawdopodobieństwo tworzenia się mgieł. Lokalnie w niezbyt głębokich zagłębieniach oraz w dolnych partiach zboczy – głównie o ekspozycji północnej – mogą wystąpić okresowo zwiększone dobowe amplitudy temperatury oraz wilgotności powietrza.

Na stokach wysoczyzn klimat lokalny modyfikowany jest konfiguracją terenu i ekspozycją zboczy. Zbocza o wystawie północnej są zimniejsze, mniej słoneczne – szczególnie w okresie jesienno - zimowym. Natomiast zbocza o wystawie południowej odznaczają się bardzo korzystnymi warunkami solarnymi.

Mniej korzystne warunki klimatyczne do pobytu ludzi występują na obszarach doliny rzeki Nidy, a niekorzystne szczególnie w jej niskich i bardzo niskich partiach. Charakteryzują się one niekorzystnymi warunkami termicznymi i wilgotnościowymi. Występuje tendencja do okresowej stagnacji chłodnego i wilgotnego powietrza oraz duże prawdopodobieństwo przygruntowych przymrozków, jak również częste zaleganie mgieł. Są to tereny na ogół niedostatecznie przewietrzane.

I.1.G. Złoża kopalin i tereny górnicze.

Gmina Nidzica należy do stosunkowo bogatych w złoża kruszywa naturalnego – piaski i żwiry. Duże złoża, o genezie sandrowej, występują w północnej i środkowej części obszaru gminy. Należą do nich złoża Bolejny i Wietrzychowo. Nie są one eksploatowane głównie ze względu na konflikt środowiskowy. Specyfiką części południowej gminy są natomiast na ogół złoża mniejsze W ostatnich latach w tej części obszaru gminy udokumentowanych zostało kilka dość dużych złóż kruszywa naturalnego (głównie w rejonie miejscowości Kanigowo, Szerokopaś i Olszewo), co wiązać należy ze wzrostem zapotrzebowania na tą kopalinę – związanym głównie z budową drogi ekspresowej nr 7. Niemal wszystkie, z kilkunastu eksploatowanych złóż, położone są w pobliżu tej drogi.

Wśród dość dużej ilości obszarów torfowych, udokumentowano dość duże złoża tej kopaliny w sąsiedztwie miasta Nidzica (w obrębie Nibork) i mniejsze – w rejonie Frąknowa. Dwa z trzech tych złóż są objęte koncesją umożliwiającą ich wydobycie.

Na północnym skraju gminy udokumentowane są złoża kredy jeziornej: „Malinowo pole II” – którego część leży już w gminie Olsztynek i „Malinowo III”. Są one nieeksploatowane z uwagi na obecnie małe zapotrzebowanie na tą kopalinę i ze względu na konflikt środowiskowy.

W ubiegłym wieku, w pobliżu miejscowości Waszulki wydobywano też iły zastoiskowe, z których produkowano wyroby ceramiki budowlanej. Opłacalne do wydobycia zasoby zostały wyeksploatowane.

W czasach przedwojennych prowadzone było podziemne wydobycie węgla brunatnego w okolicach Orłowa. Pozostałe zasoby są obecnie nieopłacalne do wydobycia.

Tereny górnicze ustanowione zostały dla szesnastu złóż kruszywa naturalnego i dla dwóch złóż torfu, wyodrębnionych w poniższej tabeli. Są one objęte koncesjami zezwalającymi na ich wydobywanie.

Wykaz udokumentowanych złóż kopalin z terenu gminy Nidzica; zasoby wg stanu na 31.XII.2020 r. (według „Bilansu złóż kopalin i wód podziemnych w Polsce”.)

Nazwa złoża	Kopalina	Miejscowość	Zasoby wg stanu na 31	Uwagi: **K** - złoże objęte terenem górniczym i

			XII 2020 r.	koncesją na wydobywanie;
1	2	3	4	5
Kruszywo naturalne (piaski i żwiry) – zasoby w tys. ton				
Bolejny	Kruszywo naturalne	Bolejny	7 534	Natura 2000 i Obszar Chronionego Krajobrazu
Kanigowo	- „ -	Kanigowo	77	
Kanigowo III	- „ -	Kanigowo	1 057	
Kanigowo IV	- „ -	Kanigowo	31	**K** (wg OUG i Midas)
Kanigowo V	- „ -	Kanigowo	124	**K** (wg OUG i Midas)
Kanigowo VI	- „ -	Kanigowo	327	**K (**wg OUG i Midas)
Kanigowo VII	- „ -	Kanigowo	8 884	**K: Kanigowo VIIA** (wg OUG i Midas)
Kanigowo VIII	- „ -	Kanigowo	2 584	**K** (wg OUG i Midas)
Kanigowo IX	- „ -	Kanigowo	311	
Kanigowo X	- „ -	Kanigowo	405	
Kanigowo XI	- „ -	Kanigowo	1 034	**K** (wg OUG i Midas)
Kanigowo XII	- „ -	Kanigowo	456	**K** (wg OUG i Midas)
Kanigowo XIII	- „ -	Kanigowo	191	**K** (wg OUG i Midas)
Kanigowo XIV	- „ -	Kanigowo	354	**K** (wg OUG i Midas)
Nidzica	- „ -	Nidzica	734	
Olszewko	- „ -	Olszewko	3	
Olszewko I	- „ -	Olszewko	331	**K** (wg OUG i Midas)
Olszewo	- „ -	Olszewo	366	**K** (wg OUG i Midas)
Olszewo I	- „ -	Olszewo	1 172	
Olszewo II	- „ -	Olszewo	218	**K**(wg OUG i Midas)
Pawliki	- „ -	Pawliki	452	**K** (wg OUG i Midas)
Piątki	- „ -	Piątki	96	
Szerokopas II	- „ -	Szerokopaś	561	
Szerokopaś III	- „ -	Szerokopaś	2 964	
Szerokopaś IV	- „ -	Szerokopaś	2 367	
Tatary	- „ -	Tatary	193	
Waszulki II	- „ -	Waszulki	1 834	**K** (wg OUG i Midas)
Waszulki III	- „ -	Waszulki	2 572	**K** (wg OUG i Midas)
Wietrzychowo	- „ -	Wietrzychowo	15 979	O Ch K
Wietrzychowo dz. 35	- „ -	Wietrzychowo	362	Obszar Chronionego Krajobrazu
Wietrzychowo I	- „ -	Wietrzychowo	387	O Ch K
Załuski	- „ -	Załuski	1 958	**K** (wg OUG i Midas)
Kreda jeziorna – zasoby w tys. ton				
Malinowo-poleII	Kreda jeziorna	Bujaki	1 006	Część złoża w gminie Olsztynek. O Ch K
Malinowo III	- „ -	Bujaki	226	O Ch K
Torf – zasoby w tys. m^3				
Frąknowo	Torf	Frąknowo	27	**K** (wg OUG i Midas)
Nibork Drugi	- „ -	Nibork Drugi	100	**K** (wg OUG i Midas)
Nibork Drugi 1	- „ -	Nibork Drugi	23	

Objaśnienia do tabeli: „OUG” – Okręgowy Urząd Górniczy w Warszawie; „Midas” – geoportal Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego.

I.1.G.a) *Złoża kopalin miasta Nidzica.*

W granicach miasta udokumentowane jest jedno złoże kruszywa naturalnego o nazwie „Nidzica”. Zalega ono we wschodniej części miasta, w strefie krawędziowej

terenów wysoczyznowych do doliny Nidy. Zasoby jego wynoszą 734 tys. ton. Złoże nie jest objęte koncesją zezwalającą na jego wydobywanie.

W pobliżu granic miasta znajduje się na wysoczyźnie kilka złóż kruszywa naturalnego, z których koncesją zezwalającą na ich wydobywanie objęte są złoża „Tatary", „Olszewko I", „Olszewo", „Waszulki II" i „Waszulki III".

W dolinie Nidy, w pobliżu granic miasta, udokumentowane zostały złoża torfu: „Nibork Drugi" i „Nibork Drugi 1". Złoże „Nibork Drugi" jest objęte koncesją zezwalającą na jego wydobywanie.

I.2. Stan i zagrożenia środowiska przyrodniczego.

W granicach miasta udokumentowane jest jedno złoże kruszywa naturalnego o nazwie „Nidzica". Zalega ono we wschodniej części miasta, w strefie krawędziowej terenów wysoczyznowych do doliny Nidy. Zasoby jego wynoszą 734 tys. ton. Złoże nie jest objęte koncesją zezwalającą na jego wydobywanie.

W pobliżu granic miasta znajduje się na wysoczyźnie kilka złóż kruszywa naturalnego, z których koncesją zezwalającą na ich wydobywanie objęte są złoża „Olszewko I", „Olszewo", „Olszewo II", „Waszulki II" i „Waszulki III".

W dolinie Nidy, w pobliżu granic miasta, udokumentowane zostały złoża torfu: „Nibork Drugi" i „Nibork Drugi 1". Złoże „Nibork Drugi" jest objęte koncesją zezwalającą na jego wydobywanie.

I.2.A. Erozja i osuwiska.

Na terenach o skonfigurowanej rzeźbie gleby narażone są na erozję. Dla przeciwdziałania procesom erozyjnym wskazane jest zalesianie terenów (szczególnie tych o spadkach powyżej 18-20 %). Ponadto stosowanie użytków zielonych i upraw wieloletnich także osłabia procesy erozyjne gleb. Powinny one być preferowane (obok zalesiania) na terenach o spadkach 10-18%. Na obszarze gminy Nidzica terenów o takich spadkach na gruntach nieleśnych nie jest zbyt dużo. Ich występowanie można określić jako wyspowe na pagórkach morenowych i liniowe wzdłuż krawędzi dolin rzecznych.

Według Katalogu Osuwisk Instytutu Geologicznego Zakładu Geologii Inżynierskiej (W-wa 1971r.) i wg materiałów RZGW w Warszawie z 2005 r. na terenie gminy Nidzica zidentyfikowano obszary osuwiskowe i obszary o predyspozycjach do powstawania osuwisk. Znajdują się one głównie w strefach krawędziowych dolin rzecznych (szczególnie doliny Łyny).

I.2.B. Wody powierzchniowe.

Badania stanu czystości wód powierzchniowych zlokalizowanych na terenie gminy prowadzone były przez WIOŚ tylko na jeziorze Omulew oraz rzekach Nidzie i Łynie (poza granicami gminy).

Rzeka Nida (Wkra).

Objęta była badaniami jakości ostatnio w roku 2016 w ramach monitoringu JCWP *Wkra od źródeł do dopływu Zagrzewa* (PLRW 200017268489). Na tej podstawie oceniono stan ekologiczny jako umiarkowany, natomiast stan jednolitej części wód określono jako zły. Badania w roku 2013 w ramach monitoringu ww. wskazywały na stan ekologiczny dobry.

Badania z roku 2016 w porównaniu do roku 2013 wskazują na pogorszenie stanu ekologicznego JCWP *Wkra od źródeł do dopływu Zagrzewa*.

Rzeka Łyna.

Objęta była badaniami jakości w JCWP leżących poniżej gminy Nidzica – JCWP *Łyna-Ruś*. Jej stan ekologiczny w tych JCW oceniono jako dobry, również klasyfikacja

stanu chemicznego oceniona została jako dobra. Stan jednolitej części wód *Łyna-Ruś* określono jako dobry. Badania jakości wód Łyny prowadzone były w 2010 roku. Wody Łyny na przeważającym odcinku odpowiadały III klasie jakości (w skali pięciostopniowej).

Jezioro Omulew. Jezioro z racji naturalnych warunków morfometryczno-zlewniowych wykazuje dość niską odporność na czynniki zlewniowe –zostało zaliczone do III kategorii podatności na degradację. Badania stanu czystości wód przeprowadził WIOŚ w Olsztynie, w 2003 roku, w czterech stanowiskach pomiarowych zlokalizowanych w najgłębszych partiach jeziora: części południowej rynny zachodniej, części północnej rynny zachodniej, części północnej rynny wschodniej i części zachodniej rynny wschodniej. Sumaryczny wynik punktacji (2,73) wskazuje na obniżoną jakość wód akwenu odpowiadająca III klasie czystości. Do wskaźników najmniej korzystnych należą: warunki tlenowe hipolimnionu, fosforany latem nad dnem, chlorofil „a". W celu ochrony przed eutrofizacją należy dążyć do zminimalizowania dopływu substancji biogennych do zbiornika. Istotne jest prowadzenie właściwej gospodarki wodno-ściekowej w zlewni jeziora. Według badań przeprowadzonych przez WIOŚ w Olsztynie w 2015 r. stan ekologiczny jeziora Omulew oceniono jako zły, również stan jednolitej części wód jezioro Omulew oceniono jako zły.

Stan czystości wód powierzchniowych i zagrożenie ich zanieczyszczenia jest jednym z podstawowych problemów. Wrażliwość wód powierzchniowych wynika z położenia dużej części gminy w zlewni jezior, które z natury mają niewielką zdolność do samooczyszczania - w porównaniu do wód płynących. Położenie w zlewni pojeziernej powoduje konieczność wysokiego stopnia oczyszczania ścieków. Powinno się też minimalizować dopływy substancji biogennych i organicznych z pól. Realizować to można poprzez tworzenie wzdłuż brzegów wód (szczególnie jezior) stref ochronnych z trwałej zieleni, a także budowę buforowych zbiorników wodnych na dopływach jezior.

I.2.B.a) *Obszary szczególnego zagrożenia powodzią.*

Według map zagrożenia powodziowego (zasięg 1% raz na 100 lat i 10% raz na 10 lat), na terenie miasta i gminy Nidzica obszary szczególnego zagrożenia powodzią w granicach wody stuletniej występują w dolinach rzek: Wkry, Koniuszyn i Łyny.

Zgodnie z art. 77.1.3) ustawy Prawo Wodne na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zakazuje się:
- gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenie na tych obszarach odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania,
- lokalizowania nowych cmentarzy.

Zgodnie z art. 77.3 ustawy Prawo Wodne Jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla jakości wód w przypadku wystąpienia powodzi, właściwy Organ wód Polskich może odstąpić od powyższych zakazów.

Zgodnie z art. 390 ustawy Prawo Wodne pozwolenia wodnoprawnego wymaga:
- lokalizowanie na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz nowych obiektów budowlanych,
- gromadzenie na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenie na tych obszarach odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania, jeżeli wydano decyzję, o której mowa w art. 77 ust. 3.

Reasumując według obecnego Prawa Wodnego na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują ograniczenia
- w lokalizowaniu nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, nowych obiektów budowlanych i nowych cmentarzy;

- gromadzeniu odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenie na tych obszarach odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania.

Ze względu na predyspozycje do występowania podtopień lokalizacji obiektów budowlanych należy unikać także w innych dolinach rzecznych oraz w obniżeniach terenu.

I.2.C. Wody podziemne.

Na terenie gminy Nidzica ujmowane są generalnie wody podziemne w osadach czwartorzędowych. Należą one do wód słodkich i charakteryzują się niskim stopniem mineralizacji. Stężenia głównych składników wód podziemnych mieszczą się generalnie granicach norm wód do picia. Jedynie zawartość związków żelaza i manganu przeważnie przekracza dopuszczalne normy dla wód do picia i z tego względu wody te wymagają zwykle prostego uzdatnienia. Jakość wody jest więc przeważnie dobra, wymagająca tylko prostego uzdatnienia. Lokalnie jest to jakość bardzo dobra – wody nie wymagają uzdatnienia.

Wysoka wrażliwość na zanieczyszczenia z powierzchni objawia się występującym lokalnie okresowo zanieczyszczeniami antropogenicznymi; na przykład w rejonie Piątek, w studni koło dawnego składowiska soli używanej do zimowego utrzymywania dróg.

W połowie 2015 roku na ujęciu wody w Nidzicy przy ul. Wyborskiej, pobierającej wodę z głębokości ponad 100 m, zidentyfikowano zanieczyszczenie wód ujęcia substancją o nazwie *trichloroeten*.

Znaczne zagrożenie zanieczyszczeniem wód podziemnych użytkowego poziomu wodonośnego dotyczy przeważającej części obszaru gminy. Podstawowymi odbiornikami oczyszczonych ścieków powinny być wody płynące (w szczególności położone poza zlewnią pojezierną – Wkra i Omulew). Możliwość odprowadzania oczyszczonych ścieków w grunt względnie stosowanie zbiorników bezodpływowych w odosobnionej zabudowie kolonijnej, w oddaleniu od jednostek osadniczych, powinno się uwarunkować od wyników szczegółowych badań gruntowo-wodnych. Stosunkowo najbardziej odporne na zanieczyszczenia z powierzchni są wody podziemne południowo-wschodniej części gminy i w jej pasie północnym.

Wykonana w roku 2013 *Dokumentacja hydrogeologiczna GZWP nr 214* zawiera propozycje wyznaczenia strefy ochronnej o powierzchni 17 km^2, obejmującej rejon doliny Nidy od Załusek do północnej części miasta Nidzica oraz propozycje zakazów, nakazów i ograniczeń w sposobie użytkowania gruntów na wyznaczonym obszarze ochronnym GZWP nr 214. Są to m.in.:

- zakaz lokalizowania przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, w szczególności na wody podziemne bez wcześniejszego przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko;
- zakaz lokalizowania składowisk odpadów komunalnych, niebezpiecznych oraz innych niż niebezpieczne i obojętne (w tym składowisk podziemnych);
- zakaz składowania lub przechowywania odpadów promieniotwórczych;
- zakaz stosowania komunalnych osadów ściekowych;
- zakaz budowy nowych przydomowych oczyszczalni ścieków;
- zakaz stosowania środków ochrony roślin innych niż dopuszczone do stosowania w strefach ochronnych ujęć wody;
- zakaz lokalizowania instalacji do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów;
- nakaz uzgadniania z właściwym Dyrektorem RZGW - studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nidzica, - miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, - lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz warunków zabudowy;

- nakaz rozbudowy brakującej sieci kanalizacji zbiorczej: dotyczy budowy sieci kanalizacji zbiorczej w miejscowości Szerokopaś;
- nakaz stosowania urządzeń chroniących wody podziemne przed wpływem zanieczyszczeń pochodzących z dróg i parkingów – systemów szczelnych w połączeniu ze stawami odparowującymi lub separatorów;
- nakaz wystąpienia o uznanie lasu za wodochronny, sporządzenie planu ochrony lasu i uwzględnienia w nim zasad ochrony wód;
- nakaz właściwego zabezpieczenia lub likwidacji studni wierconych;
- zalecenie prowadzenia cyklicznych badań monitoringowych wód poziomu zbiornikowego;
- zalecenie ustanawiania stref ochrony pośredniej dla czynnych ujęć wody;
- zalecenie dokonywania systematycznej kontroli stanu i funkcjonowania przydomowej gospodarki ściekowej.

I.2.C.a) *Strefy ochronne ujęć wodnych.*

Na terenie gminy Nidzica ustanowione były strefy ochronne dla trzech ujęć:

- 18 lipca 1997 roku decyzją OS.I.6210/88/97 ustanowiono strefę ochronną ujęcia w miejscowości Nidzica dla Przedsiębiorstwa Geologicznego POLGEOL w Warszawie.

- 15 listopada 2000 roku decyzją G-6223/22/2000 ustanowiono strefę ochronną ujęcia w miejscowości Łyna dla Miejskich Wodociągów i Kanalizacji w Nidzica Sp. Z o.o.

- 15 listopada 2000 roku decyzją G-6223/24/2000 ustanowiono strefę ochronną ujęcia w miejscowości Frąknowo dla Miejskich Wodociągów i Kanalizacji w Nidzica Sp. z o.o.

Z mocy prawa, strefy ochronne ujęć wody utworzone przed 1 stycznia 2002 roku wygasły z dniem 31 grudnia 2012 roku. Dotyczy to też stref ochronnych powyższych ujęć.

Dyrektor Zarządu Zlewni w Ostrołęce Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, decyzją znak :BI.ZUZ.5.410.33.2018 M.B z dnia 01 października 2018 r. ustanowił teren ochrony bezpośredniej dla ujęć wód poprzez wyznaczenie terenu ochrony bezpośredniej dla studni:

- Ujęcie Wyborska dz.nr 73/4
- Ujęcie Nidzica miasto dz.nr131/2,133/7
- Ujęcie Bartoszki dz.nr 73/4, 73/5, 73/6
- Ujęcie Rozdroże dz.nr 157/14, obręb Olszewo
- Ujęcie Zagrzewo dz.nr 12/44, 12/4
- Ujęcie Jabłonka studnia nr 1, nr 2 w miejscowości Jabłonka na działce ewidencyjnej nr 476
- Ujęcie Łyna dz. nr 58/4
- Ujęcie Bolejny dz.nr 109/1, 109/3
- Ujęcie Wały dz.nr 103/2
- Ujęcie Natać Mała studnia nr 1 w miejscowości Natać Mała na działkach o numerach ewidencyjnych 359 obręb Natać Wielka.
- Ujęcie Wietrzychowo studnia nr 1, nr 2 w miejscowości Wietrzychowo, na działce o numerze ewidencyjnym 31/27.
- Ujęcie Wólka Orłowska dz. Nr 13/23,16/8
- Ujęcie Waszulki dz. Nr 269/16

- Ujęcie Napiwoda dz. Nr 162/89

Na obszarze ustanowionych terenów ochrony bezpośredniej obowiązują następujące zakazy i nakazy:

1. zakaz użytkowania gruntów do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęć wody;
2. nakaz odprowadzania wód opadowych lub roztopowych w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody;
3. nakaz zagospodarowania terenu zielenią;
4. nakaz odprowadzania poza granice terenu ochrony bezpośredniej ścieków z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku dla osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody;
5. nakaz ograniczenia wyłącznie do niezbędnych potrzeb przebywania osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody;

Nie zostały natomiast ustanowione strefy ochronne ujęć obejmujące zarówno teren ochrony bezpośredniej jak i teren ochrony pośredniej, które obecnie ustanawia wojewoda w trybie aktu prawa miejscowego.

I.2.D. Powietrze atmosferyczne.

W Nidzicy przez wielolecia nie wykonywano stałych pomiarów zanieczyszczeń powietrza. Badania zanieczyszczeń powietrza prowadził WIOŚ Olsztyn laboratorium mobilnym w roku 2000 na ul. Rataja w Nidzicy. Badania prowadzone były w listopadzie i obejmowały stężenie pyłu zawieszonego ogółem, dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenku węgla, amoniaku, a także metanu i węglowodorów niemetanowych.

Zarejestrowane w trakcie pomiarów wyniki średniodobowe, jak również wartości maksymalne nie przekraczały dobowych wartości dopuszczalnych D_{24}. Najwyższe stężenia pyłu zawieszonego i tlenku węgla wystąpiły w dobie o najniższej prędkości wiatru, a dwutlenku siarki i dwutlenku azotu – w dobie najzimniejszej. Stężenia pyłu zawieszonego były wyższe niż stężenia zanieczyszczeń gazowych, co sugeruje oddziaływanie niskie z lokalnej emisji.

Z przeprowadzonych w roku 2017 badaniach jakości powietrza wynika, iż jakość powietrza pod względem niemal wszystkich zanieczyszczeń w strefie warmińsko-mazurskiej (w której znajduje się również miasto i gmina Nidzica) mieściła się w klasie A, co oznacza, że poziom zanieczyszczeń nie przekraczał dopuszczalnego. Przekroczenia nastąpiły w poziomie docelowym zanieczyszczenia benzo(a)piranem (z pomiarów także w Nidzicy), którego głównym źródłem zanieczyszczenia jest spalanie paliw kopalnych, szczególnie w indywidualnych domostwach, a także obecny jest w spalinach samochodowych. Stąd jakość powietrza w strefie warmińsko-mazurskiej, ze względu na zawartość benzo(a)pirenu {B(a)P}, została oceniona w raporcie WOIŚ w klasie C, tj. nie odpowiadająca normom.

Przekroczenia dotyczą jakości powietrza ze względu na zdrowie ludzi. Nie zanotowano przekroczeń ze względu na ochronę roślin.

Z uzyskanych informacji wynika, że na terenie miasta i gminy Nidzica nie ustanowiono obszarów ograniczonego użytkowania z tytułu nie dotrzymania standardów jakości środowiska. Niemniej w rejonie oczyszczalni ścieków występują zanieczyszczenia powietrza odorami.

I.2.E. Klimat akustyczny.

Na obszarze opracowania znajdują się tereny chronione przed nadmiernym

hałasem, dla których obowiązują wartości dopuszczalne i wartości progowe poziomu hałasu. Są to tereny związane z pobytem ludzi, głównie zabudowa mieszkaniowa.

Z poczynionych obserwacji wynika, że głównym źródłem hałasu w gminie jest, a w mieście Nidzica była droga krajowa nr 7, a także - chociaż w mniejszym stopniu – drogi wojewódzkie.

Z prowadzonych przez WIOŚ w 2003 roku i w 2005 roku badań hałasu drogowego przy drodze krajowej nr 7, wynika że poziom hałasu w miejscowości Litwinki (10 m od krawędzi jezdni) wynosił średnio odpowiednio 70,8 dB i 70,5 dB, a w miejscowości Kanigowo (8 m od krawędzi jezdni) wynosił średnio odpowiednio 74,5 dB i 75,3 dB. Są to wartości przekraczające wartości dopuszczalne dla zabudowy mieszkaniowej (ówcześnie 60 dB, obecnie 65 dB) i bliskie wartości progowej, która dla zabudowy mieszkaniowej wynosi 75 dB.

W 2013 roku WIOŚ przeprowadził monitoring hałasu komunikacyjnego na terenie miasta Nidzica. Prowadzono monitoring w 3 punktach – w jednym punkcie, o zabudowie mieszkaniowej wielorodzinnej, pomiary wykonano metodą ciągłą przez całą dobę. W dwóch pozostałych punktach, o zabudowie wielorodzinnej i jednorodzinnej, pomiary wykonano metodą pomiarów poziomów ekspozycji dla pojedynczych zdarzeń akustycznych. Pomiary wykonano w dwóch porach roku – wiosną i jesienią. W wyniku przeprowadzonych pomiarów stwierdzono brak przekroczeń poziomów dopuszczalnych hałasu zarówno dla terenów zabudowy wielorodzinnej lub zabudowy mieszkaniowo-usługowej, jak również terenów zabudowy jednorodzinnej, terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem młodzieży lub terenów domów opieki społecznej. Równoważny poziom hałasu drogowego LAeq,T wynosił: dla punktu pomiarowego przy ul. 1 Maja 61,7 dB (dzień) oraz 53 dB (noc), dla punktu pomiarowego przy ul. Olsztyńskiej 63,7 dB (dzień) oraz 53,7 dB (noc).

Nie stwierdzono również wystąpienia przekroczeń dopuszczalnych długookresowych średnich poziomów dźwięku [dB] – na podstawie pomiaru w punkcie pomiarowym przy ul. Warszawskiej.

Po wybudowaniu obwodnicy w ciągu drogi krajowej klimat akustyczny terenów miejskich niewątpliwie uległ poprawie.

I.2.F. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny.

Na obszarze gminy nie udokumentowano geologicznie kopalin, których eksploatacja byłaby opłacalna sposobem podziemnym. Wobec tego nie występują też filary ochronne złóż takich kopalin.

Na obszarze gminy występują tylko złoża kopalin pospolitych, które eksploatuje się sposobem odkrywkowym. Obiekty wymagające wyznaczenia filarów ochronnych w złożach tych kopalin, to głównie ciągi infrastrukturalne (takie jak drogi czy linie elektroenergetyczne), zabudowania i tereny leśne. Te obiekty i obszary są – zgodnie z obowiązującym prawodawstwem – wyznaczane szczegółowo w trybie procedury na udzielanie koncesji na wydobycie poszczególnych złóż kopalin.

Wydobycie tych kopalin na obszarze gminy jest możliwe o ile nie stworzy kolizji z innym zagospodarowaniem danych terenów i pozostanie w zgodzie z przepisami prawa.

I.2.G. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji i rekultywacji.

Nidzica należy do gmin w których powierzchnia ziemi nie została w sposób istotny zdegradowana.

Na Równinie Mazurskiej problemem mogą być odwodnieniowe melioracje wodne zbytnio przesuszające płytkie dolinne torfowiska i okoliczne wrażliwe grunty orne.

Tereny wymagające rekultywacji związane są z terenami eksploatacji kopalin. Na obszarze miasta i gminy dotyczy to lokalnych kopalni piasku ze żwirem.

I.3. Prawne formy ochrony przyrody

Duże powierzchnie gminy Nidzica objęte zostały terytorialnymi formami ochrony przyrody. Wielkoprzestrzennymi ich formami są ostoje Natura 2000 i obszary chronionego krajobrazu. Mniejsze powierzchniowo są rezerwaty przyrody. Ustanowiono też szereg pomników przyrody.

I.3.A. Obszary Natura 2000.

Północno-wschodnia część obszaru gminy Nidzica wchodzi w skład ostoi przyrody będących istniejącymi lub potencjalnymi obszarami Natura 2000. Są to Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Puszcza Napiwodzko-Ramucka PLB 280007 oraz Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (SOOS) Ostoja Napiwodzko-Ramucka PLH 280052.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody na obszarach Natura 2000 (zarówno obszary specjalnej ochrony ptaków jak i obszary mające znaczenie dla Wspólnoty) zakazuje się realizacji działań, mogących na nie negatywnie oddziaływać, a w szczególności zakazuje się działań mogących: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych, siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których wyznaczono obszar Natura 2000; wpłynąć negatywnie na gatunki, o których mowa w celach ochrony obszaru Natura 2000; pogorszyć integralność obszaru Natura2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.
Od wymienionych zakazów istnieją odstępstwa określone w przedmiotowej ustawie.

Ostoje ptasie w ramach sieci Natura 2000 zostały utworzone rozporządzeniami Ministra Środowiska. Celem wyznaczenia ostoi jest ochrona populacji dziko występujących ptaków oraz utrzymanie ich siedlisk w niepogorszonym stanie.

Ostoja ptasia Puszcza Napiwodzko – Ramucka obejmuje część północno-wschodnią gminy. Według standardowego formularza danych z lutego 2008 roku powierzchnia ostoi wynosi 116 604.7 ha. Na terenie ostoi występuje co najmniej 35 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 14 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bąk (PCK), bielik (PCK), błotniak zbożowy (PCK), bocian czarny, cietrzew (PCK), kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), kraska (PCK), muchołówka białoszyja, orlik krzykliwy (PCK), puchacz (PCK), rybitwa rzeczna, rybołów (PCK) i trzmielojad. W stosunkowo wysokiej liczebności występują: bocian biały, błotniak stawowy, derkacz, żuraw i zimorodek. Zagrożeniem jest presja turystyczno-rekreacyjna, w tym presja osadnicza, zanieczyszczenie i eutrofizacja wód, naturalna sukcesja roślinności.

Dla obszaru Natura 2000 Puszcza Napiwodzko-Ramucka PLB 280007 20 marca 2015 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie wydał zarządzenie w sprawie ustanowienia zadań ochronnych (Dz. Urz. Woj. W-M z 23.03.2015 r. z późn. zm. – z 16.06.2016r.). W zarządzeniu podane zostały m.in. wskazania do zmian w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, w tym gminy Nidzica. Wskazania te dotyczą:
- ograniczenia zabudowy rozproszonej (mieszkaniowej i letniskowej wśród łąk i pól, poprzez zawężenie budownictwa do już istniejącej zwartej zabudowy oraz wyłączenie z zabudowy terenów wskazanych w zarządzeniu (poza działkami zabudowanymi obiektami budowlanymi). Na obszarze gminy Nidzica wyłączone z zabudowy zostały tereny w rejonie miejscowości: Brzeźno Łyńskie, Natać Wielka i Wały.;

- ograniczenia budowy pomostów na wodach wskazanych w zarządzeniu. Na terenie gminy Nidzica ograniczenia te dotyczą między innymi jezior Trzciano i Dłużek na całości wybrzeży oraz jezior Omulew i Kiernoz Mały na części odcinków wybrzeży;
- wprowadzenia zapisu informującego, że zalesienia, w szczególności na trwałych użytkach zielonych, mogą znacząco negatywnie wpływać na przedmioty ochrony obszaru, jego integralność oraz spójność sieci Natura 2000, zgodnie ze wskazanym w planie zadań ochronnych katalogiem zagrożeń dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000. Każdorazowo przed realizacją inwestycji na obszarze Natura 2000 należy szczegółowo rozważyć ich wpływ na ten obszar Natura 2000 oraz zasięgnąć opinii RDOŚ w Olsztynie.

Obszar Natura 2000 Ostoja Napiwodzko-Ramucka (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 czerwca 2018 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Napiwodzko-Ramucka (PLH280052) obejmuje na obszarze gminy Nidzica tereny położone także w jej części północnej – lasy okalające miejscowości Bolejny i Żelazno oraz pas leśny od miejscowości Łyna wzdłuż rzeki Łyna do granicy gminy, a także fragment północno-wschodni gminy – okolice i jeziora Omulew, Czarne, Trzcinowe. Część granic obszaru mający znaczenie dla Wspólnoty Ostoja Napiwodzko-Ramucka, na terenie gminy Nidzica, zawiera się w granicach ostoi „ptasiej" Puszcza Napiwodzko-Ramucka. Powierzchnia całego obszaru to 32612,78 ha. W pokryciu terenu dominują lasy oraz wody i siedliska wilgotne. Rosną tu przede wszystkim bory sosnowe. Z siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy dominują na terenie Ostoi starorzecza i naturalne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami Nympheloi i Potamion, grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny. Ssaki wymienione w Załączniku II Dyrektywy to bóbr europejski, mopek, wilk i wydra.

Dla obszaru Natura 2000 Ostoja Napiwodzko-Ramucka PLH 280052 23 lutego 2015 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie wydał zarządzenie w sprawie ustanowienia zadań ochronnych (Dz. Urz. Woj. W-M z 26.02.2015 r.). W zarządzeniu tym nie podaje się wskazań do zmian w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, w tym gminy Nidzica.

I.3.B. Obszary chronionego krajobrazu.

Część obszaru gminy Nidzica znajduje się w granicach obszarów chronionego krajobrazu. Są to Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko – Ramuckiej oraz Obszar Chronionego Krajobrazu Dolin Rzek Nidy i Szkotówki.

Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej obejmuje całą północno-wschodnią i środkową część obszaru gminy. Obszar Chronionego Krajobrazu Dolin Rzek Nidy i Szkotówki obejmuje na terenie gminy rozciągnięty południkowo pas terenu wzdłuż doliny Nidy (od Dobrzynia na północy do granic gminy na południu). Na wysokości miasta biegnie wysoczyzną, po zachodniej stronie miasta.

Na Obszarze Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko – Ramuckiej obowiązują postanowienia Uchwały nr XXX/669/17 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 września 2017 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej.

Wyżej wymienioną Uchwałą wprowadza się m.in. ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów leśnych i nieleśnych Obszaru, a także wprowadza się następujące zakazy (z wyjątkami):

1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;

2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o

środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;

3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

4) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;

5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;

6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;

7) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;

8) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:

a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,

b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym - Prawo wodne (t.j. Dz. U. 2018 poz. 2268)

- z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Natomiast na Obszarze Chronionego Krajobrazu Dolin Rzek Nidy i Szkotówki obowiązują postanowienia rozporządzenia Nr 141 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolin Rzek Nidy i Szkotówki.

Ponadto do południowo-wschodniej granicy gminy, na wysokości Piotrowic i Zagrzewa, przylega granica Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Orzyc, gdzie obowiązują postanowienia rozporządzenia Nr 146 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Orzyc.

Na obszarach chronionego krajobrazu w w/w Rozporządzeniach Wojewody wprowadzone zostały między innymi następujące zakazy:

- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.) - z wyjątkami;
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych (z wyjątkami);
- lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych (z wyjątkami);
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeśli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz gospodarki rybackiej;
- likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodnobłotnych;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych.

I.3.C. Rezerwaty przyrody.

Na terenie gminy Nidzica znajdują się 4 rezerwaty przyrody, zlokalizowane w jej północnej części. Są to następujące rezerwaty:

- rezerwat „Orłowo Małe”. Jest to rezerwat faunistyczny, ścisły, o powierzchni 4,76 ha. Został utworzony w 1958 r. Celem ochrony są stanowiska żółwia błotnego. Ostatnim aktem prawnym zmieniającym akt prawny powołujący rezerwat jest Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2011 r. Nr 66, poz. 1084;
- rezerwat „Źródła rzeki Łyny im. prof. R. Kobendzy”. Jest to rezerwat częściowy o powierzchni 120,54 ha. Utworzony w 1959 roku. Ostatnim aktem prawnym zmieniającym akt prawny powołujący rezerwat jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 20 września 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Źródła rzeki Łyny im. prof. Romana Kobendzy". Jest to rezerwat krajobrazowy. Celem ochrony jest zachowanie, rzadko występującego na Niżu Polskim, zjawiska erozji wstecznej źródliskowej;
- rezerwat „Koniuszanka I”. Jest to rezerwat przyrody nieożywionej, częściowy, o powierzchni 24.04 ha. Został utworzony w 1978 roku. Ostatnim aktem prawnym zmieniającym akt prawny powołujący rezerwat jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 20 września 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Koniuszanka I" (Dz. Urz. z 2017 r. poz. 3714). Celem ochrony jest zachowanie terenu na którym występuje zjawisko sufozji na sandrze.
- rezerwat „Koniuszanka II”. Jest to rezerwat leśny i krajobrazowy, częściowy, o powierzchni 64,55 ha. Został utworzony w 1979 roku. Ostatnim aktem prawnym zmieniającym akt prawny powołujący rezerwat jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 20 września 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Koniuszanka II" (Dz. Urz. z 2017 r. poz. 3713). Celem ochrony jest zachowanie lasów położonych na styku strefy pojeziernej z Sandrem Kurpiowskim oraz przełomowego odcinka rzeki Koniuszanki.

I.3.D. Pomniki przyrody.

Na terenie gminy Nidzica ustanowiono 15 pomników przyrody. Są to pojedyncze okazałe drzewa, głazy oraz formy geomorfologiczne. Lista ich przedstawia się następująco:

Nr ew.	Obiekt	Obwód [cm]	Wysokość [m]	Lokalizacja	Rok uznania
59	dąb szypułkowy *Quercus robur*	320	25	m. Nidzica, podzamcze	Rlb-16/59/52 29.12.1952 r.
62	dąb szypułkowy *Quercus robur*	530	35	L-ctwo Wikno oddz. 171p (1964), nad jez. Omulew;	Rlb-16/62/52 29.12.1952 r.
63	dąb szypułkowy *Quercus robur* – 8 szt.	470-660	26-30	L-ctwo Jedwabno, oddz. 229c,g,h,j (1964)	Rlb-16/63/52 29.12.1952 r.
66	Tatarski Kamień – granito-gnejs różowy	1900	2,1	m. Tatary, grunt p. Kazimierza Paszkowskiego	Rlb-16/66/52 29.12.1952 r.
290	głaz – granitognejs różowy	700	0,5	L-ctwo Napiwoda oddz 331o (1964) Szczyno oddz. 147c, przy drodze Lipowiec-Zabiele	Nr 290/63 25.07.1963 r.
291	Głaz – granitognejs różowy	700	0,3	Między Napiwodą i Bartoszkami	Nr 291/63 25.07.1963 r.
328	głaz	980	1,2	L-ctwo Napiwoda oddz.	Nr 328/68

				38a (1964)	27.07.1968 r
395	Klon zwyczajny *Acer platanoides*	360	23	Napiwoda 56, posesja p. J. Wiśniewskiej	RGŻL –op-395/84 11.06.1984.
493	Dąb szypułkowy *Quercus robur* **–** 2 szt**.**	450,460	19	N-ctwo Jedwabno, miedzy jez. Trzcinowym a byłą leśniczówką Debowo Kępa, oddz. 52b	Zarz. Nr 21 Woj. Olsztyńskiego z dnia 08.03.1989 r.
494	Jałowiec pospolity *Juniperus communis – ok. 40 szt.*	-	1-4	N-ctwo Nidzica ok. 3 ha pastwiska k. Koniuszyna, oddz. 246h	Zarz. Nr 21 Woj. Olsztyńskiego z dnia 08,03,1989 r.
529	dąb szypułkowy *Quercus robur – 2 szt.*	415,530	27	N-koło Bojen, oddz. 348 oddz. 206d od strony oddz. 193	Zarz. Nr 16. Woj. Olsztyńskiego z dnia 11.02.1991 r.
558	3 leje sufozyjne	-	-	Na południe od Wólki Orłowskiej	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 7, poz. 66 z 16.04.1992 r.
819	Klon pospolity *Acer platanoides*	370	20	N-ctwo Nidzica, m. Orłowo przy drodze Orłowo-Brzeźno Łyńskie, 450 m od leśniczówki.	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 20,poz. 202 z 1995 r.
820	Klon pospolity *Acer platanoides*	445	20	N-ctwo Nidzica, m. Orłowo przy drodze Orłowo-Brzeźno Łyńskie, 70 m NE od pomnika nr 819	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 20, poz.202 z 1995 r.
878	dąb szypułkowy *Quercus robur* „Hubert”	430	20	N-ctwo Olsztynek, m. Maliowo oddz. 415g, 100 m na W od toru PKP Olsztyn – Nidzica	Dz. Urz. Woj. Olsztyńskiego Nr 35, poz.493 z 1997 r.

II. OCENA ZASOBÓW I STANU ŚRODOWISKA - DIAGNOZA.

Obszar gminy Nidzica jest fizjograficznie zróżnicowany. Wynika to głównie z różnorodnych warunków geomorfologicznych.

Część północna i wschodnia gminy, będące w zasięgu Pojezierza Olsztyńskiego i Równiny Mazurskiej, charakteryzują się rzeźbą terenu zróżnicowaną – na dużych przestrzeniach równinną, a lokalnie silnie rozczłonkowaną z drobnopowierzchniowymi formami morfologicznymi. Lesistość jest bardzo duża. Obszar ten porasta drzewostan będący częścią dużego, zwartego kompleksu Lasów Napiwodzko-Ramuckich. Przestrzennie dominują lasy sosnowe na siedliskach świeżych borowych, atrakcyjne do penetracji turystycznej. Wśród gruntów rolnych dominują gleby słabourodzajne. W części północnej – w obrębie Pojezierza Olsztyńskiego, występują też liczne jeziora. Te obszary gminy charakteryzują się też wysokimi wartościami przyrodniczymi. W ich obrębie znajdują się wieloprzestrzenne ostoje przyrody Natura 2000 tj.; Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Napiwodzko-Ramucka” i Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Ostoja Napiwodzko-Ramucka”. W tej części obszaru gminy ustanowione zostały wszystkie cztery rezerwaty przyrody leżące w obrębie gminy tj. „Orłowo Małe”, „Źródła rzeki Łyny im. prof. R. Kobendzy”, „Koniuszanka I” i „Koniuszanka II”. Tą część obszaru gminy obejmuje także Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko – Ramuckiej.

Według Projektu korytarzy ekologicznych łączących europejską sieć Natura 2000 w Polsce (opracowania wykonanego dla Ministerstwa Środowiska) ten obszar gminy wchodzi w skład korytarzy ekologicznych dużych ssaków. Przechodzi przez niego równoleżnikowo jeden z korytarzy głównych.
Większość tego obszaru gminy znajduje się w granicach Regionalnej sieci korytarzy ekologicznych wyznaczonej w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego przyjętego uchwałą nr XXXIX/832/18 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego.
Wody powierzchniowe na tym obszarze położone są w zlewniach jezior – akwenów łatwo ulegających degradacji w wyniku dopływu do nich zanieczyszczeń. Znajdują się tu duże obszaru bezodpływowe, z których zanieczyszczenia w sposób naturalny odprowadzane są tylko drogą podziemną.

Część południowo-zachodnia obszaru gminy, leżąca w zasięgu Wzniesień Mławskich i Garbu Lubawskiego, charakteryzuje się rzeźbą pagórkowatą, o stosunkowo dużych formach morfologicznych. Lesistość jest niska – są to na ogół niewielkie, rozczłonkowane kompleksy leśne i zagajniki. Przestrzennie dominuje rolnicza przestrzeń produkcyjna, wśród której przeważają gleby średniej urodzajności. Prawną terytorialną ochroną przyrody, w formie Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolin Rzek Nidy i Szkotówki, objęty jest rejon doliny Nidy i pas wysoczyzny po zachodniej stronie miasta.

Obszar gminy leży w strefie wododziałowej rzek: Łyny, Omulwi, Nidy i Orzyca. Rzeki mają niezbyt duże przepływy, co wymusza wysoki stopień oczyszczania ścieków do nich odprowadzanych. Dalszym ograniczeniem w odprowadzaniu ścieków jest położenie części rzek i strug w zlewni jezior. Dotyczy to między innymi Łyny i strugi Koniuszyn. Struga Napiwodzka nie ma natomiast odpływu powierzchniowego. Największe możliwości odbioru ścieków ma Omulew poniżej jeziora Omulew i Nida (Wkra) poniżej Nidzicy. Wododziałowe położenie sprawia, że na teren gminy generalnie nie dopływają zanieczyszczenia z zewnątrz, jakość wód zależna jest od sposobu gospodarowania na terenie gminy. Jakość badanych wód jest zróżnicowana. Jezioro Omulew jest stosunkowo dość znacznie zeutrofizowane. Obciążona ściekami Nida była niskiej jakości, a po budowie oczyszczalni jakość jej wód się polepszyła. W ostatnich latach jakość jej nieco się obniżyła.

Warunki zaopatrzenia w podziemną wodę do celów pitnych i gospodarczych są na terenie gminy generalnie bardzo korzystne. Zasoby możliwe do wydobycia są około 10 razy większe od aktualnego poboru. Główny poziom wodonośny jest łatwo dostępny, występuje na głębokości kilku do kilkudziesięciu metrów (dotyczy to zwłaszcza południowo-zachodniej części obszaru gminy, gdzie zidentyfikowano *Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 214 Działdowo*). Charakteryzuje się on jednak przeważnie niską odpornością na zanieczyszczenia z powierzchni, co dotyczy większości obszarów gminy. Mniej wrażliwy na zanieczyszczenia, o odporności średniej, jest on w południowo-wschodniej części obszaru gminy i w jej północnym pasie. Jakość wody jest przeważnie dobra, wymagająca tylko prostego uzdatnienia. Lokalnie jest to jakość bardzo dobra – wody nie wymagają uzdatnienia. Wysoka wrażliwość na zanieczyszczenia z powierzchni w rejonie Nidzicy objawia się występującym lokalnie okresowo zanieczyszczeniami przenikającymi z powierzchni terenu. W połowie 2015 roku zidentyfikowano zanieczyszczenie ujęcia w Nidzicy przy ul. Wyborskiej. Nadmienić trzeba, że obecnie żadne z ujęć wód położonych na terenie miasta i gminy Nidzica nie ma ustanowionej strefy ochrony pośredniej. W wykonanej w roku 2013 Dokumentacji hydrogeologicznej GZWP nr 214 teren położony w rejonie doliny Nidy od Załusek do północnej części miasta Nidzica włącznie zidentyfikowany został jako obszar, gdzie wody podziemne zbiornika są bardzo podatne na zanieczyszczenia (czas przesiąkania

poniżej pięciu lat). Na tym obszarze, o powierzchni 17 km^2, proponuje się ustanowienie obszaru ochronnego tego zbiornika wód podziemnych.

Wstępnie wyznaczony i obejmujący większość obszaru gminy (bez pasa północnego) *GZWP nr 215 Subniecka Warszawska* nie został udokumentowany. Zalega on głęboko, w osadach trzeciorzędowych i jest odporny na zanieczyszczenia z powierzchni, lecz jednostkowo o małej wydajności. Wód mineralnych (solanek), nadających się głównie do kąpieli leczniczych i rekreacyjnych spodziewać się można na głębokości około 1,3 – 1,5 km. Najcieplejszych wód geotermalnych (o temperaturze około 40° C) spodziewać się można na głębokości około 2,1 km.

Klimat gminy Nidzica, podobnie jak klimat Polski, odznacza się dużą różnorodnością i zmiennością typów pogody. Przeważają wiatry z kierunków południowo-zachodniego zachodniego północno-zachodniego. Średnie roczne temperatury wynoszą 6-7^0C. Roczna suma opadów wynosi około 550 - 600 mm. Najwyższe sumy opadów występują w miesiącach letnich, szczególnie w lipcu. W związku z globalnym ocieplaniem się klimatu, również na terenie gminy Nidzica należy się spodziewać stopniowego wzrostu temperatury.

Z przeprowadzonych w roku 2017 badaniach jakości powietrza wynika, iż jakość powietrza pod względem niemal wszystkich zanieczyszczeń w strefie warmińsko-mazurskiej (w której znajduje się również miasto i gmina Nidzica) mieściła się w klasie A, co oznacza, że poziom zanieczyszczeń nie przekraczał dopuszczalnego. Przekroczenia nastąpiły w poziomie docelowym zanieczyszczenia benzo(a)piranem.
Z poczynionych obserwacji wynika, że głównym źródłem hałasu w gminie i w mieście Nidzica jest droga krajowa nr 7, a także - chociaż w mniejszym stopniu – drogi wojewódzkie. Po wybudowaniu obwodnicy w ciągu drogi krajowej klimat akustyczny terenów miejskich niewątpliwie uległ poprawie.

Gmina Nidzica należy do stosunkowo bogatych w złoża piasków i żwirów. Duże ich złoża występują w północnej i środkowej części obszaru gminy. Specyfiką części południowej gminy są natomiast złoża mniejsze, udokumentowane w znacznej liczbie – z których kilkanaście jest eksploatowanych. Wśród dość dużej ilości obszarów torfowych, udokumentowano dość duże złoża tej kopaliny w sąsiedztwie miasta Nidzica Są one objęte koncesją zezwalającą na ich wydobywanie. Na północnym skraju gminy udokumentowane są złoża kredy jeziornej. Nie są eksploatowane.

Miasto Nidzica leży w południkowo rozciągniętej dolinie Nidy i znajdujących się po obu jej stronach terenach wysoczyznowych, poprzecinanych równoleżnikowo dolinami cieków dopływających do Nidy. Korzystne warunki fizjograficzne do zabudowy i do całorocznego pobytu ludzi występują na terenach wysoczyznowych. W dolinie Nidy i jej dopływów są one zróżnicowane, mniej korzystne lub niekorzystne pod względem warunków gruntowo-wodnych i bioklimatycznych. Centralne partie doliny Nidy należą do terenów szczególnego zagrożenia powodzią.

Załącznik Nr 4A do uchwały Nr LIV/706/2022
RADY MIEJSKIEJ
z dnia 26 maja 2022 r.

MAPA WARUNKÓW EKOFIZJOGRAFICZNYCH
do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
gminy Nidzica
skala 1:50 000 **skala 1:25 000** zał. 1

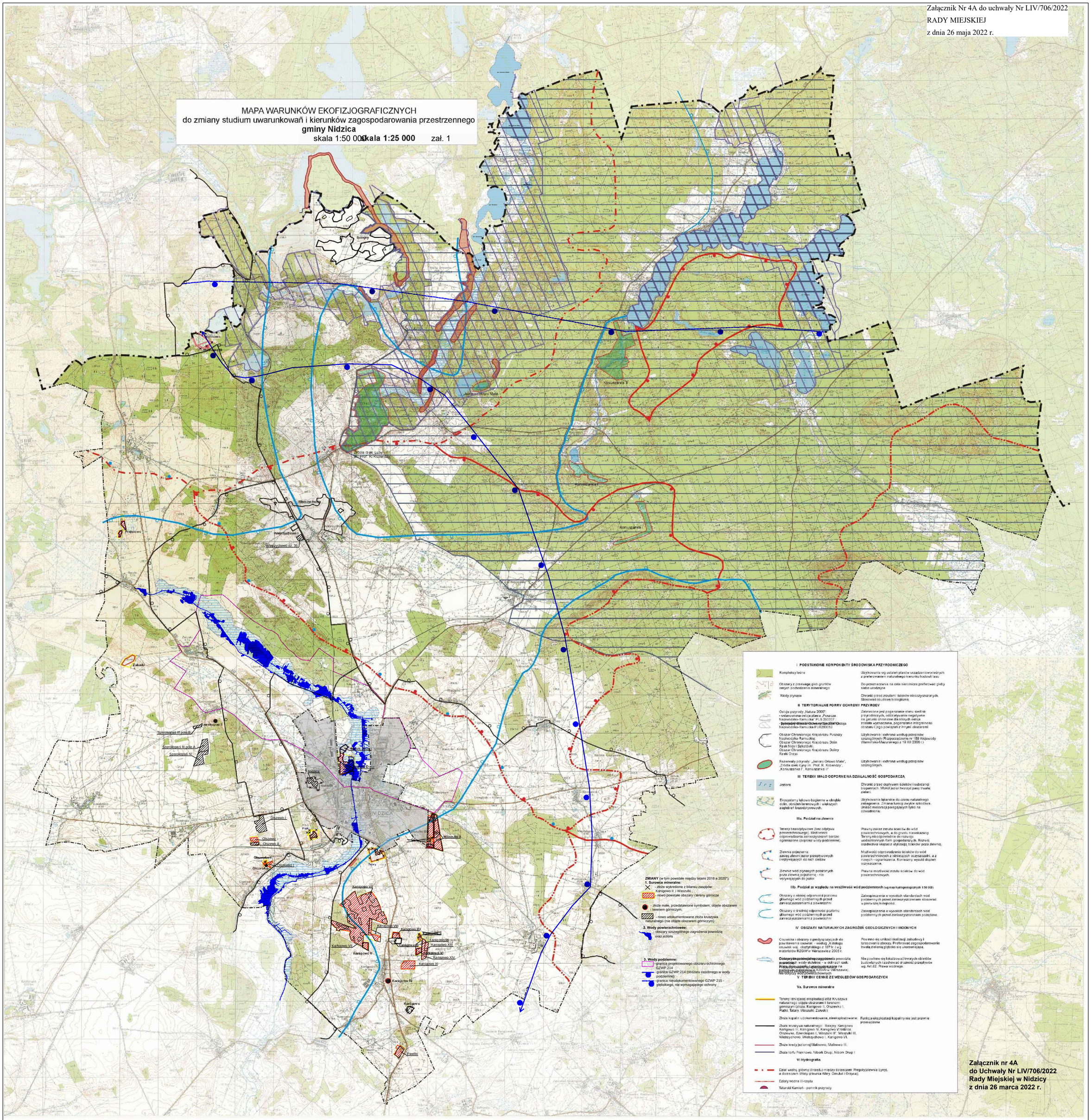

ZMIANY (w tym powstałe między latami 2016 a 2020):
1. Surowce mineralne:
- złoże wyrośnięte z bilansu zasobów: Kanigowo II i Waszulki ;
- nowo powstałe obszary i tereny górnicze
- złoże małe, przedstawione symbolem; objęte obszarem i terenem górniczym;
- nowo udokumentowane złoża kruszywa naturalnego (nie objęte obszarem górniczym)

2. Wody powierzchniowe:
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz jeziora.

3. Wody podziemne:
- granica projektowanego obszaru ochronnego GZWP 214
- granica GZWP 214 (obszaru zasobnego w wody podziemne)
- granica nieudokumentowanego GZWP 215 - głębokiego, nie wymagającego ochrony

I PODSTAWOWE KOMPONENTY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Kompleksy leśne	Użytkowanie wg ustaleń planów urządzeniowo-leśnych z preferowaniem naturalnego kierunku hodowli lasu
Obszary z przewagą gleb gruntów ornych pochodzenia mineralnego	Do przeznaczania na cele nierolnicze preferowac gleby słabo urodzajne
Wody płynące	Chronić przed zrzutami ścieków nieoczyszczonych. Stosować obudowę biologiczną

II TERYTORIALNE FORMY OCHRONY PRZYRODY

Ostoje przyrody „Natura 2000": - ustanowiona ostoja ptasia „Puszcza Napiwodzko-Ramucka" PLB 280007 - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Ostoja Napiwodzko-Ramucka FLH280052	Zabronione jest pogarszanie stanu siedlisk przyrodniczych, oddziaływanie negatywne na gatunki chronione dla których ostoja została wyznaczona, pogarszanie integralności obszaru i jego powiązań z innymi obszarami
Obszar Chronionego Krajobrazu Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej; Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzek Nidy i Szkotówki; Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Orzyc	Użytkowanie i ochrona według przepisów szczególnych (Rozporządzenie nr 158 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z 19 XII 2008 r.)
Rezerwaty przyrody: „Jezioro Orłowo Małe", „Źródła rzeki Łyny im. Prof. R. Kobendzy", „Konuszanka I", Konuszanka II"	Użytkowanie i ochrona według przepisów szczególnych.

III TERENY MAŁO ODPORNE NA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ

Jeziora	Chronić przed dopływem ścieków i substancji biogennych. Wokół jezior tworzyć pasy trwałej zieleni.
Ekosystemy łąkowo-bagienne w obrębie dolin, obniżeń terenowych i większych zagłębień bezodpływowych.	Użytkowanie łąkarskie do czasu naturalnego zalesienia. Zmiana kierunku zajęcia szkodliwa. Unikać melioracji pogłębiających tylko na odwodnieniu.

IIIa. Podział na zlewnie

Tereny bezodpływowe (bez odpływu powierzchniowego). Możliwości odprowadzania zanieczyszczeń bardzo ograniczone (poprzez wody podziemne).	Prawny zakaz zrzutu ścieków do wód powierzchniowych, a do gruntu niewskazany. Tereny nieodpowiednie do rozwoju uciążliwych form przedsiębiorczych. Rozwój osadnictwa wiązać z utylizacją ścieków poza zlewnią;
Zlewnia pojezierna: zasięg zlewni jezior przepływowych i wpływających do nich ciekow	Możliwość odprowadzania ścieków do wód powierzchniowych z istniejących oczyszczalni, a z nowych - ograniczenia. Konieczny wysoki stopień oczyszczania.
Zlewnie wód płynących położonych poza zlewnią pojezierną - nie wpływających do jezior	Prawna możliwość zrzutu ścieków do wód powierzchniowych.

IIIb. Podział ze względu na wrażliwość wód podziemnych (wg map hydrogeologicznych 1:50 000)

Obszary o niskiej odporności poziomu głównego wód podziemnych przed zanieczyszczeniami z powierzchni	Zabezpieczenia o wysokich standardach wód podziemnych przed zanieczyszczeniem stosować w pierwszej kolejności.
Obszary o średniej odporności poziomu głównego wód podziemnych przed zanieczyszczeniami z powierzchni	Zabezpieczenia o wysokich standardach wód podziemnych przed zanieczyszczeniem pożądane.

IV OBSZARY NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH I WODNYCH

Osuwiska i obszary o predysporycjach do powstawania osuwisk - według „Katalogu osuwisk woj. olsztyńskiego z 1977 r. i wg materiałów RDOŚ w Warszawie z 2003 r.	Powinno się unikać lokalizacji zabudowy i tarasowania zboczy. Preferować zagospodarowanie trwałą zielenią głęboko się ukorzeniającą.
Obszary/strefy potencjalnego zagrożenia powodzią powodzią wody stuletnie - w dolinach rzek: Łyny, Szkotówki, Nidy, Orzyca na podstawie opracowania „Ocena zagrożenia powodziowego dolin rzecznych województwa warmińsko-mazurskiego" (ZZW w Olsztynie). Nie obejmuje wód powierzchownych	Nie powinno się lokalizować trwałych obiektów budowlanych i zachować drożność przepływów wg. Art.82. Prawa wodnego.

V TERENY CENNE ZE WZGLĘDÓW GOSPODARCZYCH

Va. Surowce mineralne

Tereny obecnej eksploatacji złóż Kruszywa naturalnego objęte obszarami i terenami górniczymi (złoża: Kanigowo II, Olszewko I, Pałki, Tatary, Waszulki, Żalvski)	
Złoża kopalin udokumentowane, nieeksploatowane:	Funkcja eksploatacji kopaliny nie jest prawnie przekreślona
Złoża kruszywa naturalnego: Bolejny Kanigowo Kanigowo III, Kanigowo IV, Kanigowo V Nidzica, Olszewko, Szerokopas II, Waszulki III, Waszulki III, Wierzychowo, Wierzychowo I, Kanigowo VI.	
Złoże kredy jeziornej Malinowo, Malinowo III.	
Złoża torfu Frankowo, Nibork Drugi, Nibork Drugi I	

VI Hydrografia

Dział wodny głównyI-rzędu mieszy dorzeczem: Pregoły(zlewnia Łyny), a dorzeczem Wisły (zlewnia Wkry, Omulwi i Orzyca);	
Działy wodne III-rzędu	
Tatarski Kamień - pomnik przyrody	

Załącznik nr 4A
do Uchwały Nr LIV/706/2022
Rady Miejskiej w Nidzicy
z dnia 26 marca 2022 r.

Załącznik Nr 4B do uchwały Nr LIV/706/2022
RADY MIEJSKIEJ
z dnia 26 maja 2022 r.

MAPA WARUNKÓW EKOFIZJOGRAFICZNYCH MIASTA NIDZICA

SKALA 1:10 000 ZAŁ. 2

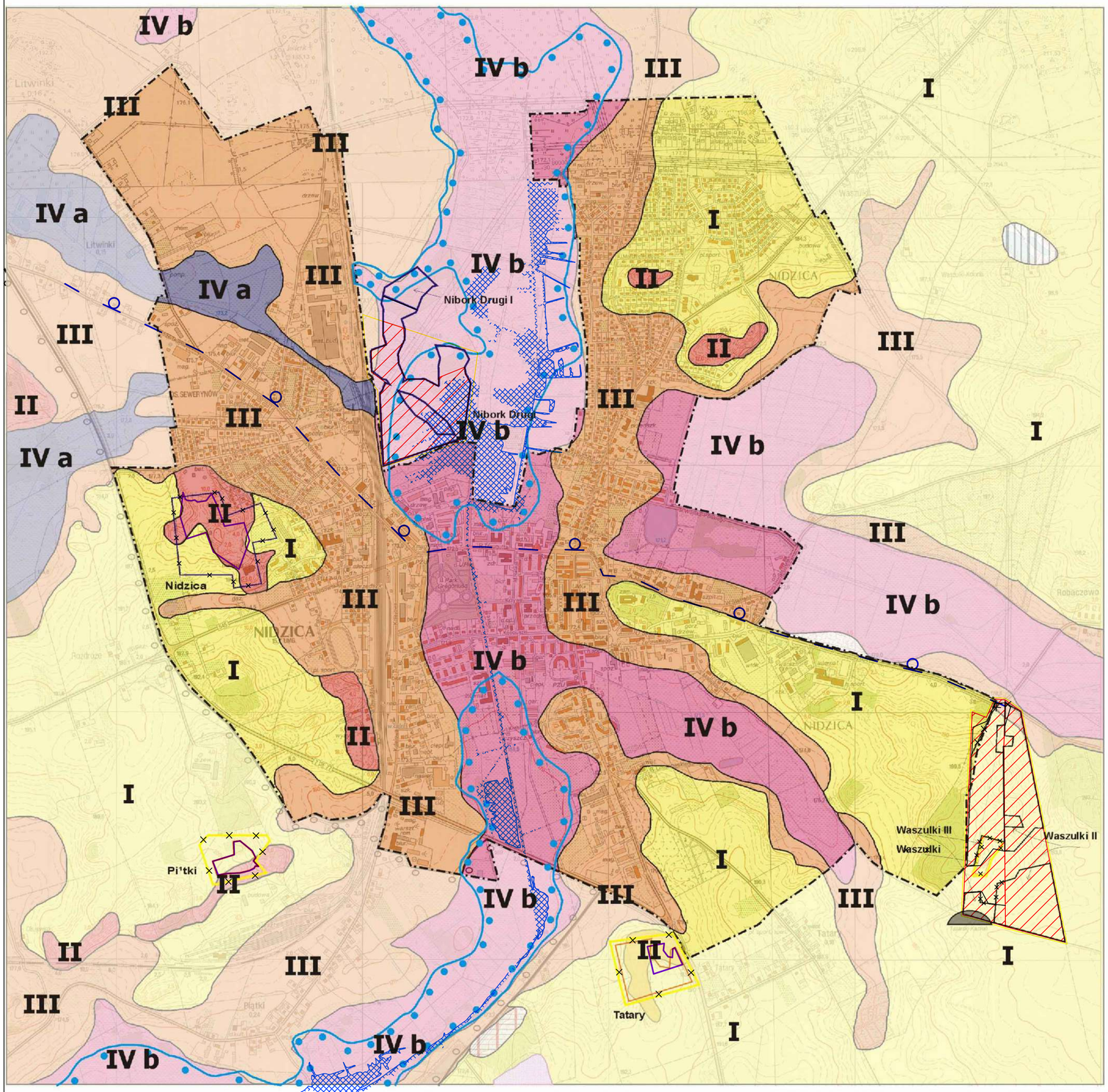

Objaœnienia do rysunku:

I	Wysoczyzna polodowcowa. Dominacja przestrzenna terenów o warunkach fizjograficznych korzystnych do zabudowy i pobytu ludzi.
II	Strefa krawêdziowa wysoczyzny. Tereny silnie skonfigurowane, rozciête wyrobiskami po eksploatacji piasków i ¿wirów. Mo¿liwe zagro¿enia osuwiskami. Trudne do zainwestowania.
III	Tarasy rzeki Nidy, doliny i rozleg³e zag³êbienia terenów wysoczyznowych. Warunki gruntowo-wodne do zabudowy i warunki topoklimatyczne do pobytu ludzi zró¿nicowane, przeważnie przeciêtne lub ma³o korzystne.
IV a IV b	Dolina rzeki Nidy i rozleg³e obni¿enia terenów wysoczyznowych. Tereny z zaskórn¹ wod¹ gruntow¹. W pod³o¿u dominacja osadów s³abonoœnych (z przewag¹ aluwialnych - IVa, lub organicznych - IVb). Na terenach zainwestowania miejskiego grunty rodzime nadsk³adane nasypami. Topoklimat niekorzystny do ca³odobowego

Tereny zieleni wysokiej i wody. Wartoœæ przyrodnicza wy¿sza od przeciêtnej.

- Zagajniki leœne i tereny parkowe. Predestynowane do adaptacji jako tereny z zieleni¹ wysok¹, na ogó³ korzystne do penetracji turystycznej.
- Wody otwarte. Stawy, oczka wodne, stawy. Powinny byæ chronione przed sp³ywem zanieczyszczeñ, otoczane ~~trwa³¹ zieleni¹~~.
- Granica strefy zagro¿enia powodziowego - terenów zalewowych o spodziewanym zalewie raz na sto lat w dolinie Wisły (Nidy) - wyznaczona w „Studium dla obszarów nieobwa³owanych, narañonych na niebezpieczeñstwo powodzi" sygnowanych przez RZGW Warszawa. W tym rejonie brak ograniczeñ dotycz¹cych zainwestowania. Predestynowana do spe³niania funkcji korytarza ekologicznego.
- Teren zagro¿ony osuwaniem mas ziemnych - wyznaczony w „Studium dla obszarów nieobwa³owanych, narañonych na niebezpieczeñstwo powodzi".
- Zasiêg Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolin Rzek Nidy i Szkotówki Obowi¹zuj¹ postanowienie rozporz¹dzenia nr 141 Wojewody Warmiñsko Mazurskiego z dnia 12 listopada 2008 r.
- Tereny istniej¹cej eksploatacji ~~z³ó¿~~ kruszywa naturalnego objête obszarami i terenami górniczymi (z³o¿a: Piątki", „Tatary I", „Waszulki)
- ~~Z³o¿a~~ kopalin udokumentowane, nieeksploatowane:
  - ~~Z³o¿a~~ kruszywa naturalnego: „Nidzica", ~~„Waszulki II"~~, ~~„Waszulki III"~~; "Tatary"
  - ~~Z³o¿a~~ torfu: ~~„Nibork Drugi"~~, „Nibork Drugi I".
- Glinianka. Zawodnione wyrobiska po eksploatacji ~~i³ów~~;
- Oczyszczalnia œcieków - obiekt uci¹¿liwy dla otoczenia;
- Dawne wysypisko odpadów
- Tatarski Kamieñ - pomnik przyrody

Olsztyn; 2011r.

Opracowa³: Zbigniew Zaprzelski
Opracowanie komputerowe i graficzne: Krzysztof Krupiński

ZMIANY:

- granica projektowanego obszaru ochronnego GZWP 214

- Zaktualizowane obszary zagrożenia powodziowego 1% (raz na sto lat) , opracowane w oparciu o Prawo Wodne i zatwierdzone przez ministra właściwego d/s gospodarki wodnej

Załącznik nr 4B
do Uchwały Nr LIV/706/2022
Rady Miejskiej w Nidzicy
z dnia 26 maja 2022 r.

Załącznik Nr 5 do uchwały Nr LIV/706/2022
RADY MIEJSKIEJ
z dnia 26 maja 2022 r.

Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag.

Lista nieuwzględnionych uwag do projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nidzica wniesionych na etapie wyłożenia do publicznego wglądu.

1.Uwaga wniesiona w dniu 30.03.2022r. do projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nidzica dotycząca terenu położonego w obrębie Waszulki w gminie Nidzica, wskazanego w Uchwale Nr XLIV/546/2021 Rady Miejskiej w Nidzicy z dnia 26 sierpnia 2021r jako załącznik nr 2 do ww. uchwały (teren w obrębie Waszulki), w zakresie dopisania możliwości zagospodarowania obszaru wodno-błotnego w formie stawów.

Uwaga nie została uwzględniona Uchwałą Rady Miejskiej Nr LIV/705/2022 z dnia 26 maja 2022 r.

2. Uwaga wniesiona w dniu 30.03.2022r. do projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Nidzica w zakresie uzupełnienia zapisów studium w części II – Kierunki zagospodarowania przestrzennego pkt.4 o możliwość zastosowania dachów płaskich z możliwością sadzenia roślin tzw. dachy „zielone".

Uwaga nie została uwzględniona Uchwałą Rady Miejskiej Nr LIV/704/2022 z dnia 26 maja 2022 r.

Załącznik Nr 6 do uchwały Nr LIV/706/2022

RADY MIEJSKIEJ

z dnia 26 maja 2022 r.

Zalacznik6.xml

Dane przestrzenne, o których mowa w art. 67a ust. 3 i 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (j.t. Dz.U. z 2020 r. poz. 293 z późn. zm.) ujawnione zostaną po kliknięciu w ikonę

Załącznik Nr 7 do uchwały Nr LIV/706/2022
RADY MIEJSKIEJ
z dnia 26 maja 2022 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY NIDZICA

skala 1:25 000

KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ NA TERENIE GMINY

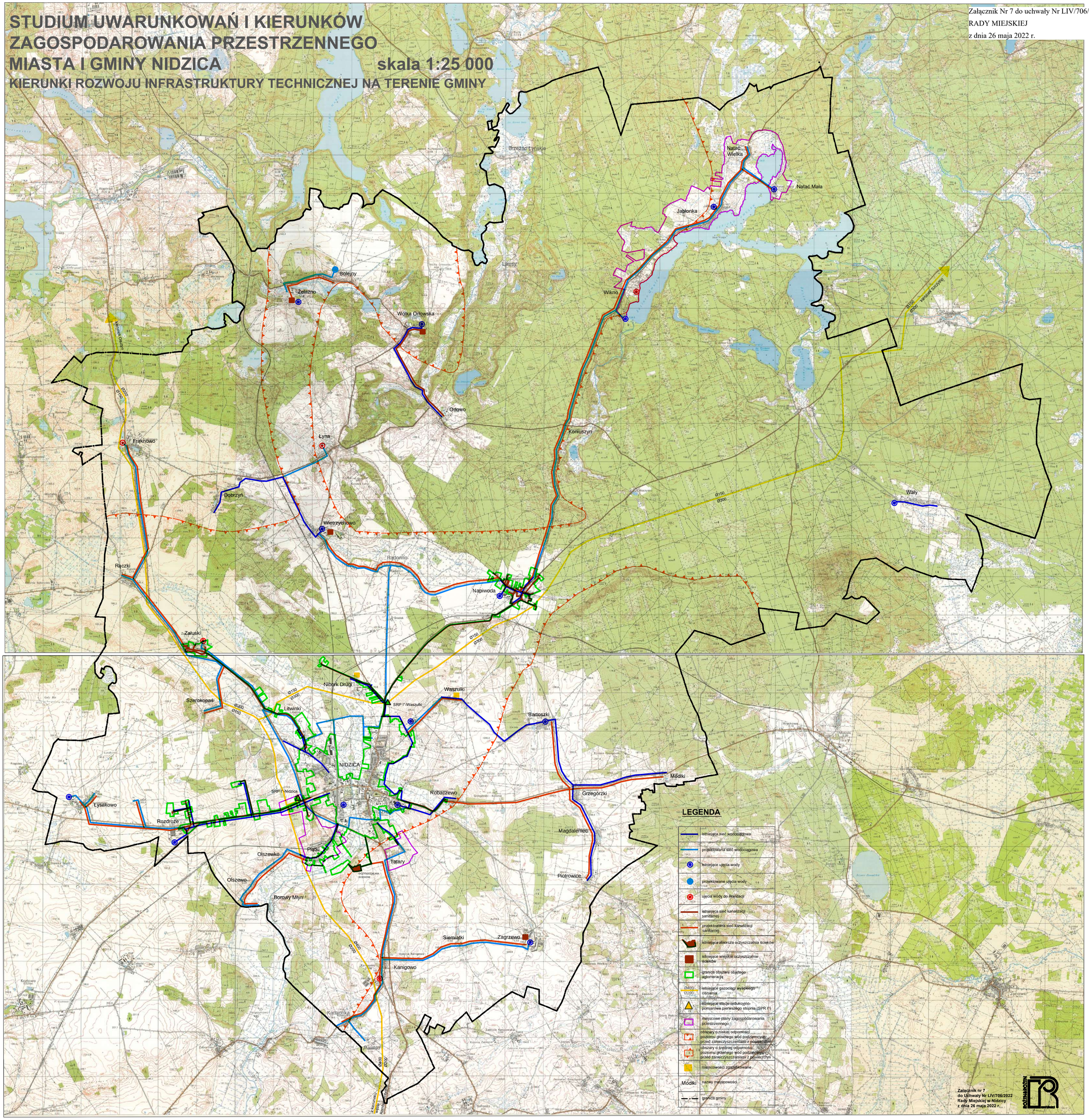

Załącznik Nr 8 do uchwały Nr LIV/706/2022
RADY MIEJSKIEJ
z dnia 26 maja 2022 r.

GOSPODARKA ŚCIEKOWA

LEGENDA:

- schemat istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej
- schemat istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej tłocznej
- schemat projektowanej sieci kanalizacji sanitarnej tłocznej
- zbiorcze przepompownie ścieków (P,P1,P2,P3,P5,PG)

GOSPODARKA WODNA

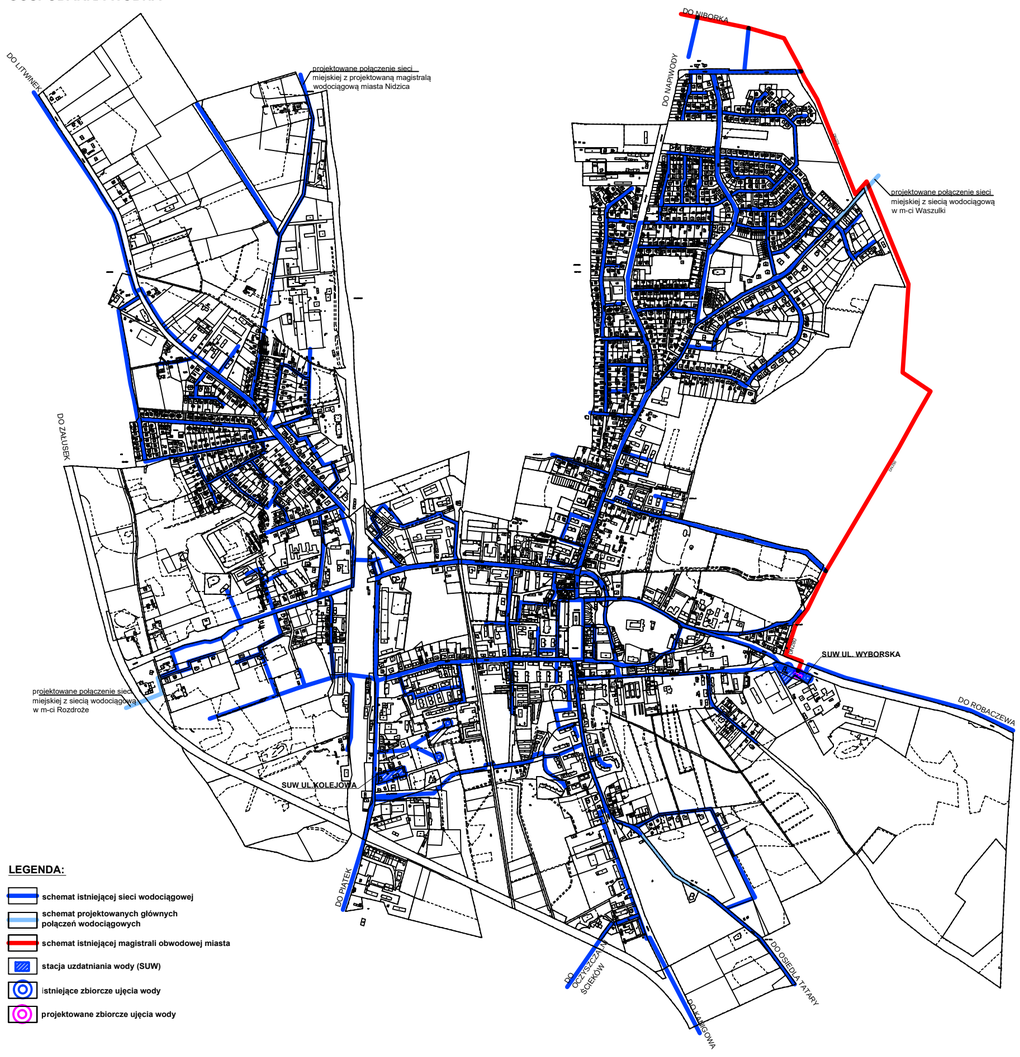

LEGENDA:

- schemat istniejącej sieci wodociągowej
- schemat projektowanych głównych połączeń wodociągowych
- schemat istniejącej magistrali obwodowej miasta
- stacja uzdatniania wody (SUW)
- istniejące zbiorcze ujęcia wody
- projektowane zbiorcze ujęcia wody

GOSPODARKA GAZOWA

LEGENDA:

- schemat istniejącej sieci gazowej średniego ciśnienia
- schemat istniejącej sieci gazowej niskiego ciśnienia
- stacje redukcyjno-pomiarowe II ° (SPR II°)

GOSPODARKA CIEPLNA

LEGENDA:

- sieci cieplne kanałowe
- sieci cieplne preizolowane
- kotłownie rejonowe

SCHEMAT KANALIZACJI DESZCZOWEJ

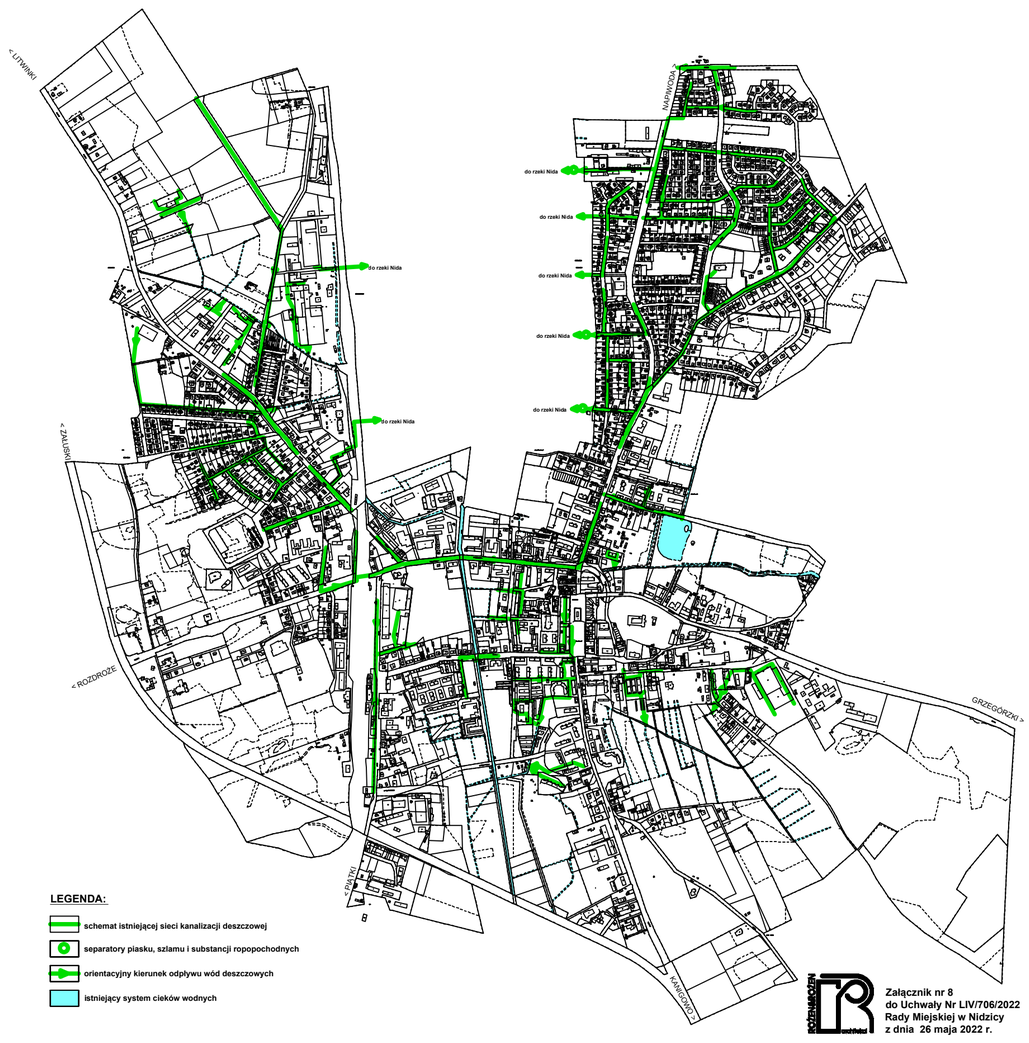

LEGENDA:

- schemat istniejącej sieci kanalizacji deszczowej
- separatory piasku, szlamu i substancji ropopochodnych
- orientacyjny kierunek odpływu wód deszczowych
- istniejący system cieków wodnych

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA I GMINY NIDZICA
KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ NA TERENIE MIASTA

SKALA 1:10 000

Załącznik nr 8
do Uchwały Nr LIV/706/2022
Rady Miejskiej w Nidzicy
z dnia 26 maja 2022 r.